

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

STANOVISKA

Evropský hospodářský a sociální výbor

534. plenární zasedání EHSV – zasedání s obměnou členů, 18. 4. 2018–19. 4. 2018

2018/C 262/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Financování evropského pilíře sociálních práv (stanovisko z vlastní iniciativy)	1
2018/C 262/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Strategie LeaderSHIP 2020: vize odvětví námořních technologií pro inovativní, udržitelný a konkurenceschopný námořní průmysl v roce 2020 (stanovisko z vlastní iniciativy)	8
2018/C 262/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Hospodářská a sociální soudržnost a evropská integrace zemí západního Balkánu – výzvy a priority (průzkumné stanovisko)	15
2018/C 262/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Dokončení programu zlepšování právní úpravy: Lepší řešení v zájmu dosažení lepších výsledků [COM(2017) 651 final] (stanovisko z vlastní iniciativy)	22

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

534. plenární zasedání EHSV – zasedání s obměnou členů, 18. 4. 2018–19. 4. 2018

2018/C 262/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě a Evropské centrální bance – Další kroky k dokončení hospodářské a měnové unie: plán [COM(2017) 821 final], sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě a Evropské centrální bance – Nové rozpočtové nástroje pro stabilní eurozónu v rámci EU [COM(2017) 822 final], sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě a Evropské centrální bance – Evropský ministr hospodářství a financí [COM(2017) 823 final], návrhu směrnice Rady, kterou se stanoví pravidla pro posílení rozpočtové odpovědnosti a střednědobé rozpočtové orientace v členských státech [COM(2017) 824 final – 2017/0335 (CNS)], návrhu nařízení Rady o zřízení Evropského měnového fondu [COM(2017) 827 final – 2017/0333 (APP)]	28
2018/C 262/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o obezřetnostních požadavcích na investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 575/2013, nařízení (EU) č. 600/2014 a nařízení (EU) č. 1093/2010 [COM(2017) 790 final – 2017/0359 (COD)], návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky a o změně směrnic 2013/36/EU a 2014/65/EU [COM(2017) 791 final – 2017/0358 (COD)]	35
2018/C 262/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu doporučení Rady o Evropském rámci pro kvalitní a efektivní učňovskou přípravu [COM(2017) 563 final – 2017/0244 (NLE)]	41
2018/C 262/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1073/2009 o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh autokarové a autobusové dopravy [COM(2017) 647 final – 2017/0288 (COD)]	47
2018/C 262/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 92/106/EHS o zavedení společných pravidel pro určité druhy kombinované přepravy zboží mezi členskými státy [COM(2017) 648 final/2 – 2017/0290 (COD)]	52
2018/C 262/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/33/ES o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel [COM(2017) 653 final – 2017/0291 (COD)]	58
2018/C 262/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem [COM(2017) 660 final – 2017/0294 (COD)]	64
2018/C 262/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Širší využívání alternativních paliv – Akční plán pro zavádění infrastruktury pro alternativní paliva podle čl. 10 odst. 6 směrnice 2014/94/EU, včetně posouzení vnitrostátních rámců politiky podle čl. 10 odst. 2 směrnice 2014/94/EU [COM(2017) 652 final]	69

2018/C 262/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Jak dosáhnout nízkoemisní mobility – Evropská unie, která chrání naši planetu, posiluje postavení spotřebitelů a brání svůj průmysl a pracovníky [COM(2017) 675 final]	75
2018/C 262/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Evropskému výboru regionů Posílení evropských energetických sítí [COM(2017) 718 final]	80
2018/C 262/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance – Třetí zpráva o stavu energetické unie [COM(2017) 688 final]	86
2018/C 262/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví rámec pro prověřování přímých zahraničních investic do Evropské unie [COM(2017) 487 final – 2017/0224 (COD)]	94
2018/C 262/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Akční plán EU na období 2017–2019 – Boj proti rozdílům v odměňování žen a mužů [COM(2017) 678 final]	101

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

534. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV – ZASEDÁNÍ S OBMĚNOU ČLENŮ, 18. 4. 2018–19. 4. 2018

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Financování evropského pilíře sociálních práv

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2018/C 262/01)

Zpravodajka: **Anne DEMELENNE**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	15. 2. 2018
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato ve specializované sekci	26. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	155/3/4

1. Závěry a doporučení

1.1 Zásady evropského pilíře sociálních práv (dále jen „sociální pilíř“) a nutnost jeho provádění by spolu s prováděním Agendy pro udržitelný rozvoj 2030 měly představovat jedny z hlavních bodů při jednání o příštím víceletém finančním rámci EU na období po roce 2020.

1.2 Realizace sociálního pilíře bude vyžadovat řadu zlepšení v členských státech. Srovnávací přehled sociálních ukazatelů, který byl vytvořen souběžně s pilířem, poukazuje na nedostatky a podstatné rozdíly v rámci EU. Odstranění těchto nedostatků bude vyžadovat úsilí na všech úrovních včetně členských států, sociálních partnerů a subjektů občanské společnosti. Rovněž bude vyžadovat silnou rozpočtovou základnu, investice a běžné výdaje. Je třeba se zamyslet nad způsobem financování.

1.3 Potřeby výdajů jsou velké zejména v zemích s nižšími příjmy a v zemích, které byly v posledních letech postiženy jejich poklesem. Všechny do určité míry omezují pravidla EU týkající se rozpočtů a úrovní zadlužení. Prostor pro vyšší výdaje může být vytvořen v rámci členských států a s pomocí různých programů na úrovni EU.

1.4 Investice soukromého sektoru mohou být v některých oblastech – například v oblasti rozšíření přístupu k digitálním technologiím – přínosné, pokud jsou vytvořeny vhodné regulační podmínky. Investice soukromého sektoru však nebudou stačit a nemohou zabránit vyloučení sociálně nejslabších, které je v rámci sociálního pilíře považováno za důležité téma.

Více veřejných investic v rámci členských států může usnadnit odkaz na zlaté pravidlo veřejných investic se sociálním cílem, jež by umožnilo větší pružnost rozpočtových pravidel ⁽¹⁾ za účelem dosažení cílů evropského pilíře sociálních práv.

1.5 Více veřejných investic může podporovat také používání stávajících nástrojů EU, zejména evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondy), které se mohou jasněji zaměřit na cíle zdůrazněné v rámci sociálního pilíře. Veřejné investice může podporovat rovněž Evropská investiční banka za pomoci Evropského fondu pro strategické investice (EFISI), jenž jí v uplynulých letech umožnil zachování úrovně úvěrů. Tato podpora by měla výslovně zahrnovat cíle spojené se sociálním pilířem, pokud je to v souladu s jejím mandátem.

1.6 Odpovídající daňové politiky, včetně účinného boje proti daňovým podvodům, vyhýbání se daňovým povinnostem a agresivnímu daňovému plánování, by měly členským státům a EU umožnit, aby získaly dodatečné prostředky na podporu financování sociálního pilíře. Zajištění účinného využívání dodatečných finančních prostředků vyžaduje realizaci akčních programů a plánů týkajících se provádění sociálního pilíře coby nedílné součásti evropského semestru, a to zejména při vytváření národních programů reforem a konvergenčních programů. V tomto ohledu by EU měla rovněž prozkoumat nové způsoby, jak navýšit své vlastní prostředky.

1.7 Provádění sociálního pilíře vyžaduje aktivní ztotožnění, odpovědnost a účast příslušných zainteresovaných subjektů na všech úrovních: těmi jsou evropské orgány, členské státy a regionální a místní orgány, jakož i sociální partneři a další subjekty občanské společnosti.

2. Souvislosti

2.1 Evropský pilíř sociálních práv, vyhlášený a podepsaný Radou Evropské unie, Evropským parlamentem a Evropskou komisí dne 17. listopadu 2017, má posílit sociální práva a mít pozitivní dopad na životy občanů v krátkodobém a střednědobém výhledu. Naplňování sociálního pilíře je sdíleným závazkem a odpovědností Unie, jejích členských států a sociálních partnerů.

2.2 Zohledňuje fakt uznávaný představiteli 27 členských států, že je nutné zabývat se přednostně hospodářskou a sociální nejistotou ⁽²⁾. Mezi důvody naléhavé potřeby sociálního pilíře patří špatné hospodářské a sociální výsledky v mnoha zemích od roku 2008, nové příležitosti a nové problémy vyplývající z globalizace, změny klimatu, rozsáhlé migrace, digitalizace a stárnutí obyvatelstva, vzrůstající rozmanitost na hospodářské a sociální úrovni v rámci EU v důsledku finanční a hospodářské krize a politický vývoj v mnoha zemích, který by mohl ohrozit budoucí jednotnost a soudržnost Evropy. Jak sdělil nově zvolený předseda Evropské komise Evropskému parlamentu v říjnu 2014 ⁽³⁾, je pozvednutí EU na hodnocení AAA v sociální oblasti „stejně důležité jako v oblasti ekonomiky a financí“. Dosažení tohoto cíle zjevně vyžaduje přijetí odpovědnosti na všech úrovních v rámci EU. Lze očekávat, že splnění tohoto cíle zlepší soudržnost, politickou a sociální stabilitu a hospodářskou výkonnost, aniž by se zapomínalo na důležitost automatických stabilizátorů v případě hospodářských otřesů.

2.3 Jak EHSV uznal ⁽⁴⁾, je sociální pilíř politickým prohlášením o záměru, neboť zatím neexistuje jasný plán jeho provádění. V tomto ohledu zůstává sociální pilíř neúplný a postrádá uznání nových práv a povinností. S ohledem na silnou ekonomiku a spravedlivé daně musí být s podporou ze strany Evropské unie zpřístupněny náležité finanční prostředky na úrovni členských států. Pro realizaci sociálního pilíře budou rozhodujícím prvkem.

⁽¹⁾ Poučení, jak se vyhnout přísným politikám úsporných opatření v EU, odstavec 1.6, dosud nepublikováno; Hospodářská politika eurozóny 2018, odstavce 1.8 a 3.6., dosud nepublikováno; Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 11; Roční analýza růstu na rok 2018, odstavec 1.4, dosud nepublikováno; Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽²⁾ European Pillar of Social Rights, brožura, s. 6 (ISBN 978-92-79-74092-3).

⁽³⁾ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-14-1525_cs.htm

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145.

2.4 Evropská komise má předložit své návrhy na příští víceletý finanční rámec (VFR) v květnu 2018. Je nezbytné, aby sociální pilíř a stejně tak cíle udržitelného rozvoje OSN sloužily jako jedno z hlavních vodítek pro evropské orgány a členské státy při přípravě příštího dlouhodobého rozpočtu EU, který má platit od roku 2020.

2.5 Řádné provádění sociálního pilíře bude záviset na vhodných politických reformách v rámci členských států, například s cílem vytvořit příslušné mechanismy pro tvorbu kvalitních pracovních míst, pro zdokonalování dovedností a pro zajištění účinného využívání veřejných prostředků. EHSV v souladu se svými předchozími stanovisky podporuje strukturální reformy zaměřené na sociální a hospodářský rozvoj: více kvalitnějších pracovních míst, udržitelný růst, kvalitu správy a institucí a environmentální udržitelnost⁽⁵⁾. Tyto reformy by měly být specifické pro jednotlivé země, měly by být v souladu s národními programy reforem, aby zvyšovaly blahobyt, a měly by mít demokratickou podporu, nemělo by se tedy jednat o univerzální přístup platný pro všechny členské státy⁽⁶⁾.

2.6 Řádné provádění sociálního pilíře bude rovněž vyžadovat navýšení dostupných finančních prostředků⁽⁷⁾. V současné době představují výdaje EU na sociální záležitosti v průměru pouze 0,3 % z celkových veřejných sociálních výdajů v EU, a velká většina je tak financována z rozpočtů členských států⁽⁸⁾. Odchod Spojeného království z EU bude mít pro rozpočet EU zásadní důsledky. EHSV zdůrazňuje, že musí být zpřístupněny dostatečné zdroje na realizaci sociálních politik. Podporuje požadavek Evropského parlamentu, aby byla současná 1 % horní mez pro výdaje EU zvýšena na 1,3 % HND⁽⁹⁾, a domnívá se, že rozšíření vlastních zdrojů EU, např. prostřednictvím zvýšení DPH, by bylo obzvláště nespravedlivé v sociálním kontextu. EHSV rovněž zdůrazňuje, že je potřeba zaměřit více prostředků na podporu politiky soudržnosti a na podporu pro pracující a pro občany obecně. Zvláštní pozornost bude věnována získávání dovedností pracovníky jakožto faktor, který posiluje hospodářství. EHSV zároveň souhlasí, že zvýšené financování by se nemělo omezit jen na bezpečnost, obranu a ochranu vnějších hranic. Důležitou hnací silou konvergence je Evropský sociální fond, a EHSV znovu opakuje svůj požadavek, že pokud se mají řešit budoucí výzvy, neměl by být jeho rozpočet s ohledem na příští unijní VFR omežován⁽¹⁰⁾.

2.7 Srovnávací přehled sociálních ukazatelů, který Evropská komise předložila spolu se sociálním pilířem⁽¹¹⁾, je zamýšlen jako nástroj pro sledování pokroku při dosahování cíle spravedlivější Evropy se silnějším sociálním rozměrem. Byl kritizován kvůli některým zvoleným ukazatelům, kvůli časovým úsekům použitým pro srovnání a v některých případech kvůli doprovodným interpretacím⁽¹²⁾. EHSV již několikrát vyzval k jeho vylepšení⁽¹³⁾.

2.8 V některých případech byly použity zjevně nevhodné ukazatele. To se týká pokroku při odstraňování rozdílů mezi muži a ženami, pokud jde o mzdy a zaměstnání. U obou pohlaví došlo k poklesu pracovních hodin, avšak více u mužů než u žen, čili menší rozdíl (ukazatel použitý v přehledu) neodráží jasné zlepšení. Časové úseky pro posuzování pokroku se navíc liší, někdy zachycují pouze jeden rok a jindy delší období, přičemž se vrací až do doby před krizí, která propukla v roce 2008. Delší časový horizont je vhodnější pro rozpoznání dlouhodobějších trendů. Ukazatele rovněž musí být v průběhu času pružně interpretovány a upravovány, a to za využití vyvíjejících se odborných znalostí a údajů ze zdrojů,

⁽⁵⁾ Například zlepšení podnikatelského prostředí, financování podniků a výdajů na výzkum a vývoj; zvýšení produktivity podniků, odvětví a hospodářství; podpora tvorby kvalitních pracovních míst s vyššími mzdami a současně snižování počtu dočasných a nestabilních pracovních míst s nízkými mzdami; posílení kolektivního vyjednávání a nezávislosti sociálních partnerů v jeho rámci a sociálního dialogu na místní, regionální, vnitrostátní a evropské úrovni; reforma veřejné správy za účelem zvýšení její účinnosti pro hospodářský a sociální rozvoj a transparentnosti pro veřejnost; podpora kvality systémů vzdělávání a odborné přípravy pro pracovníky za účelem nastolení rovných příležitostí a dosažení výsledků pro všechny sociální skupiny.

⁽⁶⁾ Podpora strukturálních reforem v členských státech, odstavec 3.9, dosud nepublikováno.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145.

⁽⁸⁾ Diskusní dokument o sociálním rozměru Evropy, s. 24.

⁽⁹⁾ Usnesení Evropského parlamentu k příštímu VFR: příprava postoje Parlamentu k VFR na období po roce 2020 – (2017/2052(INI)), spoluzpravodajové: Jan Olbrycht a Isabelle Thomas, bod odůvodnění 14.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 81, 21.4.2017, s. 145, Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 131.

⁽¹¹⁾ <https://composite-indicators.jrc.ec.europa.eu/social-scoreboard/#>.

⁽¹²⁾ Galgoczi, B. a kol. autorů, *The Social Scoreboard Revisited*, ETUI, 2017.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145.

jako je Eurofound. Revize a aktualizace ukazatelů by měly být výsledkem otevřené diskuse, do které se zapojí sociální partneři a další subjekty občanské společnosti.

2.9 I přes výhrady srovnávací přehled naznačuje rozsah vytyčeného úkolu, má-li být uvedených cílů dosaženo. Ukazuje nedostatky v rámci všech členských států a podstatné rozdíly v úrovních mezi členskými státy, které mohou vést ke zvýšení sociální nerovnosti. Přijatelné úrovně příjmů, životního standardu, sociálního zabezpečení, sociálních dávek, dosaženého vzdělání a přístupu k digitálním technologiím jednoznačně nedosahují všechny členské státy.

2.10 Údaje o mírách zaměstnanosti a nezaměstnanosti prokazují rozsah rozdílů. Míra zaměstnanosti v Řecku byla 56 %, zatímco ve Švédsku dosahovala 81 %. Míra nezaměstnanosti v Řecku byla 23 % ve srovnání se 4 % nezaměstnaností v Německu, což je nejnižší míra v EU. Tyto údaje ze srovnávacího přehledu naznačují velké rozdíly v sociálních podmínkách v celé EU, přičemž v některých zemích jsou úrovně nevyužitého potenciálu mnohem vyšší než v jiných.

2.11 Mnoho dalších ukazatelů ukazuje stejným směrem. Například podíl osob předčasně odcházejících ze vzdělávání mezi obyvatelstvem ve věku 18–24 let činí ve Španělsku 20 %, avšak v Chorvatsku méně než 3 %. Druhý údaj je rovněž zavádějící, pokud jde o obecnou situaci mladých lidí: z ukazatele míry nezaměstnanosti mladých lidí vyplývá, že Chorvatsko patří k těm zemím EU, které jsou na tom v tomto ohledu nejhůře. Podíl obyvatel ohrožených chudobou dosahuje v Bulharsku 40 % ve srovnání s průměrem EU, který činí 23 %.

2.12 Míra NEET⁽¹⁴⁾ (procentní podíl osob ve věku 15–24 let, které nejsou zaměstnané ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy) se pohybuje v rozsahu od 20 % v Itálii po méně než 5 % v Nizozemsku. Aktivační podporu (včetně odborné přípravy, pobídek pro zaměstnanost a podobných opatření) využívá v Dánsku 54 % těch, kdo chtějí pracovat, ale v Bulharsku je to méně než 3 % těch, kteří chtějí pracovat.

2.13 Podíl dětí ve věku 0–3 let v zařízeních poskytujících celodenní péči o děti se pohybuje v rozmezí od 1,1 % na Slovensku po více než 77 % v Dánsku. Nenaplněné potřeby v oblasti zdraví, zpravidla kvůli finančním omezením, činí dle údajů více než 12 % v Estonsku a Řecku, avšak v Rakousku jsou minimální.

2.14 V EU jako celku postrádá 44 % obyvatel odpovídající digitální dovednosti, přičemž v jednotlivých státech se podíl pohybuje v rozmezí od 74 % v Bulharsku po 14 % v Lucembursku.

2.15 Realizace sociálního pilíře by tudíž zlepšila sociální podmínky a podmínky na trhu práce pro mnoho lidí, a vylepšila by tak rovněž hospodářský potenciál EU. Přineslo by to vzestupnou konvergenci zemím, které v současné době zaostávají. Některé ukazatele vykazují v průběhu posledních let zlepšení (nikoli však všechny), a i u nich přetrvávají velké rozdíly.

2.16 Realizace sociálního pilíře bude ohromnou výzvou, neboť vyžaduje úsilí všech členských států za podpory ze strany Evropské unie. Bude rovněž vyžadovat plné zapojení sociálních partnerů a podporu a propagaci jejich společných kroků, konkrétně uzavírání a rozšiřování působnosti kolektivních smluv, zejména co se týče jistoty zaměstnání, kvality práce, mzdových podmínek a ochrany zdraví a bezpečnosti při práci. Zásadně přispět mohou se svými zkušenostmi a znalostmi problémů také organizace občanské společnosti. Významně mohou přispět i soukromé podniky prostřednictvím partnerství veřejného a soukromého prostoru, investic do rozvoje dovedností a kvalifikací v rámci podniků.

3. Oblasti politiky

3.1 Kroky k dalšímu provádění mohou zahrnovat nová legislativní a nelegislativní opatření, včetně zajištění toho, aby politiky, o nichž již bylo rozhodnuto, byly skutečně v členských státech prováděny, využití evropského semestru a doporučení pro jednotlivé země vydaná v rámci tohoto procesu⁽¹⁵⁾. Zapojení sociálních partnerů na všech úrovních je nezbytné pro úspěšné provádění těchto iniciativ.

⁽¹⁴⁾ Osoby, které nejsou zaměstnané ani se neúčastní vzdělávání nebo odborné přípravy.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 145.

3.2 Doporučení pro jednotlivé země v letech 2015 nebo 2016 se týkala oblastí uvedených v sociálním pilíři zejména ve spojitosti s důchody, veřejnými službami, sociální péčí, zdravotní péčí, péčí o děti, bydlením, zdokonalováním dovedností, aktivní politikou na trhu práce a vzděláváním.

3.3 Aby však tato doporučení měla význam, musí vycházet z předpokladu, že budou k dispozici nezbytné finanční prostředky. EU zde může sehrát pozitivní úlohu prostřednictvím různých programů a pružným přístupem k pravidlům týkajícím se státních rozpočtů a úrovní státního zadlužení.

3.4 Problémy týkající se investic a financí vyvstávají v různých podobách napříč všemi oblastmi, na něž se sociální pilíř vztahuje. Srovnávací přehled sociálních ukazatelů rovněž pomáhá prokázat potřebu investic do konkrétních oblastí ve všech členských státech, zejména v těch s nižšími příjmy. Financování sociálního pilíře proto souvisí s otázkami makroekonomické politiky, se správou ekonomických záležitostí zaměřenou na sociální konvergenci, a nikoli sociální divergenci, s diskusemi o řízení eurozóny a s opatřeními určenými k prosazování investic, včetně těch sociálních.

3.5 EHSV již poukázal na mnohé pozitivní účinky řádně naplánovaných, účinných a účelných a do budoucna orientovaných sociálních investic, které – jak připustila Evropská komise v balíčku sociálních investic – by neměly být chápány jako pouhé náklady, nýbrž jako investice do evropského potenciálu růstu a zaměstnanosti. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že se nepodařilo učinit pro uskutečnění těchto cílů více. Sociální investice se po určité době vrací v podobě hospodářských a sociálních přínosů, jako jsou vyšší zaměstnanost či příjmy z pracovní činnosti, zlepšení zdravotního stavu, pokles nezaměstnanosti, lepší vzdělání, nižší míra chudoby a sociálního vyloučení atd. Přinášejí rovněž větší prosperitu a blahobyt jednotlivců a oživují hospodářství, protože zajišťují kvalifikovanější pracovní sílu, vyšší produktivitu a zaměstnanost. Investice tohoto druhu, zvláště pokud posilují udržitelný růst, by přispěly rovněž k rozvoji dovedností a kvalifikovanosti pracovní síly, přinášejí lepší možnosti uplatnění ve společnosti a na trhu práce, stimulují hospodářství a dopomáhají tak Evropě k tomu, aby z krize vyšla silnější. Zajistily by navíc účinnější a účelnější vynakládání veřejných prostředků a ve střednědobém až dlouhodobém výhledu by tak vedly k úsporám ve veřejných rozpočtech⁽¹⁶⁾. EHSV rovněž zdůraznil dlouhodobé náklady, které by vznikly, pokud by v sociální sféře nebyla vyvíjena činnost a neinvestovalo by se do ní. EHSV v této souvislosti upozornil také na význam investic do stabilních systémů sociálního zabezpečení, a to i vzhledem k tomu, že slouží jako automatický stabilizátor⁽¹⁷⁾.

3.6 Mezi témata uvedená v sociálním pilíři, která nelze řešit bez dalších investic nebo běžných výdajů, patří: právo na kvalitní a inkluzivní vzdělávání, odbornou přípravu a celoživotní učení, pomoc pro účely hledání pracovního místa, zlepšení rovnosti pohlaví a snížení nerovnosti v platech žen a mužů, prevence chudoby pracujících, přístup k pečovatelským službám, cenově dostupné předškolní vzdělávání, odpovídající sociální zabezpečení, odpovídající podpora v nezaměstnanosti, důchod zajišťující dostatečný příjem, důstojnost ve stáří, cenově dostupná kvalitní preventivní zdravotní péče i léčba, cenově dostupné kvalitní dlouhodobé pečovatelské služby, kvalitní sociální bydlení nebo pomoc v oblasti bydlení a přístup k vodě, hygienickým zařízením, energii, dopravě, finančním službám a digitální komunikaci.

3.7 Hlavními fondy EU určenými na hospodářský a sociální růst jsou evropské strukturální a investiční fondy (ESI fondy), Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí, programy pro konkurenceschopnost a Evropský fond pro strategické investice (EFSI). Investice mohou pocházet rovněž z vlastních rozpočtů členských států a ze soukromých zdrojů.

3.8 Evropské strukturální a investiční fondy jsou nejvýznamnějším zdrojem se složitými postupy pro sledování a posuzování investic, které byly v jednom z předchozích stanovisek EHSV označeny za prostředek k dosažení větších investic do reálné ekonomiky. Vedly k navýšení investic ve veřejném sektoru v zemích s nižším příjmem, nestačí však k tomu, aby nahradily klesající investice z jiných zdrojů nebo aby zajistily rychlou konvergenci na hospodářské a sociální úrovni. Je důležité zaručit posílení a navýšení těchto fondů za účelem podpory úsilí o provádění sociálního pilíře. EHSV připomíná, že podporuje přezkum nařízení, jimiž se ESI fondy řídí, a lepší hodnocení účinnosti a účelnosti jejich přínosu⁽¹⁸⁾.

3.9 Je možné zajistit, aby byly investice zaměřeny v souladu s cíli sociálního pilíře, co se týče jak prováděné činnosti, tak podmínek pro zajištění spravedlivých postupů při zaměstnávání a podpory jinak vyloučených skupin.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 125, 21.4.2017, s. 10.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽¹⁸⁾ Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 94.

3.10 EFSI poskytuje záruku Evropské investiční bance, neboť jí umožňuje zachovat úroveň úvěrů, které by se jinak snížily. Stejně jako projekty Evropské investiční banky obecně může podporovat projekty, které jsou v souladu se sociálním pilířem. V některých případech k tomu dochází (podporuje některé projekty týkající se sociálního podnikání a zdravotní a sociální péče). Doposud byly upřednostňovány typičtější obchodní projekty, u nichž byly sociální přínosy spíše vedlejším produktem než cílem.

3.11 EHSV vyzval k posílení sociálního rozměru EFSI jeho využitím v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a odborného výcviku k získávání dovedností a celoživotního učení, k rozvoji tvůrčích a kulturních odvětví, inovací ve zdravotnictví a lékařství, infrastruktury sociálních služeb, sociálního bydlení a péče o děti a infrastruktury pro cestovní ruch a ochranu životního prostředí. Investiční plán pro Evropu by měl jasně podporovat závazky přijaté na konferenci COP 21 ⁽¹⁹⁾.

3.12 Mimoto je kladen malý důraz na posuzování a sledování projektů týkajících se pracovních podmínek, začleňování znevýhodněných skupin a investice do fyzické infrastruktury sociálních služeb.

3.13 Na začátku byla stanovena povinnost vyhýbat se při přidělování zdrojů EFSI veškerým zeměpisným hlediskům a řada zemí s nižším příjmem dostává velmi málo navzdory prokazatelně vysoké potřebě. Vhodné úpravy pravidel mohou zajistit, aby v druhé fázi činnosti dostaly přednost méně rozvinuté země.

3.14 Finanční provádění sociálního pilíře bude rovněž do značné míry záviset na prostředcích dostupných na úrovni členských států. V budoucích letech bude vyžadovat financování investic a také provozních nákladů na činnosti ze státních rozpočtů. To může být omezeno rozpočtem EU a pravidly ohledně zadlužení ⁽²⁰⁾. Jak EHSV již několikrát zdůraznil ⁽²¹⁾, mělo by se uvažovat o způsobech zlepšení pružnosti přípustné v rámci těchto prostředků, například prostřednictvím „zlatého pravidla“, jež by umožnilo veřejné investice se sociálním cílem za účelem dosažení cílů evropského pilíře sociálních práv, a to zejména prostřednictvím vyšší úrovně příjmů, silnější sociální soudržnosti a tím, že zabrání vyloučení jiným způsobem znevýhodněných skupin, které by se jinak nemohly plně zapojit do společnosti, a to při současném generování udržitelného hospodářského růstu.

3.15 Při financování sociálních cílů hraje důležitou roli také odpovědnost podniků. Samotné soukromé investice neumožní dosáhnout cílů sociálního pilíře, avšak měl by existovat prostor pro soukromé investice vedle veřejné povinnosti přispívat v mnoha dotčených oblastech (mezi něž patří mimo jiné zaměstnanost, zlepšování digitálních dovedností a sociální péče), zejména pomocí vhodných regulačních rámců a určité finanční podpory z veřejných zdrojů, jako jsou evropské strukturální a investiční fondy nebo zdroje Evropské investiční banky.

3.16 Potřeba finančních prostředků k realizaci sociálního pilíře by měla být uznána a naplánována. Existují již příslušné institucionální rámce. Měl by být vyjasněn rozsah působnosti evropských strukturálních a investičních fondů (ESI fondů) a fondu EFSI tak, aby v něm byl výslovně zmíněn sociální pilíř, a mělo by být možné pokrývat náklady spojené s dosažením jeho cílů z rozpočtu EU a z rozpočtů členských států.

3.17 V neposlední řadě by v souvislosti s bojem proti daňovým podvodům, daňovým rájům a agresivnímu daňovému plánování a za účelem snížení nekalé daňové soutěže mezi členskými státy ⁽²²⁾ měla být posílena opatření týkající se spravedlivého zdanění (nadmárodních společností i soukromých osob), která přijala Evropská komise, a také opatření pro potírání zneužívání rozpočtových prostředků EU a podvodů v souvislosti s nimi ⁽²³⁾. V souvislosti s hledáním nových zdrojů daňových příjmů k financování sociálního pilíře by při plném dodržování zásady subsidiarity bylo vhodné prosazovat druhy zdanění, které zohledňují jednotlivou schopnost přispívat, a zároveň berou v potaz pobídky pro udržitelný hospodářský růst.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 75, 10.3.2017, s. 57.

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 177, 18.5.2016, s. 35.

⁽²¹⁾ Poučení, jak se vyhnout přísným politikám úsporných opatření v EU, odstavec 1.6, dosud nepublikováno; Hospodářská politika eurozóny 2018, odstavce 1.8 a 3.6., dosud nepublikováno; Úř. věst. C 327, 12.11.2013, s. 11; Roční analýza růstu na rok 2018, odstavec 1.4, dosud nepublikováno; Úř. věst. C 226, 16.7.2014, s. 21.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 131.

⁽²³⁾ Roční analýza růstu na rok 2018, odstavec 3.3.4, dosud nepublikováno.

3.18 Pokud jde o financování rozpočtu EU, EHSV souhlasí s analýzou obsaženou ve zprávě o budoucím financování EU, kterou vypracovala skupina na vysoké úrovni pro vlastní zdroje, jež požaduje rozpočet EU sestávající převážně z autonomních, transparentních a spravedlivých vlastních prostředků⁽²⁴⁾. EHSV se navíc domnívá, že by mělo být dosaženo navýšení rozpočtu.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽²⁴⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 131.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Strategie LeaderSHIP 2020: vize odvětví námořních technologií pro inovativní, udržitelný a konkurenceschopný námořní průmysl v roce 2020

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2018/C 262/02)

Zpravodaj: **Marian KRZAKLEWSKI**

Spoluzpravodaj: **Patrizio PESCI**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	1. 6. 2017
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu stanovisko z vlastní iniciativy
Odpovědná specializovaná sekce	Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI)
Přijato v CCMI	4. 4. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	197/1/2

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV doporučuje, aby všechny útvary Komise zvýšily úsilí a převzaly odpovědnost za dokončení strategie LeaderSHIP 2020 a za přípravu a naplňování nové strategie pro toto odvětví, LeaderSHIP 2030, za spolupráce se zúčastněnými stranami.

1.2 Vzhledem ke skutečnosti, že strategie byla přijata v roce 2013, byly závěry a doporučení přijaté v dokumentu „LeaderSHIP 2020“ ovlivněny dopady hospodářské krize z roku 2008. V průběhu posledních let však došlo k řadě změn a před námořním průmyslem v Evropě vyvstaly závažné problémy, ale také nové možnosti. EHSV proto na Evropskou komisi naléhá, aby námořní průmysl více podporovala v tom, aby obstál před výzvami a využil veškeré možnosti.

1.3 Při oznámení strategie LeaderSHIP 2020 se Komise a zúčastněné strany dohodly na 19 doporučeních, jejichž provádění mělo přispět k naplnění strategie. Zúčastněné strany z tohoto odvětví během slyšení zhodnotily provádění těchto doporučení v anketě, jejíž výsledky jsou uvedeny v části 3.

1.3.1 EHSV konstatuje, že stav provádění všech doporučení je čtyři roky po oznámení strategie nerovnoměrný a pokrok je v průměru na úrovni 25 %. Poměrně dobře jsou prováděna doporučení týkající se pilíře VaVaI. Pozitivní, ale o něco horší je provádění doporučení pilíře Zaměstnanost a dovednosti s výjimkou otázky informálního učení. Horší je situace s prováděním ustanovení týkajících se zlepšení přístupu na trh a spravedlivé hospodářské soutěže, kde je pokrok ohodnocen na pouhých 20 %. Nejnižší míru provádění vykazuje pilíř Přístup k financování – v průměru 15 % s výjimkou opatření týkajících se podpory financování ze strany EIB. EHSV vyzývá Komisi a zúčastněné strany, aby zvýšily intenzitu provádění strategie a především provádění klíčových doporučení do nové strategie pro toto odvětví (LeaderSHIP 2030) požadované zúčastněnými stranami.

1.4 Během slyšení bylo zdůrazněno, že evropské odvětví námořních technologií je pro Evropu klíčovým strategickým odvětvím a že je i přes řadu obtíží, jimž se muselo postavit obzvláště po hospodářské krizi, v poměrně dobré kondici. V obtížném postavení se oproti tomu ocitly asijské loděnice, mimo jiné v důsledku intenzivní politiky státní podpory. Ale

právě z důvodu současných obtíží budou asijsí konkurenti, zejména Čína, zvyšovat tlak na Evropu. EHSV doporučuje, aby Evropská komise přijala rámec, který by pro evropské odvětví námořních technologií zajistil skutečně rovné podmínky na světové úrovni.

1.5 Čínská vláda a banky zajistí plnou finanční podporu státním podnikům své země při naplňování nedávno vyhlášené strategie, jež má za cíl odebrat Evropě pozici lídra v oblasti stavby lodí vysoké třídy, jako jsou výletní lodě, a v oblasti technologicky pokročilých námořních zařízení. V této situaci EHSV doporučuje, aby Evropská komise stimulovala průmyslovou a výrobní politiku založenou na reciprocitě, díky níž bude evropské odvětví námořních technologií schopno konkurovat.

1.6 Námořní průmysl je nyní vystaven tlakům regulačního a sociálního charakteru. Pokud jde o otázku regulace, od tohoto odvětví je vyžadováno zlepšení environmentální výkonnosti a výkonnosti v oblasti bezpečnosti a ochrany. Dále ve společenském měřítku jsou digitalizace, automatizace, kybernetická bezpečnost a internet věcí potenciálně přelomovými technologiemi, které mohou podstatným způsobem změnit budoucnost námořního odvětví. Současně tyto výzvy vytvářejí zajímavé možnosti pro evropské odvětví námořních technologií. EHSV proto doporučuje, aby Evropská komise stimulovala investice evropského odvětví námořních technologií v oblasti výzkumu, vývoje a inovací (VaVal) – například v rámci partnerství veřejného a soukromého sektoru (PPP) – s cílem uspokojit potřeby tohoto odvětví. Výzkum, vývoj a inovace mají klíčový význam pro udržení konkurenčního postavení evropského odvětví námořních technologií vůči globálním konkurentům.

1.7 Evropskému odvětví námořních technologií stále více záleží na udržitelném využívání hospodářského potenciálu moří a oceánů. Produkce větrné energie v mořských oblastech, využívání energie moří a oceánů nebo také akvakultura, to je pouze několik příkladů. S cílem plného využití tohoto potenciálu a dosažení nových příležitostí (jako např. skladování energie na moři) EHSV Evropské komisi doporučuje, aby podpořila evropské odvětví námořních technologií prostřednictvím modrých PPP.

1.8 Na rozdíl od konkurence z Asie je přístup k financování pro evropské loděnice a evropské výrobce námořních zařízení závažný problém. Již existující evropské finanční nástroje jsou buď nedostatečně známé, nebo nejsou v takto kapitálově náročném odvětví vůbec využitelné. EHSV proto Evropskou komisi vyzývá, aby vytvořila finanční nástroj, který by napomohl navýšení investic do odvětví s vysokým kapitálovým rizikem, jímž evropské odvětví námořních technologií je.

1.9 Výbor se domnívá, že úloha pododvětví vojenského námořnictva je velmi důležitá pro udržení „kritického množství“ celého evropského loďařského odvětví a navíc je hnací silou výzkumu a inovací nejen v odvětví námořních technologií. EHSV proto vyzývá Komisi, aby byl průmysl námořní obrany v rámci činností navazujících na strategii LeaderSHIP jedním z jejích pilířů.

1.10 Pro zachování konkurenceschopnosti a inovativnosti musí evropské odvětví námořních technologií zavádět nové technologie a disponovat náležitě kvalifikovanými a školenými pracovníky. EHSV Komisi doporučuje, aby sociální partnery z loďařského odvětví zásadně podpořila při další činnosti v rámci evropské rady pro dovednosti v odvětví námořních technologií. EHSV Komisi upozorňuje na to, že je za účelem řešení nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi v tomto odvětví zapotřebí podporovat iniciativy ze strany průmyslu a odborné znalosti.

1.11 EHSV bere na vědomí zjištění obsažená ve zprávě *New trends in the shipbuilding and marine supply industries* ⁽¹⁾ a vyzývá Evropskou komisi ke spolupráci s asociacemi SEA Europe a IndustriALL a dalšími zúčastněnými stranami s cílem implementovat doporučení formulovaná v této zprávě.

2. Souvislosti

Aktuální stav evropského odvětví námořních technologií

2.1 Evropské odvětví námořních technologií zahrnuje všechny podniky zapojené do navrhování, stavby, údržby a oprav lodí a jiných mořských struktur, včetně kompletního dodavatelského řetězce systémů, vybavení a služeb, podporovaného výzkumnými a vzdělávacími institucemi. Evropské firmy jsou lídry v oblasti inovací a ročně dodávají polovinu celosvětové produkce námořních zařízení.

⁽¹⁾ Nové trendy v odvětví stavby lodí a námořního dodavatelského průmyslu.

2.2 Evropské loděnice dosahují úspěchů v oblasti stavby, oprav, údržby či přestavby velmi složitých a technologicky pokročilých typů civilních a válečných plavidel, jako jsou výletní lodě, trajekty, příbřežní lodě a zařízení, fregaty, ponorky apod. Zabývají se rovněž vytvářením a dodáváním technologií spjatých s rozvojem „modrého růstu“ (příbřežní energetika, akvakultura, těžba surovin na mořském dně atd.). Dosahují ročního obrátu ve výši přibližně 31 mld. EUR a přímo zaměstnávají více než 200 tisíc osob. V současnosti v Evropě existuje asi 300 loděnic⁽²⁾.

2.3 Výrobci a dodavatelé námořních zařízení z EU jsou lídry na světových trzích. Shromažďují přibližně 22 tisíc velkých, malých a středních podniků, jež dodávají rozličné materiály, systémy, technologie a vybavení nebo poskytují služby v oblasti inženýrské činnosti a poradenství. Dosahují ročního obrátu přibližně 60 mld. EUR a přímo zaměstnávají více než 350 tisíc osob. Jejich podíl na celosvětovém trhu se pohybuje kolem 50 %.

2.4 Evropské odvětví námořních technologií investuje 9 % svých zisků z prodeje do výzkumu, vývoje a inovací, což znamená, že má nejvyšší intenzitu investic do VaVaI v Evropě.

2.5 Světový loďařský průmysl se potýká s jednou z nejdůležitějších krizí za poslední roky, přičemž doposud nejhorším obdobím byl rok 2016, a očekává se, že se situace v nadcházejících dvou třech letech ještě zhorší. Snížená poptávka po přepravě nákladů v Asii vedla ke značnému poklesu portfolia objednávek. Pouze Evropa dokázala od roku 2012 udržet trend nárůstu objednávek, aniž by využila finanční podporu či dotace. Evropské výrobce námořních zařízení zároveň čelí negativním důsledkům značného poklesu asijských objednávek.

2.6 V roce 2016 dosáhly evropské loděnice vyšší hodnotu nových objednávek než již dodaných jednotek. Evropské smlouvy na nová plavidla dosáhly hodnoty 14,7 mld. USD, což představovalo 55 % hodnoty nových objednávek na celosvětové úrovni.

2.7 Konkurenceschopnost zemí východní Asie se do velké míry opírá o protekcionistické vnitrostátní politiky, včetně dotací a jiné finanční pomoci, požadavků na místní zdroje apod. Tyto státy navíc, na rozdíl od Evropy, důsledně dávají přednost objednávkám nových plavidel ve svých loděnicích. Evropské vlastníky lodí však přeměrovali objednávky na výstavbu nákladních lodí a taktéž plavidel pomáhajících s příbřežními zařízeními z Evropy do loděnic v Asii. V souvislosti s tím došlo v uplynulých deseti letech ke změně struktury evropského portfolia směrem ke stavbě technologicky vyspělých typů lodí s vyšší přidanou hodnotou. Zajímavé je, že tyto změny se odehrály v době, kdy samo evropské odvětví lodní dopravy využívalo programy finanční nebo fiskální podpory.

Kontext strategie LeaderSHIP 2020

2.8 Strategie LeaderSHIP 2020⁽³⁾ má svůj počátek v iniciativě LeaderSHIP 2015, která byla zahájena v roce 2003 a jejímž cílem bylo zajistit koordinovanou odezvu na výzvy stojící před evropským odvětvím loďařského průmyslu. Hlavní důraz byl kladen na činnosti založené na znalostech a na potřebu lepší návratnosti investic v loděnicích do výzkumu, vývoje a inovací.

2.9 V roce 2008 dopadla na loďařské odvětví světová hospodářská krize. Dopady krize jsou v odvětví přítomny dodnes. Proto byla potřeba silná reakce v podobě nové strategie LeaderSHIP 2020.

2.10 Dokument, jenž v roce 2013 představil strategii LeaderSHIP 2020, byl vypracován širokou skupinou zúčastněných stran v čele se zástupci průmyslu, Evropskou komisí, Parlamentem a sociálními partnery (SEA Europe a IndustriALL).

⁽²⁾ SEA Europe – The Voice of Maritime Civil & Naval Industries in Europe, 2017 newsletter.

⁽³⁾ http://ec.europa.eu/growth/sectors/maritime/shipbuilding/ec-support_cs.

2.11 Ve strategii jsou definovány vlastnosti tohoto odvětví: inovativní, ekologické, specializované v rámci trhů s vyspělými technologiemi, energeticky úsporné a schopné expanze na nové trhy.

2.12 Ve zprávě prezentující strategii LeaderSHIP 2020 byly zformulovány její následující čtyři pilíře:

- Zaměstnanost a dovednosti
- Zlepšení přístupu na trhy a spravedlivé tržní podmínky
- Přístup k financování
- Výzkum, vývoj a inovace.

3. Hodnocení stavu uskutečňování doporučení obsažených ve strategii LeaderSHIP 2020

3.1 Hodnocení uskutečňování doporučení obsažených ve strategii LeaderSHIP 2020 bylo provedeno na základě dotazníkové ankety, již vyplnili účastníci veřejného slyšení. Výsledky ankety jsou uvedeny níže.

3.2 Pokrok v činnostech týkajících se pilíře strategie LeaderSHIP 2020 Zaměstnanost a dovednosti je třeba ohodnotit jako mírný. Nejlepší výsledek je v provádění doporučení týkajících se vytvoření podskupiny odvětví námořních technologií v systému ESCO a propagace odvětví námořních technologií – 30 %. Špatně jsou hodnoceny plány týkající se studie na téma informálního učení – 0 %. Zbývající doporučení v této skupině jsou hodnocena 15–20 %.

3.3 Provádění doporučení druhého pilíře Zlepšení přístupu na trh a spravedlivá hospodářská soutěž je hodnoceno spíše špatně. Z místa se pohnula tři doporučení: pracovní skupina OECD pro loděnice, posílení spolupráce průmyslu s Evropskou komisí v otázkách ochrany duševního vlastnictví a dodržování regulací IMO a využití různých nástrojů obchodní politiky a činností vedoucích ke smlouvám o volném obchodu. Jejich pokrok je přibližně na úrovni 20 %. Provádění ostatních činností v této skupině je mizivé.

3.4 Pokud jde o pilíř Přístup k financování, jednotlivé strany zaznamenaly pokrok pouze v bodu Prošetření a propagace možností financování a rozšíření rozsahu poskytování úvěrů EIB – 20–30 %. Provádění doporučení týkajícího se analýzy možnosti fungování modrého PPP je na úrovni 15 % a doporučení týkající se posouzení možnosti dlouhodobého financování Komisí se téměř neprovádí (5 %).

3.5 V případě provádění doporučení týkajících se VaVaI je na místě umírněný optimismus. Provádění tří doporučení je v polovině nebo i dále. Hodnocení je v této skupině následující:

- analýza proveditelnosti projektů PPP v oblasti VaVaI pro odvětví námořních technologií – 50 %,
- zanesení ustanovení týkajících se VaVaI ze strany Komise do právních předpisů EU v souvislosti s ukončením platnosti „Rámce pro pomoc loďařskému odvětví“ – 60 %,
- analýza možnosti alokace strukturálních fondů s cílem diverzifikovat odvětví námořních technologií, zejména v souvislosti s regionálními strategiemi pro inteligentní specializaci – 45 %,
- vypracování komplexního PPP na úrovni EU ze strany odvětví námořních technologií s cílem zaměřit námořní výzkum mj. na bezemisní a energeticky úsporné lodě – 30 %.

4. Obecné a konkrétní připomínky k uskutečňování priorit strategie LeaderSHIP 2020

Zaměstnanost a dovednosti

4.1 Je velice potřebné kompenzovat nedostatek dovedností, zlepšit dovednosti pracovníků a zajistit příslušná školení a rekvalifikace, aby byl udržen kritický objem znalostí a know-how v evropském odvětví námořních technologií. Je tedy důležité podporovat činnost zahájenou sociálními partnery v rámci projektu rady pro dovednosti a v této činnosti pokračovat⁽⁴⁾. Kromě toho je zásadní, aby evropské orgány zapojily sociální partnery do procesu vytváření politik a v rámci tohoto procesu s nimi vedly konzultace, konzultovaly s nimi každou iniciativu EU s dopadem na toto odvětví a aby byly profesní organizace zastupující zaměstnavatele a zaměstnance i nadále zapojeny do dialogu, mimo jiné v kontextu sociálního dialogu.

4.2 Pracovníci musí mít náležitě vzdělání, aby se vyrovnali s výzvami Průmyslu 4.0 a budoucími technologickými změnami (např. digitalizací). Budoucí pracovníci v odvětví námořních technologií budou muset mít dovednosti umožňující jim fungovat v kontextu příležitostí a výzev modré ekonomiky.

4.3 Je třeba zdvojnásobit úsilí, aby došlo ke zlepšení atraktivity tohoto odvětví. Je potřeba identifikovat a shromáždit různé kariérní možnosti pracovníků a rovněž posílit mobilitu studentů (tj. program Erasmus pro odvětví námořních technologií). Evropská komise by i nadále měla plně podporovat činnost SEA Europe a IndustriALL na evropské úrovni, tj. v rámci výboru odvětvového dialogu.

Zlepšení přístupu na trhy a spravedlivé podmínky konkurence

4.4 Evropský průmysl se nadále potýká s nekalou soutěží ze strany třetích zemí jak v loďařském průmyslu, tak i – ve stále větší míře – v odvětví námořních zařízení. V důsledku krize v Asii vyvolané navýšením výrobních kapacit v důsledku ohromných státních dotací mají veřejné orgány v těchto zemích v plánu podporovat místní loděnice a také místní výrobce námořních zařízení, což znamená zvýšení exportu. Dojde tak k nárůstu konkurenčního tlaku na evropské loděnice a výrobce námořních zařízení v Evropě.

4.5 Asijské loděnice nyní věnují pozornost úspěšným evropským trhům s vyspělými typy plavidel, jako jsou výletní a osobní lodě. Kromě toho Čína v nedávných oficiálních dokumentech „Made in China 2025“ a „China Manufacturing 2025“ oznámila, že bude usilovat o získání pozice světového lídra v oblasti výstavby plavidel vysoké třídy, včetně výletních lodí, a rovněž v oblasti technologicky vyspělých námořních zařízení, a bude tedy přímo konkurovat úspěšným evropským trhům. Této politice se dostává plně vládní podpory v podobě státní pomoci. Takováto politika je hrozbou pro evropské odvětví námořních technologií.

4.6 Trh v USA je uzavřen z důvodu Jonesova zákona. Zmírnění tohoto zákona a otevření amerického trhu by mohlo loďařskému průmyslu vytvořit zajímavé příležitosti. Unie by na tom měla trvat, přestože současná politická atmosféra v USA spíše přeje protekcionismu.

4.7 Stejně jako Čína, Spojené státy, Japonsko či Jižní Korea by si měli rozhodující činitelé v EU a členských státech uvědomit, že evropský loďařský průmysl a výroba námořních zařízení jsou strategickými odvětvími evropské ekonomiky, vyžadujícími speciální pozornost a přístup, a to pro obchodní i vojenské účely.

4.8 Evropská komise by měla usilovat o podepsání globální dohody stanovující zásady kontroly dotací a případně cenové kázně v rámci OECD (včetně Číny) a rovněž podporovat činnosti vykonávané v tomto směru.

4.9 Reciprocita mezi Evropou a třetími zeměmi má zásadní význam, a proto by měla být hlavním principem ve dvoustranných i mnohostranných obchodních jednáních a záležitostech týkajících se přístupu na trh. Je základem pro to, aby se evropský průmysl, včetně odvětví námořních technologií, stal konkurenceschopnějším vůči světovým konkurentům. Pokud jsou tedy evropské podniky vystaveny protekcionistickým opatřením ve třetích zemích, je Unie povinna použít stejný postup vůči společnostem z těchto zemí, jež chtějí obchodovat s Evropou. Pouze tak bude existovat spravedlivější hospodářská soutěž pro evropské loděnice a evropské odvětví námořních zařízení.

⁽⁴⁾ Odvětvová rada pro dovednosti.

Přístup k financování

4.10 Komise často představuje Evropský fond pro strategické investice (EFSl) – finanční nástroj v Junckerově plánu – jako finanční nástroj pro průmysl, jeho rozsah a přínosy však nejsou zcela známy (je zaměřen především na malé a střední podniky). Tento nástroj a výhody z něj plynoucí pro námořní technologie je potřeba lépe vysvětlit a rozšířit.

4.11 Loďařský průmysl vyžaduje velký kapitál, přičemž v poslední době byl přístup evropských loděnic k financování ztížen. Zahraniční loděnice mezitím využívají důležité finanční pobídky, včetně státní pomoci. Komise by proto měla zvážit vytvoření speciálního systému zajišťujícího snazší přístup evropského kapitálově náročného loďařského průmyslu k financování.

4.12 Je třeba využívat finanční pobídky (např. v rámci evropských programů financování, jako je Nástroj pro propojení Evropy, pobídky pro vlastníky lodí k investování do plavidel, zařízení či technologií šetrných k životnímu prostředí), což přinese návratnost investic v Evropě.

4.13 Je třeba zvážit možnost přijetí speciálních odvětvových předpisů, jež by poskytly podněty ke zlepšení globální konkurenceschopnosti evropského odvětví námořních technologií, aniž by byly vytvářeny situace vyvolávající mezi členskými zeměmi EU napětí. V tomto ohledu mohou být do jisté míry inspiračním zdrojem příklady osvědčených postupů z jiných odvětví, zejména z odvětví lodní dopravy.

4.14 Evropská unie by měla spolu s Norskem zvážit vypracování speciálního programu věnovaného podpoře energeticky úsporné námořní lodní dopravy na krátké vzdálenosti, jež by byla šetrná k životnímu prostředí, prostřednictvím evropského lodního průmyslu a odvětví námořních zařízení. EHSV vybízí k využití průzkumného stanoviska „Strategie diverzifikace cestovního ruchu spojeného s rekreační plavbou a námořního cestovního ruchu“⁽⁵⁾ připraveného Výborem pro maltské předsednictví.

4.15 Rovněž je třeba zvážit vypracování finančního programu, který by evropským podnikům pro recyklaci plavidel umožnil vrakování větších typů plavidel.

4.16 Pro technologicky vyspělé odvětví námořních technologií v EU jsou finanční nástroje sloužící k provádění veřejných zakázek pro vojenské námořnictvo velmi důležitou hnací silou, významně přispívají k udržení „kritického množství“ celého evropského loďařského odvětví v EU a zároveň podněcují výzkum a inovace v celém odvětví a jeho okolí. EHSV v této souvislosti oceňuje pozitivní úlohu evropského obranného akčního plánu, který Komise nedávno vypracovala.

Výzkum, vývoj a inovace

4.17 Evropská komise by měla uzavřít smluvní partnerství veřejného a soukromého sektoru pro námořní průmysl s cílem umožnit tomuto odvětví další investice do řešení regulačních a sociálních problémů odvětví lodní dopravy a do využití hospodářského potenciálu činností spjatých s modrým růstem. Evropské inovace by měly být propagovány pomocí speciálního (evropského) programu pro podporu inovací.

4.18 Evropa by měla zajistit finanční podporu evropskému výzkumu a vývoji. Evropské inovace je třeba odpovídajícím způsobem chránit z hlediska práv duševního vlastnictví. Evropský patentový úřad by měl účinně sledovat evropské patenty, včetně těch vztahujících se k evropskému odvětví námořní technologie, a ukládat sankce v případě porušení předpisů.

4.19 Nadcházející rámcový program (9. rámcový program) by měl zajišťovat dostatečnou (finanční) podporu pro námořní průmysl tak, aby dokázal v budoucnu čelit důležitým mezinárodním a evropským výzvám regulačního a sociálního charakteru, mezi něž budou patřit mimo jiné ekologizace lodní dopravy⁽⁶⁾, digitalizace, přelomové technologie a propojená nebo automatizovaná lodní doprava.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV (Úř. věst. C 209, 30.6.2017, s. 1).

⁽⁶⁾ Pokud jde o ekologizaci lodní dopravy, preferují lodní doprava a odvětví námořních technologií – jako mezinárodní odvětví konkurující na globální úrovni – řešení na mezinárodní úrovni s účastí Mezinárodní námořní organizace v Londýně.

4.20 Dle názoru EHSV musí nadcházející 9. rámcový program obsahovat také kapitolu věnovanou finanční podpoře evropského průmyslu, která mu umožní plné využití hospodářského potenciálu modré ekonomiky v Evropě.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Hospodářská a sociální soudržnost a evropská integrace zemí západního Balkánu – výzvy a priority

(průzkumné stanovisko)

(2018/C 262/03)

Zpravodaj: **Andrej ZORKO**

Spoluzpravodaj: **Dimitris DIMITRIADIS**

Konzultace	bulharské předsednictví, 5. 9. 2017
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie článek 30 jednacího řádu EHSV
Odpovědná specializovaná sekce	REX
Přijato ve specializované sekci	28. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	189/2/1

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) vítá skutečnost, že integrace zemí západního Balkánu do EU a jejich hospodářská a sociální soudržnost jsou jednou z priorit bulharského předsednictví.

1.2 EHSV je přesvědčen, že rozšíření Evropské unie a zejména šíření jejích demokratických hodnot a právních norem do oblasti západního Balkánu je v zájmu zemí tohoto regionu i EU. Politika rozšíření je jedním z hlavních prvků globální strategie EU a rovněž základním kamenem stability a prosperity Evropy. Z tohoto důvodu EHSV navrhuje, aby byla integrace zemí západního Balkánu napříště jednou z hlavních priorit EU, pokud ovšem tyto země budou pokračovat v úsilí o splnění nezbytných podmínek pro vstup do EU ⁽¹⁾.

1.3 EHSV vítá skutečnost, že se má dne 17. května v Sofii konat summit hlav států a předsedů vlád z EU a ze západního Balkánu. Před tímto summitem uspořádá EHSV ve spolupráci s partnery konferenci občanské společnosti zemí západního Balkánu, která proběhne dne 15. května v Sofii. EHSV hodlá před každým takovým summitem zorganizovat společnou akci se zástupci organizací občanské společnosti ⁽²⁾ ze zemí západního Balkánu a z EU. EHSV vyzývá orgány a členské státy EU, aby pravidelně zapojovaly hlavy států západního Balkánu do summitů EU, což bude dokladem toho, že EU tento region považuje za součást své budoucnosti.

1.4 EHSV doufá, že summit v Sofii potvrdí oživení zájmu EU o tento region a bude pro další budoucí předsednictví impulsem k tomu, aby integraci zemí západního Balkánu rovněž zařadily mezi své nejvyšší priority. Rozšíření EU o země západního Balkánu by mělo být doprovázeno posílením politického projektu EU a jejích orgánů.

⁽¹⁾ Hlavní zásady strategie EU týkající se zemí západního Balkánu stanovila Komise ve svém sdělení ze dne 6. února 2018 Přesvědčivá perspektiva rozšíření pro západní Balkán a větší angažovanost Unie v tomto regionu, COM(2018) 65 final.

⁽²⁾ V souladu s terminologií používanou v EHSV zahrnují pojmy „občanská společnost“ a „organizace občanské společnosti“ v tomto stanovisku sociální partnery (tj. zaměstnavatele a odborové svazy) a jiné nestátní subjekty.

1.5 EHSV žádá, aby se hlavy států na summitu EU v Sofii jasně zavázaly poskytovat systematictější a přímou podporu organizacím občanské společnosti na všech úrovních. Měla by na něm zaznít také výzva k tomu, aby byla z veřejných prostředků bezprostředněji podporována nezávislá média.

1.6 EHSV vybízí k tomu, aby hlavy států na summitu EU v Sofii zaujaly proaktivní úlohu ve dvoustranných sporech tím, že budou prosazovat cílenou spolupráci s Organizací pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) a s Radou Evropy a budou podporovat zapojení občanské společnosti do urovnávání těchto sporů.

1.7 EHSV je rovněž přesvědčen o tom, že faktické rozšíření Evropské unie a prosazování jejích hodnot v zemích západního Balkánu zajistí bezpečnost a stabilitu, posílí sociální i hospodářský rozvoj a prosperitu, upevní demokracii a právní stát, podpoří volný pohyb osob a zboží, povzbudí investiční politiku a podníká mobilitu.

1.8 EHSV se domnívá, že zcela zásadní význam pro demokratický, hospodářský a sociální rozvoj zemí západního Balkánu má respektování zásad právního státu a práv menšin.

1.9 Mimoto se EHSV domnívá, že velice důležitou roli hrají vzdělávání a svobodné a nezávislé sdělovací prostředky, aby bylo možné překonat minulé rozepře a posílit demokratické hodnoty.

1.10 EHSV konstatuje, že proces přistoupení k EU je v zemích západního Balkánu i nadále hlavní motivací k reformám. Upozorňuje na to, že se věnuje málo pozornosti hospodářským a sociálním dopadům provedených reforem, neboť v úrovni hospodářského a sociálního zajištění občanů členských států EU a kandidátských zemí panují velké rozdíly. EHSV proto doporučuje, aby v rámci posuzování plnění kritérií pro členství v EU byla hodnocena i sociální, hospodářská a územní soudržnost.

1.11 EHSV je toho názoru, že v jednáních se zeměmi západního Balkánu musí mít vysokou prioritu otázka týkající se infrastruktury, dopravy a energetiky. Má rovněž za to, že vytvoření digitální společnosti a rozvoj digitálních dovedností ve všech zemích západního Balkánu bylo ku prospěchu veřejného i soukromého sektoru. EU může a měla by přispívat ke zlepšování infrastruktury a zavedení širokopásmové sítě v těchto zemích, která je někdy hluboko pod unijním průměrem.

1.12 EHSV navrhuje, aby orgány EU zvážily, zda by mezi kritéria pro vstup do EU neměl být zařazen fungující sociální a občanský dialog na vnitrostátní úrovni.

1.13 EU by měla vypracovat zvláštní plán pro jednání se zeměmi západního Balkánu, který bude zahrnovat přesný harmonogram a konkrétní úkoly pro každou z těchto zemí. Bylo by rovněž nezbytné vypracovat komunikační strategii pro členské státy EU, jež by poukázala na výhody politiky EU v oblasti rozšíření týkající se zemí západního Balkánu, zejména pokud jde o zajištění míru, stability, prosperity a hospodářského a sociálního rozvoje.

1.14 EHSV vybízí Komisi, aby mezi hlavní priority jednání se zeměmi západního Balkánu o přistoupení k EU zařadila respektování práv menšin a rovnost žen a mužů.

1.15 EHSV vítá novou strategii Komise týkající se západního Balkánu s názvem „Přesvědčivá perspektiva rozšíření pro západní Balkán a větší angažovanost Unie v tomto regionu“⁽³⁾, která byla zveřejněna dne 6. února 2018, a šest stěžejních iniciativ této strategie, jež sahají od posílení právního státu a upevnění spolupráce v oblasti bezpečnosti a migrace až po společné vyšetřovací týmy, Evropskou pohraniční a pobřežní stráž, rozšíření energetické unie EU na západní Balkán, snížení poplatků za roaming a zavedení širokopásmového připojení v tomto regionu.

1.16 EHSV prohlašuje, že je připraven navázat spolupráci s občanskou společností zemí západního Balkánu s cílem přispět k přijetí konkrétních opatření v oblasti právního státu, bezpečnosti a migrace, socioekonomického rozvoje, propojení, digitální agendy a usmíření a dobrých sousedských vztahů, jak se uvádí v akčním plánu na podporu transformace v zemích západního Balkánu na období 2018–2020.

⁽³⁾ COM(2018) 65 final, 6.2.2018.

1.17 EHSV je přesvědčen, že by Komise mohla navrhnout zvláštní programy, které by zemím západního Balkánu umožnily docílit rychleji sociální konvergence. Nerovnoměrný a pomalý pokrok v odstraňování těchto problémů je zjevně důležitým faktorem, jenž přispívá k pomalému průběhu jejich integrace do EU obecně. Je naléhavě nutné vydat nový podnět k europeizaci.

1.18 Do celého procesu integrace zemí západního Balkánu do EU by měli být výrazně zapojeni sociální partneři a další organizace občanské společnosti, a to na úrovni EU i na vnitrostátní úrovni. Je nezbytné posílit kapacity organizací občanské společnosti prostřednictvím technické a finanční podpory tím, že jim bude usnadněn přístup k evropským zdrojům financování (Komise, Evropská investiční banka, Evropská banka pro obnovu a rozvoj atd.) a budou včas a podrobně informováni o průběhu přístupových jednání.

1.19 EHSV vybízí sociální partnery a další organizace občanské společnosti v zemích západního Balkánu k tomu, aby během procesu integrace do EU úzce spolupracovaly, a to na celostátní i na regionální úrovni.

2. Politická situace

2.1 Západní Balkán zůstává politicky nestabilním regionem, který však vykazuje také růst a má značný potenciál.

2.2 EHSV doporučuje, aby Komise, Rada a Evropský parlament zintenzivnily své úsilí v oblasti komunikace s cílem objasnit evropským občanům přínosy a výzvy politiky rozšíření. Organizace občanské společnosti by měly být v tomto procesu blízkým partnerem a šířitelem informací⁽⁴⁾.

2.3 Je nesmírně důležité, aby byla integrace zemí západního Balkánu pro EU jednou z priorit i v budoucnu, nikoli pouze během bulharského předsednictví, a aby EU aktivně přispívala ke stabilitě a míru na západním Balkáně a poskytla zemím tohoto regionu možnost vstoupit do euroatlantických organizací. Členství v těchto organizacích může také přispět ke stabilitě v tomto regionu tím, že zaručí jeho bezpečnost a prosperitu, a může nabídnout vyhlídku na znovusjednocení národů v Evropě bez hranic.

2.4 EHSV vítá ohlášené konání summitu EU v Sofii za účasti čelních představitelů EU a zemí západního Balkánu, domnívá se však, že by v rámci tohoto summitu měla být rovněž přiznána aktivnější úloha zástupcům organizací občanské společnosti na úrovni EU.

2.5 EHSV vítá nedávno oznámený program⁽⁵⁾ „berlínského procesu plus“, v jehož rámci mají být poskytnuty zvláštní finanční prostředky na rozvoj podniků, odborné přípravy, infrastruktury a technologií a na projekty zahrnující mimo jiné dopravní spojení mezi nejméně propojenými zeměmi tohoto regionu. Tento „Marshallův plán“ má urychlit vytvoření celní unie a společného trhu na Balkáně. Tato regionální spolupráce by nicméně neměla způsobit prodlení v procesu rozšíření ani by neměla být považována za jeho náhradu.

2.6 EHSV konstatuje, že země západního Balkánu si přejí a jsou připraveny provést reformy, které by byly spojeny s integrací do Evropské unie, upozorňuje však, že úspěšnost tohoto kroku nadále závisí na tom, do jaké míry budou státní orgány schopny tyto reformy účinně provádět a prosazovat a nakolik se organizace občanské společnosti a obyvatelstvo obecně s tímto procesem ztotožní. Vypracování zvláštního plánu pro jednání o přistoupení k EU, který bude zahrnovat přesný harmonogram a konkrétní úkoly pro každou ze zemí západního Balkánu, by tyto země mohlo podnítit k rychlejšímu uskutečňování reforem.

2.7 EHSV zdůrazňuje, že se společenskými organizacemi na západním Balkáně navázal velmi dobré vztahy a je řádně obeznámen se situací v těchto zemích. EHSV je přesvědčen o tom, že by se smíšené poradní výbory občanské společnosti měly pokusit zaplnit prázdná místa, která nejsou v procesu vyjednávání pokryta jinými orgány, a měly by se zaměřit na několik vybraných oblastí. EHSV v tomto ohledu požaduje lepší výměnu informací mezi smíšenými poradními výbory a Komisí, Radou a Evropským parlamentem. EHSV vyzývá k posílení úlohy těchto smíšených poradních výborů⁽⁶⁾.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 133, 14.4.2016, s. 31.

⁽⁵⁾ <http://shetweb.org/berlin-process/>.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 133, 14.4.2016, s. 31.

2.8 K dalším závažným a přetrvávajícím problémům, které brání účasti i integraci, patří korupce, dopad organizované trestné činnosti, celkově slabé státní orgány a právní stát, dvoustranné spory a diskriminace menšin.

2.9 Pravidly, na jejichž základě se stanoví, zda je země způsobilá ke vstupu do Evropské unie ⁽⁷⁾, jsou kodaňská kritéria. Podle těchto kritérií musí v daném státě existovat orgány, které zaručí demokratickou správu věcí veřejných a právní stát, musí v něm být dodržována lidská práva, fungovat tržní ekonomika a stát musí přijmout závazky a cíle EU.

2.10 Nebude možné, aby všechny země západního Balkánu vstoupily do EU současně. EHSV je potěšen tím, že Srbsko a Černá Hora jsou v současnosti v procesu přistoupení nejdále. Očekává také, že FYROM a Albánie zahájí jednání s EU co nejdříve. Vítá skutečnost, že Bosna a Hercegovina poskytla odpovědi v reakci na dotazník Komise a že Komise v současnosti posuzuje možnost udělit jí status kandidátské země.

2.11 V zemích západního Balkánu jsou stále patrné rány z válek a konfliktů, etnická nenávist, iredentistické myšlenky a zamrzlé konflikty, které mohou opět propuknout. Je nezbytné důrazně vybízet k urovnání nejnaléhavějších dvoustranných záležitostí před vstupem těchto zemí do EU, tento proces by se však mohl protáhnout, pokud by byl kladen důraz na vyřešení veškerých zbývajících problémů.

2.12 EHSV se rovněž domnívá, že zde může sehrát důležitou úlohu občanská společnost tím, že pomůže navazovat kontakty mezi mladými lidmi z různých zemí a zahájí veřejný dialog ohledně řady otázek, jež mají pro tento region zásadní význam. Hospodářský rozvoj, lepší životní podmínky, zaměstnanost a sociální zabezpečení přispívají k mírové koexistenci v regionu.

2.13 Země západního Balkánu by mohly zřídit národní rady pro evropskou integraci, v jejichž rámci by se pravidelně setkávaly politické orgány na vysoké úrovni s hlavními organizacemi občanské společnosti, s cílem zajistit transparentnost procesu integrace do EU a rozsáhleji o něm informovat veřejnost ⁽⁸⁾.

2.14 EHSV již popsal úlohu občanské společnosti v procesu přistoupení a zcela jasně uvedl, že účast občanské společnosti v procesu přistoupení spočívá 1) v jejím přímém zapojení do vlastních jednání (tj. prověřování, příprava vnitrostátních postojů a dohled nad postupem jednání), 2) ve vedení sociálního a občanského dialogu v souvislosti s koncipováním politiky a harmonizací právních předpisů s *acquis*, 3) v jejím zapojení do plánování předvstupního financování a 4) v nezávislém monitorování pokroku a sociálního dopadu reformních procesů. K plnění těchto úkolů je nezbytná náležitá finanční podpora ze strany vnitrostátních vlád a z předvstupního financování EU ⁽⁹⁾.

2.15 EHSV konstatuje, že klesl zájem EU o rychlou a faktickou integraci zemí západního Balkánu do EU, a to z důvodu jiných politických priorit a absence evropské strategie pro rozšíření, ale také kvůli rozdílným politickým přístupům jednotlivých členských států. V důsledku nenaplněných očekávání vzrostl v uplynulých letech v zemích západního Balkánu euroskepticismus. Následkem toho se zmenšil dopad přístupových kritérií a zpomalilo se uskutečňování reformem. Je to obzvláště patrné, co se týče zajišťování právního státu, svobody sdělovacích prostředků a předcházení korupci.

2.16 Země západního Balkánu provádějí reformy, avšak velmi odlišným tempem. Je třeba vyvíjet mnohem větší úsilí v boji proti všudypřítomné korupci, organizované trestné činnosti a praní peněz. Pro fungující demokracii má rozhodující význam také nezávislé soudnictví.

2.17 EHSV se domnívá, že je nezbytné zintenzivnit v zemích západního Balkánu boj proti terorismu, a důrazně podporuje iniciativu EU pro boj proti terorismu na západním Balkáně (WBCTi) ⁽¹⁰⁾.

⁽⁷⁾ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/glossary/terms/accession-criteria_en.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 133, 14.4.2016, s. 31.

⁽⁹⁾ Úř. věst. C 133, 14.4.2016, s. 31.

⁽¹⁰⁾ <http://wbcti.wb-iisg.com/>, https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/ipa_ii_2016_039-858.13_mc_pcve.pdf.

2.18 EHSV je toho názoru, že v zájmu urychlení procesu rozšíření je třeba dále rozvinout spolupráci mezi zeměmi západního Balkánu a EU a příslušnými unijními agenturami (například Europelem). Toto opatření je zvláště naléhavé v takových oblastech, jako je bezpečnost a migrace.

3. Hospodářská stabilita a prosperita

3.1 Ekonomiky zemí západního Balkánu nadále rostou, přičemž růst reálného HDP v tomto regionu za rok 2017 by měl podle očekávání činit 2,6 %. V roce 2018 by se měl zvýšit na 3,0 %, a to díky soukromé spotřebě, soukromým investicím a také postupnému oživení v oblasti poskytování úvěrů, poukazování peněz ze zahraničí a rozsáhlým infrastrukturním projektům. V porovnání se situací v roce 1995 se životní úroveň ve všech šesti zemích západního Balkánu výrazně zvýšila. I přesto však těchto šest zemí stále patří k nejhudším v Evropě. Hospodářská konvergence zemí západního Balkánu navíc od vypuknutí krize ztratila dynamiku a zaostává za konvergencí nových členských států ve středovýchodní a jihovýchodní Evropě.

3.2 Proces hospodářské konvergence zemí západního Balkánu je nesmírně zdlouhavý. Z tohoto důvodu je naprosto nezbytné vytvořit takové podmínky, které budou umožňovat či urychlovat příliv zahraničních investic, a přijmout odpovídající hospodářské reformy, posílit konkurenceschopnost a vytvořit kvalitní pracovní místa.

3.3 EHSV vítá pokrok, který byl učiněn v oblasti ekonomické integrace západního Balkánu, neboť čelní představitelé zemí v tomto regionu se zavázali, že budou prohlubovat vztahy a spolupracovat na přistoupení k Evropské unii. Vyzývá k tomu, aby byli sociální partneři a organizace občanské společnosti ve větší míře zapojeni do sestavování programů hospodářských reforem a do formulování společných závěrů s konkrétními doporučeními pro jednotlivé země tohoto regionu ⁽¹¹⁾.

3.4 EHSV je přesvědčen o tom, že kandidátské země potřebují výraznější pobídky k reformám. Obzvláště je nutné podněcovat užší regionální spolupráci, a usnadnit tak plnění kritérií pro vstup do EU.

3.5 EHSV pokládá za nezbytné mobilizovat příliv nových přímých zahraničních investic do výrobních odvětví tím, že budou podporovány místní dodavatelské řetězce a budou zvyšovány dovednosti a technologická kapacita malých a středních podniků.

3.6 K rozvoji a propojení tohoto regionu by měla přispět odvětví energetiky a dopravy. Zajistilo by se tím, že občané zemí západního Balkánu získají jasnou představu o tom, jaké sociální, hospodářské a environmentální výhody s sebou přistoupení k EU ponese. Například energetická účinnost a úspory energie podněcují hospodářskou činnost podniků a vytváření zelených, ale i tradičních pracovních míst.

3.7 EHSV podporuje Smlouvu o Dopravním společenství, již EU a země západního Balkánu podepsaly dne 12. července 2017, a vyzývá smluvní strany, aby ji dále rozvíjely. V tomto ohledu by měly Evropská komise, Evropská investiční banka a země západního Balkánu soustředit své investice do propojení hlavní sítě TEN-T EU a západobalkánské infrastruktury. Proto je teď nezbytný společný program, v němž budou identifikovány dostupné finanční prostředky a bude stanoven společný časový plán.

3.8 Vylepšením infrastruktury se sníží náklady na dopravu a energii a usnadní se rozsáhlé investice do této oblasti. Podpora digitalizace na západním Balkáně navíc přispěje k rozvoji podnikání, zvýšení produktivity a zkvalitnění života.

3.9 EHSV se rovněž domnívá, že celkový růst a zaměstnanost mohou zajistit investice do koncepcí doplňujících tradiční formy hospodářské politiky (oběhové hospodářství, sociální ekonomika, začleňování cílů udržitelného rozvoje)

3.10 EHSV podotýká, že ve všech zemích západního Balkánu si státní moc stále ponechává příliš velkou úlohu, zatímco soukromý sektor je menší než v 7 malých tranzitivních ekonomikách Evropy ⁽¹²⁾.

⁽¹¹⁾ Závěrečné prohlášení ze 6. fóra občanské společnosti zemí západního Balkánu.

⁽¹²⁾ Skupina Světové banky, *The Western Balkans: Revving up the Engines of Growth and Prosperity*, 2017.

3.11 EHSV se domnívá, že stát musí účinněji a spolehlivěji poskytovat veřejné služby a vytvořit příznivé prostředí pro soukromé podniky.

3.12 EHSV je toho názoru, že hybnou silou hospodářského růstu ve všech šesti zemích západního Balkánu by se mohly stát malé a střední podniky, které tvoří převážnou část podniků. Aby k tomu mohlo dojít, je nezbytné omezit byrokracii, zajistit transparentnější veřejnou správu, potírat korupci a vybudovat zcela nezávislé soudnictví.

3.13 EHSV podporuje závěry 6. fóra občanské společnosti zemí západního Balkánu a vyjadřuje hluboké znepokojení nad tím, že se ve stále větším počtu těchto zemí omezuje prostor pro působení občanské společnosti. Konstatuje, že se EU a její členské státy zavázaly, že budou podporovat prostor pro působení občanské společnosti a budou ve větší míře napomáhat budování kapacit organizací občanské společnosti s cílem posílit jejich slovo v procesu rozvoje a dosáhnout pokroku v politickém, sociálním a hospodářském dialogu.

3.14 EHSV poukazuje na to, že ve všech zemích západního Balkánu musí být organizace občanské společnosti výrazně zapojeny do procesu hospodářských, sociálních, veřejných a legislativních reforem. Je nezbytné posílit jejich kapacity prostřednictvím technické a finanční podpory tím, že jim bude usnadněn přístup k evropským zdrojům financování a budou včas informovány o procesu přistoupení.

4. Sociální stabilita – nezaměstnanost – emigrace

4.1 Od propuknutí hospodářské krize se příjmová a zejména sociální konvergence mezi chudšími a bohatšími zeměmi v EU zpomaluje a v některých případech se vydala opačným směrem, což ohrožuje vlastní cíle EU a zpochybňuje její přitažlivost pro budoucí členy. Všechny země západního Balkánu se potýkají s chudobou, vysokou nezaměstnaností, výskytem neformální ekonomiky, nízkými mzdami, korupcí, protiprávním jednáním, emigrací kvalifikovaných pracovníků, diskriminací menšin a odlivem mozků.

4.2 Ačkoli se země západního Balkánu přibližují úrovni EU-28, je jejich tempo dosti pomalé a zaostávají v tomto ohledu za EU. Z dostupných údajů vyplývá, že úplné sblížení s životní úrovní v EU může trvat až 40 let.

4.3 Mzdová konvergence v zemích západního Balkánu nenastala. V některých zemích se mzdová diference vůči EU dokonce prohloubila, což má dopad na hospodářské a sociální zajištění občanů zemí západního Balkánu. Od krize nedošlo ve většině těchto zemí k žádnému nárůstu reálných mezd. Ačkoli ve všech těchto zemích existuje zákonná minimální mzda, v mnoha případech nemůže pokrýt životní minimum rodin.

4.4 EHSV také konstatuje, že v důsledku vysoké nezaměstnanosti zůstává jedním z nejzásadnějších problémů migrace pracovních sil ze všech šesti zemí západního Balkánu. Podle odhadů odešla do zahraničí čtvrtina obyvatelstva těchto zemí. I když je poukazování peněz migrujícími pracovníky důležitým zdrojem příjmů a v krátkodobém horizontu přispívá k rozvoji domácí ekonomiky, masová migrace a úbytek obyvatelstva mají závažné dlouhodobé důsledky pro potenciál hospodářského rozvoje těchto zemí⁽¹³⁾.

4.5 Pokles míry zaměstnanosti se v oblasti západního Balkánu s výjimkou Černé Hory dotkl především žen a mladých lidí s nízkou kvalifikací. Důležitá je také skutečnost, že v roce 2015 bylo více než 70 % nezaměstnaných osob ve všech šesti zemích západního Balkánu bez práce v průměru již více než rok⁽¹⁴⁾.

⁽¹³⁾ „Nezaměstnanost v oblasti západního Balkánu je výrazně vyšší, než je průměr EU-28, i když v posledních letech došlo k určitému zlepšení. Zejména Bosna a Hercegovina, FYROM a Černá Hora se potýkají s trvale vysokou nezaměstnaností, ale i současná míra nezaměstnanosti v Srbsku ve výši 13,5 %, jež je po nedávném zlepšení nejnižší v oblasti, zůstává příliš vysoká v porovnání s členskými státy EU. I přes závažně vysokou nezaměstnanost bylo v oblasti za 12 měsíců do června 2017 vytvořeno přibližně 230 000 pracovních míst (3,8 % nárůst), z toho více než polovina v soukromém sektoru. Zaměstnanost (z hlediska počtu pracovních míst, nikoli však odpracovaných hodin) se tak ve všech zemích západního Balkánu s výjimkou Bosny a Hercegoviny vrátila na úroveň před rokem 2008.“ Zdroj: Skupina Světové banky, *Western Balkans Regular Economic Report*, č. 12, podzim 2017.

⁽¹⁴⁾ Skupina Světové banky, *Western Balkans Labor Market Trends* 2017.

4.6 EHSV je přesvědčen o tom, že by EU a země západního Balkánu měly věnovat větší pozornost kvalitě života a sociálnímu zabezpečení občanů těchto zemí. EHSV navrhuje zvážit, zda by při posuzování plnění podmínek pro členství v EU neměly být uplatňovány zásady evropského pilíře sociálních práv. Komise by rovněž mohla navrhnout zvláštní programy, které by zemím západního Balkánu umožnily rychleji docílit sociální konvergence.

4.7 EHSV také očekává, že bude nezbytné ještě více posílit konkurenceschopnost a strukturální reformy ve všech šesti zemích západního Balkánu, aby se tak upevnil trh práce a zpomalila emigrace. Při přípravě strukturálních reforem by měly být vedeny skutečné konzultace s organizacemi občanské společnosti⁽¹⁵⁾.

4.8 EHSV zdůrazňuje, že z tendencí vývoje na trhu práce v tomto regionu je patrná vysoká míra neaktivity žen, a žádá vlády, aby pomohly docílit zvýšení míry zaměstnanosti žen. Mimoto EHSV vybízí Komisi, aby mezi hlavní priority jednání se zeměmi západního Balkánu o přistoupení k EU zařadila rovnost žen a mužů.

4.9 EHSV je přesvědčen o tom, že respektování práv a kultury jednotlivých menšin má zásadní význam pro rozvoj demokratické občanské společnosti ve všech zemích západního Balkánu.

4.10 EHSV se domnívá, že ve všech zemích západního Balkánu má mimořádný význam vzdělávání, včetně rovného přístupu ke vzdělávacím systémům, a to z hlediska prosazování evropských hodnot, rozvíjení tolerance vůči menšinám, překonávání předsudků a posilování sociální soudržnosti.

4.11 EHSV se rovněž domnívá, že se prostřednictvím „agendy sociální soudržnosti“ musí napravit nedostatky v oblasti dovedností a nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi tím, že se posílí účinnost a efektivita vzdělávacích systémů. Větší finanční podpora programů odborného vzdělávání by pomohla odstranit nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi na trhu práce a snížit vysokou míru nezaměstnanosti.

4.12 EHSV vítá iniciativy ze strany státních vzdělávacích a kulturních institucí, akademické obce či organizací občanské společnosti, jejichž cílem je dosáhnout usmíření, zajistit dobré sousedské vztahy a vytvořit kritický pohled na minulé události.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁵⁾ Viz stanovisko EHSV Strategie rozšíření EU (Úř. věst. C 133, 14.4.2016, s. 31), a závěrečné prohlášení ze 6. fóra občanské společnosti zemí západního Balkánu, které EHSV uspořádal ve dnech 10. a 11. července 2017 v Sarajevu.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Dokončení programu zlepšování právní úpravy: Lepší řešení v zájmu dosažení lepších výsledků

[COM(2017) 651 final]

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(2018/C 262/04)

Zpravodaj: **Bernd DITTMANN**

Rozhodnutí plenárního shromáždění	15. 2. 2018
Právní základ	čl. 29 odst. 2 jednacího řádu
Odpovědná specializovaná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato ve specializované sekci	9. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	185/0/0

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV se domnívá, že z programu zlepšování právní úpravy by se měl stát stálý program pro tvorbu vysoce kvalitních právních předpisů Unie, aniž by byly ohroženy klíčové politické cíle či vznikl deregulační tlak. Nová Komise, jež vznikne po volbách v roce 2019, by v něm měla pokračovat, dále jej rozvíjet a zlepšovat.

1.2. EHSV vyzývá Komisi, aby předložila podrobný plán nadcházejícího hodnocení zlepšování právní úpravy a upřesnila, jakou formu má mít zapojení EHSV a zainteresovaných stran.

2. Sdělení Komise o zlepšování právní úpravy

2.1. Dne 24. října 2017 zveřejnila Komise sdělení *Dokončení programu zlepšování právní úpravy: Lepší řešení v zájmu dosažení lepších výsledků* ⁽¹⁾ (dále jen „sdělení“).

2.2. V tomto sdělení Komise hodnotí pokrok v provádění programu zlepšování právní úpravy (dále jen „program“) od jeho přijetí v květnu 2015.

2.3. V roce 2018 Komise posoudí systém zlepšování právní úpravy jako celek. Toto stanovisko je reakcí na sdělení i pokladem pro přípravu nadcházejícího hodnocení.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV vítá trvalý závazek Komise ke zlepšování právní úpravy a její soustavné úsilí o naplňování cílů stanovených v programu v květnu 2015, jak jsou uvedeny ve sdělení. Zlepšování právní úpravy je proces, který je neustále zdokonalován, a vyžaduje odhodlání a příspěvek od všech zúčastněných subjektů.

⁽¹⁾ COM(2017) 651 final.

3.2. Zlepšování právní úpravy by mělo přispět k vytvoření odpovědných, participativních a transparentních procesů tvorby politiky, které přinášejí jednoduché, srozumitelné, jednotné, účelné a snadno proveditelné předpisy, což je základní předpoklad pro zajištění důvěry veřejnosti v EU a její orgány. Mělo by pomoci vytvořit efektivní a soudržné regulační rámce, které umožňují inovace a udržitelný růst a podporují dokončení a řádné fungování jednotného trhu.

3.3. Nemělo by vést k nepřiměřenému nárůstu byrokracie v rámci tvorby politiky EU. Politická rozhodnutí nesmí být nahrazována technickými postupy.

3.4. V jednom ze svých předchozích stanovisek ⁽²⁾ EHSV zdůraznil, že zlepšování právní úpravy „není podle jeho názoru to, zda na úrovni EU regulovat ‚více‘ nebo ‚méně‘, nebo jestli určité politické oblasti deregulovat či je v zájmu jiných priorit upozadit, a zpochybnit tak hodnoty, které EU považuje za důležité: sociální ochranu, ochranu životního prostředí a základní práva ⁽³⁾. Lepší právní úprava je v první řadě určitý prostředek, který by měl umožnit skutečně efektivní uskutečňování politických cílů na základě průkazných faktů, se zřetelem k výše uvedeným hodnotám, bez omezování environmentálních či spotřebitelských práv či sociálního standardu a bez zřizování orgánů, které by vedlo ke kompetenčním změnám v institucionální struktuře. Lepší právní úprava nemůže a nesmí nahradit politické rozhodování.“

3.5. EHSV bere na vědomí dosavadní pokrok v provádění programu. Vítá zejména metodičtější využívání posouzení dopadu a hodnocení *ex post*, systematictější konzultace se zainteresovanými stranami, revidované pokyny ke zlepšování právní úpravy a soubor nástrojů, program REFIT a platformu REFIT a jmenování Výboru pro kontrolu regulace.

3.6. EHSV se na zlepšování právní úpravy aktivně podílí, zejména pak svou účastí v platformě REFIT a vypracováváním hodnocení *ex post*. V této souvislosti odkazuje na řadu svých stanovisek ⁽⁴⁾. V programu ani ve sdělení však není činnost EHSV zohledněna. EHSV není ani součástí interinstitucionální dohody o zdokonalení tvorby právních předpisů. Vyplyvá z toho, že Komise a normotvůrci dále dostatečně nezohledňují úlohu a funkci EHSV, jak jsou zakotveny ve Smlouvách, ani poznatky a odborné znalosti jeho členů a občanské společnosti, již zastupují.

3.7. Účast na programu zlepšování právní úpravy a jeho příslušných nástrojích a postupech vyžaduje finanční a lidské zdroje, které nemají všechny organizace občanské společnosti k dispozici (např. získávání údajů, účast na veřejných konzultacích atd.). Totéž platí o malých podnicích. EHSV vyzývá Komisi, aby zajistila, že program zlepšování právní úpravy zůstane otevřený a přístupný všem organizacím a zájmům bez ohledu na jejich velikost a finanční a lidské zdroje.

4. Zvláštní připomínky

4.1. EHSV je institucionálním mluvčím organizované evropské občanské společnosti a působí jako prostředník mezi normotvůrci EU a organizacemi občanské společnosti a sociálními partnery. Shromáždil značné zkušenosti a odborné znalosti ve všech záležitostech souvisejících se zlepšováním právní úpravy. Rád by zde Komisi připomněl některá ze svých konkrétních doporučení k aspektům, jimiž se sdělení zabývá, jakož i k dalším aspektům, které považuje za nezbytné zdůraznit.

4.2. EHSV se domnívá, že sdělení nabízí dobrý celkový přehled o pokroku v provádění programu v příslušných oblastech zlepšování právní úpravy. Je však příliš neurčitě ohledně přesných opatření, jimiž Komise plánuje dále rozvíjet program zlepšování právní úpravy. Sdělení navíc neobsahuje zmínku o nadcházejícím hodnocení programu zlepšování právní úpravy v roce 2018 ani jeho popis, klíčové oblasti zájmu či plánovanou podobu účasti EHSV a zainteresovaných stran.

⁽²⁾ Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 192.

⁽³⁾ COM(2015) 215 final.

⁽⁴⁾ Viz *mimo jiné*: Skupina ad hoc Kontrola uplatňování právních předpisů EU; Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 51; Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 45; Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 192; Úř. věst. C 345, 13.10.2017, s. 67; Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 145; Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 11; Úř. věst. C 291, 4.9.2015, s. 29; Úř. věst. C 230, 14.7.2015, s. 66; Úř. věst. C 43, 15.2.2012, s. 14; Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 87; Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 95; Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 103; Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 6; Úř. věst. C 100, 30.4.2009, s. 28; Úř. věst. C 204, 9.8.2008, s. 9.

4.3. Proporcionalita a subsidiarita

4.3.1. EHSV vítá, že se Komise zaměřila na klíčové priority a „zacílila na důležité věci“. Opakuje, že Unie by měla jednat pouze tehdy, jsou-li dodrženy zásady subsidiarity a proporcionality a jestliže společné opatření přináší přidanou hodnotu pro všechny.

4.3.2. Jak uvádí ve svém stanovisku ⁽⁵⁾, EHSV „podporuje vyjasnění zásad subsidiarity a proporcionality, jež odpůrci legislativních iniciativ někdy používají jako argument, aniž by jejich odůvodnění bylo dostatečně podloženo“.

4.3.3. EHSV bere na vědomí jmenování **pracovní skupiny pro subsidiaritu a proporcionalitu** ⁽⁶⁾. Vyzývá tuto skupinu, aby náležitě přihlédla ke stanoviskům a doporučením EHSV k této problematice.

4.3.4. EHSV požaduje lepší monitorování subsidiarity a proporcionality a výraznější zapojení členských států a jejich parlamentů do hodnocení *ex post*.

4.3.5. EHSV vyzývá Komisi, aby lépe prosazovala nástroj č. 5 sady nástrojů pro zlepšování právní úpravy („právní základ, proporcionalita a subsidiarita“) napříč svými útvary (horizontálně a vertikálně), aby při přípravě posouzení dopadů zvýšila soulad s tímto nástrojem.

4.4. Posouzení dopadů

4.4.1. EHSV připomíná doporučení uvedená v jeho stanovisku ⁽⁷⁾ o tom, jak zkvalitnit evropský ekosystém v oblasti posouzení dopadů.

4.4.2. Posouzení dopadu by mělo být standardním postupem u každého nového legislativního návrhu, včetně aktů v přenesené pravomoci a prováděcích aktů. Nejsou-li návrhy předkládány společně s posouzením dopadů, musí Komise podrobně osvětlit důvody a poskytnout všechny údaje a důkazy, jež ji vedly k předložení návrhu, nebo na jeho podporu.

4.4.3. Pokyny ke zlepšování právní úpravy výslovně uvádějí skutečnost, že posouzení dopadů mohou a musí být prováděna u legislativních iniciativ, aktů v přenesené pravomoci a prováděcích aktů. Vyzýváme proto Komisi, aby podrobněji a transparentněji ve vztahu k zainteresovaným stranám a EHSV zhodnotila potřebu provádět u těchto aktů posouzení dopadů. Skutečnost, že u legislativního textu, na jehož základě jsou přijímány akty v přenesené pravomoci a prováděcí akty, bylo provedeno posouzení dopadů, nemůže postačovat, aby odůvodnila neprovedení posouzení dopadů u odvozených aktů. Každý jednotlivý akt musí být posouzen na základě vlastní podstaty věci, zejména z toho důvodu, že akty v přenesené pravomoci a prováděcí akty mohou mít zásadní důsledky pro zainteresované strany a občanskou společnost celkově.

4.4.4. Hlavní příručkou útvarů Komise pro posuzování dopadů je „**Zlepšování právní úpravy: pokyny a nástroje**“ ⁽⁸⁾. EHSV však upozorňuje, že tyto pokyny a sada nástrojů byly vypracovány především pro specifické používání ze strany služeb EU, přičemž zainteresované strany nemohou na základě jejich specifikací porozumět řádnému používání nástrojů potřebných k analýze dopadů. EHSV proto žádá Komisi, aby tyto nástroje v provozní verzi zpřístupnila širší veřejnosti.

4.4.5. Všimá si však nedostatečného dodržování těchto pokynů, což je příčinou nedostatků v posouzení dopadů. Potvrzuje to a dokládá výroční zpráva **Výboru pro kontrolu regulace** za rok 2016 ⁽⁹⁾. EHSV tudíž vybízí Komisi, aby důrazněji prosazovala zásady zlepšování právní úpravy v rámci svých útvarů, například povinnými školicími programy pro své zaměstnance.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 51.

⁽⁶⁾ C(2017) 7810.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 11.

⁽⁸⁾ SWD(2017) 350 a https://ec.europa.eu/info/better-regulation-toolbox_cs.

⁽⁹⁾ Výbor pro kontrolu regulace, výroční zpráva za rok 2016, https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2016-rsb-report_en.pdf, viz zejména s. 13 a 15.

4.4.6. Z výroční zprávy Výboru pro kontrolu regulace za rok 2016 vyplývá, že útvary Komise plní doporučení výboru pouze částečně poté, co obdrží prvotní negativní stanovisko. EHSV proto navrhuje, aby Výbor pro kontrolu regulace měl v případech, kdy vydá dvojnásobně negativní stanovisko vyžadující, aby útvar Komise revidoval posouzení dopadů, dokud nejsou splněny nezbytné požadavky kvality, **právo veta**. Výbor pro kontrolu regulace by neměl mít žádné právo veta v případě politických rozhodnutí.

4.4.7. EHSV podporuje **zásadu „zelenou malým a středním podnikům“** a vybízí Komisi, aby se na tyto podniky, včetně mikropodniků a velmi malých podniků, ve svých posouzeních dopadů více zaměřila.

4.5. *Transparentnost, legitimita a odpovědnost*

4.5.1. Pokud jde o **rejstřík transparentnosti**, EHSV vítá návrh právně závazné interinstitucionální dohody o zavedení povinného rejstříku transparentnosti, který by se vztahoval na Komisi, Evropský parlament a Radu, předložený Komisí v roce 2016.

4.5.2. EHSV vítá skutečnost, že veřejné konzultace ohledně významných iniciativ budou nyní dostupné ve všech úředních jazycích, přičemž u všech ostatních iniciativ budou pořádány alespoň ve francouzštině, němčině a angličtině. Připomíná Komisi, že je nutné zajišťovat překlady shrnutí posouzení dopadů do všech úředních jazyků⁽¹⁰⁾.

4.5.3. Pokud jde o zapojení **zainteresovaných stran**, připomíná EHSV své stanovisko⁽¹¹⁾ a stanovisko platformy REFIT⁽¹²⁾, k jehož vypracování přispěli zástupci EHSV v této platformě. Vítá úsilí Komise o zlepšení mechanismů konzultací se zainteresovanými stranami, domnívá se však, že je zapotřebí dále usilovat o posílení účasti, otevřenosti a odpovědnosti, účinnosti a soudržnosti těchto konzultací. Proto vyzývá Komisi, aby zvážila a v plném rozsahu provedla doporučení uvedená v obou výše uvedených stanoviscích.

4.5.4. Vzhledem k funkci zástupce může EHSV pomoci určit, které zainteresované strany jsou navrženým politickým opatřením nejvíce dotčeny, jakož i pomoci se shromažďováním zkušeností s platnými právními předpisy. Komise by při koncipování strategií pro vedení konzultací a určování příslušných cílových skupin měla intenzivněji konzultovat EHSV, a to jak předběžně, tak následně.

4.6. *Zjednodušení právních předpisů a řešení zbytečných nákladů*

4.6.1. EHSV ve svém stanovisku⁽¹³⁾ uvádí, že „evropské právní předpisy jsou zásadním faktorem integrace a nepředstavují zátěž či náklady, které by bylo třeba snížit. Pokud jsou náležitě přiměřené, jsou naopak pro všechny evropské subjekty a občany důležitou zárukou ochrany, podpory a právní jistoty.“

4.6.2. Současně EHSV ve svém stanovisku⁽¹⁴⁾ uvádí, že „je nutné zamezit zbytečným nákladům spojeným s regulací. Náklady na regulaci musí být úměrné prospěchu, který přinášejí.“

4.6.3. EHSV rozhodně podporuje **zásadu „nejprve hodnotit“**. Jak konstatoval ve svém stanovisku⁽¹⁵⁾, může „schrát užitečnou úlohu prostředníka mezi tvůrci a uživateli právních předpisů EU. EHSV neustále přizpůsobuje své pracovní postupy, aby přispěl k hodnocení kvality prosazování právních předpisů EU. Nedávno se například rozhodl se aktivně zapojit do hodnocení legislativního cyklu tím, že bude provádět svá vlastní následná hodnocení *acquis Unie*.“

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 11, odstavec 4.3.1.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 383, 17.11.2015, s. 57.

⁽¹²⁾ Stanovisko platformy REFIT k podání XXII.4.a ze strany DIHK a XXII.4.b občanem ohledně mechanismů konzultací se zainteresovanými stranami. Datum přijetí: 7. 6. 2017.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 45.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 51.

⁽¹⁵⁾ Skupina ad hoc EÚD, situační zpráva Putting EU law into practice (Zavádění předpisů EU do praxe). Skupina ad hoc Kontrola uplatňování právních předpisů EU, Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 81.

4.6.4. Jak EHSV uvádí ve svém stanovisku⁽¹⁶⁾, „prosazuje **kvalitativní přístup**, který funguje rovnocenně jako kvantitativní analýza a zohledňuje úsilí o dosažení výhod, které se od právních předpisů očekávají“. Kromě nákladů na regulaci je třeba v případě potřeby vyčíslit také **přínosy** v oblasti regulace, včetně čistých přínosů, a Komise by je měla systematictěji zohledňovat ve svých posouzeních dopadů.

4.6.5. EHSV je toho názoru, že určité náklady jsou pro dosažení cílů politiky nutné. Náklady je třeba snižovat pouze tehdy, je-li prokázáno, že nejsou nezbytné pro dosažení cílů politiky. EHSV sdílí názor Komise, že snižování zbytečných nákladů by mělo být založeno na důkazech plynoucích z posouzení jednotlivých případů, a nikoli na prostých kvantitativních cílech, aby byly zcela zachovány zamýšlené cíle právních předpisů.

4.6.6. Pokud jde o program **REFIT**, EHSV odkazuje na svá příslušná stanoviska⁽¹⁷⁾. EHSV se do programu REFIT zapojil formou svého členství v **platformě REFIT**. Schůzi platformy se na principu rotace účastní tři členové ze tří skupin. Členové úzce spolupracují na určování politických priorit EHSV a připravují společné postoje prezentované na schůzích platformy, na základě dohodnutých postojů stanovených v předchozích stanoviscích.

4.6.7. EHSV opakuje, že činnost platformy REFIT je zaměřena na hodnocení *ex post*. Platforma má přezkoumávat návrhy předkládané prostřednictvím internetové stránky „Lighten the Load“ a formulovat doporučení, jak zjednodušit platné právní předpisy EU. Neměla by být využívána k předkládání návrhů nových předpisů.

4.6.8. EHSV konstatuje, že v platformě REFIT nejsou explicitně zastoupeny zvláštní zájmy malých a středních podniků. EHSV proto vyzývá Komisi, aby vyzvala příslušného zástupce k účasti ve skupině zainteresovaných stran platformy REFIT.

4.7. Posouzení alternativních přístupů v zájmu zjednodušení a snížení nákladů

4.7.1. Pokud jde o stanovení **cílů pro snížení regulační zátěže** v oblasti zlepšování právní úpravy, je EHSV toho názoru, že by měly být v souvislosti s programem REFIT stanoveny *ex post* a měly by vycházet z komplexního posouzení a dialogu s občanskou společností a zainteresovanými stranami.

4.7.2. S ohledem na obtížné získávání údajů nezbytných k provedení vědecky podložených základních výpočtů pro účely stanovení cílů pro snížení regulační zátěže *ex ante*, EHSV **nepodporuje** stanovení těchto cílů ani pro jednotlivá odvětví, ani pro hospodářství jako celek. Totéž platí i pro politicky stanovené kvantitativní cíle, např. zásadu „one-in, one-out“ (jedno opatření zavést/jedno zrušit).

4.8. Provádění a prosazování právních předpisů Unie

4.8.1. V souvislosti s prováděním a prosazováním právních předpisů Unie EHSV připomíná svá četná stanoviska⁽¹⁸⁾.

4.8.2. Již na začátku procesu tvorby politiky musí být v rámci posouzení dopadu zvážena **použitelnost** právních předpisů Unie. EHSV naléhavě vyzývá útvary Komise, aby přísně dodržovaly pokyny pro posuzování dopadů uvedené v kapitole IV souboru nástrojů pro zlepšování právní úpravy („Uplatňování, provedení a příprava návrhů“). Zvláštní pozornost je třeba věnovat specifikům různých vnitrostátních politických a právních systémů a odlišným zdrojům a kapacitám členských států pro vnitrostátní provedení a uplatňování předpisů EU.

⁽¹⁶⁾ Úř. věst. C 434, 15.12.2017, s. 11.

⁽¹⁷⁾ Úř. věst. C 230, 14.7.2015, s. 66; Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 45.

⁽¹⁸⁾ Skupina *ad hoc*; Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 45; Úř. věst. C 291, 4.9.2015, s. 29; Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 95; Úř. věst. C 175, 28.7.2009, s. 26; Úř. věst. C 204, 9.8.2008, s. 9; Úř. věst. C 325, 30.12.2006, s. 3; Úř. věst. C 24, 31.1.2006, s. 52; Úř. věst. C 24, 31.1.2006, s. 39.

4.8.3. Regulační zátěž vzniká především na vnitrostátní úrovni z důvodu provádění a uplatňování předpisů Unie ze strany orgánů členských států („nadměrná regulace“). EHSV ve svých stanoviscích ⁽¹⁹⁾ uvádí, že většina problémů spojených se špatným uplatňováním a prováděním práva Unie je způsobena neprovedením směrnic do vnitrostátního práva. Doporučuje tedy přijímat spíše nařízení než směrnice, aby se zabránilo vzniku nejednotných právních rámců v rámci EU ⁽²⁰⁾. V žádném členském státě však nesmí dojít k poklesu stávající úrovně ochrany občanů, spotřebitelů, pracovníků a životního prostředí.

4.8.4. EHSV se domnívá, že řádné provádění právních předpisů Unie představuje **společné a koordinované úsilí** hlavních subjektů, tj. Komise, Evropského parlamentu, Rady a členských států, na němž se v co největší míře podílí také regionální a místní úroveň a občanská společnost a zainteresované strany. Domnívá se, že Komise musí hrát – jak uvádí ve svém stanovisku ⁽²¹⁾ – hlavní roli v koordinaci tohoto úsilí a „v rozvíjení důvěry mezi kontrolními orgány při podpoře sítí orgánů veřejné moci, systematickém hodnocení jejich výkonu a určování a rozšiřování osvědčených postupů“.

4.8.5. Komise ve svém sdělení navrhuje několik opatření, jak zlepšit provádění právních předpisů Unie. Patří mezi ně přijetí systematictějšího přístupu k monitorování a hodnocení účinnosti právních předpisů v kontextu interinstitucionální dohody o zdokonalení tvorby právních předpisů, podpora členských států v souvislosti s plány provádění a příprava zpráv podle jednotlivých zemí, v nichž sleduje silné a slabé stránky členských států, pokud jde o provádění. EHSV vítá, že Komise této problematice věnuje zvláštní pozornost, a vítá i navržená opatření, lituje však, že žádné z nich zřejmě nepočítá s účastí EHSV.

4.8.6. Jak již požadoval ve svém stanovisku ⁽²²⁾, „v případě provádění některých směrnic si Výbor přeje zvláště přispět ke zprávě Evropského parlamentu z vlastního podnětu týkající se provádění právních předpisů EU členskými státy a zaměřit se při tom na ustanovení přidaná členskými státy při provádění směrnic“.

4.8.7. V neposlední řadě EHSV vítá strategický přístup, který Komise ve svém sdělení *Právo EU: lepší výsledky díky lepšímu uplatňování* ⁽²³⁾ stanovila pro své **postupy při nesplnění povinnosti**. Vybízí Komisi, aby **rychleji a přísněji** řešila případy, kdy členské státy provádějí předpisy EU nesprávně, nebo je neprovádějí vůbec.

4.9. Spolupráce s ostatními orgány a institucemi

4.9.1. EHSV zastupuje organizované konečné uživatele práva Unie a Rada, Evropský parlament a Komise by jej jako takový měly považovat za partnera a zdroj, který posoudí proveditelnost legislativních projektů z praktického a pragmatického hlediska.

4.9.2. S ohledem na aktivní úlohu, kterou EHSV hraje ve zlepšování právní úpravy a tvorbě právních předpisů, jak je uvedeno výše, důrazně vyzývá Komisi, Evropský parlament a Radu, aby jej formálně zapojily do interinstitucionální dohody o zdokonalení tvorby právních předpisů.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁹⁾ Skupina *ad hoc*; Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 192.

⁽²⁰⁾ Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 95.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 24, 31.1.2006, s. 52.

⁽²²⁾ Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 45.

⁽²³⁾ C(2016) 8600 (Úř. věst. C 18, 19.1.2017, s. 10).

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

534. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ EHSV – ZASEDÁNÍ S OBMĚNOU ČLENŮ, 18. 4. 2018–19. 4. 2018

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě a Evropské centrální bance – Další kroky k dokončení hospodářské a měnové unie: plán

[COM(2017) 821 *final*]

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě a Evropské centrální bance – Nové rozpočtové nástroje pro stabilní eurozónu v rámci EU

[COM(2017) 822 *final*]

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě a Evropské centrální bance – Evropský ministr hospodářství a financí

[COM(2017) 823 *final*]

návrhu směrnice Rady, kterou se stanoví pravidla pro posílení rozpočtové odpovědnosti a střednědobé rozpočtové orientace v členských státech

[COM(2017) 824 *final* – 2017/0335 (CNS)]

návrhu nařízení Rady o zřízení Evropského měnového fondu

[COM(2017) 827 *final* – 2017/0333 (APP)]

(2018/C 262/05)

Zpravodaj: **Mihai IVAȘCU**Spoluzpravodaj: **Stefano PALMIERI**

Konzultace	Evropská komise, 12/02/2018 a 28/02/2018
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato ve specializované sekci	26. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534

Výsledek hlasování 152/3/2
(pro/proti/zdrželi se hlasování)

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV oceňuje navržený plán na dokončení hospodářské a měnové unie (HMU), jeho podpora však není bezvýhradná ani nadšená, neboť nebyla zohledněna celá řada sociálních, politických a hospodářských aspektů, na něž upozornil ve svých dřívějších stanoviscích. Dokončení HMU vyžaduje především významný politický závazek, účinnou správu a lepší využívání dostupných finančních prostředků, s cílem skutečně se vypořádat jak se snižováním rizika, tak s jeho sdílením mezi členskými státy. EHSV proto zdůrazňuje, že by zásada odpovědnosti a zásada solidarity na úrovni EU měly jít ruku v ruce.

1.2 EHSV je neobyčejně zklamán, že oba institucionální poradní výbory EU – EHSV a VR – jsou ve sdělení opomenuty a že úloha Evropského parlamentu je i nadále poměrně omezená. Kromě toho není zmíněno posílené zapojení sociálních partnerů a organizované občanské společnosti do hodnocení evropského semestru.

1.3 EHSV opakovaně konstatoval, že neexistuje jasná strategická vize budoucnosti ani schopnost odpovídajícím způsobem reagovat na další hospodářské a finanční krize. Balíček předpisů o HMU je třeba hodnotit a provádět s vědomím, že Evropané potřebují více lepší Evropy.

1.4 Sociální unie, pro niž se EHSV vyslovuje, chybí na seznamu unií vytvářejících HMU a závazek ohledně začlenění evropského pilíře sociálních práv je v nedohlednu.

1.5 EHSV je povinen opětovně varovat, že čím déle bude pokračovat nynější období úsporných opatření bez efektivního investičního plánu, tím více je ohrožena prosperita Evropy.

1.6 Je naprosto nezbytné jednat, dokud panují dobré podmínky, a je třeba jednat rychle po aktuálním zhodnocení důvodů, proč je to nutné a kdo nese odpovědnost. EHSV zdůrazňuje, že je nutné vytvořit nové finanční nástroje pro předcházení krizi a vyvažování procyklických opatření.

1.7 Dokončení bankovní unie a unie kapitálových trhů by mělo být i nadále prvořadou prioritou agendy. Stávající návrh neobsahuje vůbec nic o evropském systému pojištění vkladů, ačkoli EHSV již na toto téma vypracoval své stanovisko ⁽¹⁾. Kromě toho je nutné podniknout kroky k okamžitému a účinnému řešení problému úvěrů v selhání.

1.8 Evropský měnový fond (EMF)

1.8.1 Úkol navržený pro nový EMF, tedy poskytovat společný mechanismus jištění pro Jednotný výbor pro řešení krizí, je neobyčejně důležitý a plně podporovaný. EHSV však zdůrazňuje, že je nutné zajistit, aby toto opatření nefungovalo jako zlatý padák, jenž by banky podněcoval k přijímání zbytečných a nebezpečných rizik.

1.8.2 Je nanejvýš důležité, aby EMF hrál v rámci EU aktivnější úlohu, jako hraje Mezinárodní měnový fond na mezinárodní úrovni, a podporoval hospodářský rozvoj a absorboval otřesy, nikoli pouze předcházel bankovním krizím.

⁽¹⁾ Evropský systém pojištění vkladů (Úř. věst. C 177, 18.5.2016, s. 21).

1.9 Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii

1.9.1 Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii by měla být začleněna do práva EU a zároveň by měla proběhnout přeměna ESM na EMF, aniž by si členské státy účelově vybíraly.

1.9.2 Ačkoli EHSV uznává flexibilní výklad pravidel Paktu o stabilitě a růstu, považuje to za nedostatečné a doporučuje, aby byly na úrovni EU zahájeny diskuse o vyloučení strategických veřejných investic zajišťujících přidanou hodnotu z oblasti působnosti Paktu o stabilitě a růstu. Nemělo by se to považovat za výdaje, ale spíše za zdroj budoucích příjmů, aby byl zajištěn bezproblémový hospodářský cyklus a také tvorba pracovních míst a snižování nerovností, a to v souladu s výzvami obsaženými v předchozích stanoviscích EHSV ⁽²⁾ a s cíli udržitelného rozvoje stanovenými OSN ⁽³⁾.

1.9.3 Veřejné investice, včetně sociálních investic, by v krátkodobém horizontu jistě posílily poptávku, ale dlouhodobě by také zvýšily růstový potenciál, čímž by řešily otázku udržitelnosti veřejného dluhu.

1.10 Nové rozpočtové nástroje

1.10.1 EHSV plně podporuje návrh na zavedení specializovaného konvergenčního nástroje pro členské státy, které jsou na cestě k přijetí eura. Technická podpora musí být cílená, aby bylo dosaženo reálné konvergence.

1.10.2 Pro snížení stávajících rozdílů mezi ekonomikami EU je zvláště důležitá funkce makroekonomické stabilizace, protože členské státy jsou kvůli omezením na straně HMU stále méně schopné jednat nezávisle.

1.11 Ministr hospodářství a financí

1.11.1 EHSV podporuje vytvoření postu ministra hospodářství a financí pro HMU jako první krok ke zvýšení konzistentnosti politik, jež jsou v současné době neuspořádané. Tento ministr by měl zastupovat eurozónu v mezinárodních orgánech, zcela transparentně spravovat specializovaný rozpočet navrhovaný pro eurozónu a definovat požadovanou celkovou orientaci fiskální politiky eurozóny a způsob, jak jí dosáhnout.

1.11.2 Návrh Komise však představuje riziko, že dojde k přílišnému upevnění výkonné moci v rukách jedné osoby. EHSV proto vyzývá k dalšímu zamyslení nad demokratickou odpovědností navrhovaného ministra a k posílení této odpovědnosti.

2. Úvod a obecné připomínky

2.1 Po letech řešení krizí, během nichž byla v zájmu překonání institucionálních nedostatků způsobených nedokončenou hospodářskou a měnovou unií (HMU) upřednostňována mezivládní metoda, EHSV vítá tento obnovený přístup spočívající v používání metody Společenství, která jako jediná může zajistit demokratickou legitimitu rozhodovacího procesu na úrovni EU a prohloubení integrace EU. V tomto rámci vyžaduje dokončení HMU významný politický závazek, účinnou správu a lepší využívání dostupných finančních prostředků.

2.2 EHSV oceňuje, že navržený plán je ambiciózní, pokud jde o jeho rozsah a lhůtu, a že míří správným směrem, jak již uvedl ve svých dřívějších stanoviscích ⁽⁴⁾. Jeho podpora plánu však není bezvýhradná ani nadšená, neboť v balíčku předpisů nebyla zohledněna celá řada sociálních, politických a hospodářských aspektů, na něž také upozornil ve svých dřívějších stanoviscích.

⁽²⁾ Hospodářská politika eurozóny 2016 (Úř. věst. C 177, 18.5.2016, s. 41); Hospodářská politika eurozóny 2017 (Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 33); a Hospodářská politika eurozóny 2017 (dodatkové stanovisko) (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 216).

⁽³⁾ Cíle udržitelného rozvoje.

⁽⁴⁾ Nástroj pro konvergenci a konkurenceschopnost / zásadní reformy hospodářské politiky (Úř. věst. C 271, 19.9.2013, s. 45), Dokončit hospodářskou a měnovou unií – návrhy Evropského hospodářského a sociálního výboru pro příští evropské legislativní období (Úř. věst. C 451, 16.12.2014, s. 10), Dokončení HMU – politický pilíř (Úř. věst. C 332, 8.10.2015, s. 8).

2.3 Zprvč, úloha Evropského parlamentu (EP) je i nadále příliš omezená a oba institucionální poradní výbory EU, EHSV a VR, jsou opomíjeny. V plánu není zmíněn posílený sociální a občanský dialog o evropském semestru v podobě aktivnějšího zapojení sociálních partnerů a občanské společnosti. Ve svém předchozím stanovisku EHSV doporučil, že „do procesu evropského semestru by měly být v zájmu demokratické odpovědnosti zapojeny Evropský parlament, vnitrostátní parlamenty, sociální partneři a občanská společnost. Sociální rozměr musí být přítomen ve stejné míře jako hospodářský rozměr.“⁽⁵⁾

2.4 Rychlé a účinné dokončení bankovní unie je nanejvýš důležité pro zajištění konkurenceschopného evropského podnikatelského prostředí a vytvoření skutečné jednotné evropské měny.

2.5 Sociální unie, pro niž se EHSV vyslovuje, navíc chybí na seznamu unií zahrnujícím HMU. Plán neobsahuje žádný závazek ohledně začlenění evropského pilíře sociálních práv, jenž byl oznámen v listopadu 2017 v Göteborgu⁽⁶⁾, do správy eurozóny. Sociální práva by měla být stejně důležitá jako hospodářské svobody, aby bylo možné prosazovat koncepci „sociálně tržního hospodářství“ zakotvenou ve Smlouvě.

2.6 Komise se navíc zřejmě zdráhá nebo obává použít pojem „politická unie“ a místo něj používá méně výrazné a méně explicitní pojmy jako „demokratická odpovědnost“ a „posílená správa“. Není k tomu důvod, jestliže se jasně vysvětlí, že „politická unie“ nutně neznamená jediný politický subjekt, ale spíše řadu drobných kroků, jimiž se uznává potřeba společné politické správy na úrovni EU v určitých oblastech. EHSV tuto koncepci velmi jasně vysvětlil ve svých stanoviscích⁽⁷⁾.

2.7 Balíček předpisů o hospodářské a měnové unii je třeba hodnotit a provádět s vědomím, že Evropané potřebují více lepší Evropy. EHSV opakovaně konstatoval, že neexistuje strategická vize budoucnosti ani schopnost odpovídajícím způsobem reagovat na hospodářskou a finanční krizi. Základní zásadou správy ekonomických záležitostí EU by mělo být dosažení větší přidané hodnoty na úrovni EU, než jaké by se dosáhlo prostřednictvím členských států jednajících samostatně⁽⁸⁾.

2.8 I přes současné oživení dodnes v každodenním životě pocítujeme dopady hospodářské krize, které jsou přítomné i v nynějších politikách členských států. EHSV varoval, že čím delší bude nynější období úsporných opatření, jejichž účelem jsou v prvé řadě škrty ve výdajích, bez efektivního investičního plánu vytváření příjmů díky růstu, sociální soudržnosti a solidaritě, tím bude stále jasnější, že narůstající sociální nerovnosti ohrožují hospodářskou integraci a prosperitu Evropy⁽⁹⁾.

2.9 Kapitálové trhy navíc nejsou ani zdaleka integrované a dosud nejsou schopny absorbovat symetrické a asymetrické otřesy, což byl případ USA. S ohledem na vývoj jednání o brexitu a budoucí odchod jednoho z největších kapitálových trhů na světě z jednotného evropského trhu se předpokládá, že dojde k další fragmentaci. Musí být přijata protipatření.

3. Zřízení Evropského měnového fondu (EMF)

3.1 EHSV vítá přeměnu Evropského mechanismu stability (ESM) na EMF a domnívá se, že navržené institucionální zakotvení dále posílí důvěru ve schopnost EU reagovat na budoucí finanční a hospodářské krize.

3.2 EHSV zdůrazňuje, že je nutné vytvořit nové finanční nástroje pro předcházení krizi a podporovat proticyklická opatření. V souvislosti s tímto, jakož i s celým balíčkem předpisů, je třeba zdůraznit nutnost jednat, dokud panují dobré podmínky. Vzhledem k tomu, že EMF bude nástupcem ESM, s jeho stávajícími finančními a institucionálními strukturami,

⁽⁵⁾ Prohlubování hospodářské a měnové unie do roku 2025, odstavec 1.5 (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 124).

⁽⁶⁾ Evropský pilíř sociálních práv.

⁽⁷⁾ Dokončení HMU – politický pilíř (Úř. věst. C 332, 8.10.2015, s. 8) a Prohlubování hospodářské a měnové unie do roku 2025, (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 124).

⁽⁸⁾ Finance EU do roku 2025, odstavce 1.2 a 1.3 (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 131).

⁽⁹⁾ Metoda Společenství pro demokratickou a sociální HMU, odstavec 1.2 (Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 33).

je velmi důležité rozvíjet jeho schopnosti a kapacity, a to pod přímým dohledem Komise, Rady a Evropského parlamentu a v úzké spolupráci s Evropskou centrální bankou.

3.3 Novým, velmi důležitým aspektem návrhu Komise je schopnost EMF poskytovat společné jištění pro Jednotný fond pro řešení krizí, na čemž se v roce 2013 dohodly členské státy. EHSV uznává, že jištění nabídne bankovnímu sektoru větší důvěryhodnost, ale zdůrazňuje, že je nutné zajistit, aby navržené opatření nefungovalo jako zlatý padák, jenž by banky podněcoval k přijímání zbytečných a nebezpečných rizik.

3.4 EU nemusí posilovat finanční kontrolu nad členskými státy, ale spíše zvýšit účinnost a udržitelnost stávajících finančních nástrojů. Nový EMF by měl hrát v rámci EU aktivnější úlohu podobnou úloze Mezinárodního měnového fondu na mezinárodní úrovni a podporovat hospodářský rozvoj v celé EU a absorbovat symetrické a asymetrické otřesy, nikoli pouze předcházet bankovním krizím.

3.5 EMF by měl být především schopen rychle zasáhnout a čelit veškerým asymetrickým otřesům, které nelze odstranit na úrovni členských států a jež by se mohly případně šířit do dalších zemí EU, a ohrozit tak integritu eurozóny a jednotného trhu. Členské státy, jejichž měnou není euro, ale jsou členy bankovní unie, by rovněž měly mít možnost využívat EMF pod podmínkou úpisu schváleného základního kapitálu a příspěvku do něj.

3.6 Narůstající úroveň úvěrů v selhání nadále nepříznivě ovlivňuje rozvahy bank a představuje obrovskou zátěž pro další financování hospodářství EU. Je tak omezena nabídka úvěrů, deformuje se poskytování úvěrů, zhoršuje se důvěra trhu a zpomaluje hospodářský růst. Ke snížení úrovně úvěrů v selhání jsou vyžadována okamžitá opatření, která by měla zůstat prvořadou prioritou agendy evropských institucí.

3.7 Nutnost zvýšit důvěryhodnost nového EMF by měla doprovázet opatření k předcházení krizím a pro ochranu daňových poplatníků před odpovědností za dluhy bank v platební neschopnosti.

3.8 EMF by měl působit ve spolupráci s Evropskou centrální bankou (ECB), neboť by mohl zažehnat spekulativní útoky na členské státy, zatímco ECB může pouze aktivovat finanční zdroje k odvrácení útoků na rozsáhlé ekonomické systémy. V této souvislosti EHSV lituje, že Komise v balíčku nenavrhla zahájení diskuse o zlepšení statutu ECB za účelem začlenění růstu a plné zaměstnanosti jakožto druhého cíle měnové politiky, hned vedle cenové stability.

3.9 EHSV podporuje konzultační roli přiznanou Evropskému parlamentu, pokud jde o jmenování generálního ředitele EMF a povinnost podávat každý rok zprávy Parlamentu, Radě a Komisi.

3.10 Stávající návrh neobsahuje vůbec nic o evropském systému pojištění vkladů. Ve skutečnosti Komise předložila v této věci návrh v listopadu 2015, ale normotvůrci nebyli dosud schopni se na něm dohodnout, ačkoli EHSV již vypracoval své stanovisko⁽¹⁰⁾.

4. Začlenění Smlouvy o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii do právního rámce EU

4.1 EHSV je pevně přesvědčen, že Smlouva o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii a ESM byly vytvořeny v době vrcholící krize jako mezivládní řešení, jež obecně ztělesňují zásady odpovědnosti a solidarity na úrovni EU. Podle Výboru jdou tyto zásady ruku v ruce a nelze pokročit v jedné, aniž by se postoupilo kupředu i v druhé. Musí být tedy začleněny společně a podle právních předpisů EU musí být považovány za rovnocenné, aniž by si členské státy mezi nimi účelově vybíraly. Odpovědnost a solidarita by měly společně tvořit balíček.

4.2 Zatímco navržená směrnice o začlenění Smlouvy o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii do práva EU zohledňuje flexibilní výklad pravidel Paktu o stabilitě a růstu ze strany Komise, EHSV již konstatoval, že tato flexibilita je nedostatečná a že by měly být na úrovni EU zahájeny diskuse o plnohodnotném pravidle, které z působnosti paktu vyloučí veřejné investice zajišťující přidanou hodnotu (obvykle označované jako „zlaté pravidlo“).

⁽¹⁰⁾ Evropský systém pojištění vkladů (Úř. věst. C 177, 18.5.2016, s. 21).

4.3 Podle EHSV je tedy návrh na začlenění Smlouvy o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii, a zejména rozpočtového paktu, do právního rámce EU bez jakékoli dodatečné flexibility, především pokud jde o veřejné investice či sociální aspekty, problematický. V případě nutnosti by tento druh investic měl být zaměřen na zvyšování produktivity a konkurenceschopnosti financováním projektů v oblasti výzkumu a vývoje, fyzické a sociální infrastruktury, digitalizace hospodářství a průběžného rozvoje dovedností zaměřených na zvládání technologických změn a globální otevřenosti.

4.4 Vyrovnané rozpočty, které neumožňují realizovat veřejné investice financované vytvářením dluhu, budou mít negativní dopad na hospodářský rozvoj (prostřednictvím zvyšování daní a škrtů ve veřejných výdajích). Veřejné investice, které jsou za posledních 20 let v Evropě na nejnižší úrovni, by neměly být považovány za výdaje, a neměly by tedy být součástí veřejných schodků, ale spíše za zdroj budoucích příjmů, aby byl zajištěn bezproblémový hospodářský cyklus a růst a tvorba pracovních míst.

4.5 EHSV souhlasí se zprávou pracovní skupiny na vysoké úrovni, které předsedali Romano Prodi a Christian Sautter. Zpráva se týká posílení investic do sociální infrastruktury v Evropě, aby se urychlila tvorba pracovních míst a zlepšil blahobyt, zdraví, bydlení a dovednosti občanů⁽¹¹⁾.

4.6 Bude-li dosaženo dohody, že se produktivním veřejným investicím orientovaným na budoucnost dostane příznivějšího zacházení, může začlenění Smlouvy o stabilitě, koordinaci a správě v hospodářské a měnové unii a EMF do právního rámce EU posílit fiskální soubor nástrojů a podpořit účinnější a legitimnější HMU a její demokratickou správu.

5. Nové rozpočtové nástroje pro stabilní eurozónu

5.1 Funkce makroekonomické stabilizace je obzvláště významná, neboť její nepřítomnost byla jednou z příčin strategické krize EU. Malé a střední podniky mají na jednu stranu menší schopnost jednat nezávisle a ovlivňovat trh práce a systém sociálního zabezpečení, ale na druhou stranu nejsou na evropské úrovni ještě vybudovány sítě sociální ochrany, které by všem občanům umožnily těžit z růstu a globální hospodářské soutěže⁽¹²⁾.

5.2 EHSV plně podporuje návrh na zavedení specializovaného konvergenčního nástroje pro členské státy, které jsou na cestě k přijetí eura. Upevnila by se tím úloha eurozóny na mezinárodní úrovni a zintenzivnilo používání eura jakožto měny. Technická podpora musí být cílená, aby bylo dosaženo reálné konvergence a bylo možné čelit veškerým rizikům ohrožujícím obecný blahobyt občanů a hospodářství kandidátských zemí eurozóny a zmírňovat tato rizika.

5.3 Řádné fiskální politiky a výdaje orientované na investice musí být cestou kupředu, přičemž je třeba mít na mysli, že vysoký poměr veřejného dluhu vůči HDP je často důsledkem hospodářské krize a recese. EHSV proto vyzývá k vytvoření plynulého mechanismu, který lze v případě hospodářského poklesu rychle aktivovat, a považuje navrženou míru 1 % HDP za přiměřenou.

5.4 EHSV je zastáncem vytvoření rozpočtu eurozóny jako součásti rozpočtu EU. Zamezilo by se tak vzniku nových institucí, jež by mohly prohlubovat politický rozkol mezi zeměmi eurozóny a zeměmi mimo eurozónu. V každém případě je zapotřebí provést zásadní reformu rozpočtu EU.

5.5 Samostatný a značný rozpočet eurozóny s vlastním vyhrazeným příjmem z daní by zajistil dočasný, ale zásadní přesun zdrojů v případě regionálních otřesů, působil proti vážným recesím v celé této zóně a zaručil nezbytnou finanční stabilitu, s funkcí makroekonomické stabilizace na ochranu investic proti nezaměstnanosti a nejistotě, jak EHSV již navrhl⁽¹³⁾.

⁽¹¹⁾ L. Fransen, G. del Bufalo and E. Reviglio, *Boosting Investment in Social Infrastructure in Europe. Report of the High-Level Task Force on Investing in Social Infrastructure in Europe*, European Economy Discussion Paper, No 74, leden 2018.

⁽¹²⁾ Finance EU do roku 2025, odstavec 3.3.1 (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 131).

⁽¹³⁾ Finance EU do roku 2025, odstavec 3.3 (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 131).

6. Evropský ministr hospodářství a financí

6.1 EHSV opakovaně obhajoval⁽¹⁴⁾ nezbytnost zřízení postu ministra hospodářství a financí pro HMU jako prvního kroku ke zvýšení konzistentnosti politik, jež jsou v současné době kvůli mnoha různým zapojeným institucím neuspořádané. Tento ministr by měl zastupovat HMU v mezinárodních orgánech. Měl by spravovat svůj vlastní specializovaný rozpočet řízený zásadami jednoduchosti, transparentnosti, rovnosti a demokratické odpovědnosti. Měl by také mít na starosti stanovení požadované celkové orientace fiskální politiky eurozóny a způsobu, jak jí dosáhnout.

6.2 Funkce a atributy popsané ve sdělení Komise více odpovídají funkcím a atributům ministra financí eurozóny než ministra pro celou EU. Pozice uvedená v návrhu Komise však neodpovídá pozici skutečného a efektivního ministra financí a toto nevhodné pojmenování by mohlo vést k nesprávným očekáváním a zmatkům.

6.3 EHSV se domnívá, že sloučení pozice odpovědné za zastupování eurozóny na úrovni EU s funkcí předsedy Euroskupiny, předsedy Rady guvernérů nového EMF a místopředsedy Evropské komise by představovalo přílišné upevnění výkonné moci v rukách jedné osoby. Dále se také domnívá, že je nedemokratické navrhnout, aby předseda Euroskupiny automaticky získal dvě funkční období s cílem synchronizovat jeho mandát pro Euroskupinu a mandát pro Evropskou komisi.

6.4 EHSV se obává, že ve stávající podobě by navržená struktura vedla k záměně úlohy Komise s úlohou Rady a ohrozila by křehkou rovnováhu mezi zájmy Společenství a národními zájmy, na níž je EU postavena. EHSV proto vyzývá k dalšímu zamyšlení nad demokratickou odpovědností navrhovaného ministra a k posílení této odpovědnosti.

6.5 Rovněž není ve sdělení jasné, zda bude vytvořeno více ministerských funkcí, nebo zda se jedná o jeden individuální případ. Tato pozice bude mít smysl pouze tehdy, bude-li mít EU svůj vlastní rozpočet a vlastní příjmy ze zdanění, jakož i nástroje a politiky k řízení rozpočtu, a tudíž bude schopna podporovat hospodářský růst a sociální rovnost.

V Bruselu dne 19. dubna 2018

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁴⁾ Růst a státní dluh v EU – dva inovační návrhy, odstavce 3.2 (Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 10); Dokončení HMU – politický pilíř, odstavce 4.3.1 a 4.3.4 (Úř. věst. C 332, 8.10.2015, s. 8); Hospodářská politika eurozóny 2016, odstavec 3.5 (Úř. věst. C 177, 18.5.2016, s. 41); Hospodářská politika eurozóny 2017, odstavec 1.13 (Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 33) a Prohlubování hospodářské a měnové unie do roku 2025, odstavec 1.11 (Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 124).

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o omezitelných požadavcích na investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 575/2013, nařízení (EU) č. 600/2014 a nařízení (EU) č. 1093/2010

[COM(2017) 790 final – 2017/0359 (COD)]

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o omezitelném dohledu nad investičními podniky a o změně směrnic 2013/36/EU a 2014/65/EU

[COM(2017) 791 final – 2017/0358 (COD)]

(2018/C 262/06)

Zpravodaj: **Jarosław MULEWICZ**

Konzultace	Evropský parlament – COM(2017) 790 final: 18. 1. 2018 a COM(2017) 791 final: 18. 1. 2018 Rada Evropské unie – COM(2017) 790 final: 14. 2. 2018 a COM(2017) 791 final: 14. 2. 2018
Právní základ	články 114 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost
Přijato ve specializované sekci	26. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování	193/2/3
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá návrhy Komise a doufá, že účinně přispějí k dosažení cílů, které Komise stanovila.

1.1.1 Pro podporu investic, uvolnění stávajících a zajištění nových zdrojů financování podniků, lepší finanční příležitosti pro domácnosti a posílení hospodářské a měnové unie potřebuje EU silnější kapitálové trhy. Komise se zavázala provést nejpozději do roku 2019 všechna nezbytná opatření pro dokončení unie kapitálových trhů.

1.1.2 Druhý cíl Komise souvisí s brexitem a s potřebou přilákat do EU investiční podniky. Rozhodnutí Spojeného království o vystoupení z Unie podnítilo potřebu aktualizovat unijní regulační rámec s cílem přilákat finanční podniky do EU. Ve Spojeném království, které plní úlohu významného centra kapitálových trhů a investiční činnosti, se nachází největší počet – přibližně polovina – investičních podniků Evropského hospodářského prostoru (EHP). Za ním následují Německo, Francie, Nizozemsko a Španělsko. Většina investičních podniků v rámci EHP jsou malé a střední podniky. Podle odhadů Evropského orgánu pro bankovníctví (EBA) má přibližně osm investičních podniků, které jsou z velké části soustředěny ve Spojeném království, pod kontrolou zhruba 80 % aktiv všech investičních podniků v rámci EHP.

1.1.3 Třetím cílem je vytvořit zvláštní právní rámec pro investiční podniky. Stávající omezitelný rámec je zaměřen na úvěrové instituce a s nimi spojená rizika. Investiční podniky nepřijímají vklady a neposkytují půjčky. To znamená, že jsou o mnoho méně vystaveny úvěrovému riziku a riziku výběru vkladů vkladateli v krátké lhůtě. Jejich služby se soustředí na finanční nástroje, které – na rozdíl od vkladů – nejsou vypláceny v nominální hodnotě, nýbrž kolísají v závislosti na

pohybech trhu. V poskytování investičních služeb však konkurují úvěrovým institucím, neboť ty mohou svým zákazníkům nabízet investiční služby na základě bankovní licence. Úvěrové instituce a investiční podniky tedy představují instituce odlišné povahy. Investiční podniky systémového významu však rovněž podléhají požadavkům balíčku CRD IV / CRR⁽¹⁾, protože jsou považovány za finanční instituce. Uvedené podniky by tím, že se stanou úvěrovými institucemi, tudíž měly nadále dodržovat ustanovení nařízení (EU) č. 575/2013 a směrnice 2013/36/EU a spadat pod dohled příslušných orgánů pro úvěrové instituce, včetně ECB v rámci jednotného mechanismu dohledu.

1.1.4 Čtvrtým cílem Komise je vytvořit jednotný a integrovaný regulační rámec EU pro investiční podniky. Vzhledem k rozmanitosti oblastí své hospodářské činnosti se na investiční podniky v jednotlivých státech vztahují mnohá osvobození od právních požadavků, což má za následek složitost regulace pro řadu podniků, zejména těch, které působí ve vícero státech. Tato situace s sebou nese dodatečné riziko. Zavedení stávajícího právního rámce v členských státech působí roztržičnost celkového regulatorního prostředí pro investiční podniky, v důsledku čehož může dojít k poškozující regulatorní arbitráži. To by mohlo ohrozit celistvost a fungování jednotného trhu. Obezřetnostní požadavky na investiční podniky navržené Komisí platí pro většinu malých a středních investičních podniků na území všech členských států EU.

1.2 EHSV podotýká, že – ačkoli by to bylo neúmyslné – činnost investičních podniků se sídlem ve Spojeném království by byla přesunuta do členských států, které jsou členy bankovní unie nebo eurozóny, zejména pak do takových finančních center mezi zeměmi eurozóny, jako jsou Německo, Francie, Lucembursko, Nizozemsko a Irsko. Členské státy Unie, které nejsou součástí eurozóny, by zůstaly stranou.

1.3 EHSV vítá, že podle předpokladů mají ze směrnice a nařízení těžit zejména investiční podniky patřící do kategorie malých a středních podniků. Přiměřenější a vhodnější obezřetnostní rámec by jim měl pomoci zlepšit podmínky pro podnikání a snížit vstupní bariéry. To platí zejména ve vztahu ke kapitálovým požadavkům a administrativní zátěži. EHSV se domnívá, že tyto předpisy mohou být podnětem pro inovativní podniky, které se chtějí rozvíjet s využitím digitálních prostředků. Předmětné návrhy předpokládají mimo jiné usnadnění přístupu k financování pro malé a střední podniky, které nejsou bankami ani investičními podniky. Adekvátnější obezřetnostní rámec by měl přispět k uvolnění kapitálu z neproduktivních regulačních postupů a umožnit malým investičním podnikům nabízet lepší služby svým zákazníkům, včetně jiných malých a středních podniků. To by mělo investičním podnikům pomoci vykonávat úlohu prostředníků motivujících strádatele k investicím na území EU, a tím i zajistit nebankovní zdroje financování pro evropské podniky.

1.4 Návrhy týkající se směrnice a nařízení o obezřetnostních požadavcích a dohledu nad investičními podniky stanoví nezbytné normy a požadavky, pokud jde o počáteční a stávající kapitál, pravomoci v oblasti dohledu, zveřejňování informací a odměňování. To umožňuje omezit riziko související s finančními operacemi investičních podniků. Aktuální zůstává otázka, do jaké míry se riziko, které nesou investiční podniky, přenesou na zákazníky, jimiž jsou soukromí investoři a podniky. Pokud se bude činnost těchto podniků omezovat pouze na zprostředkovatelskou činnost pro zákazníky a jejich služby na investiční poradenství a správu portfolia, pak bude riziko obsažené ve finančních nástrojích spočívat především na zákaznících.

1.5 Otevřená zůstává také otázka, zda jednostranné zavedení zvláštního právního rámce pro investiční podniky v Unii ze strany EU bez zohlednění trhů, jako jsou USA, Japonsko, Čína či Indie, nebude mít v době globalizace a elektronických trhů za následek odliv investorů z Evropy. Složitý právní rámec MiFID II a povinnost registrovat finanční produkty způsobily, že 20 až 50 % produktů přestalo být nabízeno. Proto by v případě zvláštního právního rámce pro investiční podniky měla být nová regulační opatření sledována a v případě negativní reakce finančních trhů pružně uzpůsobena. EHSV sdílí obavy, že finanční transakce, které tvoří až 54 % světového HDP, představují velké riziko. Zároveň však

⁽¹⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013 ze dne 26. června 2013 o obezřetnostních požadavcích na úvěrové instituce a investiční podniky a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 1). Společně se směrnicí 2013/36/EU (směrnice o kapitálových požadavcích, CRD IV) (Úř. věst. L 176, 27.6.2013, s. 338) toto nařízení stanoví současný obezřetnostní rámec pro investiční podniky.

znamenají velkou příležitost pro financování rozvoje. Pokud se právní rámec nebude pružně měnit, pak se investiční podniky ze Spojeného království navzdory dobrým úmyslům namísto do EU přesunou do USA.

2. Souvislosti

2.1 Na území EU existuje mnoho druhů investičních podniků, které nabízejí různé služby a mají různé zákazníky. Z údajů EBA vyplývá, že na konci roku 2015 působilo na území Evropského hospodářského prostoru (EHP) 6 051 investičních podniků. Většina investičních podniků jsou malé a střední podniky. Podle odhadů EBA má přibližně osm investičních podniků pod kontrolou zhruba 80 % aktiv všech investičních podniků v rámci EHP. Jedná se o podniky se sídlem ve Velké Británii. Podle údajů EBA je přibližně 40 % investičních podniků na území EHP oprávněno poskytovat pouze investiční poradenství. 80 % investičních podniků na území EHP omezuje svou činnost na investiční poradenství, přijímání a předávání pokynů, správu portfolií a provádění pokynů. Přibližně 20 % investičních podniků je oprávněno obchodovat na vlastní účet a upisovat finanční nástroje, což jsou služby, jež v současné době podléhají nejpřísnějším obezřetnostním požadavkům.

2.2 Ve Spojeném království, které plní úlohu významného centra kapitálových trhů a investiční činnosti, se nachází největší počet (přibližně polovina) investičních podniků EHP. Za ním následují Německo, Francie, Nizozemsko a Španělsko. Většina investičních podniků v rámci EHP jsou malé a střední podniky. Investiční podniky označené jako podniky systémového významu jsou nyní zpravidla dceřinými společnostmi bankovních skupin nebo makléřů-prodejců pocházejících ze Spojených států, Švýcarska nebo Japonska.

2.3 Orgán EBA doposud rozděloval investiční podniky do 11 kategorií, především podle investičních služeb, k jejichž poskytování jsou oprávněny na základě směrnice o trzích finančních nástrojů ⁽²⁾ a na základě kritéria držení hotovosti nebo cenných papírů klientů. Investiční podniky poskytující širokou škálu služeb podléhají stejným požadavkům jako úvěrové instituce, pokud jde o kapitálové požadavky na krytí úvěrových, tržních a operačních rizik, a potenciálně také pokud jde o pravidla týkající se likvidity, odměňování a správy, zatímco podniky s omezenými oprávněními (obvykle považované za méně rizikové, tj. zajišťující investiční poradenství a přijímání a předávání pokynů) jsou od většiny těchto požadavků osvobozeny. EBA předkládá novou kategorizaci investičních podniků a navrhuje tři hlavní kategorie místo dosavadních jedenácti. V souladu s počátečními doporučeními patří podniky systémového významu do třídy 1 a nadále by se na ně vztahovaly požadavky balíčku CRD IV / CRR. Do třídy 2 patří podniky, které obchodují na vlastní účet a jsou vystaveny tržnímu riziku a úvěrovému riziku protistrany, uchovávají zákaznická aktiva a spravují je, drží hotovost zákazníků nebo překračují stanovené prahové hodnoty týkající se velikosti (nakládání se spravovanými aktivy – jak v rámci individuální správy portfolií, tak v rámci poskytování poradenských služeb – v hodnotě vyšší než 1,2 miliardy EUR, zpracovávání zákaznických pokynů nejméně za 100 milionů EUR denně u hotovostního obchodování nebo nejméně za 1 miliardu EUR denně u derivátů, rozvahy vyšší než 100 milionů EUR a celkový hrubý obrát z investičních činností vyšší než 30 milionů EUR). Tyto podniky mají povinnost provádět výpočet svých kapitálových požadavků na základě nových rizikových faktorů (koeficienty K). Do třídy 3 patří podniky, které nevykonávají výše uvedené typy činnosti a nepřekračují uvedené prahové hodnoty. Podniky patřící do třídy 3 nemusí splňovat kapitálové požadavky stanovené na základě koeficientů K.

2.4 Regulační rámec EU pro investiční podniky se skládá ze dvou částí: zaprvé směrnice o trzích finančních nástrojů (MiFID) a od ledna 2018 pak směrnice a nařízení MiFID II / MiFIR ⁽³⁾, které stanoví podmínky pro povolování, organizační požadavky a požadavky na provozování podnikatelské činnosti. Zadruhé tyto podniky, podobně jako úvěrové instituce, podléhají obezřetnostnímu rámci podle směrnice o kapitálových požadavcích a nařízení o kapitálových požadavcích CRD IV / CRR. To vyplývá ze skutečnosti, že tyto subjekty mohou v poskytování investičních služeb konkurovat úvěrovým

⁽²⁾ Trhy ve směrnici o trzích finančních nástrojů: směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES ze dne 21. dubna 2004 o trzích finančních nástrojů, o změně směrnice Rady 85/611/EHS a 93/6/EHS a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/12/ES a o zrušení směrnice Rady 93/22/EHS (Úř. věst. L 145, 30.4.2004, s. 1).

⁽³⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/65/EU ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně směrnic 2002/92/ES a 2011/61/EU (Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 349) a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 600/2014 ze dne 15. května 2014 o trzích finančních nástrojů a o změně nařízení (EU) č. 648/2012 (Úř. věst. L 173, 12.6.2014, s. 84)..

institucím, neboť ty mohou svým zákazníkům nabízet investiční služby na základě bankovní licence. Úvěrové instituce zase podléhají klíčovým požadavkům směrnice MiFID, která přizpůsobuje podmínky poskytování investičních služeb investičními podniky a úvěrovými institucemi jak v oblasti ochrany investorů a výkonu činnosti v souladu s ustanoveními MiFID, tak pokud jde o hlavní obezřetnostní požadavky balíčku CRD IV / CRR.

2.5 Na základě ustanovení nařízení CRR je přezkum obezřetnostního rámce pro investiční podniky prováděn za konzultace s Evropským orgánem pro bankovníctví, Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy a příslušnými vnitrostátními orgány. V návaznosti na žádost Komise o doporučení z prosince 2014 vydal orgán EBA v prosinci 2015 zprávu o stávajícím obezřetnostním rámci pro investiční podniky, v níž vyzývá ke změnám v současném přístupu. Po druhé žádosti Komise o doporučení z června 2016 vydal orgán EBA v listopadu 2016 diskusní dokument o možné podobě nového obezřetnostního systému pro převážnou většinu investičních podniků. K tomuto dokumentu bylo po dobu 3 měsíců možné vznést připomínky. Orgán EBA vydal v září 2017 svá závěrečná doporučení se zohledněním zpětné vazby a dodatečných údajů, které sesbíral od investičních podniků a od příslušných vnitrostátních orgánů, a vyzval zúčastněné subjekty, aby předložily své připomínky. Toto přesné nastavení doporučení týkající se nových kapitálových požadavků bylo také podpořeno rozsáhlým sběrem dat týkajících se investičních podniků. Práce byly prováděny vnitrostátními pověřenými orgány jménem orgánu EBA ve dvou fázích v roce 2016 a 2017.

2.6 Zpráva orgánu EBA představuje komplexní a veřejně přístupnou analýzu současného stavu včetně údajů o množství a typech investičních podniků v členských státech. Tato zpráva rovněž vytváří pro většinu investičních podniků nový režim, kdy jsou zcela vyňaty z rámce balíčku CRD IV/CRR a v působnosti tohoto balíčku jsou ponechány pouze investiční podniky systémového významu v souladu s přepracovaným přístupem pro jejich identifikaci, který je uveden v tomto návrhu. Návrh je také konzistentní s MiFID a MiFID II / MiFIR. Stanovením obezřetnostních požadavků, které jsou přizpůsobeny podnikání a rizikům investičních podniků, je vyjasněno kdy a proč jsou tyto požadavky použity. To samo o sobě v některých případech zamezuje svévolnému užití obezřetnostních požadavků podle stávajícího rámce, k němuž dochází především z toho důvodu, že tyto požadavky byly stanoveny s ohledem na investiční služby uvedené v MiFID, nikoli s ohledem na typ činnosti investičních podniků.

2.7 Výsledky přezkumu provedeného orgánem EBA⁽⁴⁾ byly projednány s členskými státy v rámci výboru pro finanční služby v březnu a říjnu 2017 a v rámci expertní skupiny pro bankovníctví, platební styk a pojištění v červnu a září 2017. Zohledněny byly také podněty zúčastněných stran v reakci na prvotní posouzení dopadů, jež Komise zveřejnila v březnu 2017. Kromě toho Komise zohlednila také podněty obdržené na základě předchozí rozsáhlé výzvy ke sdělení skutečností o účinnosti, ucelenosti a soudržnosti obecného unijního regulačního rámce pro finanční služby. S ohledem na podrobnou veřejnou konzultaci a shromažďování údajů, které prováděl orgán EBA, nepovažovala Komise za nutné, aby byla současně prováděna všeobecná veřejná konzultace. Útvary Komise namísto toho uskutečnily cílené konzultace se zúčastněnými subjekty. To zahrnovalo:

- kulatý stůl se zúčastněnými subjekty z oboru (investičními podniky, investory, advokátními kancelářemi, konzultanty) o návrzích orgánu EBA ohledně budoucího režimu, který se konal dne 27. ledna 2017;
- seminář o nákladech na současný systém, který se konal dne 30. května 2017;
- seminář týkající se návrhu konečných doporučení orgánu EBA, který se konal dne 17. července 2017.

2.8 Orgán EBA odhaduje, že nové předpisy by zvýšily kapitálové požadavky souhrnně pro všechny nesystémové investiční podniky o 10 % ve srovnání s dnešními požadavky a snížily by je o 16 % ve srovnání s celkovými požadavky, které jsou uplatňovány v důsledku navýšení pilíře 1. Způsob, jakým by tyto dopady byly rozděleny mezi investiční podniky, by závisel na jejich velikosti, na investičních službách, které poskytují, a na tom, jak se ně budou vztahovat nové kapitálové požadavky. V případě dostupnosti kapitálu orgán EBA došel k závěru, že pouze velmi málo podniků by nemělo dostatečný kapitál na to, aby splnily nové požadavky – jednalo by se pouze o malý počet investičních poradců, obchodních podniků

⁽⁴⁾ Zpráva EBA o investičních podnicích v reakci na žádost Komise o doporučení z prosince 2014 (EBA/Op/2015/20). Na základě příslušných článků CRR je přezkum prováděn za konzultace s Evropským orgánem pro bankovníctví, Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy a příslušnými vnitrostátními orgány, které jsou v těchto evropských orgánech dohledu zastoupeny.

a multifunkčních podniků. Na druhé straně by pro podniky v této skupině, pro něž by zvýšení přestavovalo více než dvojnásobek nynějších požadavků, mohl být na několik let stanoven strop.

2.9 Smlouva o fungování Evropské unie dává EU pravomoc stanovit příslušné předpisy v oblasti vytváření a fungování vnitřního trhu (článek 114 SFEU). S cílem usnadnit přístup k samostatné výdělečné činnosti a její výkon jsou na území EU přijímány směrnice (článek 53 SFEU). To se týká také právních předpisů o obezřetnostním dohledu nad poskytovateli finančních služeb, v tomto případě investičními podniky. Ustanovení směrnice navrhovaná v tomto návrhu nahrazují ustanovení, jež jsou součástí balíčku CRD IV a která rovněž vycházejí z článku 53 SFEU, pokud jde o investiční podniky. Ustanovení nařízení, kterého se tento návrh týká, nahrazují ustanovení nařízení (EU) č. 575/2013, která rovněž vycházejí z článku 114 SFEU, pokud jde o investiční podniky.

2.10 Nová pravidla nebudou mít žádné důsledky pro rozpočet EU.

3. Poznámky a připomínky

3.1 EHSV vítá, že návrh zahrnuje požadavky týkající se jmenování orgánů obezřetnostního dohledu, počátečního a stávajícího kapitálu investičních podniků, likvidity, rizika koncentrace, pravomocí v oblasti dohledu a nástrojů k provádění obezřetnostního dohledu nad investičními podniky příslušnými orgány, podávání zpráv a zveřejňování informací, kontroly a hodnocení orgánem dohledu, správy a řízení společností a odměňování. V souvislosti s výše uvedeným směrnicí stanoví pravidla dohledu nad investičními podniky a jejich kontroly a omezuje veškerá rizika související s hospodářskou činností těchto podniků. Směrnice se vztahuje na všechny investiční podniky, na které se od ledna 2018 vztahuje směrnice MiFID II.

3.2 EHSV poukazuje na to, že v souladu s požadavky návrhu mají členské státy povinnost stanovit orgán, který bude vykonávat pravomoci obezřetnostního dohledu podle této směrnice. Členské státy mohou tyto pravomoci svěřit stávajícímu orgánu podle CRD IV nebo stanovit nový orgán, který je bude vykonávat. Příslušné orgány by měly mít pravomoc přezkoumávat a hodnotit obezřetnostní situaci investičních podniků a v případě potřeby vyžadovat změny v oblastech, jako jsou interní správa a řízení a procesy a postupy řízení rizik, a v případě potřeby by také měly mít potřebná oprávnění ke stanovení dodatečných požadavků, a to zejména v oblasti kapitálu a likvidity.

3.3 Podle EHSV je podstatné, že příslušné orgány by měly úzce spolupracovat s veřejnými orgány a subjekty, jež v daném členském státě odpovídají za dohled nad úvěrovými a finančními institucemi. Členské státy musí zajistit, aby příslušné orgány jakožto strany Evropského systému dohledu nad finančním trhem (ESFS) mezi sebou navzájem i s ostatními stranami ESFS spolupracovaly v oblasti zajišťování výměny příslušných a spolehlivých informací. Tyto orgány by měly zajistit zejména výměnu informací týkajících se řízení a vlastnické struktury, dodržování kapitálových požadavků, rizika koncentrace a likvidity investičního podniku, správních a účetních postupů a mechanismů vnitřní kontroly v investičním podniku a také veškerých dalších relevantních faktorů, které mohou ovlivnit riziko, jež investiční podnik představuje. To podle EHSV přispěje k větší transparentnosti evropského investičního trhu.

3.4 Příslušné orgány mohou poskytovat EBA, ESMA, Evropské radě pro systémová rizika (ESRB), centrálním bankám členských států, Evropskému systému centrálních bank (ESCB) a ECB v jejich postavení měnových orgánů a podle potřeby také veřejným orgánům odpovědným za dohled nad platebními a zúčtovacími systémy důvěrné informace, pokud jsou tyto informace nezbytné pro plnění jejich povinností. Podle EHSV tím vznikne evropský systém informací o investičních podnicích, který nekale jednajícím podnikům teoreticky znemožní provádět finanční operace.

3.5 Požadavky na počáteční kapitál, zejména pokud jde o investiční podniky, které jsou malými a středními podniky a nedrží hotovost ani cenné papíry zákazníka, se mírně zvyšují z 50 000 na 75 000 EUR. Požadavky na počáteční kapitál investičních podniků systémového významu stanoví CRD IV / CRR. EHSV znovu konstatuje, že návrh směrnice o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky vytváří možnosti pro malé a střední podniky, zejména ty, které se rozvíjejí s využitím digitálních prostředků.

3.6 Z údajů získaných od více než 1 200 podniků vyplývá, že 80 % podniků splňuje navrhované požadavky na likviditu. Přibližně 70 % podniků má více než trojnásobně vyšší částku dostupných likvidních aktiv. Podle EHSV tedy nová pravidla nevyloučí z trhu převážnou většinu v současné době existujících investičních podniků.

3.7 Politika investičních podniků v oblasti odměňování musí být transparentní a musí být propojena s podstupovanými riziky a vytvářenými zisky. Systémy odměňování musí podléhat kontrole a schválení ze strany orgánů dohledu. Členské státy by měly investičním podnikům uložit povinnost zveřejňovat politiku odměňování a měly by zajišťovat, aby tyto podniky poskytovaly příslušným orgánům informace o počtu fyzických osob, kterým byla v daném účetním období vyplacena odměna ve výši alespoň 1 milion EUR. V takových případech bude třeba orgánům poskytnout informace o pracovních povinnostech, druhu činnosti, hlavních složkách odměny, prémiech, odměnách vázaných na plnění dlouhodobých cílů a příspěvcích na důchodové zabezpečení. Tyto informace by byly předávány orgánu EBA a zveřejňovány. EHSV zastává názor, že se jedná o správné opatření, jehož cílem je propojení odměn s hospodářskými výsledky investičních podniků.

3.8 EHSV s potěšením konstatuje, že pobočky zahraničních investičních podniků podléhají kontrolám a požadavku každoročního předávání informací o názvu, povaze činnosti a umístění všech dceřiných podniků a poboček, obratu, počtu zaměstnanců vyjádřeném v přepočtu na plné pracovní úvazky, zisku či ztrátě před zdaněním, zdanění zisku či ztráty a přijatých veřejných dotacích.

3.9 EHSV rovněž považuje za správné, že podle článku 33 návrhu směrnice by příslušné orgány měly povinnost přijmout vhodná opatření, pokud přezkum a hodnocení uvedené v odst. 1 písm. e) tohoto článku prokážou, že ekonomická hodnota vlastního kapitálu investičního podniku klesla o více než 15 % jeho kapitálu. Obecně vzato by to spočívalo v navýšení vlastního kapitálu investičního podniku.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV se domnívá, že poté co v roce 2007 začala pro trhy všech derivátů platit směrnice MiFID, byly některé specializované podniky obchodující s komoditními deriváty zcela vyloučeny z rámce MiFID a z obezřetnostních požadavků. Činnost mnoha takovýchto podniků v oblasti finančních nástrojů se obvykle soustředí na ochranu mateřských společností před riziky souvisejícími s fyzickým vytvářením komodit, s jejich předáváním, skladováním nebo nákupem. V závislosti na odvětví (např. energetika, zemědělství) může být rozsah jejich zajišťovací činnosti výrazný, což má podstatné důsledky, pokud jde o kapitálové požadavky podle stávajícího rámce. Tyto podniky budou od nynějška vykonávat svou činnost na základě navrhované směrnice o obezřetnostním dohledu nad investičními podniky.

4.2 Podle EHSV je důležité, že návrhy týkající se směrnice a nařízení zavádějí nové ukazatele rizika (koeficienty K) a možnost postupného zavedení a stanovení stropu pro vyšší požadavky. Koeficienty K zahrnují rizika související se zákazníkem (RtC) a u podniků obchodujících na vlastní účet a provádějících pokyny zákazníka na své jméno, rizika související s trhem (RtM) a rizika související s podnikem (RtF).

4.3 EHSV podotýká, že ve svém stanovisku Reforma bankovníctví – kapitálové požadavky a změny rámce pro řešení krizí (ECO/424) ⁽⁵⁾, ve stanovisku k MiFID a MiFIR (INT/790) ⁽⁶⁾ a také v dřívějších stanoviscích k balíčku CRD IV/CRR vždy podporoval obezřetnostní požadavky pro kapitálové trhy EU.

V Bruselu dne 19. dubna 2018

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 209, 30.6.2017, s. 36.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 303, 19.8.2016, s. 91.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu doporučení Rady o Evropském rámci pro kvalitní a efektivní učňovskou přípravu

[COM(2017) 563 final – 2017/0244 (NLE)]

(2018/C 262/07)

Zpravodajka: **Imse SPRAGG NILSSON**Spoluzpravodajka: **Vladimíra DRBALOVÁ**

Konzultace	Evropská komise, 17. 11. 2017
Právní základ	čl. 29 odst. 1 SFEU
Rozhodnutí plenárního shromáždění	17. 10. 2017
Odpovědná specializovaná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato ve specializované sekci	27. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	194/0/4

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) oceňuje načasování tohoto doporučení, jelikož ve většině členských států probíhají významné reformy učňovské přípravy, a chválí snahu Evropské komise ustavit společné evropské chápání toho, co představuje kvalitní a efektivní učňovskou přípravu.

1.2. Výbor souhlasí, že zvolený právní nástroj Evropské komise podporuje koordinaci společného úsilí o zlepšení kvality a efektivity učňovské přípravy. Současně však zachovává flexibilitu na vnitrostátní úrovni.

1.3. EHSV konstatuje, že definice a kritéria předložená Evropskou komisí v návrhu doporučení Rady jsou v souladu s rozmanitými vnitrostátními programy v oblasti učňovské přípravy.

1.4. EHSV vítá skutečnost, že návrh doporučení vyzývá členské státy, aby podporovaly aktivní účast sociálních partnerů na navrhování, správě a provádění systémů učňovské přípravy v souladu s vnitrostátními systémy pracovních vztahů a postupy v oblasti vzdělávání a odborné přípravy.

1.5. Výbor je přesvědčen, že by do navrhování, správy a provádění systémů učňovské přípravy měli rovněž být aktivně zapojeni ti, kteří v této oblasti nejsou tradičně považováni za přirozené zúčastněné strany, ale jsou pro tento proces stejně tak důležití, například organizace mládeže a rodičů, studentské svazy a samotní učni.

1.6. EHSV uznává, že učňovská příprava může sehrát pozitivní úlohu při zvyšování dovedností a zaměstnatelnosti, a to zejména u mladých lidí, avšak zdůrazňuje, že nezaměstnanost je složitý jev a k vyřešení jeho hlavních příčin, které přesahují problematiku nesouladu mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi, je zapotřebí holistický přístup.

1.7. EHSV je přesvědčen, že by návrh doporučení měl klást větší důraz na způsoby, jimiž učni mohou získat silnější pocit spoluodpovědnosti za navrhování a řízení své učňovské přípravy. Bude-li učňům umožněno, aby ovlivňovali učební proces, bude jejich učňovská příprava produktivnější, což je rovněž ku prospěchu poskytovatele pracovní sítě.

1.8. Výbor požaduje jasné provázání a účinnou koordinaci a součinnost s iniciativami, které již zahájila síť EQAVET ⁽¹⁾ a které jsou spojené s portálem EURES ⁽²⁾.

1.9. EHSV požaduje, aby byly zahájeny iniciativy, jež budou zkoumat potenciál nadnárodní mobility učňů v EU. Ty by měly zohledňovat pokrok dosažený v členských státech, zejména pokud jde o výzvy spojené s vytvářením podmínek, jež jsou nezbytné pro podporu mobility učňů.

1.10. EHSV vítá záměr monitorovat provádění doporučení za pomoci Poradního výboru pro odborné vzdělávání (ACVT), jakož i prostřednictvím evropského semestru, a navrhuje vypracování ukazatelů určených k posuzování dopadu na vnitrostátní úrovni. Výbor je připraven posoudit provádění doporučení v členských státech z pohledu organizované občanské společnosti.

2. Souvislosti návrhu doporučení Rady

2.1. Návrh Evropského rámce pro kvalitní a efektivní učňovskou přípravu navazuje na novou agendu dovedností pro Evropu z roku 2016 ⁽³⁾ a přispívá k realizaci priorit EU v oblasti pracovních míst, růstu a investic. Návrh doplňuje zásady zakotvené v evropském pilíři sociálních práv a podporuje jejich provádění na vnitrostátní úrovni. Kvalitní a efektivní učňovská příprava má rovněž zásadní význam pro úspěšné provádění záruk pro mladé lidi a tento návrh je reakcí na stále naléhavější výzvy k zajištění lepší kvality stáží v rámci této iniciativy.

2.2. V rámci programu integrovaných projektů na období 2014–2016 spadajícího pod sociální dialog EU provedli evropští sociální partneři samostatné projekty týkající se učňovské přípravy: Evropská konfederace odborových svazů (EKOS) se zaměřila na kvalitu učňovské přípravy a BusinessEurope, Evropské sdružení řemesel a malých a středních podniků (UEAPME) a Evropské středisko podniků s veřejnou účastí a podniků obecného ekonomického zájmu (CEEP) se zaměřily na nákladovou efektivnost. Výsledkem jejich práce bylo společné prohlášení *Ke společné vizi učňovské přípravy* ⁽⁴⁾, které vyjadřuje význam kvality i nákladové efektivnosti učňovské přípravy.

2.3. V červenci 2013 byla ustavena Evropská aliance pro učňovskou přípravu jakožto jedinečná platforma, v jejímž rámci se setkávají vlády a zúčastněné strany (podniky, sociální partneři, komory, poskytovatelé odborného vzdělávání a přípravy, regiony, zástupci mládeže a expertní skupiny), s cílem posílit kvalitu, nabídku a přitažlivost učňovské přípravy v Evropě ⁽⁵⁾.

2.4. Navrhovaný nástroj, kterým je doporučení Rady, respektuje zásady subsidiarity a proporcionality. Jako právní nástroj signalizuje závazek členských států k opatřením stanoveným v tomto doporučení a poskytuje pevný politický základ pro spolupráci v této oblasti na evropské úrovni. Jelikož se učňovská příprava obvykle zakládá na pracovní smlouvě nebo na jiném smluvním vztahu, jsou učni považováni jak za osoby učící se prací, tak za pracovníky. Právní základ této iniciativy proto spočívá v člácích 153, 166 a 292 SFEU.

2.5. Celkovým cílem tohoto doporučení je „zvýšit zaměstnatelnost a osobní rozvoj učňů a přispět k rozvoji vysoce schopné a kvalifikované pracovní síly, která reaguje na potřeby trhu práce“ ⁽⁶⁾. Specifickým cílem je „poskytnout ucelený rámec pro učňovskou přípravu založený na společném chápání toho, co definuje kvalitu a efektivitu, s přihlédnutím k rozmanitosti systémů odborného vzdělávání a přípravy v členských státech“.

⁽¹⁾ EQAVET – evropský referenční rámec pro zajišťování kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy.

⁽²⁾ EURES – Evropský portál pracovní mobility.

⁽³⁾ COM(2016) 381 final.

⁽⁴⁾ Evropští sociální partneři, společné prohlášení, *Towards a Shared Vision of Apprenticeships (Ke společné vizi učňovské přípravy)*, 30. května 2016.

⁽⁵⁾ Evropská aliance pro učňovskou přípravu.

⁽⁶⁾ COM(2017) 563 final.

2.6. Pro účely tohoto doporučení je učňovská příprava chápána jako „formální systémy odborného vzdělávání a přípravy, které kombinují významné učení se prací ve společnostech a na jiných pracovištích s učením v institucích vzdělávání nebo profesní přípravy a které vedou ke státně uznávaným kvalifikacím. Tyto systémy charakterizuje smluvní vztah mezi učněm, zaměstnavatelem a/nebo institucí odborného vzdělávání a přípravy, přičemž učení je za svou práci placen nebo odměňován.“

2.7. Aby se zajistilo, že programy učňovské přípravy budou reagovat na potřeby trhu práce a nabízet výhody jak studujícím, tak zaměstnavatelům, návrh stanoví a doporučuje kritéria pro kvalitní a efektivní učňovskou přípravu ve dvou vzájemně se doplňujících oblastech. V první oblasti, jíž jsou „podmínky učení a práce“, jsou stanovena tato konkrétní kritéria: písemná smlouva, výsledky učení, pedagogická podpora, složka pracoviště, plat a/nebo odměna, sociální ochrana a pracovní, zdravotní a bezpečnostní podmínky. V druhé oblasti, jíž jsou „rámcové podmínky“, jsou pak stanovena tato konkrétní kritéria: regulační rámec, zapojení sociálních partnerů, podpora společností, flexibilní vzdělávací dráhy a mobilita, profesní poradenství a zvyšování povědomí, transparentnost, zajištění kvality a sledování absolventů.

3. Obecné připomínky

3.1. EHSV vítá a podporuje navrhované doporučení, které vychází z nedávných iniciativ prováděných na všech úrovních a zaměřených na obnovení kvalitní a efektivní učňovské přípravy v Evropské unii a tyto iniciativy doplňuje.

3.2. Hlavy států a předsedové vlád se v Římském prohlášení z roku 2017 zavázali usilovat o „Unii, kde mladí lidé dostávají nejlepší vzdělání a odbornou přípravu a mohou studovat a nalézat uplatnění po celém kontinentu“. Základní součástí tohoto závazku bylo poskytnout mladým lidem dovednosti, které jim usnadní přístup na trh práce. Účinným způsobem, jak to provést, je učňovská příprava.

3.3. Je zjevné, že učňovská příprava nemůže být řešením nezaměstnanosti. Může být užitečná pro rozšiřování dovedností a rekvalifikaci nezaměstnaných osob všech věkových skupin za účelem jejich opětovného začlenění do trhu práce. Učňovská příprava by rovněž měla být nabízena osobám přistěhovaleckého původu, neboť představuje účinný politický přístup podporující sociální začleňování a integrovanou pracovní sílu. Zároveň je však třeba se vyhnout tomu, aby učňovská příprava směřovala k pracovním místům s nízkou kvalifikací a chabé odborné přípravě, neboť to by mohlo poškodit její pověst.

3.4. Učňovská příprava coby forma učení se prací umožňuje jednotlivcům získat formální kvalifikace i dovednosti a schopnosti specifické pro dané odvětví, které vyhovují potřebám trhu práce, a tudíž zlepšuje jejich zaměstnatelnost a vyhlídky na získání zaměstnání⁽⁷⁾. Výsledkem učebního procesu by měly být solidní dovednosti a schopnosti, jež lze uplatnit i mimo konkrétní pracovní stáž. Takto lze podpořit osobní rozvoj jednotlivců a pomoci jim získávat technické a digitální dovednosti, „měkké“ dovednosti (angl. „soft skills“) a sociální dovednosti integrovaným způsobem.

3.5. Učňovská příprava může být mimořádně účinným nástrojem pro usnadnění přechodu ze vzdělávání a odborné přípravy do práce⁽⁸⁾. Toto přechodné období je pro mnoho mladých lidí stále delší a mělo by se věnovat více pozornosti jeho zkrácení. Možnosti odborné přípravy, jako je učňovská příprava, by tedy měly nabýt ještě větší důležitosti tím, že se stanou normy kvality a zavedou se účinné systémy.

3.6. Přestože učni jsou většinou mladí lidé, Výbor by rád zdůraznil, že by systémy učňovské přípravy měly být koncipovány tak, aby byly atraktivní i pro dospělé. Učňovská příprava pro dospělé nabízí možnost získat kvalifikace, které zvyšují zaměstnatelnost a vytváří nové příležitosti pro profesní rozvoj.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV Zlepšení výsledků vnitrostátních duálních systémů odborného vzdělávání (Úř. věst. C 13, 15.1.2016, s. 57).

⁽⁸⁾ Je prokázáno, že 60–70 % učňů přechází po dokončení učňovské přípravy přímo do zaměstnání, přičemž v některých případech činí tento podíl 90 % (stránky Evropské komise o učňovské přípravě).

3.7. Zaměstnavatelé se potýkají se stále větším nedostatkem pracovníků disponujících náležitými dovednostmi, kteří by vyhovovali jejich potřebám a zůstali konkurenceschopní. Učňovská příprava může učňům poskytnout dovednosti, které zlepší jejich zaměstnatelnost a které jsou zároveň potřebné na trhu práce. Pokud dovednosti, které potřebují učni, odpovídají dovednostem, které potřebují zaměstnavatelé, mohou být programy učňovské přípravy atraktivní pro obě strany. Učňovská příprava navíc zaměstnavatelům umožňuje vyškolit si pracovníky a investovat do nich a v dlouhodobém horizontu si udržet kvalifikované a motivované zaměstnance⁽⁹⁾.

3.8. EHSV oceňuje, že společnosti analyzují způsoby, jak by se mohly zapojit do programů učňovské přípravy a upravit je tak, aby pro ně byly atraktivnější a přínosnější. Výbor navíc zdůrazňuje, že efektivita učňovské přípravy je mnohostranný koncept, nikoli jen analýza nákladů a přínosů. Na jednu stranu jde u efektivitě o uznání skutečnosti, že poskytovatelé učňovské přípravy investují do vytváření učebního procesu a očekávají, že se jim investice časem vrátí v tom, že dovednosti budou lépe odpovídat potřebám, což zase podporuje a posiluje nabídku učňovských míst⁽¹⁰⁾. Na druhou stranu se jedná o zajištění účinného přechodu osob na trh práce, a to kvalitativním způsobem.

4. Navrhování a provádění programů učňovské přípravy – partnerský přístup

4.1. V řadě zemí je nutné stávající systémy učňovské přípravy a jejich přitažlivost zlepšit. Výzvu představuje např. negativní vnímání učňovské přípravy ze strany veřejnosti, hodnota učení, nedostatečná přitažlivost pro zaměstnavatele a omezené či neexistující partnerství s organizovanou občanskou společností při navrhování, provádění a hodnocení programů.

4.2. Učňovská příprava je v první řadě vzdělávací příležitostí, a měla by tedy vycházet z přístupu zaměřeného na studující a měla by být formována jejich nejlepšími zájmy, schopnostmi a možnostmi, přičemž by rovněž měla zohlednit potřeby trhu práce. To znamená zajistit, aby učni plně využili svůj potenciál a dosáhli cílů učení, což je prospěšné i pro zaměstnavatele.

4.3. Při rozhodování, jež může přímo ovlivnit učně a jejich práva před pracovními stáží, během ní a po ní, by měly být vzaty v potaz jejich názory. Učni by měli mít slovo, pokud jde o cíle učení jejich pracovních stáží, a měli by mít příležitost poskytnout zpětnou vazbu, co se týče kvality a efektivit jejich učňovské přípravy. Nedostatek struktur zastupování brání tomu, aby učni mohli své názory účinně vyjadřovat.

4.4. Učňovská příprava má potenciál pomoci mladým lidem i dospělým, aby se stali plně kompetentními a získali schopnosti pro určité povolání či profesi a aby zlepšili svou zaměstnatelnost. V mnoha případech však tento potenciál není využit, neboť kvalita učňovské přípravy je nedostatečná, hodnota učení není stanovena jako priorita a práva učňů nejsou dodržována tak, jak by měla být.

4.5. EHSV je navíc přesvědčen, že dynamický trh práce vyžaduje spíše schopnosti než dovednosti. Výsledky učení by proto měly být zaměřeny spíše na odolné schopnosti než na krátkodobé dovednosti.

4.6. Učňovská příprava by měla zahrnovat silný rozměr učení se prací, přičemž alespoň polovina času vyhrazeného na vzdělávání by měla být strávena praktickým učením zaměřeným na konkrétní aspekty řemesla a ve všech vhodných případech by měla být doplněna o mezinárodní zkušenosti.

4.7. Instruktoři v rámci pracovních stáží, mentoři či školitelé by měli mít náležité osvědčení a měli by být vybaveni nezbytnými dovednostmi, a to jak pedagogickými, tak těmi, jež jsou specifické pro dané odvětví, aby mohli učně odborně připravovat. Dále pak by jim měl být v souladu se zásadou celoživotního učení poskytnut přístup k průběžné odborné přípravě.

4.8. Součinnost mezi kvalitou, efektivitou a přitažlivostí učňovské přípravy může být zajištěna jedině prostřednictvím úzké spolupráce mezi všemi důležitými zúčastněnými stranami, jimiž jsou poskytovatelé odborné přípravy, sociální partneři a další organizace občanské společnosti a učni, a to na celostátní, regionální a místní úrovni.

4.9. Na všech úrovních správy by měly být zřízeny struktury – do nichž budou zapojeny všechny významné zúčastněné socioekonomické subjekty (např. poskytovatelé učňovské přípravy, organizace zaměstnavatelů, odborové svazy, komory, organizace mládeže, studentské svazy či učni) – s jasnými procesy a rolami, jejichž cílem bude ovlivňovat rozhodnutí a podílet se na rozhodnutích, která se týkají navrhování, provádění a monitorování programů učňovské přípravy.

⁽⁹⁾ Cedefop, 2015, Briefing note – Making apprenticeships work for small and medium enterprises (Informační sdělení – Zajištění dobrého fungování učňovské přípravy pro malé a střední podniky).

⁽¹⁰⁾ Stanovisko Poradního výboru pro odborné vzdělávání „Společná vize kvalitní a účinné učňovské přípravy a učení se prací“, 2. prosince 2016.

5. Podpora učňovské přípravy

5.1. Má-li se bojovat proti tomu, že je učňovská příprava považována za méně atraktivní či méně prestižní vzdělávací dráhu, zejména mezi mladými lidmi, je nezbytné ji propagovat jako cennou volbu a jako příležitost k učení, která je co do kvality rovnocenná, a ne jako aktivní nástroj v oblasti trhu práce.

5.2. Podpora učňovské přípravy by měla být prováděna úsilím o řešení otázky genderových stereotypů založených na tradičních sociálních rolích, které stále nepříznivě ovlivňují umístování do pracovních stáží, zájem o ně a jejich propagaci a reklamu na ně.

5.3. Všechny příslušné zúčastněné strany, od tvůrců politik až po sociální partnery, organizace občanské společnosti a vzdělávací instituce, hrají klíčovou úlohu při zvyšování atraktivity učňovské přípravy a musejí spolupracovat. Propagace příznivějšího pohledu na učňovskou přípravu musí jít ruku v ruce se zlepšením kvality a efektivity těchto programů a musí jim být podmíněna.

5.4. Veřejné orgány by měly investovat více prostředků do provádění opatření, jejichž účelem je propagovat učňovskou přípravu na místní úrovni a která jsou zaměřena na potenciální učně, a měly by pobízet zaměstnavatele, aby poskytovali příležitosti k učňovské přípravě.

5.5. EHSV se domnívá, že existuje možnost využít Evropský sociální fond a s jeho pomocí zavést či dále rozvinout kvalitní a efektivní programy učňovské přípravy v členských státech, jež k dosažení cílů stanoveného rámce potřebují větší finanční a technickou pomoc.

5.6. Je nezbytně nutné poskytnout zaměstnavatelům, a zejména malým a středním podnikům a mikropodnikům, finanční i nefinanční podporu, kterou potřebují, aby mohli zřídit kvalitní a efektivní stáže a programy učňovské přípravy.

5.7. Proces vytváření nové image učňovské přípravy by měl být založen na spravedlivém, inkluzivním, nediskriminačním a inovativním přístupu. Nejvíce znevýhodněné osoby ve společnosti by měly mít přístup k nejlepší podpoře a poradenství, pokud jde o kvalitní vzdělávání a učení se prací, které odpovídá jejich zájmům a aspiracím. Na všech úrovních by měla být prováděna opatření s cílem bojovat proti diskriminaci založené na statusu migranta, socioekonomickém zázemí, etnické příslušnosti, náboženství, věku, pohlaví či jiném statusu, který by bránil rovnému přístupu k příležitostem k učňovské přípravě.

6. Podmínky učení a práce

6.1. EHSV je přesvědčen, že základem učňovské přípravy by měl být písemný a právně závazný dokument (ať už se jedná o studijní smlouvu, či písemnou smlouvu) mezi zaměstnavatelem, učněm a vzdělávací institucí či institucí odborné přípravy. Tento dokument by měl jasně stanovit práva a povinnosti všech stran a zahrnout popis studijních cílů, úkolů, jakož i další podstatné informace o pracovní stáži (zahrnující mimo jiné délku, pracovní dobu, odměnu atd.).

6.2. EHSV je pevně přesvědčen, že učni mají právo na důstojnou odměnu a/nebo náhradu sjednanou prostřednictvím kolektivních smluv nebo v souladu s vnitrostátními či odvětvovými požadavky. Odpovídající plat či náhrada může umožnit účast v učňovské přípravě více lidem, především lidem z rodin s nízkými příjmy, a může pomoci zabránit zneužívání učňovské přípravy coby neplaceného, nadměrně flexibilního zaměstnání.

6.3. EHSV opětovně zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby byli učni náležitě a včas informováni o veškerých zdravotních a bezpečnostních rizicích, jimž budou při výkonu učňovské přípravy vystaveni, a aby byli plně kryti zdravotními a bezpečnostními předpisy.

7. Monitorování a hodnocení programů učňovské přípravy

7.1. Všichni poskytovatelé učňovské přípravy by se měli zavázat k normám kvality. Před učňovskou přípravou, během ní a po ní by mělo být učňům zajištěno mentorování ze strany způsobilé dohlížející osoby, aby se tak zabezpečilo, že bude dosaženo cílů učení, budou dodržována práva učňů a bude zajištěna kvalita.

7.2. Měl by být zaveden systém monitorování, jehož prostřednictvím by byl pozorován pokrok učňů při dosahování cílů učení, jakož i kvalita a efektivita učebního procesu. Výsledky tohoto procesu hodnocení by měly být sdíleny s uční a poskytovateli učňovské přípravy, což by jim umožnilo, aby se v případě potřeby zlepšovali. Tento systém monitorování by mohl být případně využit jako metoda měření toho, kolik učňovské přípravy musel učeň absolvovat, aby později získal zaměstnání.

8. Uznávání kvalifikací

8.1. Programy učňovské přípravy by měly vést k získání oficiální kvalifikace, která je uznávána na vnitrostátní, evropské a mezinárodní úrovni v souladu s evropským rámcem kvalifikací. Uznané kvalifikace by zlepšily zaměstnatelnost učňů a jejich mobilitu v dané zemi a v rámci EU. Měly by nabídnout prostupnost a umožnit učňům zahájit po dokončení učňovské přípravy vysokoškolské studium.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1073/2009 o společných pravidlech pro přístup na mezinárodní trh autokarové a autobusové dopravy

[COM(2017) 647 final – 2017/0288 (COD)]

(2018/C 262/08)

Zpravodaj: **Raymond HENCKS**

Konzultace	Evropský parlament, 29. 11. 2017 Rada, 22. 11. 2017
Právní základ	čl. 91 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie
Rozhodnutí předsednictva EHSV	17. 10. 2017
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 4. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	200/0/4

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV souhlasí s cílem Komise, kterým je zlepšit mobilitu občanů cestujících na dlouhé vzdálenosti autokary nebo autobusy, podpořit využívání udržitelných druhů dopravy a umožnit poskytování služeb, které budou více v souladu s potřebami obyvatelstva, zejména osob s nejnižšími příjmy.

1.2 Navrhované rozšíření oblasti působnosti společných pravidel pro přístup na mezinárodní trh autokarové a autobusové dopravy na veškerou linkovou dopravu pro cizí potřebu, včetně vnitrostátní dopravy provozované podnikatelem v silniční dopravě nerezidentem, však považují některé členské státy za problematické.

1.3 Uplatňování nových pravidel, týkajících se přístupu na trh vnitrostátních a mezinárodních služeb autokarové a autobusové linkové dopravy na vzdálenost kratší než 100 nebo 120 kilometrů vzdušnou čarou, v oblasti městské a příměstské dopravy podle těchto zemí vážně ohrožuje plnění úkolů a závazků služby obecného hospodářského zájmu.

1.4 Navrhované nařízení nezohledňuje zásadní rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o organizování autokarové a autobusové dopravy a stanovení ceny především za městskou a příměstskou dopravu, jež je často poskytována bezplatně, nebo se na ni vztahuje snížení ceny, jež může být plošné, nebo vyhrazené určitým kategoriím cestujících a odpovídá sociálním a environmentálním potřebám a podmínkám, které vyžadují specifické a různorodé normy. Existují však také členské státy, které mají deregulovanější přístup k trhům s veřejnou dopravou.

1.5 Navrhované ustanovení, které stanoví, že poskytovatelům mezinárodní a vnitrostátní dopravy (včetně městské a příměstské dopravy) na vzdálenost kratší než 100 kilometrů vzdušnou čarou může být přístup na trh odepřen pouze v případě, že by navrhovaná služba narušila ekonomickou rovnováhu smlouvy o veřejných službách, by v některých případech mohlo být obtížně slučitelné se službou veřejného zájmu, která musí být cenově dostupná a dosahovat odpovídající kvality pro všechny. V souladu s právními předpisy o spravedlivé hospodářské soutěži může trh pouze navrhnout nákladově orientovanou cenu. Některé členské státy však mají plně nebo částečně deregulovaný trh, a to s poměrně dobrými výsledky. Návrh by v takových případech mohl znamenat krok zpět.

1.6 EHSV má pochybnosti o tom, zda je navrhované nařízení v souladu s čl. 5 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU), který pojednává o zásadě subsidiarity, jelikož protokol č. 26 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU) uděluje široké rozhodovací pravomoci celostátním, regionálním a místním orgánům při poskytování, pořizování a organizování služeb obecného hospodářského zájmu s cílem zaručit vysokou úroveň kvality, bezpečnosti a (pokud jde o dostupnost) rovné zacházení a podporu univerzálního přístupu a práv uživatelů. Nicméně vzhledem k tomu, že vnitrostátní dálková autobusová a autokarová doprava na trasách delších než 100 km je již v některých členských státech deregulována, nelze snahy o volný přístup na trh pro autobusovou dopravu jako takovou zpochybnit.

1.7 EHSV zdůrazňuje, že pokud mohou mít členské státy v souladu s takovýmto uplatňováním zásady subsidiarity široké rozhodovací pravomoci, které jim přiznává Smlouva, pokud jde o organizaci služeb obecného zájmu v souladu s potřebami obyvatelstva, bude to přirozeně znamenat, že i členské státy s deregulovanými trhy autobusové a autokarové dopravy mohou pokračovat a že úsilí Komise o jednotný trh pro takové služby nebude naplněno.

1.8 V neposlední řadě EHSV zdůrazňuje, že zavedení nových autokarových a autobusových linek může mít nepříznivý dopad na veřejné služby využívající udržitelnější druhy dopravy. EHSV proto považuje za rozumné, aby orgány mohly zaručit, že služby budou používat účinná vozidla s nízkými emisemi uhlíku, která nezvyšují emise, tedy především železniční dopravu. EHSV proto naléhavě vyzývá Komisi, aby propojila liberalizaci trhu silniční dopravy s jednoznačnějším uplatňováním zásady „znečišťovatel platí“ u všech druhů dopravy.

2. Úvod

2.1 Unie sdílí v souladu s čl. 4 odst. 2 písm. g) Smlouvy o fungování Evropské unie pravomoc v oblasti dopravy s členskými státy a v souladu s článkem 91 SFEU mimo jiné stanoví:

- a) *společná pravidla pro mezinárodní dopravu do nebo z některého členského státu anebo procházející přes území jednoho nebo několika členských států;*
- b) *podmínky, za nichž mohou dopravci, kteří nejsou rezidenti tohoto státu, provozovat dopravu uvnitř některého členského státu; [...]*

2. *Při přijímání [takových] opatření [...] se přihlíží k případům, kdy by se jejich uplatňování mohlo vážně dotknout životní úrovně a úrovně zaměstnanosti v některých regionech, jakož i využití dopravních zařízení.*

2.2 Komise tvrdí, že změnou nařízení (ES) č. 1073/2009 zabývajícím se přístupem na mezinárodní trh autokarové a autobusové dopravy hodlá zlepšit mobilitu občanů, kteří cestují na dlouhé vzdálenosti, podpořit využívání udržitelných druhů dopravy a umožnit poskytování služeb, které budou více v souladu s potřebami obyvatelstva, zejména osob s nejnižšími příjmy.

2.3 Některé evropské jazyky nerozlišují mezi pojmy „autokar“ a „autobus“. Vzdálenost tras je často jedním z hlavních kritérií regulace dálkové autokarové dopravy. Například ve Spojeném království musí tato vzdálenost přesahovat 50 mil a ve Francii a Švédsku 100 kilometrů.

2.4 V některých členských státech je již nyní trh dálkové autokarové dopravy alespoň částečně liberalizován. Například liberalizace německého trhu se uskutečnila za dvou podmínek: trasy linek musejí dosahovat délky alespoň 50 kilometrů a linky nesmějí konkurovat železniční dopravě. Francouzský zákon, tzv. loi Macron, umožňuje každému provozovateli zajišťování pravidelných linek na trasách delších než 100 kilometrů.

3. Stávající platné předpisy v EU

3.1 Nařízení (ES) č. 1073/2009 ze dne 21. října 2009 se týká přepravy více než devíti osob autokarem a autobusem v rámci mezinárodní linkové osobní dopravy a za určitých podmínek a dočasně také umožnění podnikatelům v silniční osobní dopravě nerezidentům provozovat osobní dopravu uvnitř některého členského státu.

3.2 Na přepravu z členských států do třetích zemí se ve značné míře vztahují dvoustranné dohody mezi členskými státy a danými třetími zeměmi. Nicméně pravidla EU se vztahují na tranzit územím členských států.

3.3 Pravidla EU se nevztahují na městskou a příměstskou autokarovou a autobusovou přepravu. Provozování kabotáže podnikatelem v silniční osobní dopravě nerezidentem v hostitelském státě je povoleno s výjimkou dopravy plnicí dopravní potřeby městského centra nebo aglomerace, jakož i dopravní potřeby mezi nimi a jejich okolím. Kabotáž nelze provádět nezávisle na mezinárodní linkové dopravě.

3.4 Naproti tomu ustanovení týkající se vysílání pracovníků v rámci poskytování služeb se vztahují na provozovatele autobusové a autokarové dopravy, kteří provádějí kabotáž.

3.5 Každý rok musí členské státy uvědomit Evropskou komisi o počtu držitelů licencí EU k 31. prosinci předchozího roku a o počtu ověřených opisů odpovídajícímu počtu vozidel v provozu k tomuto dni. Ke dni 31. prosince 2016 existovalo v EU 34 390 licencí pro silniční přepravu osob a 300 155 autobusů a autokarů, z toho přibližně 46 000 bylo používáno hlavně pro osobní dopravu na dlouhé vzdálenosti.

4. Nová opatření navrhovaná Komisí

4.1 Oblast působnosti se značně rozšiřuje a vztahuje se na všechny služby pravidelné autokarové a autobusové dopravy (mezinárodní i vnitrostátní) v celé Unii, jež v rámci linkové dopravy provozuje podnikatel v silniční osobní dopravě nerezident.

4.2 Současné právní předpisy, v nichž je kabotáž vymezena jako vnitrostátní silniční osobní doprava pro cizí potřebu prováděná dočasně podnikatelem v silniční osobní dopravě v hostitelském členském státě, se mění odstraněním aspektu její „dočasnosti“. Kabotáž je proto zahrnuta do linkové dopravy.

4.3 Pravidelnou kabotáž lze nyní provozovat pouze na základě licence EU. Kabotáž je dočasně povolena pouze za předpokladu, že se na ni vztahuje smlouva uzavřená mezi organizátorem a dopravcem a že se jedná o příležitostnou dopravu.

4.4 Co se týče linkové dopravy, nové nařízení rozlišuje mezi mezinárodní a vnitrostátní přepravou cestujících na vzdálenost kratší než 100 kilometrů vzdušnou čarou na jedné straně a mezinárodní a vnitrostátní přepravou cestujících na vzdálenost 100 kilometrů a více vzdušnou čarou na straně druhé.

4.5 Pro mezinárodní a vnitrostátní linkovou osobní přepravu na vzdálenost 100 kilometrů a více vzdušnou čarou je přístup na trh plně liberalizován.

4.6 Službám mezinárodní a vnitrostátní linkové dopravy (včetně městské a příměstské dopravy) na vzdálenost kratší než 100 kilometrů vzdušnou čarou může být přístup na trh odepřen, pokud by doprava narušila ekonomickou rovnováhu smlouvy o veřejných službách. Vzdálenost kratší než 100 kilometrů lze prodloužit na 120 kilometrů, bude-li linková doprava, jež má být zavedena, obsluhovat výchozí a cílový bod cesty, který je již obsluhován na základě více než jedné smlouvy o veřejných službách.

4.7 Expresní služby, to znamená služby zajišťující přepravu cestujících v určených intervalech a na určených trasách, a to bez mezizastávek, se od nynějška považují za „linkovou dopravu“, stejně jako přeprava s nástupem a výstupem cestujících na předem určených zastávkách.

4.8 Pro odvětví osobní autokarové a autobusové dopravy je zaveden nezávislý regulační orgán, který je pověřený:

- prováděním ekonomické analýzy toho, zda by nová dopravní služba narušila ekonomickou rovnováhu smlouvy o veřejných službách. Závěry regulačního orgánu jsou, pokud jde o právo na přístup na mezinárodní a vnitrostátní trh, pro povolující orgány závazné. Rozhodnutí přijatá regulačním orgánem podléhají soudnímu přezkumu;
- shromažďováním a poskytováním informací o přístupu k terminálům;
- rozhodováním o odvolání proti rozhodnutím provozovatelů terminálů.

4.9 Technické úpravy týkající se licence EU, povolení přístupu na trh a dalších osvědčení upravují akty Komise v přenesené pravomoci.

4.10 Dopravci požívají práva na parkovací místa využívaná autokary a autobusy (terminály) za transparentních spravedlivých a nediskriminačních podmínek.

5. Obecné připomínky

5.1 Rozšíření oblasti působnosti, které je předmětem tohoto stanoviska, na veškerou linkovou dopravu pro cizí potřebu provozovanou podnikatelem v silniční dopravě nerezidentem znamená, že tento podnikatel může provozovat vnitrostátní linkovou dopravu za stejných podmínek jako podnikatel v silniční dopravě rezident a že kabotáž, pokud se jedná o trvalou a nepřetržitou činnost, je považována za linkovou dopravu. Nařízení, které je předmětem tohoto stanoviska, se tedy vztahuje na mezinárodní a vnitrostátní linkovou autokarovou a autobusovou dopravu.

5.2 Mezinárodní a vnitrostátní trh dopravy na vzdálenost 100 kilometrů a více vzdušnou čarou je tedy plně liberalizován a případné smlouvy o veřejných službách již nemohou být za účelem zamítnutí přístupu na trh zohledňovány.

5.3 Přístup na trh mezinárodní a vnitrostátní linkové autokarové a autobusové dopravy na vzdálenost kratší než 100 nebo 120 kilometrů vzdušnou čarou může být odepřen, je-li narušena ekonomická rovnováha smlouvy o veřejných službách a v případě souhlasu nezávislého regulačního orgánu pověřeného provedením související ekonomické analýzy.

5.4 Na rozdíl od stávajícího platného nařízení nový návrh Komise výslovně nevylučuje městskou a příměstskou autokarovou a autobusovou dopravu, na niž se bude nové nařízení vztahovat.

5.5 Kromě toho nebudou orgány příslušné k rozhodnutí o přístupu na trh moci zamítnout žádost pouze z důvodu, že dopravce v silniční dopravě nabízí nižší ceny, než jsou ceny jiných dopravců v silniční dopravě. Je však prokázáno, že soukromí dopravci, na něž se nevztahují povinnosti veřejného sektoru, nabízejí zřetelně dumpingové ceny (například 1 euro za dálkovou trasu). Obecná formulace dotčeného ustanovení by bez jakéhokoli omezení mohla být považována za „bianko šek“ k provádění nekalé hospodářské soutěže.

5.6 Navrhované nařízení nezohledňuje zásadní rozdíly mezi členskými státy, pokud jde o organizování autobusové a autokarové dopravy a stanovení ceny především za městskou a příměstskou dopravu, jež je často poskytována bezplatně, nebo se na ni vztahuje snížení ceny, jež může být plošné, nebo vyhrazené určitým kategoriím cestujících a odpovídá sociálním a environmentálním potřebám a podmínkám, které vyžadují specifické a různorodé normy. Existují však také členské státy, které mají deregulovanější přístup k trhům s veřejnou dopravou.

5.7 EHSV má pochybnosti o tom, zda je navrhované nařízení v souladu s čl. 5 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii (SEU), který pojednává o zásadě subsidiarity, a domnívá se, že argumenty uvedené v odůvodnění (stanovené v článku 5 protokolu č. 2 o používání zásad subsidiarity a proporcionality) nejsou zcela přesvědčivé. Nicméně vzhledem k tomu, že vnitrostátní dálková autobusová a autokarová doprava na trasách delších než 100 km je již v některých členských státech deregulována, nelze snahy o volný přístup na trh pro autobusovou dopravu jako takovou zpochybnit.

5.8 Přeprava osob je však rovněž službou obecného hospodářského zájmu, jak stanoví Smlouva, a jako taková podléhá čl. 106 odst. 2 SFEU, z něhož vyplývá, že „podniky pověřené poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu, nebo ty, které mají povahu fiskálního monopolu, podléhají pravidlům obsaženým ve Smlouvě, zejména pravidlům hospodářské soutěže, pokud uplatnění těchto pravidel nebrání právně nebo fakticky plnění zvláštních úkolů, které jim byly svěřeny“.

5.9 Tento článek poukazuje na řádné plnění úkolů coby priority, jež nezávisí čistě na přístupu založeném na ekonomické rovnováze.

5.10 Ke společným hodnotám vztahujícím se na úkoly služeb obecného hospodářského zájmu, které jsou uvedeny v protokolu č. 26 o službách obecného zájmu (ve smyslu článku 14 SFEU) patří mimo jiné zásadní úloha a široké rozhodovací pravomoci celostátních, regionálních a místních orgánů při poskytování, pořizování a organizování služeb obecného zájmu, vysoká úroveň kvality, bezpečnosti a, pokud jde o dostupnost, rovné zacházení a podpora univerzálního přístupu a práv uživatelů.

5.11 Z toho vyplývá, že ekonomická rovnováha není součástí hodnot, jimž služby obecného hospodářského zájmu nutně odpovídají. V některých případech by mohla být obtížně slučitelná se službou, která musí být cenově dostupná pro všechny. Trh může pouze navrhnout nákladově orientovanou cenu, čímž nelze zaručit přístup všem ke službě za přijatelnou cenu. Je však třeba podotknout, že některé členské státy však mají plně nebo částečně deregulovaný trh, a to s poměrně dobrými výsledky. Návrh by v takových případech mohl znamenat krok zpět.

5.12 Regulační orgán zřízený nařízením, které je předmětem tohoto stanoviska, tudíž může pouze posoudit, zda byly splněny podmínky čl. 106 odst. 2 SFEU a podmínky protokolu č. 26, či nikoli, má tedy pravomoc (zjištění zjevného pochybení), která doposud náležela pouze Komisi, s výhradou podání opravného prostředku u Soudního dvora Evropské unie.

5.13 Na rozdíl od nového návrhu Komise je ustanovení stávajícího nařízení (ES) č. 1073/2009, zejména čl. 8 odst. 4 písm. d) (jež Komise navrhuje vypustit), v souladu se Smlouvou, neboť stanoví, že „členský stát na základě podrobné analýzy rozhodne, že dotyčná doprava by vážně ovlivnila funkčnost srovnatelné dopravy, na niž se vztahuje jedna či více smluv o veřejných službách vyhovujících právu Společenství na příslušných přímých úsecích“.

5.14 EHSV se proto domnívá, že není na místě měnit uvedené ustanovení článku 8, ale ponechat členským státům v souladu se zásadou subsidiarity široké rozhodovací pravomoci, které jim přiznává Smlouva, aby organizovaly služby obecného zájmu v souladu se svými potřebami, pokud Komise nezjistí zjevné pochybení.

5.15 EHSV zdůrazňuje, že zavedení nových autokarových a autobusových linek může mít nepříznivý dopad na veřejné služby využívající udržitelnější druhy dopravy – zejména železniční dopravu. Není tedy možné upustit od železniční dopravy v tomtéž úseku pouze z ekonomických důvodů.

5.16 EHSV v této souvislosti připomíná, že cílem právní úpravy jednotného evropského železničního prostoru je vytvoření evropského železničního prostoru schopného trvale konkurovat ostatním druhům dopravy.

5.17 Je však třeba konstatovat, že hospodářská soutěž mezi železniční a silniční dopravou zahrnuje nekalé praktiky vzhledem k tomu, že železniční poplatky, jež hradí provozovatelé železniční dopravy, a příslušné provozní náklady jsou ve srovnání s náklady, které vznikají provozovatelům autokarové dopravy, přibližně trojnásobné. Nicméně na oznámení Komise ohledně opatření k internalizaci externích nákladů dopravy koordinovaným a vyváženým způsobem pro všechny způsoby dopravy tak, aby účtované částky odrážely úroveň externích nákladů, které celkově nese společnost, dosud nenavázala žádná důležitá opatření.

5.18 EHSV proto naléhavě vyzývá Komisi, aby propojila liberalizaci trhu silniční dopravy s jednoznačnějším uplatňováním zásady „znečišťovatel platí“ u všech druhů dopravy.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice Rady 92/106/EHS o zavedení společných pravidel pro určité druhy kombinované přepravy zboží mezi členskými státy

[COM(2017) 648 final/2 – 2017/0290 (COD)]

(2018/C 262/09)

Zpravodaj: **Stefan BACK**

Konzultace	Evropský parlament, 29. 11. 2017 Evropská rada, 4. 12. 2017
Právní základ	čl. 91 odst. 1 SFEU
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 4. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.:	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	159/1/3

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje iniciativu za modernizaci směrnice 92/106/EHS (dále jen „směrnice“) s cílem zefektivnit pojetí kombinované přepravy a zatraktivnit jej a současně zajistit větší udržitelnost dopravy v souladu s cíli stanovenými v bílé knize o politice v oblasti dopravy z roku 2011 a se závazky přijatými v rámci Pařížské dohody.

1.2 EHSV je pro rozšíření oblasti působnosti směrnice o vnitrostátní operace s cílem dále omezit silniční dopravu.

1.3 EHSV si rovněž s potěšením všímá úsilí o zjednodušení směrnice tak, aby byla koncepce atraktivnější a zvýšila se právní jistota.

1.4 EHSV shledává zvláště užitečným jednodušší vymezení silničních úseků, včetně nabídky možnosti flexibility členským státům, což umožní úpravu podle místních podmínek. EHSV však poukazuje na to, že limit 20 % vzdálenosti mezi počátečním místem nakládky a konečným místem vykládky by mohl vést k tomu, že vzdálenosti v silniční dopravě značně přesáhnou 300 kilometrů, což je limit, při jehož překročení bílá kniha o dopravě z roku 2011 doporučuje postupný přechod od silniční dopravy na jiné druhy dopravy.

1.5 Aby se usnadnil přístup k informacím o provádění směrnice v jednotlivých členských státech a usnadnilo se plánování operací kombinované přepravy, navrhuje EHSV uložit všem členským státům povinnost zpřístupnit veškeré významné informace týkající se provádění směrnice na specializované webové stránce.

1.6 EHSV souhlasí s objasněním a zjednodušením, které vyplývá z úplného vyjmenování dokumentace, jež by měla být k dispozici pro účely kontroly dodržování předpisů, a které vyplývá i z ustanovení, že tyto dokumenty mohou být předkládány v elektronické formě. EHSV navrhuje, aby veškerá případná vnitrostátní rozhodnutí, jimiž se povoluje delší silniční úsek, byla rovněž jedním z dokumentů, které je třeba předložit.

1.7 EHSV oceňuje navrhovanou povinnost uloženou členskými státy, pokud jde o investice do překládkových terminálů, a zejména povinnost koordinovat investice v sousedících členských státech. EHSV má nicméně pochybnosti ohledně toho, zda je cíl, aby maximální vzdálenost z kteréhokoli místa v EU k nejbližšímu terminálu činila 150 kilometrů, realistický, a to vzhledem k situaci v oblastech s nízkou hustotou osídlení a řídkými sítěmi železnic a přístavů, a proto navrhuje, aby byla zajištěna jasná možnost flexibility.

1.8 EHSV se domnívá, že v zájmu zvýšení jistoty a urychlení účinků pobídek pro tuto dopravu by měla být podpůrná opatření pro kombinovanou dopravu považována za slučitelná s vnitřním trhem a měla by být osvobozena od oznamovací povinnosti podle pravidel pro státní podporu, pokud bude tato podpora nižší než předem stanovený strop.

1.9 EHSV zpochybňuje užitečnost navrhovaných ustanovení v čl. 1 odst. 2 druhém pododstavci, jehož smyslem je vyjmout ze zohledňování operací kombinované přepravy určité dopravní úseky využívající vnitrozemskou vodní cestu nebo námořní dopravu. EHSV se domnívá, že tento návrh je nejasný a může být snadno předmětem odchylných výkladů, a rovněž pochybuje o jeho užitečnosti, jelikož žádná podobná kritéria výběru jasně založená na myšlence rozhodnutí o vynětí úseků, které není třeba podporovat, nebyla považována za nutná v případě železniční dopravy.

1.10 EHSV rovněž považuje za obtížně pochopitelné, proč zůstává beze změny takzvaná „výjimka pro kabotáž“ uvedená v článku 4 směrnice. Pokud jde o politiku v oblasti dopravy, EHSV na tomto místě odkazuje v první řadě na aktuálně projednávané návrhy týkající se přístupu na trh v oblasti mezinárodní silniční přepravy zboží s ohledem na kabotáž a také na současnou diskusi o přístupu na trh a o hospodářské soutěži, včetně sociálních hledisek. EHSV dále zdůrazňuje obecnou zásadu, že poskytování služeb v jiné zemi, než je země, v níž je usazen daný poskytovatel služeb, by mělo být prováděno pouze dočasně. EHSV zastává názor, že nic nebrání ustanovení o tom, že úseky silniční nákladní dopravy v rámci kombinovaných operací přepravy jsou zvláštními přepravními operacemi s výjimkou případů, kdy celou přepravní operaci provádí jedno nákladní auto nebo jedna kombinace vozidel včetně hnacího vozidla, a že pro všechny operace platí nařízení (ES) č. 1072/2009. V tomto smyslu by měl být upraven článek 4 směrnice.

1.11 EHSV považuje za překvapivé, že součástí návrhů na změnu směrnice není ustanovení článku 2 směrnice, které ukládá členským státům povinnost osvobodit operace kombinované přepravy uvedené v článku 1 od veškerých systémů kvót a povolování do 1. července 1993. V současné podobě a s ohledem na rozšířenou oblast působnosti směrnice by tento článek mohl být vykládán tak, že má širší dopad, než bylo patrně zamýšleno, zejména pokud jde o přístup na trh. EHSV chce proto navrhnout, aby byl tento článek přeformulován nebo vypuštěn.

1.12 EHSV bere na vědomí, že návrh na změnu směrnice přechází mlčením použitelnost směrnice 96/71/ES o vysílání pracovníků v oblasti kombinované přepravy. EHSV má za to, že se tato směrnice použije rovněž na operace kombinované přepravy a že toto platí rovněž v souvislosti s připravovaným *lex specialis* o vysílání v odvětví silniční dopravy, který navrhuje Komise (COM(2017) 278).

1.13 EHSV by rovněž rád zdůraznil významný potenciál digitalizace, pokud jde o usnadňování a propagování kombinované přepravy. Výše je uvedeno několik příkladů možných způsobů, jak dosáhnout pokroku. Potenciál pro rozvoj v této oblasti je značný, pokud jde o dopravu jako celek, včetně oblasti kombinované přepravy.

1.14 EHSV doporučuje, aby Komise přezkoumala možnost řešení otázky nákladů na dopravu, podobně jako je tomu v nařízení Rady (ES) č. 1405/2006, v případě Kypru a Malty.

2. Souvislosti stanoviska

2.1 Dne 8. listopadu 2017 předložila Evropská komise druhou část balíčku týkajícího se mobility, jehož první předloženou částí bylo stěžejní sdělení Jak dosáhnout nízkoemisní mobility (COM(2017) 675).

2.2 Druhou součástí balíčku jsou tyto návrhy:

— Návrh nových norem pro CO₂ u osobních a dodávkových automobilů po roce 2020 spolu s návrhem revize nařízení (ES) č. 715/2007, pokud jde o přísnější normy pro emise.

- Návrh na revizi směrnice 2009/33/ES o čistých vozidlech za účelem posílení ustanovení podporujících zadávání veřejných zakázek na pořízení těchto vozidel.
- Návrh na změnu směrnice 92/106/EHS o kombinované přepravě za účelem další podpory této přepravy s cílem podpořit koncepci přepravy, které omezují silniční dopravu.
- Návrh na změnu nařízení (ES) č. 1073/2009 o přístupu na mezinárodní trh autokarové a autobusové dopravy za účelem dalšího otevření tohoto trhu, a tedy podpory levnější veřejné autobusové veřejné dopravy s cílem omezit cestování automobilem.
- Balíček rovněž obsahuje akční plán pro alternativní paliva s cílem podpořit investice do výstavby této infrastruktury, a tak usnadnit přeshraniční mobilitu v EU za použití těchto paliv.

2.3 Balíček zahrnuje kombinaci opatření orientovaných na nabídku a poptávku s cílem nasměrovat Evropu k nízkoemisní mobilitě a posílit konkurenceschopnost evropského automobilového průmyslu a ekosystému mobility. Cílem je zajistit větší politickou a právní jistotu a rovné podmínky.

2.4 Návrhem, který je tématem tohoto stanoviska, se mění směrnice 92/106/EHS o zavedení společných pravidel pro určité druhy kombinované přepravy zboží mezi členskými státy (dále jen „směrnice“) (COM(2017) 648) (dále jen „návrh“). Obsahuje tyto hlavní prvky:

- Kombinovaná přeprava již nemusí být ve své podstatě přeshraniční. Komise odhaduje, že v členských státech existuje značný potenciál pro vnitrostátní kombinovanou přepravu.
- Je odstraněn požadavek na minimální vzdálenost pro nesilniční dopravu. Na druhé straně nové ustanovení uvádí, že nemusí být zohledněna přeprava využívající námořní nebo vnitrozemskou vodní cestu, pokud k ní není alternativa.
- V kombinované přepravě může být použita každá nákladová jednotka, která je v souladu s kritérii stanoveným v ISO 6346 nebo ENI 13044, nebo silniční vozidlo, které je přepravováno po železnici, vnitrozemskou vodní cestou nebo po moři.
- Stávající pravidlo týkající se omezení silniční dopravy je upraveno tak, aby bylo zajištěno, že první nebo poslední silniční úsek v rámci EU může měřit v přímé linii mezi prvním místem nakládky a posledním místem vykládky nejvýše 150 km nebo 20 % vzdálenosti vzdušnou čarou v přímé linii mezi prvním místem nakládky a posledním místem vykládky. Toto omezení se nevztahuje na přepravce prázdného nákladu ani na dopravu z místa nakládky zboží či z místa dodání zboží nebo na toto místo.
- Členské státy mohou povolit delší vzdálenosti, než jsou ty uvedené v předcházejícím bodu, s cílem umožnit dosáhnout nejbližšího terminálu s dostatečným vybavením a kapacitou.
- Aby byla silniční doprava schválena jako součást operací kombinované dopravy, musí provozovatel prokázat, že tato doprava je součástí operace kombinované přepravy. V návrhu se uvádí, jaké informace by měly být poskytnuty, pokud jde o přepravní operaci jako celek a s ohledem na její jednotlivé části. Nelze si vyžádat další informace. Informace je možné poskytovat formou různých přepravních dokladů, a to v i elektronické podobě. Musí být možné předložit informace během silniční kontroly.
- Jsou dovoleny řádně odůvodněné odchylky od plánované trasy.
- Členské státy jsou povinny přijmout nezbytná opatření na podporu nutných investic do překládkových terminálů, a to v koordinaci se sousedními členskými státy.
- Každý členský stát musí určit jeden nebo několik orgánů, které ponесou odpovědnost za provádění směrnice a které budou sloužit jako kontaktní místa pro otázky týkající se provádění.
- Návrh rovněž členskými státem ukládá, aby plnily povinnosti v oblasti podávání zpráv s ohledem na rozvoj kombinované přepravy.

- Stávající výjimka z pravidel pro kabotáž zůstává v platnosti, pokud jde o silniční přepravní operace (silniční úseky), tj. součást přeshraniční přepravní operace mezi členskými státy, k níž dochází výlučně na území některého členského státu. Komise tuto výjimku odůvodňuje tvrzením, že provedené konzultace prokázaly, že toto ustanovení pomáhá zvyšovat atraktivitu řešení v oblasti kombinované přepravy. Komise rovněž odkazuje na rozsudek Soudního dvora ve věci 2/84 (Komise v. Itálie), v němž Soudní dvůr zaujal stanovisko, že kombinovaná přeprava by měla být považována za jednu jedinou propojenou mezinárodní přepravní operaci.
- V důvodech uvedených na podporu návrhu Komise rovněž poukazuje na to, že na vnitrostátní kombinovanou přepravu se použijí pravidla pro vysílání pracovníků stejně jako v případě kabotáže. Komise však neučinila jasné prohlášení ohledně pravidel pro vysílání pracovníků a pro mezinárodní operace kombinované přepravy.

3. Obecné připomínky

3.1 EHSV podporuje iniciativu za modernizaci směrnice o kombinované přepravě tak, aby byla koncepce kombinované přepravy efektivnější a atraktivnější. Tím se zvýší udržitelnost dopravy, omezí se silniční doprava a sníží se emise skleníkových plynů a to přispěje jak k cílům stanoveným v rámci bílé knihy o politice v oblasti dopravy z roku 2011, tak ke splnění závazků EU a jejích členských států v rámci Pařížské dohody.

3.2 EHSV schvaluje úsilí o rozšíření oblasti působnosti směrnice tím, že budou zahrnuty vnitrostátní operace, které mají dosud nevyužitý potenciál v oblasti rozvoje kombinované přepravy, a tudíž mohou omezit silniční dopravu.

3.3 EHSV rovněž s potěšením bere na vědomí zjednodušení regulačního rámce pro kombinovanou přepravu, které má tuto koncepci zpřístupnit a zvýšit právní jistotu, přičemž obojí by mělo zvýšit atraktivitu koncepce.

3.4 V této souvislosti je zvláště užitečné zřehlednění kritérií popisujících vymezení silničních úseků: kritéria jsou jednoduchá, jasná a zdá se, že nedávají prostor pro rozdílné výklady. EHSV nicméně dospěl k závěru, že limit 20 % vzdálenosti vzdušnou čarou mezi počátečním místem nakládky a konečným místem vykládky by mohl vést k tomu, že vzdálenosti v silniční dopravě přesáhnou limit 300 km, při jehož překročení bílá kniha o dopravě z roku 2011 doporučuje přechod od silniční dopravy na jiné druhy dopravy, a to zejména v regionech, které mají řídkou dopravní síť nebo kde jsou velké vzdálenosti mezi terminály. EHSV se však domnívá, že přednost má celkový zájem, jímž je učinit koncepci kombinované dopravy zajímavější pro uživatele a zajistit přidanou hodnotu jasně a jednoduše definice, a proto schvaluje navržené řešení.

3.5 EHSV rovněž oceňuje prvek flexibility, která členským státům umožní silniční úseky podle potřeby prodloužit, aby bylo možné dojet do geograficky nejbližšího dopravního terminálu, který má potřebné provozní překládkové možnosti pro naložení či vyložení z hlediska překládkového vybavení, kapacity terminálu a vhodných služeb železniční nákladní přepravy.

3.5.1 EHSV konstatuje, že rozhodnutí, zda toto povolení bude udělováno na základě obecně použitelných kritérií, nebo v jednotlivých případech, je patrně ponecháno na vůli členských států. EHSV zdůrazňuje význam transparentnosti, a proto se domnívá, že vnitrostátní ustanovení v této věci, jakož i případná rozhodnutí v konkrétních případech by měla být zveřejněna na k tomu určené webové stránce, a to v souladu s novým čl. 9a odst. 2, který je uveden v čl. 1 odst. 7 návrhu.

3.6 S cílem usnadnit plánování operací kombinované přepravy a učinit tuto koncepci atraktivnější chce EHSV navrhnout, aby všechny významné informace týkající se provádění směrnice v jednotlivých členských státech byly v každém členském státě zveřejněny na specializované webové stránce a aby bylo za tímto účelem doplněno ustanovení v čl. 9a odst. 2 návrhu.

3.7 EHSV schvaluje objasnění uvedené v článku 3 návrhu ohledně dokumentů, které mají být poskytnuty za účelem kontroly dodržování předpisů, zákazu požadování další dokumentace a možnosti předložit dokumenty v elektronické formě. Toto ustanovení usnadňuje operace a zvyšuje právní jistotu. EHSV se však domnívá, zda by neměla být rovněž dostupná kopie přijatého rozhodnutí v případě, že členský stát povolil podle čl. 1 odst. 3 třetího pododstavce delší silniční úseky a má-li toto povolení formu zvláštního rozhodnutí.

3.8 EHSV s uspokojením konstatuje, že je kladen důraz na investice do překládkových terminálů, zejména pak na povinnost koordinovat tyto investice v sousedních členských státech a s Komisí s cílem zajistit vyvážené a dostatečné geografické rozložení, a to především v síti TEN-T, a přednostně zajistit, aby žádná lokalita v Unii nebyla od takového terminálu vzdálena více než 150 km. EHSV nicméně pochybuje, zda je tento cíl realistický v oblastech s nízkou hustotou osídlení a řídkou železniční a silniční sítí.

3.9 Podpora kombinované dopravy musí být oznámena Evropské komisi a před vyplacením musí být povolena v souladu s pravidly státní podpory. Z důvodu zdlouhavých řízení obdrží příjemce podporu nejčastěji po 3 letech od okamžiku, kdy vnitrostátní orgán veřejné správy rozhodl o jejím udělení, a v některých případech, kdy je nutná změna režimu, příjemci hrozí, že o všechny příspěvky přijde. Aby se snížila nejistota a proces se urychlil, EHSV soudí, že podpora do určité výše, například do 35 % celkových nákladů, by měla být automaticky považována za podporu v souladu se Smlouvou a vyňata z oznamovací povinnosti.

3.10 EHSV by rovněž rád upozornil na nabízené možnosti v oblasti dalšího rozvoje kombinované přepravy prostřednictvím digitalizace. Návrh představuje krok vpřed tím, že umožňuje používání elektronických dokladů a vytvoření specializovaných webových stránek ve všech členských státech.

4. Konkrétní připomínky

4.1 EHSV konstatuje, že čl. 1 odst. 2 návrhu vylučuje z koncepce kombinované přepravy dopravu po vnitrozemských vodních cestách nebo námořní dopravu, k níž neexistuje žádná rovnocenná alternativa silniční dopravy nebo která je nevyhnutelná, má-li být přepravní operace komerčně životaschopná. Toto ustanovení patrně souvisí s odstraněním požadavku na minimální vzdálenost pro dopravu po vnitrozemských vodních cestách nebo námořní dopravu a je realizací tvrzení uvedeného v 9. bodě odůvodnění: „Bylo by proto užitečné tuto minimální vzdálenost zrušit, ale zachovat vyloučení některých operací, jako je přeprava na volném moři nebo krátké přejezdy trajektem.“ EHSV má pochybnosti jak o věcné podstatě, tak o formulaci tohoto ustanovení.

4.1.1 Zdá se, že jedním z důsledků požadavku na 100km vzdálenost v dopravě po vnitrozemských vodních cestách nebo v námořní dopravě, jak je uvedeno v současném znění směrnice, je vyloučení krátkých přejezdů trajektem a přeprava přes volné moře, a to oproti přepravě po moři na krátké vzdálenosti. To vyplývá za skutečnosti, že požadavek na 100km vzdálenost se týká dopravy provozované v rámci EU. Návrh učiněný v čl. 2 odst. 2 má zjevně mít týž účinek.

4.1.2 Zdá se však, že nyní navrhované ustanovení pravděpodobně vyvolá nejistotu ohledně toho, kdy se použije, a tato nejistota možná zajde až tak daleko, že vznikne regulační překážka pro provádění projektů kombinované přepravy.

Kritérium „žádné rovnocenné alternativy“ tudíž ponechává otevřenou otázku, zda se má rovnocennost posuzovat na základě potřebného času, délky v kilometrech nebo nákladů. Obdobně kritérium „nevyhnutelnosti při komerčně životaschopné přepravní operaci“ ponechává značný prostor k výkladu.

4.1.3 EHSV proto zpochybňuje užitečnost navrhovaného ustanovení, zejména jelikož žádná podobná kritéria výběru jasně založená na myšlence rozhodnutí o vynětí úseků, které není třeba podporovat, nebyla považována za nutná, pokud jde o železniční dopravu.

4.2 EHSV rovněž považuje za obtížně pochopitelné, proč zůstává beze změny takzvaná „výjimka pro kabotáž“ uvedená v článku 4 směrnice. Pokud jde o politiku v oblasti dopravy, EHSV chce v první řadě odkázat na projednávané návrhy týkající se přístupu na trh a na oblasti mezinárodní silniční přepravy zboží s ohledem na kabotáž a také na současné zaměření se na přístup na trh a na hospodářskou soutěž, včetně sociálních hledisek. EHSV má rovněž na paměti obecnou zásadu, že poskytování služeb v jiné zemi, než je země, v níž je usazen daný poskytovatel služeb, by mělo být prováděno pouze dočasně.

4.2.1 EHSV bere na vědomí dva argumenty, na něž se odvolává Komise a které mluví ve prospěch zvoleného řešení: Jedním je to, že z odpovědí poskytnutých podniky během konzultací vyplývá, že se má za to, že současné řešení zvyšuje atraktivitu kombinované přepravy. Druhým argumentem je, že operaci kombinované přepravy podle definice uvedené ve směrnice v jejím současném znění je třeba považovat za jedinou mezinárodní přepravní operaci. Komise tento svůj argument podporuje judikaturou Soudního dvora, konkrétně věcí 2/84 (Komise v. Itálie).

4.2.2 EHSV zastává názor, že argument založený na judikatuře Soudního dvora vychází jednoduše ze skutečnosti, že Soudní dvůr je vázán rozhodnutím tvůrců právních předpisů definovat kombinovanou přepravu tak, aby ji bylo možné považovat za jedinou operaci nebo cestu. Záleží tedy pouze na tvůrci právního předpisu, zda se rozhodne operaci kombinované přepravy považovat za jeden celek nebo za několik různých operací provedených v rámci jedné koncepce přepravy. V každém případě EHSV poukazuje na to, že když byla směrnice přijata, tvůrce právních předpisů považoval za nezbytné stanovit volný přístup na trh pro dopravce „ohledně počátečního a/nebo konečného silničního úseku, které tvoří nedílnou součást operace kombinované přepravy a které mohou a nemusí zahrnovat překročení hranice“.

4.2.3 EHSV zastává názor, že nic nebrání ustanovení o tom, že úseky silniční nákladní dopravy v rámci operací kombinované přepravy jsou zvláštními dopravními operacemi a že nařízení (ES) č. 1072/2009 platí pro všechny operace silniční přepravy. V tomto smyslu by měl být pozměněn článek 4 směrnice.

4.3 V této souvislosti je překvapivé, že ustanovení v článku 2 směrnice, které ukládá členským státům povinnost osvobodit operace kombinované dopravy uvedené v článku 1 od veškerých systémů kvót a povolování do 1. července 1993, není součástí návrhu na změnu směrnice, zejména vzhledem k tomu, že má být rozšířena oblast působnosti směrnice tak, aby zahrnovala i vnitrostátní kombinovanou dopravu.

4.3.1 Jakmile se oblast působnosti směrnice rozšíří, aby zahrnovala i operace vnitrostátní kombinované přepravy, použije se na tyto operace i toto ustanovení. Formulace ustanovení je poměrně volná, může tedy být vykládáno tak, že vyjímá kombinovanou dopravu z pravidel pro povolování přístupu k povolání uvedených v nařízení (ES) č. 1071/2009 a ze všech omezení týkajících se přístupu na trh, pokud jde o kombinovanou dopravu.

4.3.2 EHSV se domnívá, že tyto důsledky nebyly zamýšleny, a proto navrhuje tento článek buď vypustit, nebo upravit jeho znění, aby bylo jasné, že se použije osvobození od systému kvót a povolování, aniž by byla dotčena pravidla týkající se přístupu k povolání nebo přístupu na trh s ohledem na každý dotčený způsob dopravy.

4.4 EHSV dále konstatuje, že návrh se nezmiňuje o použitelnosti směrnice o vysílání pracovníků, pokud jde o operace kombinované přepravy, a to s výjimkou odkazu na použitelnost navrhovaného *lex specialis* o vysílání pracovníků v oblasti silniční dopravy, který je uveden v důvodové zprávě. To by znamenalo, že se na silniční dopravu v souvislosti s vnitrostátní kombinovanou přepravou použijí pravidla o vysílání pracovníků podle směrnice 96/71/ES.

4.4.1 EHSV se domnívá, že pravidla o vysílání pracovníků se rovněž použijí na případy vysílání v rámci operací kombinované přepravy, které splňují kritéria stanovená v článku 1 směrnice 96/71/ES a v navrhovaném *lex specialis*, až – a jestli vůbec – bude schválen.

4.5 EHSV bere na vědomí obavy týkající se nákladů na dlouhá námořní spojení s odlehlými ostrovy, jako jsou Malta a Kypr, a význam, který má v této souvislosti režim podpory zavedený na základě nařízení Rady (ES) č. 1405/2006, jehož cílem je kompenzovat náklady na dopravu s ohledem na zemědělství na některých menších ostrovech v Egejském moři, což je otázka, kterou se Výbor již zabýval. EHSV navrhuje, aby Komise posoudila možnost zavedení podobného řešení rovněž pro Kypr a Maltu.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/33/ES o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel

[COM(2017) 653 final – 2017/0291 (COD)]

(2018/C 262/10)

Zpravodaj: **Ulrich SAMM**

Konzultace	Evropský parlament, 30. 11. 2017 Rada Evropské unie, 4. 12. 2017
Právní základ	Článek 192 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 4. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	206/0/2

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV souhlasí se zdůvodněním směrnice o čistých vozidlech – coby součásti balíčku opatření v oblasti čisté mobility –, přestože bude mít jen malý dopad ve srovnání s všeobecným úsilím potřebným k dosažení cílů EU v oblasti klimatu, zejména v oblasti dekarbonizace dopravy, neboť se tato směrnice omezuje pouze na **zadávání veřejných zakázek**. Účelem směrnice je podpořit určité kategorie vozidel (s nulovými emisemi výfukových plynů), jež využívají nejčistější (nikoli pouze čisté) technologie, tím, že budou požadovány minimální cíle pro veřejné zakázky na nákup těchto vozidel.

1.2. EHSV se staví kriticky k nedostatečné jasnosti této směrnice, zejména k tomu, že **informace jsou roztroušeny** na různých místech, k rozdílnosti definic a složitosti metod výpočtu pro „čistá vozidla“ pro dvě oddělená časová období, během nichž se s velkou pravděpodobností stanovené prahové hodnoty emisí opět změní. Tato složitost povede ke značné **nejistotě** mezi zúčastněnými stranami.

1.3. EHSV má vzhledem k nejistotě ohledně prahových hodnot emisí pochybnosti o tom, že **přechodné období** do roku 2025 skutečně pomůže překlenout technologickou propast do té doby, než budou nulové emise výfukových plynů všeobecně dostupné, a domnívá se, že bude spíše iritovat činitele odpovědné za zadávání veřejných zakázek. V důsledku toho, by zadávání veřejných zakázek mohlo být buď velmi zpožděno, nebo dokonce urychleno, ale se starou technologií, která by poté zablokovala možné budoucí investice do technologie nulových emisí.

1.4. Největší nejistota panuje kolem **těžkých nákladních vozidel**. Nejsou k dispozici emisní standardy pro přechodné období a technologie nulových emisí je ve srovnání s lehkými vozidly méně vyspělá. V první fázi přechodného období bude akceptován zemní plyn s přidaným biometanem – avšak jeho váhový faktor bude snížen –, zatímco pro následující fázi nejsou stanoveny vůbec žádné prahové hodnoty či definice a nejsou poskytnuty žádné informace o tom, jak mají být odvozeny nové prahové hodnoty emisí. EHSV z těchto skutečností usuzuje, že směrnice je, co se týče těžkých vozidel, **předčasná**, a doporučuje, aby tato část byla od současného návrhu oddělena a řešena v pozdější fázi.

1.5. EHSV vítá obecný, **technologicky neutrální** přístup otevřený novému vývoji, který můžeme vzhledem k pokračujícímu výraznému úsilí v oblasti výzkumu a vývoje podporovanému Evropskou unií očekávat. EHSV by však rád poznamenal, že směrnice tento přístup neuplatňuje úplně. Velký potenciál pro čistou mobilitu mají rovněž jiné pohonné technologie než elektrická vozidla s bateriemi. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že tento fakt není ve směrnici náležitě uznán – příkladem jsou 100 % bezfosilní paliva nebo možná v budoucnu syntetická paliva z odpadu nebo z CO₂, jež jsou vyráběna pomocí přebytečné elektřiny.

1.6. S ohledem na pokračující rozvoj v oblasti moderních dopravních technologií tudíž EHSV pro nadcházející roky doporučuje přijmout **flexibilnější přístup** namísto pevných prahových hodnot emisí a cílů pro zadávání veřejných zakázek. Zdá se, že to nejmenší, co lze udělat, aby se umožnila úprava hodnot v pozdější fázi, je například přezkum minimálních cílů v polovině období.

1.7. Významný podíl veřejných zakázek se týká subjektů **místní veřejné dopravy**, za něž odpovídají města a obce, přičemž jejich finanční možnosti jsou poměrně omezené. EHSV by však rád vyjádřil vážné znepokojení ohledně **proporcionality** tohoto přístupu, jelikož ten vůbec neodráží dodatečnou finanční zátěž pro tyto veřejné subjekty a nezahrnuje srovnání návrhu s dalšími možnostmi průmyslové politiky. Není tudíž zřejmé, zda je další zátěž v oblasti zadávání veřejných zakázek hlavně pro města a obce nejúčinnějším způsobem, jak stimulovat průmyslovou činnost a rozvoj trhu.

1.8. EHSV zdůrazňuje, že jakékoli další náklady mohou vést ke značné **zátěži pro občany** v podobě vyšších cen jízdenek, vyšších místních daní, či dokonce omezení nabídky veřejné dopravy. Navíc by mělo být oceněno intenzivní úsilí, jež města a obce již vynakládají v oblasti čistoty ovzduší, mimo jiné prostřednictvím rozsáhlejšího využívání veřejné dopravy, namísto toho, aby tomuto úsilí bránila nová pravidla pro veřejné zakázky, která požadují minimální cíle pro celé členské státy, jež je však těžké realizovat a kontrolovat na úrovni obcí, neboť na této úrovni existují různé druhy malých a velkých subjektů veřejné dopravy.

1.9. Jelikož do oblasti působnosti návrhu Komise spadají i subdodávky, je EHSV znepokojen možnými důsledky návrhu pro **malé a střední podniky**. Mnoho malých místních autobusových společností totiž přispívá k poskytování dopravních služeb ve větších městských oblastech v úloze subdodavatelů pro místní provozovatele veřejné dopravy. Tyto společnosti možná nebudou mít k dispozici vozidla požadovaná podle této směrnice a nemusely by tedy již být způsobilé zajišťovat subdodávky.

1.10. EHSV dochází k závěru, že hlavní překážkou pro modernizaci veřejné dopravy a zadávání veřejných zakázek na čistá vozidla je **nedostatečná finanční podpora**, a vyzývá Komisi, aby přehodnotila současný návrh a zaměřila se při tom na financování, především tím, že zohlední stávající nástroje. Konkrétní finanční podpora musí vzít v potaz rozmanitost zemí, měst a regionů co do hospodářské síly a podíl obyvatel žijících v městských oblastech a jejím obecným cílem musí být harmonizace zadávání veřejných zakázek na čistá vozidla ve všech členských státech.

1.11. EHSV konstatuje, že vedle toho, že je zapotřebí mít ve veřejné dopravě více čistých vozidel, je nezbytné přesvědčit více občanů, aby tuto dopravu využívali, a to spíše prostřednictvím podstatného zvýšení atraktivit této dopravy (spojení, pohodlí) než soustředěním se na nízké ceny jízdenek.

2. Úvod

2.1. EU přijala závazek týkající se **dekarbonizovaného energetického systému**, jak je popsán v „**balíčku předpisů týkajících se čisté energie**“, který má za cíl urychlit, transformovat a konsolidovat přechod hospodářství EU na čistou energii v souladu se závazky EU přijatými na konferenci COP21, aniž by ztrácel ze zřetele důležité cíle hospodářského růstu a tvorby pracovních míst.

2.2. EU již v tomto ohledu učinila mnohé. **Emise skleníkových plynů** v EU se v letech 1990 až 2016 snížily o 23 %, zatímco ekonomika za tu samou dobu vzrostla o 53 %. Tento úspěch byl zaznamenán v mnoha odvětvích kromě **dopravy**, což je odvětví, které produkuje přibližně 24 % emisí skleníkových plynů v Evropě (v roce 2015) a ve kterém s pokračující hospodářskou obnovou v Evropě dokonce emise narůstají. Mimoto naléhavost týkající se omezování znečištění ovzduší ve městech vyvíjí další tlak na potřebu čisté dopravy.

2.3. EHSV tudíž podpořil **evropskou strategii pro nízkoemisní mobilitu** ⁽¹⁾, ⁽²⁾, včetně jejích cílů a metod, které jsou v souladu s **bílou knihou EU o dopravní politice** ⁽³⁾ z roku 2011. Balíček „**Čistá energie pro všechny Evropany**“ z listopadu 2016 a strategie „**Evropa v pohybu**“ (2017) navíc zahrnovaly kroky k urychlení zavádění čistých vozidel, které EHSV uvítal ⁽⁴⁾, ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ COM(2016) 501 final.

⁽²⁾ Úř. věst. C 173, 31.5.2017, s. 55.

⁽³⁾ COM(2011) 144 final.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 64.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 195.

2.4. Nedávný **balíček opatření v oblasti čisté mobility** ⁽⁶⁾ nyní obsahuje konkrétní právní iniciativy, jako je **směrnice o čistých vozidlech** (jež je předmětem tohoto stanoviska), nové normy emisí CO₂ pro vozidla, akční plán pro transevropské zavedení infrastruktury pro alternativní paliva, revize směrnice o kombinované dopravě, nařízení o službách autobusové dopravy a iniciativa v oblasti baterií coby důležitá strategie pro integrovanou průmyslovou politiku EU.

2.5. Z mnoha nástrojů k dekarbonizaci dopravy může hrát významnou roli **zadávání veřejných zakázek** na nákup čistých vozidel coby stimulace na straně poptávky. Zadávání veřejných zakázek může být spouštěcím mechanismem pro rozvoj trhu, jako například v tržním segmentu městských autobusů. Zadávání veřejných zakázek na vozové parky čistých vozidel by rovněž mohlo ovlivnit nákup čistých vozidel pro soukromé účely.

3. Nedostatky stávající (staré) směrnice

3.1. Za účelem podpory zadávání veřejných zakázek na čistá vozidla předložila Komise v roce 2009 **směrnici 2009/33/ES** o podpoře čistých a energeticky účinných silničních vozidel, kterou EHSV kladně přijal ⁽⁷⁾, ⁽⁸⁾.

3.2. Veřejné orgány v Evropě však vozidel s nízkými a s nulovými emisemi a jiných vozidel na alternativní paliva spadajících do působnosti směrnice o čistých vozidlech nakoupily spíše menší množství. Například v období let 2009 až 2015 činila bateriová elektrická vozidla, elektrická vozidla s palivovými články, plug-in hybridní vozidla nebo vozidla na zemní plyn průměrný podíl pouhých 1,7 % všech nových autobusů.

3.3. Některé členské státy nebo jednotlivé regiony či města již zavedly ambiciózní rámce pro zadávání veřejných zakázek, které stanovují minimální požadavky na veřejné zakázky na čistá vozidla, tedy vozidla s nízkými a s nulovými emisemi a jiná vozidla na alternativní paliva. To však nestačí k vytvoření dostatečného množství pobídek a tržních impulsů v rámci celé Unie.

3.4. Hodnocení ex-post provedené v roce 2015 zjistilo ve směrnici významné nedostatky. Směrnice měla v celé EU malý vliv na uvádění čistých vozidel na trh, protože dosud nestimulovala zadávání veřejných zakázek na nákup čistých vozidel. Hlavní zjištěné nedostatky jsou následující:

— Směrnice neobsahuje jasnou definici „čistých vozidel“.

— Směrnice nezahrnuje jiné postupy než přímý nákup veřejnými orgány a neřeší nájem, leasing nebo splátkový prodej vozidel ani nezahrnuje jiné smlouvy na dopravní služby než smlouvy týkající se veřejné přepravy cestujících.

— Metodiku peněžního vyjádření popsanou ve směrnici používají veřejné orgány jen zřídka, protože je příliš složitá.

3.5. V rámci posouzení dopadů proběhly v letech 2016 a 2017 konzultace se zúčastněnými stranami o různých možnostech navržených ke zlepšení směrnice. V důsledku toho byl navržen soubor změn, aby směrnice obsahovala definici čistých vozidel a minimální cíle pro zadávání veřejných zakázek na nákup lehkých užitkových i těžkých nákladních vozidel. Tato harmonizovaná kritéria uplatňovaná na úrovni EU zatím nejsou stanovena.

4. Návrhy revidované směrnice

4.1. Revize zajišťuje, aby nová směrnice obsahovala definici čistých vozidel a aby již zahrnovala všechny důležité praktiky pro zadávání veřejných zakázek se zjednodušenými a účinnějšími postupy. Důležitými novými prvky jsou:

— definice čistých vozidel založená na přístupu zaměřeném na nulové emise výfukových plynů v případě lehkých užitkových vozidel a na alternativních palivech v případě těžkých nákladních vozidel;

⁽⁶⁾ COM(2017) 675 final.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 51, 17.2.2011, s. 37.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 424, 26.11.2014, s. 58.

- přechodné období do roku 2025, během kterého budou vozidla s nízkými emisemi rovněž považována za čistá vozidla, avšak budou se počítat pouze s váhovým faktorem 0,5;
- ustanovení k přijetí aktu v přenesené pravomoci podle této směrnice, aby mohl být přijat stejný přístup pro těžká vozidla jako pro lehká vozidla poté, co budou v budoucnu přijaty právní předpisy o emisních standardech na úrovni EU;
- rozšíření i na jiné formy zadávání veřejných zakázek, než je nákup, konkrétně na leasing vozidel, smlouvy na veřejné služby v oblasti veřejné silniční dopravy, nepravidelné osobní dopravy a pronájmu autobusů a autokarů s řidičem;
- vytyčení minimálních cílů pro zadávání veřejných zakázek na úrovni členských států rozlišených podle jednotlivých členských států a podle kategorií segmentů vozidel;
- zrušení metodiky pro peněžní vyjádření vnějších vlivů;
- zavedení systému, v jehož rámci budou členské státy předkládat zprávy o provádění směrnice každé tři roky, počínaje předběžnou zprávou v roce 2023, přičemž v roce 2026 předloží úplnou zprávu o plnění cíle na rok 2025.

5. Konkrétní připomínky

5.1. EHSV souhlasí se zdůvodněním směrnice o čistých vozidlech, přestože bude mít jen malý dopad ve srovnání s celkovým úsilím potřebným k dosažení cílů EU v oblasti klimatu, neboť se tato směrnice zaměřuje pouze na zadávání veřejných zakázek, a nikoli na nákup čistých vozidel pro soukromé či obchodní účely. Směrnice by nicméně mohla hrát významnou úlohu, jelikož veřejné investice mohou poskytnout vzorový příklad a přispět k rozvoji infrastruktury, kterou by mohl využívat také soukromý sektor, a mohla by tudíž být rovněž impulsem pro soukromé investice. Veřejné investice do čistých vozidel rovněž mají okamžitý dopad na čisté ovzduší pro občany, zejména v městských centrech (například v blízkosti autobusových nádraží).

5.2. EHSV se staví kriticky k **nedostatečné jasnosti** této směrnice⁽⁹⁾, zejména k tomu, že informace jsou roztroušeny na různých místech, k rozdílnosti definic a složitosti metod výpočtu pro „čistá vozidla“ pro dvě oddělená časová období (do roku 2025 a v letech 2025–2030), během nichž se s velkou pravděpodobností stanovené prahové hodnoty emisí opět změní. Tato složitost povede ke značné nejistotě mezi zúčastněnými stranami.

5.3. Jediným jednoduchým pravidlem v této směrnici je definice a počítání vozidel s **nulovými emisemi výfukových plynů**. To se vztahuje hlavně na 100 % elektrická vozidla, avšak připouští se i odchylka od této zásady, kdy je jako „čistá“ vozidla možné akceptovat i těžká vozidla na plyn za předpokladu, že tímto plynem je 100 % biomethan. Všechna ostatní pravidla jsou složitější, např. počítání určitých vozidel pouze jako půl vozidla a celá řada druhů paliv v závislosti na kategorii vozidla a emisních standardech, které se budou v blízké budoucnosti měnit.

5.4. Během **přechodného období** (do roku 2025) budou **lehká užitková vozidla** s výfukovými emisemi pod určitou prahovou hodnotou rovněž považována za „čistá vozidla“, budou se však počítat pouze s váhovým faktorem 0,5. Prahovými hodnotami jsou 40 CO₂ g/km pro dodávky a 25 CO₂ g/km pro osobní dodávková vozidla. Těchto hodnot mohou v současnosti dosáhnout jedině plug-in hybridní vozidla. Tyto prahové hodnoty budou změněny, jakmile bude proveden nový celosvětově harmonizovaný zkušební postup pro lehká vozidla (WLTP), což bude mnohem dříve než v roce 2025. Přechodné období je tudíž rozděleno na dvě části. Důsledky této změny jsou pro zúčastněné strany na základě informací uvedených ve směrnici nepředvídatelné. EHSV má vzhledem k této nejistotě pochybnosti o tom, že přechodné období do roku 2025 skutečně pomůže překlenout technologickou propast do té doby, než budou nulové emise výfukových plynů všeobecně dostupné, a domnívá se, že bude spíše iritovat činitele odpovědné za zadávání veřejných zakázek. V důsledku toho, by zadávání veřejných zakázek mohlo být buď velmi zpožděno, nebo dokonce urychleno, ale se starou technologií, která by poté zablokovala možné budoucí investice do technologie nulových emisí.

⁽⁹⁾ COM(2017) 653 final, příloha 1.

5.5. Ještě větší nejistota panuje kolem **těžkých nákladních vozidel**. Nejsou k dispozici emisní standardy pro přechodné období a technologie nulových emisí je ve srovnání s lehkými vozidly méně vyspělá. V první fázi přechodného období bude akceptován zemní plyn s přidaným biometanem – avšak jeho váhový faktor bude snížen –, zatímco pro následující fázi nejsou stanoveny vůbec žádné prahové hodnoty či definice. Komise chce tyto prahové hodnoty implementovat prostřednictvím aktu v přenesené pravomoci, jakmile budou vymezeny, nejsou ale poskytnuty žádné informace o kritériích pro odvození těchto nových prahových hodnot emisí. EHSV z těchto skutečností usuzuje, že směrnice je, co se týče těžkých vozidel, **předčasná**, a doporučuje, aby tato část byla od stávajícího návrhu oddělena a řešena v pozdější fázi.

5.6. EHSV vítá obecný, **technologicky neutrální** přístup otevřený novému vývoji, který můžeme vzhledem k pokračujícímu výraznému úsilí v oblasti výzkumu a vývoje podporovanému Evropskou unií očekávat. EHSV by však rád poznamenal, že směrnice tento přístup neuplatňuje úplně, neboť např. bezfosilní kapalná paliva nebyla zahrnuta.

5.7. Bateriové **elektromobily** jsou v současné době výrazně prosazovány v mnoha zemích po celém světě a podporuje je rostoucí počet výrobců automobilů. Rozšíření trhu s elektromobily však závisí na mnoha faktorech, které automobilový průmysl může ovlivnit jen v omezené míře, a těmi jsou ceny baterií, recyklace baterií, dobíjecí infrastruktura, ceny paliv a zadávání veřejných zakázek, jež podporuje tato směrnice.

5.8. Velký potenciál pro čistou mobilitu mají rovněž jiné pohonné technologie než elektrická vozidla s bateriemi. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že tento fakt není ve směrnici náležitě uznán. Jde například o **100 % bezfosilní paliva** (jako je bionafta HVO100, jejíž používání je rozšířeno ve Švédsku a dalších zemích) nebo možná v budoucnu **syntetická paliva** z odpadu nebo z CO₂, jež jsou vyráběna pomocí přebytečné elektřiny dostupné v rostoucím množství v důsledku neustálého rozšiřování kolísavých obnovitelných zdrojů energie.

5.9. S ohledem na pokračující rozvoj v oblasti moderních dopravních technologií tudíž EHSV pro nadcházející roky doporučuje přijmout **flexibilnější přístup** namísto pevných prahových hodnot emisí a cílů pro zadávání veřejných zakázek. Zdá se, že to nejmenší, co lze udělat, aby se umožnila úprava hodnot v pozdější fázi, je například přezkum minimálních cílů v polovině období.

6. Ochrana klimatu nebo průmyslová politika

6.1. Je zřejmé, že tato směrnice – navzdory svému názvu – není primárně zaměřena na čistá vozidla, ochranu klimatu a čisté ovzduší. Soustředí se spíše na zadávání veřejných zakázek a průmyslovou politiku s cílem prosazovat, aby byly zadávány veřejné zakázky na určité kategorie vozidel, jež využívají nejčistější (nikoli pouze čisté) technologie. Bližší pohled na různé druhy „čistých vozidel“ a alternativních paliv, jak jsou definovány v této směrnici, tento rozpor odhaluje. Některé druhy paliv mohou pomoci zlepšit kvalitu ovzduší ve městech, ale neprospívají klimatu, například když elektřina nebo vodík pro elektromobily pochází z uhelných elektráren. Naopak vozidla s nízkými emisemi na zemní plyn z biometanu jsou sice šetrná ke klimatu, nicméně mohou přispívat k místnímu znečištění ovzduší. V časovém horizontu do roku 2030, kterým se tato směrnice zabývá, budou zásadní úlohu při plnění cílů EU v oblasti klimatu hrát kompletně bezfosilní biopaliva, přestože do této směrnice nebyla zahrnuta. Přístup zaměřený na nulové emise výfukových plynů navíc vůbec neodráží uhlíkovou stopu vozidla v průběhu jeho celého životního cyklu.

6.2. Směrnice se zaměřuje především na **průmyslovou politiku prostřednictvím využití veřejných zakázek** na čistá vozidla coby pobídky na straně poptávky s cílem poskytnout spouštěcí mechanismus pro rozvoj trhu, jako například v tržním segmentu městských autobusů. Komise předpokládá, že zadávání veřejných zakázek na vozové parky čistých vozidel může rovněž ovlivnit nákup čistých vozidel pro soukromé účely, neboť spotřebitelé budou ovlivněni zvýšenou důvěrou občanů v to, že technologie jsou vyspělé a důvěryhodné, a především zlepšenou veřejnou infrastrukturou pro nabíjení vozidel a doplňování jejich paliv (inteligentní dobíjení) dostupnou pro soukromé uživatele, zejména pro lidi, kteří nemají soukromou garáž.

6.3. EHSV by však rád vyjádřil vážné znepokojení ohledně **proporcionality tohoto přístupu**. Návrh uvádí, že je v souladu se zásadou proporcionality. Vůbec však neodráží **dodatečnou finanční zátěž** pro veřejné orgány a nezahrnuje srovnání návrhu s dalšími možnostmi průmyslové politiky. Není tudíž zřejmé, zda je další zátěž v oblasti zadávání veřejných zakázek hlavně pro města a obce neúčinnějším způsobem, jak stimulovat průmyslovou činnost a rozvoj trhu.

Organizace působící v oblasti místní veřejné dopravy i zástupci měst a obcí vyjádřili vážné obavy. Hlavními body, jež tyto zúčastněné strany nadnesly, byly tyto:

- na investice jsou zapotřebí značné dodatečné finanční prostředky, což daleko překračuje jejich možnosti,
- mnoho měst již pro čistou dopravu učinilo hodně, směrnice však veškeré jejich úsilí ignoruje,
- moderní naftové autobusy kategorie Euro VI jsou ignorovány, přestože byly stanoveny jako nový standard v roce 2011 ⁽¹⁰⁾ a mohou přinést nákladově efektivní snížení emisí z veřejné dopravy,
- po roce 2025 nejsou akceptována plug-in hybridní vozidla,
- infrastruktura pro nabíjení elektrických autobusů a nákladních automobilů je poměrně odlišná od té pro nabíjení lehkých elektrických vozidel, jako jsou osobní automobily, a synergie je tudíž dost omezená,
- musí být stanoveny výjimky pro vozidla hasičů, policie a zdravotní záchranné služby,
- v některých obcích se zadávání veřejných zakázek týká poměrně malého počtu vozidel (méně než 10) – v těchto případech není pravděpodobné, že bude dosaženo minimálních cílů,
- realizovat navrhované podávání zpráv s vynaložením přijatelného administrativního úsilí lze pouze tehdy, bude-li v oficiálních registrech automobilů zavedena kategorie „čistá vozidla“.

6.4. Významný podíl veřejných zakázek se týká subjektů **místní veřejné dopravy**, za něž odpovídají města a obce, přičemž jejich finanční možnosti jsou poměrně omezené. Jakékoli další investice do nejpokročilejších technologií, jež jsou nákladnější (a je s nimi spojeno větší riziko), mohou vést ke značné zátěži pro občany v podobě vyšších cen jízdenek, vyšších místních daní, či dokonce omezení nabídky veřejné dopravy. Navíc by mělo být oceněno intenzivní úsilí, jež města a obce již vynakládají v oblasti čistoty ovzduší, mimo jiné prostřednictvím rozsáhlejšího využívání veřejné dopravy, namísto toho, aby tomuto úsilí bránila nová pravidla pro veřejné zakázky, která požadují minimální cíle pro celé členské státy, jež je však těžké realizovat a kontrolovat na úrovni obcí, neboť na této úrovni existují různé druhy malých a velkých subjektů veřejné dopravy.

6.5. Jelikož do oblasti působnosti návrhu Komise spadají i subdodávky, je EHSV znepokojen možnými důsledky návrhu pro **malé a střední podniky**. Mnoho malých místních autobusových společností totiž přispívá k poskytování dopravních služeb ve větších městských oblastech v úloze subdodavatelů pro místní provozovatele veřejné dopravy. Tyto společnosti možná nebudou mít k dispozici vozidla požadovaná podle této směrnice a nemusely by tedy již být způsobilé zajišťovat subdodávky.

6.6. EHSV dochází k závěru, že hlavní překážkou pro modernizaci veřejné dopravy a zadávání veřejných zakázek na čistá vozidla je **nedostatečná finanční podpora**, a vyzývá Komisi, aby přehodnotila současný návrh a zaměřila se při tom na financování, především tím, že zohlední stávající nástroje, jako jsou strategické a strukturální fondy (EFSI, ESI fondy) a Nástroj pro propojení Evropy, a aby – a to je nejdůležitější – definovala správné priority pro příští VFR. Tato konkrétní finanční podpora musí vzít v potaz rozmanitost zemí, měst a regionů co do hospodářské síly a podíl obyvatel žijících v městských oblastech a jejím obecným cílem musí být harmonizace zadávání veřejných zakázek na čistá vozidla ve všech členských státech. EHSV rovněž konstatuje, že vedle toho, že je zapotřebí mít ve veřejné dopravě více čistých vozidel, je nezbytné přesvědčit více občanů, aby tuto dopravu využívali, a to spíše prostřednictvím podstatného zvýšení atraktivity této dopravy (spojení, pohodlí) než soustředěním se na nízké ceny jízdenek.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽¹⁰⁾ Nařízení Komise (EU) č. 582/2011.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2009/73/ES o společných pravidlech pro vnitřní trh se zemním plynem

[COM(2017) 660 final – 2017/0294 (COD)]

(2018/C 262/11)

Zpravodajka: **Baiba MILTOVIČA**

Konzultace	Evropský parlament, 29. 11. 2017 Rada Evropské unie, 22. 11. 2017
Právní základ	Článek 194 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 4. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	149/1/3

1. Závěry a doporučení

1.1. Občanská společnost jako celek může vzkvétat pouze tehdy, jsou-li důsledně dodržovány zásady právního státu. Evropský hospodářský a sociální výbor proto – ačkoli konstatuje, že v některých bodech s Komisí nesouhlasí, a vyjadřuje politování nad opomenutími v původním dokumentu, jež dala vzniknout právnímu vakuu, které se tato směrnice snaží vyplnit – podporuje intence navrhovaných změn směrnice o plynu z roku 2009, u nichž se očekává, že povedou k lepší integritě trhu a bezpečnosti dodávek.

1.2. Tyto navrhované změny směrnice o plynu ⁽¹⁾ vedly k rozsáhlé diskusi a neshodám na úrovni členských států. Výbor je přesvědčen, že součástí této diskuse jsou důležité otázky týkající se zásad a solidarity, které musí být řešeny jednoznačně.

1.3. Je třeba plně uznat citlivé politické a hospodářské záležitosti – což se v současné době neděje –, ale zároveň bude EU muset rozhodnout, zda je ve stávající politické atmosféře cíl soudržného, udržitelného a spravedlivého trhu s energií pro všechny členské státy dosažitelný. V krátkodobém horizontu jde o to, že některé členské státy stojí před výzvou, kterou představuje to, že by se měly vzdát něčeho, co je podle nich v jejich národním zájmu, a sice proto, aby podpořily jasné a jednotné regulační zásady uplatňované na jednotném trhu v souvislosti s dodávkami energie a energetickou bezpečností. V dlouhodobém horizontu je výzva jiná a existuje riziko, že nám nezbyde nic jiného, než využívat nákladnou infrastrukturu pro fosilní paliva, jež by mohla omezit schopnost EU plnit závazky v oblasti klimatu, protože by zvýšila její závislost.

1.4. Výbor konstatuje, že odstranění vnější závislosti je dlouhodobý program, který vyžaduje další rozvoj vzájemné propojenosti dodávek plynu mezi členskými státy, zlepšení skladovací kapacity, navýšení kapacity pro alternativní možnosti dodávek, jako je například zkapalněný zemní plyn (LNG), a uznání rostoucí úlohy energie z obnovitelných zdrojů.

1.5. Výbor se domnívá, že jedna oblast regulační nejistoty (týkající se budoucích programů výstavby vzhledem k nedostatečné jasnosti ohledně navrhovaných postupů udělování výjimek) by mohla být rizikem pro bezpečnost investic a bránit volné hospodářské soutěži mezi celostátními a regionálními orgány při získávání investic. To je nutné vyhodnotit společně s významnými zlepšeními na trhu s plynem prostřednictvím regulačních procesů, jež byly zavedeny v posledních dvou desetiletích.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 211, 14.8.2009, s. 94.

1.6. Dřívější názory, které Výbor v posledních letech vyjádřil v četných stanoviscích týkajících se politiky v oblasti energetiky a klimatu⁽²⁾, zdůrazňují, že tyto citlivé otázky týkající se dodávek energie mohou být vyřešeny pouze prostřednictvím jasné a účinné správy, jakož i prostřednictvím významného stupně politického pragmatismu a dobré vůle. Tento návrh Komise je v souladu s těmito názory a s jeho přijímáním by se mělo postupovat rychle.

1.7. Nicméně Výbor poznamenává, že je možné, že navrhované změny budou mnohokrát právně napadeny, a že se určitě objeví významné politické neshody a rovněž obavy některých zúčastněných subjektů z řad průmyslu, pokud jde o obchodní stránku věci. Za těchto okolností je tudíž politováníhodné, že nebylo provedeno posouzení dopadů.

1.8. Výbor podporuje navrhované změny směrnice o plynu, jejichž účelem je zajistit, aby v rámci jurisdikce EU byly základní zásady unijní legislativy v oblasti energetiky, jako je přístup třetích stran, regulace sazeb, oddělení vlastnictví a transparentnost, uplatňovány na propojovací plynová vedení mezi členskými státy a třetími zeměmi. V tomto ohledu má za to, že by nezbytné změny směrnice o plynu měly být přijaty neprodleně a měly by zabezpečit, že nebude panovat žádná právní nejistota, pokud jde o plnou uplatnitelnost právních předpisů EU na stávající i plánovaná propojovací vedení.

1.9. Výbor je toho názoru, že by veškeré možné výjimky z uplatňování hlavních ustanovení směrnice měly být přísně omezeny a časově ohraničeny (např. maximálně 10 let) a udělovány pouze v mimořádných případech po komplexním posouzení provedeném Komisí, aby se zajistilo, že žádná výjimka nebude v rozporu s cíli energetické unie a nebude mít negativní dopad na hospodářskou soutěž a efektivní fungování unijního vnitřního trhu s plynem nebo na bezpečnost dodávek plynu v EU.

2. Úvod

2.1. Zemní plyn je pro EU i nadále jedním z hlavních primárních energetických zdrojů a účinné fungování vnitřního trhu s plynem hraje důležitou roli v hospodářství i energetické bezpečnosti mnoha členských států EU. Je také pravda, že závislost EU na dovozu energie všech druhů se během posledních 25 let stále zvyšuje, konkrétně ze 44 % v roce 1990 na 53 % v roce 2015. Dovážet se musí téměř 70 % zemního plynu využívaného v EU, z čehož 90 % je dopravováno plynovodem ze třetích zemí. Největším dodavatelem je Rusko, jehož celkový podíl činí asi 40 %, i když v některých zemích východní Evropy je toto číslo výrazně vyšší.

2.2. Vzhledem k tomu, že tato závislost může rovněž způsobit zranitelnost, je jedním z hlavních aspektů směrnice o plynu zlepšení vzájemné propojenosti dodávek plynu mezi členskými státy, zlepšení skladovací kapacity a navýšení kapacity pro alternativní možnosti dodávek, jako je LNG. Cílem energetické unie je i nadále zvýšit vnitřní odolnost a současně uznat, že odstranění vnější závislosti je dlouhodobým programem.

2.3. Směrnice o plynu stanovuje společná pravidla pro přepravu, distribuci, dodávky a skladování zemního plynu mezi členskými státy EU, avšak nevztahuje se na plynovody, které spojují členské státy s třetími zeměmi. Návrhem řady změn se tato směrnice snaží rozšířit zásady směrnice o plynu na stávající a budoucí plynovody až k hranicím EU. Na některé z těchto plynovodů, například na ty, které přicházejí z území Energetického společenství, se již směrnice o plynu vztahuje, tento návrh však bude mít dopad i na stávající plynovody, jež vstupují do EU z Norska, Alžírsko, Libye, Tuniska, Maroka a Ruska, a po brexitu se může rovněž týkat plynovodů propojujících Spojené království s členskými státy EU.

2.4. Je zřejmé, že právo EU se vztahuje pouze na jurisdikce v EU, a nikoli v třetích zemích, avšak tyto změny zajistí, aby se týkalo všech právních a smluvních ujednání uzavřených mezi členskými státy a třetími zeměmi v místě vstupu plynovodu do jurisdikce EU. Nicméně jednotlivé členské státy, které uzavírají tyto dohody s dodavateli ze třetích zemí, budou mít možnost udělovat stávajícím plynovodům výjimky z mnoha klíčových zásad směrnice o plynu. Nové plynovody, které jsou v době vstupu této směrnice v platnost plánovány nebo ve výstavbě, budou podléhat všem požadavkům pro vnitřní trh se zemním plynem. Kdyby však vnitrostátní orgány a Komise shledaly žádost o výjimku oprávněnou, bylo by možné zajistit regulační rámec pro konkrétní projekt. Evropská komise tím v podstatě získá významnou, ne-li rozhodující

⁽²⁾ Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 70; Úř. věst. C 487, 28.12.2016, s. 81; Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 34.

úlohu, co se týče regulačních podmínek a podmínek týkajících se přístupu na trh v rámci každé dohody o novém plynovodu. Tyto pravomoci lze vnímat jako zásadní mechanismus pro dohled nad dodržováním pravidel při utváření celkového trhu dodávek energie a při udržování rovnováhy mezi cenovou dostupností, bezpečností a udržitelností. Výbor uznává, že tento přístup je v souladu s rámcem správy energetické unie a jejími obecnými cíli.

3. Shrnutí návrhu Komise

3.1. Rozšíření zásad směrnice o plynu je považováno za důležité, protože proces vytváření vnitřního trhu se zemním plynem pro EU se musí vypořádat se skutečností, že plynárenské přepravní soustavy se podobají přirozenému monopolu. Obrovská investice nezbytná ke zřízení těchto masivních podniků infrastruktury tvoří mimořádně velkou vstupní překážku pro ostatní účastníky trhu. Proto jsou požadována opatření, která zajistí povinnost přístupu třetích stran, oddělení výroby plynu a dodavatelských činností od přepravy plynu prostřednictvím oddělení provozovatelů přepravních soustav a povinnost vnitrostátních regulačních orgánů, aby pro používání přepravních soustav stanovily nebo schválily sazby, které jsou nediskriminační a odrážejí náklady.

3.2. Návrh vytyčuje řadu změn směrnice o plynu, které spadají do čtyř širokých okruhů:

- **vymezení širší oblasti působnosti:** definice „propojovacího vedení“ se rozšiřuje na plynovody vedoucí z nebo do třetích zemí;
- **pravidla pro oddělení:** jsou usnadněny alternativní modely oddělení;
- **požadavky na konzultace:** regulační orgány EU povedou konzultace s příslušnými orgány třetích zemí ohledně uplatňování směrnice o plynu až po hranice EU;
- **výjimka:** členský stát může stávajícím plynovodům vedoucím z a do třetích zemí udělit výjimku z ustanovení některých článků směrnice o plynu.

4. Obecné připomínky

4.1. Je třeba uvést, že ačkoli hlavním cílem tohoto návrhu je vylepšit střednědobou až dlouhodobou účinnost vnitřního trhu s energií, lze tvrdit, že v praxi mohou tyto změny v krátkodobém horizontu přinést jistou míru regulační nejistoty. Členské státy se totiž mohou rozhodnout, že budou usilovat o řadu výjimek z některých požadavků směrnice o plynu pro stávající plynovody. Je však třeba poznamenat, že tuto nejistotu by nakonec vyřešilo plné a důsledné uplatňování požadavků směrnice o plynu, včetně základních zásad této směrnice, tj. oddělení vlastnictví, přístup třetích stran a sazby založené na všech stavebních a provozních nákladech.

4.2. Řada nových projektů výstavby plynovodu je rovněž ve fázi vývoje – zejména projekt Nord Stream 2 vyvolal výrazně nesouhlasné reakce některých členských států EU. Tento nový prvek regulační nejistoty může mít dopad na programy výstavby a způsobit zpoždění. Uvádí se také, že by změny bránily volné hospodářské soutěži mezi celostátními a regionálními orgány při získávání zahraničních investic. Avšak při rozvoji jednotného trhu došlo k mnoha případům, kdy se členské státy vzdaly kontroly v zájmu všech občanů EU, neboť uznaly, že ze solidárního jednání vyplývají rozsáhlé přínosy.

4.3. Vysokotlaké dálkové plynovody jsou složitými a nákladnými prvky infrastruktury, u nichž kompenzace nákladů probíhá mnoho let. Přestože možná existuje určitý potenciál využití těchto aktiv pro inovativní nízkouhlíkové (bio/vodíkové) dodávání plynu, hrozí značné riziko, že nám nezbyde nic jiného, než využívat nákladnou infrastrukturu pro fosilní paliva, jež by mohla omezit schopnost EU plnit závazky v oblasti klimatu, protože by zvýšila její závislost.

4.4. Je možné, že by se některé členské státy mohly domnívat, že změny do určité míry omezí jejich svrchovanost. Členský stát totiž nebude schopen odchýlit se od práva EU prostřednictvím dvoustranně vyjednané mezivládní dohody v oblasti, na kterou se vztahuje směrnice o plynu – tedy v oblasti, na kterou se předtím regulace EU nevztahovala. Výbor souhlasí, že je logické a vhodné, aby bylo toto právní vakuum zaplněno.

4.5. Výbor je, co se týče výše uvedeného, znepokojen tím, že Komise shledala, že posouzení dopadů není nutné. Je zřejmé, že v této politicky citlivé oblasti, v níž do hry vstupují ekonomické faktory, je nutné předložit důkazy, o něž se opírají argumenty pro navrhované změny. Konstatujeme, že některé z těchto důkazů jsou zahrnuty do pracovního dokumentu útvarů Komise nebo do hloubkové analýzy, kterou provedla Komise, jako je posouzení dopadů směrnice o zemním plynu.

4.6. Mimoto je zapotřebí, aby Komise lépe vyjasnila, jakým způsobem bude ze situace profitovat vnitřní trh. V několika členských státech také přetrvávají nedostatky v provádění třetího energetického balíčku, avšak není zřejmé, jak bude toto provádění uvedenými změnami ovlivněno.

4.7. Je však rovněž jasné, že se návrh snaží zajistit – v případě nutnosti a na dohodnuté politické úrovni EU – možnost případného výrazného zásahu, který by mohl omezit vytváření další závislosti na ruském plynu, a tudíž stimulovat diverzifikaci dodávek. Výbor je přesvědčen, že se jedná o cíl, který podpoří nejlepší zájmy EU.

5. Konkrétní připomínky

5.1. Tento návrh by měl být chápán jako součást programu pro zlepšení soudržnosti, solidarity, bezpečnosti, konkurenceschopnosti a souladu s tržními podmínkami v energetické politice EU, jak jej představuje energetická unie. V této souvislosti existuje střednědobý cíl snížení závislosti na dominantním dodavateli zemního plynu prostřednictvím většího využívání vlastních zdrojů plynu z EHP a terminálů LNG, zlepšení energetické účinnosti a posílení úlohy obnovitelných zdrojů energie. Z krátkodobého hlediska existuje pro nahrazení zemního plynu v některých oblastech výroby energie – jako je tomu například u některých zařízeních kombinované výroby tepla a elektřiny – jen nevelký prostor. To se týká zejména systémů dálkového vytápění. Rychle regulovatelné plynové elektrárny a zařízení kombinované výroby tepla a elektřiny se rovněž používají ke zmírnění přirozeného kolísání dodávek energie z obnovitelných zdrojů, což významným způsobem přispívá k bezpečnosti dodávek v odvětví elektřiny a zajišťuje také bezpečnost dodávek v odvětví vytápění. V odvětví bydlení a obchodní činnosti je pro nahrazení zemního plynu málo prostoru, jelikož pro toto odvětví je nereálné, aby udržovalo alternativní zařízení/infrastrukturu.

5.2. Rovněž je třeba uvést, že vlády členských států opakovaně oznamují, že „propojenost“ (integrace se sousedními státy, zřízení společného trhu se zemním plynem, rozvoj regionální infrastruktury zemního plynu, jako je např. Baltské spojení, atd.) zajistí předpoklady pro spravedlivou soutěž mezi dodavateli plynu, lepší kvalitu služeb a širší výběr pro všechny spotřebitele zemního plynu. Na trzích, kde spotřeba zemního plynu rok od roku klesá, má jen pár dodavatelů zájem poskytovat službu spotřebitelům v domácnostech.

5.3. V probíhající diskusi o dodávkách zemního plynu do EU se spojení „energetická bezpečnost“ vykládá dvěma odlišnými způsoby. Na jednu stranu se uvádí, že značně navýšená kapacita plynovodů přivádějících plyn do Evropylepší energetickou odolnost tím, že umožní, aby další dodávky zemního plynu vyrovnaly jakýkoli nedostatek způsobený setrvalým poklesem ve výrobě všech druhů fosilních paliv v rámci Evropy (uhlí, ropa a plyn). Také může zastávat úlohu při vyrovnávání nedostatků způsobených nepravidelností dodávek elektřiny z obnovitelných zdrojů a může hrát významnou roli při transformaci energetiky. Zemní plyn, který ze všech fosilních paliv zanechává nejnižší uhlíkovou stopu, je zcela jasně prioritní volbou v situaci, kdy je energie z obnovitelných zdrojů nebo jaderná energie nevhodná či nedostupná.

5.4. Na druhou stranu se uvádí, že by se Evropa mohla stát zranitelnější, pokud zvýšení kapacity v oblasti zemního plynu bude podnětem k tomu, aby se spoléhalo na dodávky ze země (Rusko), jejíž zájmy se mohou významně lišit od zájmů EU a která může dodávky plynu používat jako trumf při vyjednávání v oblasti hospodářské a zahraniční politiky. Mezi ekonomickými a politickými zájmy jednotlivých členských států vládne v této otázce jisté napětí a je těžké si představit, jak by bylo možné tyto dvě interpretace v krátkodobém až střednědobém horizontu sladit.

5.5. Celkově je Výbor toho názoru – jak vyjádřil během posledních let v četných stanoviscích a zejména v těch, která se týkají zřízení a fungování energetické unie –, že schválených cílů EU v oblasti klimatu a energetické bezpečnosti lze dosáhnout jedině prostřednictvím účinného a dohodnutého mechanismu řízení. To zahrnuje i snížení rizika přílišné závislosti na jednom dodavateli energie.

5.6. Tato směrnice se snaží řešit právně nejistou oblast a zajistit, aby byla uplatňována pravidla a zásady jednotného trhu a aby neregulovaná oblast byla zahrnuta do oblasti působnosti práva EU, a to při intenzivnějším zapojení Evropské komise do zkoumání záležitostí společného zájmu.

5.7. Účelem změn směrnice o plynu je zajistit, aby v rámci jurisdikce EU byly základní zásady unijní legislativy v oblasti energetiky, jako je přístup třetích stran, regulace sazeb, oddělení vlastnictví a transparentnost, uplatňovány na propojovací plynová vedení mezi členskými státy a třetími zeměmi. V tomto ohledu má za to, že by nezbytné změny směrnice o plynu měly být přijaty neprodleně a měly by zabezpečit, že nebude panovat žádná právní nejistota, pokud jde o plnou uplatnitelnost právních předpisů EU na stávající i plánovaná propojovací vedení.

5.8. Výbor je toho názoru, že by veškeré možné výjimky z uplatňování hlavních ustanovení směrnice měly být přísně omezeny a časově ohraničeny (např. maximálně 10 let) a udělovány pouze v mimořádných případech po komplexním posouzení provedeném Komisí, aby se zajistilo, že žádná výjimka nebude v rozporu s cíli energetické unie a nebude mít negativní dopad na hospodářskou soutěž a efektivní fungování unijního vnitřního trhu s plynem nebo na bezpečnost dodávek plynu v EU.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Širší využívání alternativních paliv – Akční plán pro zavádění infrastruktury pro alternativní paliva podle čl. 10 odst. 6 směrnice 2014/94/EU, včetně posouzení vnitrostátních rámců politiky podle čl. 10 odst. 2 směrnice 2014/94/EU

[COM(2017) 652 final]

(2018/C 262/12)

Zpravodaj: **Séamus BOLAND**

Konzultace	Evropská komise, 18. 1. 2018
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 4. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	170/1/3

1. Závěry a doporučení

1.1. Toto stanovisko se zabývá především zajišťováním infrastruktury pro alternativní paliva v EU vzhledem k závazkům Unie v rámci Pařížské dohody. Navazuje tudíž na celou řadu stanovisek týkajících se dopravy, jež EHSV přijal dříve. Výbor důrazně doporučuje, aby provádění akčního plánu pro zavádění infrastruktury pro alternativní paliva bylo prioritou pro EU i pro všechny zúčastněné strany.

1.2. EHSV vřele vítá iniciativy Evropské komise zaměřené na dekarbonizaci odvětví dopravy, zejména její odhodlání zrychlit zavádění infrastruktury pro alternativní paliva, aby emise skleníkových plynů a emise látek znečišťujících ovzduší dosáhly do roku 2050 nulových hodnot.

1.3. EHSV je znepokojen tím, že vnitrostátní rámce politiky, které jednotlivé členské státy schválily coby nástroje k dosažení dekarbonizace, v současné době zdaleka nenaplníjí stanovené cíle. Z tohoto důvodu je pravděpodobné, že akční plán pro zavádění infrastruktury pro alternativní paliva nebude úspěšný. EHSV důrazně doporučuje, aby Komise a členské státy uznaly, že tato skutečnost představuje naléhavý problém.

1.4. Doporučuje tudíž, aby Komise neprodleně provedla přezkum vnitrostátních rámců politiky, a zajistila tak splnění uvedených cílů.

1.5. EHSV navrhuje, aby každý členský stát určil a odstranil všechny překážky, včetně ztrát daňových příjmů z fosilních paliv.

1.6. EHSV bere na vědomí významný finanční závazek EU k zavedení infrastruktury pro alternativní paliva. Je však znepokojen skutečností, že odhady výše finančních prostředků, které budou vyžadovány, jsou příliš nízké a že aktivace financí ze soukromého sektoru zaostává. EHSV doporučuje, aby byly bezodkladně přezkoumány a navýšeny plánované finanční prostředky a v případě potřeby byla přijata vhodná opatření k nápravě situace, kdy nejsou splněny nezbytné finanční cíle.

1.7. EHSV bere na vědomí závazky odvětví lodní dopravy a letectví ke splnění cílů v oblasti dekarbonizace, na nichž se dohodly všechny zúčastněné strany. Doporučuje však, aby byl v krátké době zintenzivněn potřebný dialog mezi Komisí, členskými státy a těmito dvěma odvětvími.

1.8. EHSV je velice znepokojen nízkou úrovní zapojení spotřebitelů a interakce s příslušnými zúčastněnými stranami. Důrazně proto doporučuje, aby spotřebitelé měli ve všech aspektech zavádění alternativních paliv výraznější úlohu.

1.9. EHSV doporučuje, aby byl proveden průzkum s cílem nalézt nové zdroje vzácných zemin. Dále doporučuje, aby Komise v partnerství s členskými státy dbala na to, aby měla aktuální informace o nejnovějších technologiích pro odvětví dopravy.

1.10. EHSV sice vítá upřednostňování opatření v městských oblastech, je však třeba vypracovat programy, jež budou vhodné i pro dopravu na venkově. EHSV proto doporučuje, aby součástí takových programů bylo vytváření infrastruktury založené na využívání biopaliv pocházejících především ze zemědělského odpadu, ale i z odpadu z jiných zdrojů, a na používání technologií, které podporují bioreaktory. Tyto programy by mohly zahrnovat vytváření infrastruktury založené na využívání moderních biopaliv pocházejících ze zemědělského či lesnického odpadu nebo z odpadu jiných zdrojů.

2. Úvod

2.1. Toto stanovisko se soustředí na uvedený akční plán, pokud jde o zajišťování infrastruktury pro alternativní paliva v EU. EHSV již přijal stanoviska k širěji zaměřenému balíčku opatření v oblasti mobility, jakož i k dalším aspektům dopravy. Toto stanovisko tedy nebude zkoumat širší oblast dopravy z hlediska změny klimatu. Důležitost zajištění infrastruktury, jež napomůže přechodu z konvenčních paliv na paliva udržitelná v souladu se strategií Evropské komise pro dosažení souladu s Pařížskou dohodou, nelze podceňovat.

2.2. V listopadu 2017 učinila Komise rozhodující kroky vpřed v plnění závazků EU vyplývajících z Pařížské dohody, podle níž mají být do roku 2030 domácí emise CO₂ závazně sníženy alespoň o 40 %. Součástí „balíčku opatření v oblasti čisté mobility“ byl i akční plán a také investiční řešení pro transevropské zavádění infrastruktury pro alternativní paliva. Účelem je podpořit vnitrostátní rámce politiky podněcováním investic do dopravní sítě (transevropská dopravní síť neboli „TEN-T“) v městských oblastech. Zajistí se tak dostupnost infrastruktury pro alternativní paliva pro uživatele komunikací.

2.3. Akční plán rovněž směřuje členské státy k tomu, aby začlenily cíle snížení emisí z lodní a letecké dopravy.

2.4. Nejméně v 15 nedávných stanoviscích věnovaných dopravě z hlediska dekarbonizace, konference COP 21 a celé řady dalších otázek souvisejících s udržitelností životního prostředí EHSV soustavně podporoval zlepšování veřejného přístupu k infrastruktuře pro alternativní paliva.

2.5. V rámci deklarované ambice EU zaujmout v dekarbonizaci celosvětově vedoucí postavení předložila Evropská komise návrhy s cílem uskutečnit rychlý přechod z paliv s vysokými emisemi v odvětví dopravy na paliva s nízkými či nulovými emisemi, a to do roku 2025.

2.6. Akční plán pro zavádění infrastruktury pro alternativní paliva je balíček návrhů vypracovaných pro účely bezproblémového a úplného snížení emisí v odvětví dopravy podle harmonogramu, jenž jako lhůty stanoví roky 2020, 2025 a 2030.

2.7. Podle současných odhadů EU používá až 95 % silničních vozidel a plavidel konvenční paliva, a to navzdory dostupnosti celé řady finančních nástrojů EU (pro fosilní paliva či biopaliva), na něž se akční plán nevztahuje.

2.8. Díky dostupnosti finančních prostředků EU však bylo v zavádění infrastruktury pro alternativní paliva dosaženo určitého pokroku. Evropské středisko pro sledování alternativních paliv eviduje 118 000 veřejně přístupných dobíjecích stanic pro elektrická vozidla. Je k dispozici 3 458 plnicích stanic pro stlačený zemní plyn a na konci září 2017 bylo možné používat 82 stanic pro vodíková vozidla. Pouze dva členské státy ale disponují více než 100 dobíjecími stanicemi pro elektrická vozidla na 100 000 městských obyvatel.

2.9. Všechny členské státy měly do konce roku 2017 podat zprávu o pokroku. Neučinily tak dva státy (Malta a Rumunsko). U velké většiny ostatních členských států se ukázalo, že své cíle zdaleka neplní a podle současných prognóz je nesplní vůbec.

3. Vnitrostátní rámce politiky

3.1. V návaznosti na směrnici 2014/94/EU členské státy vytvořily vnitrostátní rámce politiky, které musí stanovit minimální pokrytí infrastrukturou do roku 2020, 2025 a 2030 v závislosti na daném druhu paliva. Každý vnitrostátní rámec politiky stanoví určité cíle, přičemž měly členské státy podat zprávu Komisi do roku 2017.

3.2. Směrnice je zaměřena zejména na paliva, u nichž je selhání tržní spolupráce patrné, tedy na elektřinu, vodík a zemní plyn (LNG a CNG). Za významnou alternativu jsou považována také biopaliva, jež budou v krátkodobém až střednědobém výhledu pravděpodobně tvořit většinu alternativních paliv na trhu. Hlavní složky, jež jsou nezbytné pro budování infrastruktury, která by chránila využívání biopaliv, již existují.

3.3. Vnitrostátní rámce politiky jsou koncipovány tak, aby zajistily minimální pokrytí infrastrukturou pro alternativní paliva do roku 2020, 2025 a 2030 v každém členském státě. Hlavními prvky této infrastruktury jsou elektřina, stlačený zemní plyn (CNG), zkapalněný zemní plyn (LNG) a vodík.

Hodnoty předpokládaných potřeb členských států v oblasti investic do infrastruktury na základě směrnice 2014/94/EU budou následující:

- *Elektřina*: až 904 milionů EUR do roku 2020 (u vnitrostátních rámců politiky se vyžadují cíle pouze pro rok 2020).
- *CNG*: až 357 milionů EUR do roku 2020 a až 600 milionů EUR do roku 2025 pro silniční vozidla na CNG (na základě celkových nákladů na 937 (do roku 2020) a 1 575 (do roku 2025) nových plnicích stanic pro CNG plánovaných podle vnitrostátních rámců politiky).
- *LNG*: až 257 milionů EUR do roku 2025 pro silniční vozidla na LNG. U LNG pro vodní dopravu až 945 milionů EUR v námořních přístavech koridorů hlavní sítě TEN-T do roku 2025 a až 1 miliarda EUR ve vnitrozemských přístavech koridorů hlavní sítě TEN-T do roku 2030.
- *Vodík*: až 707 milionů EUR do roku 2025 (viz COM(2017) 652 final).

3.4. Své cíle v plném rozsahu splňovalo pouze 8 z 25 členských států, přičemž dva členské státy nepředložily do listopadu 2017 zprávu. Hodnocení Komise je mimořádně kritické, pokud jde o dosažený pokrok, a obzvláště pokud jde o míru ambicí, což dokládá řada protichůdných politik v jednotlivých zemích, jež oslabují závazky těchto zemí k naplnění vlastních cílů, které spočívají v zavedení infrastruktury pro alternativní paliva.

3.4.1. EHSV konstatuje, že od zveřejnění těchto údajů některé země své úsilí zintenzivnily.

3.5. Obecným závěrem Komise je, že vnitrostátní rámce politiky závažným způsobem selhaly a nezajistily skutečný pokrok ve smysluplném zavádění infrastruktury pro alternativní paliva.

3.6. Odsuzující povaha tohoto hodnocení spolu se skutečností, že pracovní dokument útvarů Komise upozorňuje na omezený dopad vnitrostátních rámců politiky, mohou naznačovat, že cílů nebude zdaleka dosaženo a že je třeba přinejmenším provést bezodkladnou revizi.

4. Souvislosti a obsah sdělení Komise

4.1. Akční plán má napomoci vnitrostátním rámcům politiky a přispět k vytvoření „interoperabilní páteřní infrastruktury EU do roku 2025“. Cílem je vytvořit hlavní dopravní koridory, které bude možné využívat na dlouhé vzdálenosti a přes hranice za předpokladu, že se podaří dosáhnout dohody mezi všemi zúčastněnými stranami.

4.2. EU má zájem urychlit zavádění ve dvou oblastech, zaprvé v hlavní síti a globální síti TEN-T a zadruhé je prioritou lepší pokrytí potřeb v oblasti infrastruktury v městských a příměstských oblastech.

4.3. Opatření mají být přínosná pro spotřebitele, podniky i orgány veřejné moci na základě odpovědnosti sdílené mezi orgány veřejné moci a daným odvětvím. Měla by existovat udržitelná úroveň dostupných vozidel a plavidel, aby byla zajištěna kontinuita nabídky a poptávky.

4.4. Elektrina jakožto infrastruktura pro alternativní paliva se stala hlavní prioritou v celé EU. Pokrok v zavádění nezbytné infrastruktury pro elektrická vozidla do roku 2020 je však pomalý. Odhadované podíly pro rok 2020 činí od 0,1 % do 9,2 % z celkového počtu vozidel v různých členských státech (SWD(2017) 365 final).

4.5. Ve sdělení se jasně uvádí, že je nutný integrovaný přístup v podobě společného politického rámce pro vozidla, elektrické sítě, ekonomické pobídky a digitální služby v celé EU. Jinak nebude realizace přechodu k mobilitě s nízkými a nulovými emisemi rovnoměrná a povede k vícerychlostnímu přístupu, pokud jde o srovnání mezi jednotlivými členskými státy.

4.6. Plán zdůrazňuje, že jsou zapotřebí značné veřejné i soukromé investice. Jakožto způsob, jak zajistit vysokou úroveň požadovaného financování, hájí kombinaci „nevratných grantů a vratného dluhového financování“.

4.7. Komise zřídila dvě samostatná fóra – Fórum pro udržitelnou dopravu a Evropské fórum pro udržitelnou lodní dopravu –, která mají podobnou úlohu a jejichž účelem je zajistit účast členských států, občanské společnosti a dalších relevantních zúčastněných stran.

5. Problémy se zajišťováním infrastruktury pro alternativní paliva

5.1. EHSV poukazuje na rozličné problémy spojené se zajišťováním infrastruktury pro alternativní paliva a vyjadřuje politování nad tím, že z přístupu všech zúčastněných stran k řešení těchto problémů je zřejmé, že pro ně nejde o naléhavou otázku.

5.2. Celá EU se potýká s vážnými nedostatky, pokud jde o infrastrukturu pro dobíjení vozidel a plavidel a doplňování paliva. EHSV je přesvědčen, že k této situaci přispívá i nedostatečný rozvoj inteligentní sítě, kvůli němuž spotřebitelé nemají možnost podílet se na přechodu.

5.3. Vzhledem k pomalému pokroku všech stran při provádění opatření dochází EHSV k závěru, že se závazky jednotlivých členských států týkající se infrastruktury pro alternativní paliva liší, což potvrzuje hodnocení Komise. Výbor se domnívá, že se jedná o hlavní překážku v naplňování cílů EU v oblasti udržitelnosti. V EU však bylo dosaženo podstatného pokroku ve vývoji biopaliv (na něž se směrnice z roku 2014 nevztahuje), a to zejména v některých členských státech.

5.4. Pokud jde o technologii pro infrastrukturu pro alternativní paliva, panují stále určité nejasnosti. Jde mimo jiné o výrobu baterií nezbytných pro elektrická vozidla, a sice vzhledem k rostoucím nákladům spojeným se získáváním potřebných surovin. Mělo by proto být podporováno využívání druhotných surovin, v souladu se zásadami oběhového hospodářství. Spotřebitelé rovněž pociťují informační deficit, pokud jde o bezpečnost stlačeného plynu a o používání a dostupnost vodíku. To by se mělo řešit.

5.5. Jako významné překážky bránící přijetí ze strany spotřebitelů byly identifikovány nejistota spotřebitelů ohledně technologií a rovněž to, že chybí okamžité informace o srovnání cen. (Studie EU o provádění čl. 7 odst. 3 směrnice o zavádění infrastruktury pro alternativní paliva, leden 2017.) Rovněž se obávají praktických omezení při dlouhých cestách, zejména ve venkovských oblastech, což představuje zásadní překážku bránící úspěchu.

5.6. Vysoké náklady na přechod ve venkovských oblastech jsou významným faktorem, který znemožňuje infrastrukturu pro alternativní paliva zavést. Stejně tak je naléhavě nutné uznat, že zúčastněné strany nejsou schopny proaktivně podněcovat zavádění infrastruktury pro alternativní paliva vhodné pro různorodé potřeby zemědělství a jízd na dlouhé vzdálenosti v oblastech s rozptýlenými venkovskými sídly.

5.7. Vůle kombinovat veřejné a soukromé mechanismy financování bude záviset na krytí rozmanitých potřeb veřejných a soukromých investorů. Sladění těchto potřeb, zejména pokud mají veřejné a soukromé zdroje odlišná očekávání, by mohlo vést ke zpomalení pokroku.

5.8. Akční plán je převážně zaměřen na zajištění přechodu v nejlidnatějších městských centrech. Důvodem je zčásti to, že technologie dobíjení je stále omezená, a vzhledem k tomu, že cesty na venkově bývají delší, je nezbytné zajistit větší dostupnost dobíjecích stanic. EHSV také konstatuje, že podstatně více pozornosti vyžaduje budování infrastruktury potřebné ve venkovských oblastech.

5.9. Akční plán je podmíněn vysokou mírou odhodlání každého členského státu zajistit, aby jeho příslušný vnitrostátní rámec politiky byl včas a účinně prováděn.

5.10. Aby stimulovala úsilí v této oblasti, zřídila Komise Fórum pro udržitelnou dopravu, v jehož rámci se setkávají zástupci členských států, odvětví dopravy a občanské společnosti s cílem zajistit účinné provádění politik pro zavedení infrastruktury pro alternativní paliva.

6. Připomínky EHSV

6.1. EHSV je znepokojen tím, že co se týče ambicí, vnitrostátní rámce politiky zjevně ve skutečnosti nedosáhnou žádného smysluplného pokroku v zavádění infrastruktury pro alternativní paliva. Obava, že s velkou pravděpodobností nebude dosaženo žádného z cílů, naznačuje, že je naléhavě nutné tuto strategii přezkoumat a vydat doporučení ohledně toho, jaký model by byl úspěšný. Je však třeba vzít na vědomí rozmanité pohledy na různá paliva v jednotlivých členských státech a na jednotlivých trzích. Například LNG a CNG nejsou považovány za vhodnou možnost pro novou infrastrukturu v severovýchodních zemích, kde jsou naopak velmi úspěšná a prosazovaná biopaliva. V dalších částech EU se preference pro jiná paliva naprosto liší.

6.2. Je taktéž třeba zohlednit technickou vyspělost. Například vodík je na většině trhů stále ještě ve fázi počátečního testování. Totéž platí pro bateriový pohon pro těžká vozidla na větší vzdálenosti, např. v koridorech TEN-T. Dobíjení baterií je u těchto vozidel ve střednědobém horizontu pravděpodobně méně proveditelné. Nicméně v několika členských státech probíhá rovněž testování elektrického napájení těžkých nákladních vozidel prostřednictvím trolejí nebo kolejí na povrchu silnic (e-dálnice atd.). Tato infrastruktura není v akčním plánu vůbec zmíněna, ale musí být v dnešní době považována za spíše technologicky vyspělejší než vodíkové palivo.

6.3. Potřeby v oblasti investic pro zajištění veřejně přístupné infrastruktury pro alternativní paliva do roku 2020 jsou odhadovány na 5,2 až 6 miliard EUR. S výhledem do roku 2025 činí předpokládaná výše investičních potřeb minimálně 22 miliard EUR. Navzdory těmto předpokladům není nijak prokázáno, že tyto prostředky postačí k zabezpečení úspěšné realizace potřebných cílů.

6.4. Je možné, že tyto předpoklady jsou příliš konzervativní a bude nutné je revidovat, aby byly zohledněny měnící se technologie. EHSV proto vítá zájem Komise úžeji spolupracovat s automobilovým průmyslem na přípravě různých finančních nástrojů, jež by stimulovaly soukromé investice.

6.5. Konstatuje však, že tyto nástroje musí zajistit, aby zavedení infrastruktury bylo obecně přínosné pro veřejnost, pokud jde o přístupnost a cenovou dostupnost. Mimořádnou pozornost je třeba věnovat zejména přístupnosti ve venkovských a izolovaných oblastech.

6.6. EHSV konstatuje, že zdanění pohonných hmot je v současnosti významným zdrojem vnitrostátních příjmů ve všech členských státech EU. Je zřejmé, že snížení příjmů z důvodu naplnění environmentálních cílů by pro daňovou politiku jednotlivých členských států představovalo problém. Je však třeba poznamenat, že návrh Komise týkající se zpoplatnění silnic (euroviněta, viz TEN/640), jenž je součástí balíčku opatření v oblasti mobility, zahrnuje některé nové možnosti pro internalizaci externích nákladů prostřednictvím poplatků za infrastrukturu.

6.7. EHSV se domnívá, že odvětví lodní dopravy je považováno za oblast, jež se obtížně reguluje, především z důvodu mezinárodního kontextu, v němž pravidla a předpisy vznikají. Lodní doprava se na spolupráci s infrastrukturou pro alternativní paliva musí proaktivně podílet, je však zjevné, že na místní úrovni existuje potenciál k zajištění alternativních paliv (např. methanolu a LNG), především pro námořní dopravu na krátké vzdálenosti a trajekty. Mohla by být zmíněna rovněž elektrická infrastruktura pro operace v přístavištích atd.

6.8. Obdobně se do roku 2050 předpokládá exponenciální růst letecké dopravy, ačkoli ta není tak úzce spojena s akčním plánem. Plnění cílů v oblasti dekarbonizace bude vyžadovat značné využívání alternativních paliv s vysokým potenciálem k úspoře skleníkových plynů. Je třeba zvážit používání biopaliv v této oblasti a realizovat nezbytné investice na základě smysluplného dialogu se všemi relevantními zúčastněnými stranami a Evropskou komisí.

6.9. Je nezbytné zefektivnit veřejné a soukromé investice do infrastruktury pro alternativní paliva. EHSV proto vítá návrh Komise zintenzivnit koordinaci mezi nástroji financování z EU a usilovat o synergie, aby opatření na vnitrostátní a místní úrovni mohla zvýšit účinek financování z EU.

6.10. Pro úspěšné zavedení infrastruktury má zásadní význam informovanost spotřebitelů, tj. poskytování informací o srovnání cen, zdravotních a environmentálních přínosech a konkrétních intervencích, které mají pomoci rodinám s nižším příjmem.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Jak dosáhnout nízkoemisní mobility – Evropská unie, která chrání naši planetu, posiluje postavení spotřebitelů a brání svůj průmysl a pracovníky

[COM(2017) 675 final]

(2018/C 262/13)

Zpravodaj: **Ulrich SAMM**

Konzultace	Evropská komise, 18. 1. 2018
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 4. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování	201/0/3
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. Silniční doprava, na niž se toto sdělení zaměřuje, je odvětví, které má **vedoucí úlohu ve světě** ve výrobě a poskytování služeb. Toto silné postavení je třeba zachovat a využít jej k urychlení, transformaci a konsolidaci přechodu hospodářství EU na čistou energii a zároveň neztrácet ze zřetele důležitý cíl dosažení **vedoucí pozice v oblasti nových technologií** na světovém trhu.

1.2. EHSV vítá obecný, **technologicky neutrální** přístup otevřený novému vývoji. Upozorňuje však na to, že iniciativy se tohoto přístupu nedrží v plném rozsahu. Není vůbec jisté, že naše budoucí mobilita bude plně elektrická; značný potenciál pro čistou mobilitu mají také jiné technologie pohonu, například vodík nebo zcela bezfosilní kapalná paliva, jako je HVO100. EHSV lituje, že tento fakt není dostatečně dobře uznán.

1.3. EHSV vítá iniciativy zaměřené na obnovení **důvěry spotřebitelů** v automobilový průmysl a v regulační systém, a to prostřednictvím realistických emisních norem a nových zkušebních postupů. Je nutné, aby této oblasti věnoval pozornost a byl za ni odpovědný sám automobilový průmysl.

1.4. EHSV konstatuje, že v současnosti je každoročně uvedeno na trh přibližně 14 milionů nových automobilů, které nahradí jen asi 5 % celkového vozového parku v EU, čítajícího 253 milionů automobilů. Při této **míře obnovy** se emise sníží, nebude to však snížení dostatečné. EHSV by uvítal jakoukoli iniciativu, jež by mohla urychlit míru obnovy stávajícího vozového parku v Evropě, což by pomohlo snižovat emise rychleji. Je však třeba upozornit Komisi na to, že je nezbytné zabránit stažení vozidel z jedněch evropských trhů na úkor jiných, v nichž bude vyměňovaný vozový park nadále využíván (viz odstavec 4.7).

1.5. Musíme si uvědomit, že výrazný nárůst podílu vozidel s nízkými emisemi vyžaduje **přechodné období**, jehož délka závisí na vývoji automobilového průmyslu, na tom, jak rychle spotřebitelé přijmou novou technologii a s ní spojené náklady, a na dalších faktorech, jako je například dobíjecí infrastruktura. EHSV upozorňuje, že toto přechodné období není důvodem k tomu, aby vozidla s diesellovým motorem mohla překračovat emisní limity, a že otázka možností dodatečné úpravy těchto vozidel a s tím související odpovědnosti za úhradu nákladů musí být vyřešena rychle.

1.6. EHSV žádá Evropskou komisi, aby lépe a jasně rozlišovala mezi **ochranou klimatu** a zlepšováním **místní** kvality **ovzduší**. Je to důležité k získání podpory občanů pro veřejné a soukromé investice. Některé druhy paliv mohou pomoci zlepšit kvalitu ovzduší ve městech, ale neprospívají klimatu, například pokud elektrina nebo vodík pro elektrická vozidla pochází z uhelných elektráren. Naopak vozidla s nízkými emisemi využívající zemní plyn (to znamená především metan z jakéhokoli zdroje, ať podzemního, z organických materiálů nebo syntetických chemických procesů či jejich kombinace) z biometanu jsou sice šetrná ke klimatu, nicméně mohou přispívat k místnímu znečištění ovzduší.

1.7. EHSV žádá Evropskou komisi, aby byla při zlepšování přístupu spotřebitelů k cenově dostupným, novým a čistším formám mobility přísnější a zajistila, aby výhody těchto nových služeb v oblasti mobility byly k dispozici všem a v celé Unii rovnoměrně. Některé navrhované **nástroje financování** mohou být při vypořádání se s tímto problémem užitečné, nicméně Výbor se domnívá, že nejsou dostatečné.

1.8. EHSV vítá významnou úlohu, kterou Evropská komise zastává při utváření celoevropské aliance průmyslových odvětví s cílem vytvořit úplný hodnotový řetězec pro vývoj a výrobu pokročilých **baterií** v EU. Pro naše pracovní místa je zcela zásadní větší podíl výroby v rámci hodnotového řetězce v EU a záruky, že vyrobené baterie jsou „čisté“, lze nejlépe dosáhnout v rámci norem a pravidel EU týkajících se životního prostředí, jako například v postupech oběhového hospodářství.

2. Úvod

2.1. EU se zavázala k **dekarbonizovanému energetickému systému**, jak je popsán v „**balíčku předpisů týkajících se čisté energie**“, který má za cíl zrychlit, transformovat a konsolidovat přechod hospodářství EU na čistou energii v souladu se závazky EU přijatými na 21. konferenci smluvních stran Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (COP21), aniž by ztrácela ze zřetele důležité cíle hospodářského růstu a tvorby pracovních míst.

2.2. EU již v tomto ohledu do současnosti učinila mnohé. Její **emise skleníkových plynů** se v letech 1990 až 2016 snížily o 23 %, zatímco ekonomika za tu samou dobu vzrostla o 53 %. Tento úspěch byl zaznamenán v mnoha odvětvích kromě **dopravy**, což je odvětví, které produkuje přibližně 24 % emisí skleníkových plynů v Evropě (údaj z roku 2015) a ve kterém s pokračující hospodářskou obnovou v Evropě dokonce emise narůstají. Tímto problémem se bude zabývat **evropská strategie pro nízkoemisní mobilitu** ⁽¹⁾.

2.3. EHSV konstatuje, že EU již učinila významné pokroky vedoucí k čisté mobilitě: v roce 2009 byly průměrné hodnoty **emisí CO₂** pro nové automobily a lehká užitková vozidla stanoveny na 130 g CO₂/km pro rok 2015 a na 95 g CO₂/km pro rok 2020, což je pro dosažení cílů EU v oblasti klimatu klíčové. Od zavedení **evropské normy** v roce 1992 normotvůrci snížili mezní hodnoty oxidů dusíku pro osobní automobily z Euro 1 na Euro 6 o 97 % a mezní hodnoty částic o 98 %, což představuje významné zlepšení místního znečištění ovzduší ve městech.

2.4. Vzhledem k závazkům přijatým na COP21 a k nejnaléhavější potřebě čistého ovzduší ve městech nejsou nicméně tato opatření týkající se silniční dopravy dostatečná. Ačkoli se průměrné emise na automobil a kilometr snižují, celkové emise způsobené silniční dopravou nikoliv, poněvadž dochází k nárůstu celkového provozu a rychlosti obnovy vozového parku v EU je omezená.

2.5. Evropská komise proto reagovala iniciativou „**Evropa v pohybu**“, kterou tvoří řada právních iniciativ rozdělených do tří balíčků. **První balíček** předložený v roce 2017 odrážel ambice Evropy učinit rychlý pokrok k zavedení čistého, konkurenceschopného a propojeného systému mobility do roku 2025, který bude zahrnovat všechny druhy dopravy a pokrývat celou Unii. To EHSV uvítal ⁽²⁾ ⁽³⁾ jako klíčové pro správné fungování **jednotného evropského dopravního prostoru** s vhodným regulačním rámcem.

⁽¹⁾ COM(2016) 501 final.

⁽²⁾ Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 64.

⁽³⁾ Úř. věst. C 81, 2.3.2018, s. 195.

2.6. Sdělení⁽⁴⁾ o **druhém balíčku** strategie „Evropa v pohybu“, kterým se zabývá toto stanovisko, se více zaměřuje na nástroje určené ke snížení emisí v silniční dopravě, jako je směrnice o čistých vozidlech⁽⁵⁾, nové normy pro CO₂ u vozidel⁽⁶⁾, akční plán pro zavádění infrastruktury pro alternativní paliva v celé Evropě⁽⁷⁾, revize směrnice o kombinované přepravě⁽⁸⁾, nařízení o službách osobní autokarové dopravy⁽⁹⁾ a iniciativa v oblasti baterií. Konkrétním návrhům se podrobně věnují jednotlivá stanoviska Výboru. **Třetí balíček**, který se více zaměří na otázky bezpečnosti, bude předložen v prvním pololetí roku 2018.

3. Shrnutí sdělení

3.1. Druhý balíček obsahuje několik právních iniciativ, které stanoví jasná, realistická a vymahatelná pravidla, jež mají pro aktéry tohoto odvětví působící v Evropě zajistit rovné podmínky. Spotřebitelé budou vybízeni k přechodu na čistá vozidla a jiné možnosti čisté mobility prostřednictvím zlepšení infrastruktury pro alternativní paliva a poskytování přeshraničních interoperabilních služeb.

3.2. Je navrženo nové **nařízení o emisích CO₂** pro osobní automobily a lehká užitková vozidla na období po roce 2020. Podle něj mají výrobci osobních automobilů a lehkých užitkových vozidel snížit produkci CO₂ svého nového vozového parku v EU o 15 % do roku 2025 a o 30 % do roku 2030. Tyto cíle relativního snížení budou nahrazeny absolutními hodnotami emisí CO₂, jakmile budou dostupné údaje z nového celosvětově harmonizovaného zkušebního postupu pro lehká vozidla (WLTP) (nepředpokládá se dříve než v roce 2020).

3.3. Zavedení WLTP jakožto pevně daného a realističtějšího **testovacího rámce pro schválení typu** automobilů bude klíčové pro překonání vážné krize důvěry spotřebitelů a pro obnovení této důvěry. Budou také zavedeny testy emisí v reálném provozu, které budou prováděny přímo na silnici, nikoli na zkušebním stojanu.

3.4. Je navržen akční plán na podporu investic do **infrastruktury pro alternativní paliva** a rozvoje sítě stanic pro rychlé a interoperabilní dobíjení a čerpacích stanic v celé Unii. Jeho součástí je několik nástrojů financování, jako například nástroj pro čistou dopravu, Nástroj pro propojení Evropy, Evropský fond pro strategické investice a Evropský fond pro regionální rozvoj.

3.5. **Směrnice o kombinované přepravě** je revidována, aby podporovala kombinované využívání různých druhů nákladní dopravy (např. nákladních automobilů a vlaků).

3.6. **Směrnice o osobní autokarové dopravě** podnítky rozvoj spojů vnitrostátní autobusové dopravy a dálkové autobusové dopravy v celé Evropě a nabídne všem občanům větší výběr možností dopravy a alternativy používání osobních vozidel.

3.7. **Směrnice o čistých vozidlech** bude prosazovat metody čisté mobility při zadávání veřejných zakázek jako stimulaci poptávky v automobilovém průmyslu.

3.8. **Iniciativa v oblasti baterií** pomáhá, aby se aliance evropských průmyslových odvětví stala nezávislejší a aby se zvýšil její podíl v celém hodnotovém řetězci výroby elektrických vozidel. Evropská komise v rámci programu Horizont 2020 (pracovní program na období 2018–2020) také vyčlení 200 milionů EUR přímo na výzkum a inovace v oblasti baterií, a to nad rámec již přidělených 150 milionů EUR.

⁽⁴⁾ COM(2017) 675 final.

⁽⁵⁾ TEN/652, Čistá a energeticky účinná vozidla, zpravodaj: Ulrich Samm (viz s. 58 tohoto Úředního věstníku).

⁽⁶⁾ INT/835, Revize nařízení o emisích CO₂ z osobních automobilů a lehkých užitkových vozidel, zpravodaj: Dirk Bergrath (dosud nezveřejněno v Úředním věstníku).

⁽⁷⁾ TEN/654, Akční plán pro zavádění infrastruktury pro alternativní paliva (sdělení), zpravodaj: Séamus Boland (viz s. 69 tohoto Úředního věstníku).

⁽⁸⁾ TEN/651, Kombinovaná přeprava zboží, zpravodaj: Stefan Back (viz s. 52 tohoto Úředního věstníku).

⁽⁹⁾ TEN/650, Přístup na mezinárodní trh autokarové a autobusové dopravy, zpravodaj: Ryamond Hencks (viz s. 47 tohoto Úředního věstníku).

4. Obecné připomínky

4.1. Silniční doprava, na niž se toto sdělení zaměřuje, je odvětví, které má **vedoucí úlohu ve světě** ve výrobě a poskytování služeb. Výrobní část tohoto odvětví zaměstnává v celé EU 11 % všech zaměstnanců ve výrobě a vytváří 7 % HDP EU. Toto silné postavení je třeba zachovat a využít jej k urychlení, transformaci a konsolidaci přechodu hospodářství EU na čistou energii a zároveň neztrácet ze zřetele důležitý cíl dosažení **vedoucí pozice v oblasti nových technologií** na světovém trhu.

4.2. EHSV vítá obecný, **technologicky neutrální** přístup otevřený novému vývoji, který můžeme vzhledem k pokračujícímu výraznému úsilí v oblasti výzkumu a vývoje podporovaného Evropskou unií očekávat. Upozorňuje však na to, že iniciativy se tohoto přístupu nedrží v plném rozsahu. Vzhledem k technologickému pokroku není vůbec jisté, že naše budoucí mobilita bude plně elektrická. Značný potenciál pro čistou mobilitu mají rovněž jiné technologie pohonu. S ohledem na rychlý rozvoj v oblasti moderních dopravních technologií v budoucích letech proto EHSV doporučuje přijmout **flexibilnější přístup** místo, například, pevných prahových hodnot emisí nebo cílů pro zadávání veřejných zakázek. To nejmenší, co lze udělat, aby se umožnila úprava v pozdější fázi, je přezkum prahových hodnot emisí a minimálních cílů v polovině období.

4.3. EHSV vítá iniciativy, jejichž účelem je obnovit **důvěru spotřebitelů** v automobilový průmysl a v regulační systém. Obnovení důvěry pomocí realistických emisních norem a nových zkušebních postupů má zásadní význam. EHSV konstatuje, že realističtější hodnoty emisí budou záviset nejen na technologii automobilu, ale do značné míry i na chování řidičů, počasí a stavu vozovky. Spotřebitelé tedy budou čelit poměrně velkým rozdílům v údajích i u jednoho typu automobilu.

4.4. Každoročně je uvedeno na trh 14 milionů nových automobilů, které nahradí jen přibližně 5 % celkového vozového parku v EU, čítajícího 253 milionů automobilů. I při započtení této **míry obnovy** jako takové, vyjdeme-li ze stávajících emisních norem, se emise CO₂ do roku 2030 sníží o více než 30 % oproti roku 2005 (zpráva VDA). EHSV uvítá jakoukoli iniciativu, která by mohla míru obnovy urychlit, a tudíž ještě více snížit emise. Je třeba poukázat na oživení inovací a hledání nových výrobních řešení v zemích s menší tradicí a potenciálem v oblasti automobilového průmyslu. Tento pozitivní trend posiluje konkurenceschopnost při rozvoji nízkoemisní mobility.

4.5. EHSV by chtěl zdůraznit, že Evropská komise by kromě zaměření na nové technologie, jako jsou elektrická vozidla, měla rovněž zvážit velký potenciál ke zlepšení **stávajícího vozového parku**. Například snížení emisí CO₂ o 1 gram dosažené přidáním bezfosilních paliv pro celý vozový park je stejně účinné jako zlepšení o 20 gramů u nového vozového parku (zpráva VDA).

4.6. Musíme si uvědomit, že výrazný nárůst podílu vozidel s nízkými emisemi vyžaduje nepředvídatelně dlouhé **přechodné období**. Záleží na vývoji automobilového průmyslu, na tom, jak rychle spotřebitelé přijmou novou technologii a s ní spojené náklady, a na dalších faktorech, jimiž jsou dobíjecí infrastruktura, ceny paliv či zadávání veřejných zakázek.

Toto přechodné období však nesmí vyvolávat dojem, že umožňuje, aby vozidla s dieselovým motorem i nadále překračovala limity a vyhýbala se dodatečnému vybavení systémem selektivní katalytické redukce (SCR), aby splňovala normu Euro 6. Komise by měla zajistit, aby zákonodárné sbory členských států co nejrychleji projednaly dodatečné úpravy podle normy Euro 6 a aby byla ujasněna odpovědnost a ručení za náklady.

4.7. EHSV vyzývá automobilový průmysl, aby přechodné období využil ke zlepšení **soudržnosti** v EU správným výběrem umístění průmyslových provozů a aby byly příležitosti pro čistá vozidla stejné ve všech členských státech. Bylo by například nepřijatelné, kdyby byla starší vozidla s dieselovým motorem v některých členských státech zakázána a následně prodána v členských státech se slabší ekonomikou. Kromě toho hraje významnou roli i vývoj mimo EU, neboť evropský automobilový průmysl pracuje do velké míry pro **světový trh**. Je nanejvýš důležité, aby politika EU podporovala mezinárodní dohody, které budou k evropskému automobilovému průmyslu spravedlivé, ve srovnání s jeho konkurenty v USA či Asii.

4.8. Závísí na **výzkumu a vývoji**, zda nás v budoucnu čeká technologický průlom, například co se výkonu baterií týče. K průlomu by mohlo dojít nejen v oblasti elektrických vozidel na baterie, ale rovněž v oblasti paliv, jež používají spalovací motory, či palivových článků. Ačkoli se v současné době v některých zemích (např. ve Švédsku) již široce používají zcela bezfosilní paliva šetrná ke klimatu, například HVO100, mohly by být k dispozici také **nové typy paliv**, jako jsou syntetická paliva nebo vodík, které by se mohly vyrábět s přijatelnými náklady pomocí přebytečné elektřiny dostupné v rostoucím množství v důsledku neustálého rozšiřování kolísavých obnovitelných zdrojů energie.

4.9. EHSV žádá Evropskou komisi, aby lépe a jasně rozlišovala mezi různými cíli, o něž se usiluje při zavádění čistých vozidel. Cíle jsou dva: ochrana klimatu a zlepšení místní kvality ovzduší. Je důležité poznamenat, že některé druhy paliv mohou pomoci zlepšit kvalitu ovzduší ve městech, ale neprospívají klimatu, například pokud elektřina nebo vodík pro elektrická vozidla pochází z uhelných elektráren. Naopak vozidla s nízkými emisemi využívající zemní plyn z biometanu jsou sice šetrná ke klimatu, nicméně mohou přispívat k místnímu znečištění ovzduší. Snížení místního znečištění ovzduší ve městech je velmi naléhavé a vyžaduje opatření na regionální a místní úrovni, zatímco ochrana klimatu je celosvětový problém a změn lze dosáhnout (a pozorovat je) pouze v průběhu desítek let. Jasně rozlišování mezi těmito cíli je důležité k tomu, aby byla získána podpora občanů pro veřejné a soukromé investice.

4.10. EHSV žádá Evropskou komisi, aby byla při zlepšování přístupu spotřebitelů k cenově dostupným, novým a čistším formám mobility přísnější a zajistila, aby výhody těchto nových služeb v oblasti mobility byly k dispozici všem a v celé Unii rovnoměrně. Důvodem k obavám jsou případné problémy, zejména dodatečné **náklady pro spotřebitele**. Některé navrhované nástroje financování mohou být při vypořádání se s tímto problémem užitečné, nicméně Výbor se domnívá, že nejsou dostatečné. V této souvislosti EHSV vítá iniciativu Evropské komise zaměřenou na to, aby se spotřebitelé mohli při nákupu nebo používání vozidel informovaně rozhodovat, a sice díky větší transparentnosti a pomocí metodiky porovnávání nákladů.

4.11. EHSV vítá významnou úlohu, kterou Evropská komise zastává při utváření celoevropské aliance průmyslových odvětví s cílem vytvořit úplný hodnotový řetězec pro vývoj a výrobu pokročilých **baterií** v EU. Tento cíl má několik důvodů: větší nezávislost na výrobcích baterií mimo EU má strategický význam, větší podíl výroby v rámci hodnotového řetězce v EU je zcela zásadní pro naše pracovní místa a záruky, že vyrobené baterie jsou „čisté“, lze nejlépe dosáhnout v rámci norem a pravidel EU týkajících se životního prostředí, jako například v postupech oběhového hospodářství. Za účelem dosažení tohoto cíle jsou nutné rozsáhlé investice průmyslového odvětví, zatímco úlohou Evropské komise je stanovit patřičné mezní podmínky, jako například technické normy.

4.12. Pokud jde o definici „čistých vozidel“, EHSV schvaluje přístup založený na výfukových emisích, jelikož je jednoduchý. Výbor by však rovněž rád zdůraznil, že tento přístup neodráží **uhlíkovou stopu** vozidla v průběhu celého životního cyklu. Aby se zabránilo jakémukoli neodůvodněnému odlišnému zacházení s určitými typy vozidel, je zapotřebí dalšího úsilí, pokud jde o tvorbu právních předpisů, má-li být překonán přístup založený na výfukových emisích a mají-li být zohledněny rovněž výrobní problémy nebo poskytování čisté energie.

4.13. EHSV dochází k závěru, že hlavní překážkou modernizace **veřejné dopravy** je nedostatečná finanční podpora, a vyzývá Komisi, aby znovu uvážila provedení revize směrnice o zadávání veřejných zakázek, se zaměřením na financování. EHSV konstatuje, že je, kromě potřeby mít ve veřejné dopravě více čistých vozidel, nezbytné díky podstatnému zvýšení atraktivitu této dopravy (spojení, pohodlí), místo soustředění se na nízké ceny jízdenek, přesvědčit více občanů, aby tuto dopravu využívali.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Evropskému výboru regionů
Posílení evropských energetických sítí**

[COM(2017) 718 final]

(2018/C 262/14)

Zpravodaj: **Andrés BARCELÓ DELGADO**

Konzultace	Evropská komise, 12. 2. 2018
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 4. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	157/1/2

1. Závěry a doporučení

Evropský hospodářský a sociální výbor

1.1. **sdílí** představu, že náležitě propojená evropská energetická soustava je nezbytná k dosažení cíle energetické unie: zajistit cenově dostupnou, bezpečnou a udržitelnou energii, která konkurenceschopným způsobem umožní energetický přechod na nízkouhlíkové hospodářství;

1.2. **potvrzuje**, že všechny cíle v oblasti klimatu a energetické bezpečnosti EU jsou navzájem neoddělitelně propojeny, a proto by žádný z nich neměl být považován vůči ostatním za vedlejší, přestože pro členské státy nejsou některé z nich závazné;

1.3. **domnívá se**, že investice do infrastruktury sítí je třeba rozvíjet stejně intenzivně jako ostatní investice v oblasti energetiky, zejména v koordinaci s nárůstem energie z obnovitelných zdrojů, a proto naléhavě vyzývá Komisi a členské státy, aby zajistily řádný rozvoj jak nadnárodních, tak vnitrostátních energetických sítí, a tak umožnily společný rozvoj, díky němuž budou splněny cíle Unie;

1.4. **důrazně vyzývá** Komisi a členské státy, aby každé dva roky vypracovávaly monitorovací zprávy týkající se plnění cílů rozvoje energie z obnovitelných zdrojů i rozvoje vnitrostátních a nadnárodních sítí s cílem zajistit koordinované zavádění obnovitelných zdrojů energie a sítí a zároveň byla zvláštní pozornost věnována zjištění těch geografických úzkých míst, která ztěžují přenos energie z obnovitelných zdrojů;

1.5. **potvrzuje**, že v několika členských státech nebude možné splnit cíl 10 % propojení soustav stanovený pro rok 2020 a že obtíže spojené s rozvojem těchto projektů (složité administrativní postupy, politické důsledky, financování, odmítání ze strany společnosti) ohrožují dosažení cílů pro rok 2030, přičemž ztěžují provedení souboru politik EU v oblasti klimatu;

1.6. **upozorňuje na to**, že aktivní zapojení organizované občanské společnosti ve fázi navrhování projektů zaměřených na propojení soustav může zmírnit odmítání některých projektů ze strany společnosti;

1.7. **požaduje**, aby se pokračilo s nařízením o správě energetické unie a umožnilo se zavádění nezbytných opatření, která usnadní budování propojení soustav v oblastech, které v současnosti mají velký schodek z hlediska 10 % cíle;

1.8. **doporučuje**, aby byl ukazatel míry propojení soustav v jednotlivých zemích doplněn o sledování podílů pro jednotlivé zeměpisné oblasti (např. na Iberském poloostrově) a také aby byly začleněny ukazatele sledování rozdílů cen na velkoobchodních trzích s cílem upřednostnit provádění projektů společného zájmu v oblastech s velkými rozdíly;

1.9. **uznává**, že finanční podpora získaná prostřednictvím Nástroje pro propojení Evropy, který má do roku 2020 k dispozici částku 5,35 miliardy EUR na energetické infrastruktury, umožnila spolu s dalšími kategoriemi podpory a činnostmi regionálních skupin rozvoj stále více projektů, díky nimž EU pokročila na cestě k vnitřnímu trhu s energií;

1.10. **vyzývá** k přezkumu rozpočtové podpory určené na projekty propojení soustav, neboť současný přiděl by mohl být pro splnění plánovaných cílů nedostatečný;

1.11. **žádá** členské státy a Komisi, aby posílily mechanismy sdílené solidarity a bezpečnosti, tak aby bylo možné dosáhnout energetické transformace a cílů bezpečnosti dodávek v vhodným poměrem nákladů a přínosů, který přispěje ke konkurenceschopnosti průmyslu a evropských občanů;

1.12. **doporučuje** Komisi a členským státům, aby podporovaly nástroje správy (software), jež by zvýšily účinnost fungování propojení soustav.

2. Politika transevropských energetických sítí

2.1. Aby Evropská unie splnila své cíle v oblasti změny klimatu, konkurenceschopnosti a energetické bezpečnosti, vytyčila si cíle ohledně rozvoje sítí pro přepravu energie, které umožní energetický přechod na nízkouhlíkové hospodářství.

Konkrétně pro rok 2020 byla stanovena výzva, aby členské státy dosáhly 10 % propojení soustav se svými sousedními zeměmi. Kromě toho se Evropská rada dohodla, že zvýší cíl propojení elektroenergetických soustav do roku 2030 na 15 %, aby se provádění cílů výroby energie z obnovitelných zdrojů uvedlo do souladu s náležitým rozvojem propojení soustav.

2.2. Aby se zaručilo splnění 10 % cíle propojení soustav, EU v roce 2013 přijala nařízení o transevropských energetických sítích (nařízení o TEN-E) a spustila Nástroj pro propojení Evropy, čímž vytvořila základy pro identifikaci, podporu a upřednostňování realizace projektů společného zájmu, které jsou nezbytné pro vybudování odolné transevropské energetické sítě.

2.3. Investice do evropských energetických sítí jsou do roku 2030 vyčísleny na 180 miliard EUR a očekává se, že po dokončení povedou k ročním úsporám ve výši 40 až 70 miliard EUR díky nákladům na výrobu elektrické energie, které nebudou muset být vynaloženy, a díky konkurenceschopnějším velkoobchodním cenám plynu, jež sníží náklady na energetickou transformaci.

Třetí seznam projektů společného zájmu, který dosud čeká na schválení ze strany Evropského parlamentu, určuje 173 projektů, které mají přispět ke splnění cílů propojení soustav v letech 2020 a 2030.

Navzdory ambicím tohoto seznamu a stávajícím podpůrným opatřením vedou technické obtíže spojené s projekty i politické a správní důsledky a odmítání ze strany společnosti k tomu, že do roku 2020 bude dokončeno méně než 30 % ze 173 projektů zahrnutých do třetího přezkumu projektů společného zájmu, jenž byl proveden v roce 2017.

K tomuto zpoždění přispívá skutečnost, že nebylo zcela dosaženo uplatňování pravidel TEN-E na vnitrostátní úrovni.

2.4. Aby se pokračilo při plnění cílů, Komise zřídila čtyři skupiny na vysoké úrovni za účelem rychlejšího budování infrastruktur ve čtyřech konkrétních regionech.

2.4.1. Plán integrace baltského trhu s energií

Politickou prioritou je synchronizace elektroenergetické sítě pobaltských zemí s kontinentální evropskou sítí a ukončení izolace pobaltských zemí a Finska, pokud jde o jejich plynárenské sítě, a také ukončení závislosti těchto zemí na jediném zdroji plynu.

EHSV plně podporuje dosažení politické dohody, která by podnítila dokončení projektů společného zájmu v plynárenské oblasti v roce 2021, a to propojení soustav jak Estonska a Finska, tak Polska a Litvy.

2.4.2. Iberský poloostrov (Madridská deklarace)

Bohužel navzdory schválení vedení v Biskajském zálivu je propojení soustav Iberského poloostrova se zbylou částí Evropy daleko od dosažení cílů stanovených do roku 2020 a velmi daleko od cílů plánovaných do roku 2030.

Stávající úroveň propojení soustav mezi Španělskem a Portugalskem neřeší zásadní problém chybějících propojení mezi Iberským poloostrovem a Francií, neboť jediný způsob, jak tento poloostrov propojit s Evropou a začlenit jej do vnitřního trhu, je přes Francii, přičemž propojení s touto zemí je okolo 2,8 %.

Toto malé procento propojení soustav přispívá k tomu, že ceny elektřiny na Iberském poloostrově patří k nejvyšším v Evropě a náklady na to, aby systém začlenil energii z obnovitelných zdrojů, jsou rovněž velmi vysoké, neboť jsou zapotřebí velké záložní kapacity výkonu a uplatňování postupů umožňujících řešit značnou nestálost kombinované výroby energie. Nedávná prohlášení prezidenta Macrona představují klíčovou politickou podporu pro obě propojení v oblasti Pyrenejí, která se dosud nacházejí v počátečním stádiu.

2.4.3. Energetické propojení střední a jihovýchodní Evropy

Tato oblast je ohrožena přerušením dodávek a navzdory své zeměpisné blízkosti k dodavateli plynu platí za plyn vyšší cenu než zbylá část EU.

Hlavními cíli jsou zahájení propojovacího vedení mezi Bulharskem a Srbskem, zahájení investic do terminálu zkapalněného zemního plynu (LNG) na Krku (v prvním pololetí roku 2018) a zahájení výstavby rumunské části koridoru Bulharsko – Rakousko.

2.4.4. Spolupráce v oblasti energetiky v Severním moři

Hlavní cíl se soustředí na kombinaci výroby a dopravy energie z obnovitelných zdrojů a na vytvoření právního a regulačního rámce, který by byl vhodný pro tento typ projektů v oblasti, jež má potenciál vyrábět větrnou energii pohybující se mezi 4 % a 12 % spotřeby EU v roce 2030.

3. Přeorientování politiky infrastruktury na dlouhodobější perspektivu

3.1. Ačkoli Komise a členské státy vyvinuly značné úsilí tím, že podpořily třetí seznam projektů společného zájmu, skutečnost je taková, že z důvodu technických obtíží i byrokratických podmínek a finančních omezení bude v roce 2020 plně proveden jen omezený počet těchto projektů, a proto je naléhavě nutné přepracovat plánový harmonogram provádění projektů společného zájmu, který by upřednostnil oblasti, jež mají ke splnění cílů propojení energetických soustav nejdále.

3.2. EHSV se domnívá, že do projektů společného zájmu je třeba zahrnout kritéria kybernetické bezpečnosti, a tak se omezilo riziko pro evropské občany.

Digitalizace bude znamenat, že rozměr systémů bude v nových investičních projektech stále důležitější.

3.3. V oblasti propojení plynárenských sítí je třeba upřednostnit takové projekty společného zájmu, které zásadně přispějí k bezpečnosti dodávek do členských států před riziky vyplývajícími jak z jednání třetích zemí, tak z technických omezení.

3.4. Cíle v oblasti propojení elektroenergetických soustav mají tu vadu, že pojmají jednotlivé členské státy odděleně. Tato analýza by měla být provedena znovu pro jednotlivé geografické oblasti s nezbytnými seskupeními členských států, aby se zabránilo úzkým místům v propojení soustav. To je nutné zejména v případech, kdy může být určitý členský stát propojen se zbylou částí Evropy pouze prostřednictvím jiného státu, jako je tomu u Iberského poloostrova, Kypru, Malty a Irska.

3.5. Propojení členských států s velkým schodkem připojení, jako jsou mimo jiné země Iberského poloostrova, jihovýchodní Evropa, Polsko a Irsko, musí být prioritou a EHSV naléhavě žádá Komisi a členské státy, aby bez neodůvodněných průtahů zformulovaly nezbytná opatření pro jeho provedení.

3.6. Cíl 10 % propojení elektroenergetických soustav nebude do roku 2020 dosažen na Kypru, ve Španělsku, Itálii, Polsku a Spojeném království a zařazení Irska a Portugalska na seznam zemí, které ho dosáhly, je velmi sporné.

Z údajů samotné Komise se zdá, že je obtížné dosáhnout do roku 2030 cíle 15 % propojení elektroenergetických soustav, zvláště pokud se provede řádná analýza podle „geografických úzkých míst“, a nikoli jen podle členských států.

3.7. Nové prahové hodnoty, které byly stanoveny k měření potřeb v oblasti propojení a začlenění do jednotného trhu za účelem splnění cílů pro rok 2030, jsou:

- prahová hodnota rozdílu 2 EUR/MWh mezi velkoobchodními trhy jednotlivých členských států, regionů nebo nabídkových zón, která má za cíl pokročit s harmonizací trhů;
- dodávky elektrické energie musí být zaručeny prostřednictvím kombinace kapacity jednotlivých členských států a dovozu energie. Pokud je jmenovitá kapacita propojovacích vedení nižší než 30 % jejich zatížení ve špičce, jsou zapotřebí nová propojení, a
- třetí prahová hodnota se týká nevhodnějšího využití energie z obnovitelných zdrojů: pokud je propojovací kapacita (vývoz) nižší než 30 % instalované kapacity energie z obnovitelných zdrojů, jsou zapotřebí nová propojení.

Tyto tři prahové hodnoty uvádějí do přímé souvislosti cíle rozvoje energie z obnovitelných zdrojů a začlenění do vnitřního trhu s cíli propojení soustav, přičemž dosahují pozitivního pokroku při společném plnění všech těchto cílů.

3.8. Co se týče nově stanovených prahových hodnot a vzhledem k omezení, které plyne z toho, že je analýza prováděna po jednotlivých členských státech, existuje šest zemí, jež nesplňují žádnou ze tří prahových hodnot: Kypr, Španělsko, Řecko, Irsko, Itálie a Spojené království. K nim by bylo třeba přidat Portugalsko a Maltu, které splňují dvě ze tří prahových hodnot, ale pouze prostřednictvím propojení se Španělskem (Portugalsko) a s Itálií (Malta).

Jak pobaltské země, tak Německo, Bulharsko, Polsko a Rumunsko splňují dvě ze tří prahových hodnot, zatímco ostatní členské státy lze považovat za plně začleněné, neboť splňují všechny tři prahové hodnoty.

3.9. Jak z analýzy procenta propojení soustav jednotlivých států, tak z analýzy tří nových prahových hodnot je zřejmé, že v několika státech bude velmi obtížné dosáhnout cílů stanovených pro rok 2030. Jedním z hlavních problémů je, že cíl propojení soustav není pro členské státy závazný, což je skutečnost, která spolu se zpožděními vlastními tomuto typu projektů (politická shoda, potřeby v oblasti financování, ekonomická návratnost, odmítání ze strany společnosti) ztěžuje jeho dosažení. Všechny cíle v oblasti klimatu a energetické bezpečnosti EU jsou navzájem neoddělitelně propojeny, a proto by žádný z nich neměl být považován za vedlejší.

3.10. EU musí nadále podporovat vyřizování a schvalování svého nařízení o správě energetické unie, přičemž musí přijmout ambiciózní přístup, který bude rovným způsobem zohledňovat cíl propojení soustav a cíl týkající se energie z obnovitelných zdrojů, aby se zajistilo, že členské státy a Komise neodkladně vynaloží veškeré úsilí pro to, aby bylo co nejdříve dosaženo cíle 10 % propojení, který umožní přístup na vnitřní trh s energií v Unii.

Kromě toho je nutné v případě projektů, které významně zvyšují současnou propojovací kapacitu v bodech, jež nedosahují 10 % cíle, využít všech dostupných nástrojů financování, jako je Nástroj pro propojení Evropy, evropské strukturální a investiční fondy a Evropský fond pro strategické investice. Na tyto projekty by se měl uplatňovat zvláštní regulační režim s posílením opatření v oblasti evropské správy pro projekty, který by urychloval jejich zavádění.

3.11. Regionální skupiny musí spolu s Komisí nepřetržitě provádět hodnocení jednotlivých případů a udělovat provádění těchto projektů společného zájmu prioritu, včetně přijetí opatření, jež budou nezbytná k usnadnění jejich provádění (mimo jiné zjednodušení administrativních postupů), a podporovat dohodu mezi členskými státy prostřednictvím pořádání schůzek na nejvyšší úrovni.

Je třeba, aby všechny zapojené strany, včetně členských států, provozovatelů přenosových soustav, předkladatelů a regulačních orgánů, jednaly ve shodě. Iniciativy, jako je fórum pro energetickou infrastrukturu, které se každoročně koná v Kodani a jež umožňuje aktivní účast všech těchto subjektů, jsou velmi přínosné, pokud jde o to, nalézt řešení problémů týkajících se rozvoje projektů v oblasti propojení soustav.

4. Bezpečnost dodávek

4.1. Vzhledem k velké vnější energetické závislosti ve všech členských státech je jedním z prvořadých cílů EU posílit bezpečnost dodávek. V posledních letech se v tomto ohledu dosáhlo významného pokroku, zejména u soustav a propojení zemního plynu; přesto je třeba nadále upřednostňovat rozvoj projektů společného zájmu, které jsou nezbytné k dosažení toho, aby byly plynárenské systémy jednotlivých zemí v souladu s kritériem N-1 definovaným v nařízení (EU) č. 994/2010 a následně co nejdříve dosáhly tří alternativních zdrojů dodávek zemního plynu.

4.2. Je třeba věnovat zvláštní pozornost příspěvkům, které jsou nezbytné za účelem odstranění nedostatků, jimiž stále trpí některá území Unie, jako jsou ostrovy a okrajové oblasti. Je důležité připomenout závěry Evropské rady ze dne 4. února 2011, kde se dohodlo, že po roce 2015 by žádný členský stát neměl zůstat izolovaný od evropských plynárenských a elektrických sítí a energetická bezpečnost žádného členského státu by neměla být ovlivněna neexistencí vhodného propojení soustav. Proto pokrok, kterého bylo dosaženo zavedením pokrytí Nástrojem pro propojení Evropy v roce 2017, spolu s podporou projektů, jež umožní ukončit izolovanost ostrovů, jako je Kypr a Malta, a projektů společného zájmu, které se studují (například plynovod EastMed), navzdory zpoždění dovolují, abychom ve střednědobém výhledu byli optimističtí.

4.3. Je nezbytné uvést do praxe mechanismy solidarity mezi státy, které umožní společné jednání za účelem vyřešení možných rizik v oblasti dodávek určitého členského státu v nouzové situaci.

5. Požadavky za účelem energetické transformace

5.1. Pokrok směrem k nízkouhlíkovému hospodářství a cíle stanovené pro rok 2030 (27 % energie z obnovitelných zdrojů) a pro rok 2050 (snížení CO₂ o 80 %) budou stimulovat elektrifikaci dopravy a domácností, prudce zvýší poptávku po energii z obnovitelných zdrojů a zavedou nové využití tohoto druhu energie prostřednictvím projektů zaměřených na technologii přeměny elektřiny na plyn.

5.2. Aby se dosáhlo cílů pro rok 2050, jsou zapotřebí investice do přenosových a distribučních soustav dosahující ročně 40 až 62 miliard EUR⁽¹⁾, přičemž v současnosti jde o 35 miliard EUR.

5.3. Existuje zřejmé riziko, že cíle propojení soustav stanovené pro období 2030–2050 nebudou dosaženy kvůli obtížím, jež představuje uskutečnění těchto projektů, což by mohlo ohrozit dosažení evropských cílů v boji proti změně klimatu tím, že by se zvýšily náklady na podporu investic do energie z obnovitelných zdrojů.

⁽¹⁾ Studie Evropského parlamentu (výbor ITRE) – Investice evropského odvětví energetiky v roce 2017, IP/A/ITRE/2013-46 – PE595.356.

5.4. Rozvoj energie z obnovitelných zdrojů musí být doprovázen vhodným rozvojem nadnárodních i vnitrostátních energetických sítí.

6. Pokrok směrem ke skutečnému vnitřnímu trhu s energií

6.1. EHSV vždy poukazoval na to, že energetická unie je klíčovým faktorem budování Evropské unie a propojení soustav je nezbytné k tomu, aby bylo možné dosáhnout skutečného vnitřního trhu s energií, neboť pokud toto propojení chybí, dochází k abnormálním a v mnoha ohledech neefektivním situacím.

Pokud bude propojení chybět, politika na podporu energií z obnovitelných zdrojů s sebou ponese velkou volatilitu cen, nezbytnost vyšších investic do „podpůrných technologií“ a plýtvání energií vyrobenou z obnovitelných zdrojů v okamžicích, kdy dochází ke zvýšení výroby a současně snížení spotřeby.

6.2. Agentura pro spolupráci energetických regulačních orgánů (ACER) odhaduje, že na trhu je nabízeno jen 31 % propojovací kapacity, která existuje v zemích kontinentální Evropy. Proto se v zájmu dosažení pokroku při vytváření vnitřního trhu doporučuje přijmout opatření, jež by maximalizovala kapacitu nabízenou na trzích, což by vedlo k větší hospodářské soutěži, větší účinnosti a lepšímu využití dostupných zdrojů.

6.3. Aby bylo možné snížit provozní náklady, je nezbytné pokročit při propojování vnitrodenních trhů a na přeshraničních vyrovnávacích trzích, podpořit opatření uvedená v nařízení (EU) 2017/2195 o výkonové rovnováze v elektroenergetice a požadovat po členských státech regionální spolupráci za účelem rozvoje oblastí rovnováhy v propojeních, které přispějí k řešení přetížení, optimalizaci záloh energie mezi členskými státy a zvýšení konkurenceschopnosti trhů⁽²⁾.

7. Ekonomická optimalizace

7.1. EHSV se domnívá, že je třeba podnítit opatření, jež umožní zajistit, aby byly dostupné evropské fondy přidělovány především na projekty, které jsou nejvíce nezbytné z hlediska bezpečnosti dodávek, a na ty, které zaručí největší ekonomickou návratnost nebo umožní dosáhnout největšího pokroku směrem k cílům Unie v oblasti klimatu.

7.2. Při přidělování projektů musí být z ekonomického hlediska rozhodující prahová hodnota 1 (cenový rozdíl).

7.3. Projekty skladování (mimo jiné přečerpávání), které přispějí k minimalizaci potřeb výrobního parku, musí být upřednostněny před ostatními projekty, jež dosud nemají dostatečnou technologickou podporu a musí být financovány z prostředků na programy v oblasti výzkumu a inovací, jak je tomu například u některých projektů souvisejících s přepravou CO₂. Regulace však nesmí předbíhat technologii.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽²⁾ Úř. věst. L 312, 28.11.2017, s. 6.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru, Výboru regionů a Evropské investiční bance – Třetí zpráva o stavu energetické unie

[COM(2017) 688 final]

(2018/C 262/15)

Zpravodaj: **Toni VIDAN**

Spoluzpravodaj: **Christophe QUAREZ**

Konzultace	Evropská komise, 18. 1. 2018
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost
Přijato ve specializované sekci	5. 4. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování	159/5/5
(pro/proti/zdrželi se hlasování)	

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV vítá třetí zprávu o stavu energetické unie, podporuje cíle projektu energetické unie a vítá důraz na zapojení a mobilizaci evropské společnosti, aby v plné míře převzala svůj díl odpovědnosti za energetickou unii. Opakuje svůj návrh týkající se účinného dialogu o energetice s organizovanou občanskou společností na úrovni EU a jednotlivých členských států a na regionální a místní úrovni.

1.2. EHSV vždy považoval myšlenku energetické unie za mimořádně důležitou pro úspěch Evropské unie. Souhlasí s názorem Komise, že energetická unie znamená více než jen oblast energetiky a klimatu. EHSV považuje transformaci energetiky za příležitost k tomu, aby se Evropa stala demokratičtější, soudržnější, konkurenceschopnější a spravedlivější. Společné úsilí o dosažení energetické unie musí v souladu se základními hodnotami EU posílit environmentální, politickou, hospodářskou a sociální udržitelnost Evropské unie.

1.3. EHSV vítá balíček týkající se čisté energie jako krok správným směrem, avšak vyjadřuje politování nad tím, že třetí zpráva o stavu energetické unie neuznává, že stávající cíle v rámci tohoto balíčku jsou nedostatečné. EHSV podporuje iniciativy Evropského parlamentu zaměřené na posílení právního rámce a vyjadřuje znepokojení nad snahami Rady budoucí ustanovení zeslabit. EHSV vyzývá EU, aby zintenzivnila svou činnost s cílem přiblížit Evropu i svět ke splnění cíle uhlíkové neutrality, jenž je zakotven v Pařížské dohodě a který ratifikovaly všechny členské státy.

1.4. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že se třetí zpráva o stavu energetické unie šířeji nezabývá dlouhodobou perspektivou energetické unie, a vyzývá Evropskou komisi, aby do energetické unie plně začlenila výhled do roku 2050 a předložila návrh aktualizace plánu do roku 2050 v souladu s Pařížskou dohodou. To by odpovídalo usnesení Evropského parlamentu, podle něž by strategie EU pro dosažení nulových emisí v polovině století měla být připravena do roku 2018 (2017/2620(RSP)).

1.5. V této souvislosti EHSV poukazuje na klíčový význam správy energetické unie. Jak již uvedl ve svém stanovisku ke správě energetické unie ⁽¹⁾, je důležité zajistit, aby správa podnítila subjekty s rozhodovací pravomocí na všech úrovních k tomu, aby vypracovaly dlouhodobé plány pro období po roce 2030, aby zohledňovaly zájmy a názory všech zúčastněných stran ve společnosti, včetně a především zranitelných skupin, aby se přizpůsobovaly regulačním a technologickým změnám a umožnily veřejnosti povolat je k odpovědnosti.

1.6. EHSV konstatuje, že transformace energetiky v Evropě již začala: účinné technologie a skutečnost, že veřejnost preferuje čistou energii, vedou ke snižování spotřeby energie, zatímco výroba energie z obnovitelných zdrojů narůstá. V některých ohledech se však třetí zpráva o stavu energetické unie zdá být v hodnocení dosaženého pokroku příliš optimistická. EHSV vítá závěry třetí zprávy o stavu energetické unie, co se týče důležitosti dialogu „Talanoa“ v roce 2018 věnovaného změně klimatu, a zdůrazňuje, že je třeba učinit více, pokud jde o inovace, investice a globální spolupráci a obchod, abychom se stali světovým vedoucím představitelem, kterým se snažíme být.

1.7. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že se třetí zpráva o stavu energetické unie zaměřuje především na překážky v oblasti technické infrastruktury. V budoucnu by se měla mnohem větší pozornost věnovat překážkám tržním a institucionálním, které brání široké veřejnosti, spotřebitelům, komunitám a malým a středním podnikům v tom, aby se podíleli na přechodu na čistou energii a na souvisejících podpůrných mechanismech EU a aby z tohoto přechodu a mechanismů měli prospěch. K příkladům překážek, které nebyly zohledněny, patří rozdíly v nákladech kapitálu na investice do energie z obnovitelných zdrojů v EU, chabé uplatňování zásad právního státu, korupce, nedostatečná administrativní kapacita, potíže s přístupem k síti a nedostatečná digitalizace a demokratizace v rámci energetického systému.

1.8. EHSV vítá skutečnost, že třetí zpráva o stavu energetické unie uvádí, že náklady na technologie využívající obnovitelné zdroje energie a jiné čisté energetické technologie klesají. Vyzývá Komisi, aby tyto pokroky začlenila do svých budoucích politických a investičních nástrojů a aby zajistila, že středobodem aktualizovaného plánu do roku 2050 bude společenská perspektiva.

2. Souvislosti a úvahy o předchozích doporučeních EHSV

2.1. Veřejnost EU silně a stále více podporuje cíle energetické unie a ambicióznější politiky v oblasti klimatu a energetiky. Nejnovější průzkum Eurobarometru o změně klimatu ⁽²⁾, který byl proveden v březnu roku 2017, ukázal, že 74 % respondentů se domnívá, že změna klimatu je velmi vážným problémem, 79 % se domnívá, že účinnější boj proti změně klimatu a účinnější využívání energie mohou posílit hospodářství a pracovní místa v EU, a 77 % má za to, že rozšíření odborných znalostí EU o nových čistých technologiích do třetích zemí může Evropské unii ekonomicky prospět, přičemž 65 % rovněž souhlasí s tím, že omezení dovozu fosilních paliv z třetích zemí může mít pro EU hospodářské přínosy. Velká většina respondentů se rovněž shodla na tom, že by měla být poskytována větší veřejná finanční podpora na přechod k čistým energiím, i když to znamená snížení dotací na fosilní paliva (79 %), a že omezení dovozu fosilních paliv může zvýšit bezpečnost dodávek energie v EU (64 %).

2.2. Zvyšuje se rovněž podpora cílů energetické unie v evropské podnikatelské sféře, a to jak mimo odvětví energetiky, tak v jeho rámci. Dobrým příkladem této podpory je nová vize Evropského sdružení elektroenergetických podniků Eurelectric ⁽³⁾. Eurelectric uvádí, že se s ohledem na Pařížskou dohodu a naléhavost řešení změny klimatu, znečištění ovzduší a vyčerpání přírodních zdrojů zavazuje, že bude investovat do výroby čisté energie a řešení umožňujících transformaci, sníží emise a bude aktivně usilovat o dosažení uhlíkové neutrality o dost dříve než v polovině století, bude podporovat nezbytně nutný přechod od hospodářství založeného na zdrojích k evropskému hospodářství založenému na technologiích, umožní sociální a environmentální udržitelnost a zahrne udržitelnost do všech částí svého hodnotového řetězce a přijme opatření na podporu transformace stávajících aktiv směřující ke společnosti s nulovými emisemi uhlíku.

⁽¹⁾ Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 34.

⁽²⁾ https://ec.europa.eu/clima/news/eu-citizens-increasingly-concerned-about-climate-change-and-see-economic-benefits-taking-action_cs.

⁽³⁾ <https://cdn.eurelectric.org/media/2189/vision-of-the-european-electricity-industry-02-08-2018-h-864A4394.pdf>.

2.3. Přibývají další odborná a vědecká zjištění, jež potvrzují, že odvětví elektřiny a energetiky EU by mohlo značně těžit z rychle klesajících cen fotovoltaické solární energie, větrné energie a technologií pro vyrovnávání soustavy. Nedávno publikovaná zpráva⁽⁴⁾ Mezinárodní agentury pro obnovitelné zdroje energie (IRENA) uvádí, že EU může do roku 2030 zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů ve své skladbě zdrojů energie na 34 %, což je dvojnásobek hodnoty z roku 2016, a to s čistým pozitivním hospodářským dopadem. Tento nárůst by do roku 2030 začal přinášet úspory ve výši 44 až 113 miliard EUR ročně, započítáme-li úspory v souvislosti s náklady na energii a s tím, že se předejde nákladům v oblasti životního prostředí a zdravotnictví. Jiný nedávný výzkum⁽⁵⁾, který zveřejnila skupina Energy Union Choices, došel ke zjištění, že scénář, jenž je pro skladbu zdrojů elektrické energie EU nejvíce nákladově efektivní, zahrnuje mnohem vyšší podíl elektřiny vyrobené z obnovitelných zdrojů, než jaký předpokládá Evropská komise – tento podíl by měl do roku 2030 činit 61 %, a nikoli 49 %. Podle tohoto scénáře by EU do roku 2030 dosáhla toho, že se vyhne dalším 265 Mt emisí CO₂ a nákladům spojeným s energetickými systémy ve výši 600 milionů EUR ročně a vytvoří 90 000 dalších pracovních míst (čistý nárůst).

2.4. Byly zahájeny důležité iniciativy, mezi něž patří například Maltské prohlášení z roku 2017 s cílem urychlit přechod na čistou energii na ostrovech včetně nejvzdálenějších evropských regionů, fórum pro konkurenceschopnost průmyslu v oblasti čisté energie, sdělení o průmyslové strategii pro Evropu a úsilí o vybudování „evropské bateriové aliance“. Všechny tyto iniciativy jsou klíčem k prosazování integrované průmyslové politiky, která může podpořit transformaci energetiky a současně posílit tvorbu kvalitních pracovních míst, a měly by být považovány za příležitost k tomu, aby průmysl předvedl schopnost Evropy vytvářet odpovídající řešení aktuálních výzev.

2.5. EHSV opakovaně konstatoval, že energetická unie musí zajistit stabilní a příznivé prostředí pro evropské podniky, umožnit jim tak investice a zaměstnávání a pobízet je k tomu, přičemž zvláštní pozornost je třeba věnovat potenciálu malých a středních podniků. To vyžaduje společné zřízení řádného systému správy energetické unie, což se může podařit pouze tehdy, dojde-li k dalekosáhlým změnám nařízení o správě energetické unie, které navrhla Evropská komise.

2.6. EHSV se vždy domníval, že dostupnost a fyzický přístup k cenově dostupné energii mají zásadní význam pro prevenci energetické chudoby, tedy problému, který rovněž brání občanům v přechodu na nízkouhlíková řešení. Vítá proto zahájení činnosti Střediska pro sledování energetické chudoby, které je prvním krokem k vypracování dalekosáhlých evropských opatření zaměřených na odstranění energetické chudoby v Evropě.

2.7. EHSV žádá, aby v příští zprávě o stavu energetické unie byl mezi hodnotící kritéria zařazen sociální rozměr. Velmi proto vítá sociální iniciativy Evropské komise, například ty, které souvisejí s regiony s vysokou spotřebou uhlíku a energetickou chudobou, a také vytvoření zvláštního pododdílu zprávy o stavu energetické unie věnovaného sociálnímu rozměru energetické unie. Takovýto vynikající první krok by měl být v budoucnu dále rozvíjen, například společným vypracováním „Sociálního paktu pro transformaci energetiky motivovanou občany“.

2.8. EHSV konstatuje, že provádění transformace energetiky nevyžaduje výrazně odlišné výše investic ve srovnání s částkami, které by byly třeba na zachování stávajícího energetického systému založeného převážně na dovážených fosilních palivech. Vyžaduje však výrazně odlišné druhy investic, včetně investic zaměřených na dekarbonizaci, digitalizaci, demokratizaci a decentralizaci. Klíčovou výzvou je přerozdělení kapitálu z vysoce uhlíkových aktiv a infrastruktur na aktiva a infrastrukturu nízkouhlíkové. Takové přerozdělení by se mělo uskutečnit za účinného využití evropských a vnitrostátních veřejných finančních prostředků, například postupným ukončením dotací na fosilní paliva, včetně veřejné podpory EU pro plynovody, aniž by toto opatření mělo nepříznivý dopad na konkurenceschopnost průmyslu a na pracovní místa a aniž by došlo k narušení jednotného trhu.

2.9. V zájmu pomoci soukromým investorům při provádění tohoto přerozdělení kapitálu by veřejné orgány měly zajistit efektivní a předvídatelné ceny uhlíku pro všechny hospodářské činnosti. K možným prvkům patří stanovení minimální ceny uhlíku pro systém obchodování s emisemi v kombinaci s harmonizací daní z energie. To by vyžadovalo zefektivnění politických nástrojů EU a zabránění tomu, aby se nástroje překrývaly, což narušuje investiční signály. EHSV rovněž vyzval

⁽⁴⁾ <http://irena.org/newsroom/pressreleases/2018/Feb/EU-Doubling-Renewables-by-2030-Positive-for-Economy>.

⁽⁵⁾ <http://www.energyunionchoices.eu/cleanersmartercheaper/>.

Komisi, aby aktivně usilovala o zavedení globálního systému stanovení cen uhlíku, který by vyrovnal podmínky pro evropské podniky na vývozních trzích a v oblasti dováženého zboží.

3. Připomínky ke třetí zprávě o stavu energetické unie a návazným krokům

3.1. Vytvoření silné a demokratické správy pro transformaci energetiky v Evropě

3.1.1. EHSV se domnívá, že EU a většina jejích členských států musí dále demokratizovat tvorbu energetické politiky, například podporou účinného využívání nástrojů, jako jsou poradní průzkumy veřejného mínění a evropské občanské iniciativy, a zajišťováním systematické spolupráce a poskytováním zdrojů, jež jsou nezbytné pro to, aby se organizovaná občanská společnost zapojila do navrhování a provádění vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu.

3.1.2. EHSV uznává, že silná a demokratická správa energetické unie vyžaduje vytvoření „Evropské energetické informační služby“ v rámci Evropské agentury pro životní prostředí, která by byla schopna zajistit kvalitu údajů poskytovaných členskými státy, vytvořit jeden vstupní bod pro všechny soubory dat potřebné k posouzení pokroku energetické unie, rozvíjet se zúčastněnými stranami předpoklady pro různé scénáře, poskytovat modely s otevřeným zdrojovým kódem, které umožní testování různých předpokladů, a kontrolovat soulad mezi různými projekcemi. Její práce by měla být volně přístupná všem subjektům s rozhodovací pravomocí, podnikům a široké veřejnosti.

3.1.3. Aby vzniklo stabilní a příznivé podnikatelské prostředí pro evropské společnosti, zejména pro malé a střední podniky, měla by EU a všechny její členské státy vypracovat dlouhodobé energetické plány za účelem dosažení cíle uhlíkové neutrality, který schválily v Pařížské dohodě. Tyto plány by měly být vypracovány co nejvíce inkluzivním způsobem a měly by být zohledněny při přípravě plánů do roku 2030 a do dlouhodobých plánů stanovených v nařízení o správě energetické unie. Strategie týkající se dekarbonizace v jednotlivých odvětvích a regionech by také měly být navrženy tak, aby identifikovaly obchodní a místní příležitosti a předjímaly budoucí tvorbu a zánik pracovních míst, aby se zajistil bezproblémový přechod.

3.1.4. EHSV vítá iniciativy zaměřené na pomoc regionům a ostrovům s vysokými emisemi uhlíku při transformaci jejich energetiky. Vyzývá Evropskou komisi, aby nadále podporovala regionální přístupy k transformaci energetiky. V tomto ohledu by Evropská komise měla všechny zúčastněné členské státy a regiony zapojit do společného mapování silných a slabých stránek jednotlivých evropských regionů v souvislosti s transformací energetiky. Toto mapování by mělo sloužit jako podklad pro jejich průmyslové strategie a mělo by jim rovněž pomoci předvídat pravděpodobný výsledek, pokud jde o vytváření, ztráty a změny pojetí pracovních míst v důsledku transformace.

3.1.5. EHSV rovněž vyzývá Komisi, aby pokračovala ve vývoji ukazatelů s cílem sledovat dopady transformace energetiky na odvětví související s energetikou a jejich rozvoj, což by mělo zahrnovat zlepšení sociálních ukazatelů včetně shromažďování přesnějších dat a vytvoření nových ukazatelů týkajících se široké veřejnosti a občanské společnosti, jak je uvedeno ve stanoviscích EHSV k těmto otázkám ⁽⁶⁾.

3.2. Společné vypracování Sociálního paktu pro transformaci energetiky motivovanou občany

3.2.1. EHSV se domnívá, že Evropa potřebuje „Sociální pakt pro transformaci energetiky motivovanou občany“, na němž se dohodnou EU, členské státy, regiony, města, sociální partneři a organizovaná občanská společnost, aby se zajistilo, že při transformaci nebude nikdo opomenut. Měl by se stát šestým rozměrem energetické unie a měl by zahrnovat všechny sociální aspekty, včetně vytváření kvalitních pracovních míst, odborné přípravy, vzdělávání a školení spotřebitelů, sociální ochrany, konkrétních plánů pro přechodové regiony, v nichž zanikají pracovní místa, zdraví a energetické chudoby.

3.2.2. EHSV se domnívá, že energetická unie vyžaduje Evropský fond pro přizpůsobení se transformaci energetiky, který by poskytoval podporu pracovníkům, jimž v důsledku transformace energetiky hrozí ztráta zaměstnání. Byl by to signál, že se Evropa snaží zajistit, aby při transformaci energetiky nikdo nezůstal opomenut.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 264, 20.7.2016, s. 117, Úř. věst. C 288, 31.8.2017, s. 100.

3.2.3. EHSV považuje transformaci energetiky za příležitost k vymýcení energetické chudoby v Evropě a ke zlepšení kvality života, tvorbě pracovních míst a sociálnímu začleňování. Na základě zjištění evropského Střediska pro sledování energetické chudoby by měl být ve spolupráci se zúčastněnými stranami, včetně organizací spotřebitelů, vypracován evropský akční plán na vymýcení energetické chudoby, aby se zajistilo, že veřejná opatření budou stále více cílit na hlavní příčiny energetické chudoby. EHSV poznamenává, že jak uvedl ve svém stanovisku k balíčku Čistá energie pro všechny Evropany⁽⁷⁾, energetická chudoba je otázkou investic a zejména zranitelné domácnosti čelí překážkám v přístupu k financování, a zdůrazňuje, že je třeba postupně přejít od zmírňujících opatření k opatřením preventivním, jako jsou např. renovace, které přemění staré budovy na budovy s téměř nulovou spotřebou energie. V tomto ohledu mohou sociální sazby představovat pouze dočasnou úlevu, která by měla být postupně nahrazována mechanismy, jako jsou energetické šeky nebo dotace na zásadní modernizaci budov a nákup elektrických vozidel.

3.2.4. Má-li být zajištěna transformace energetiky, jejíž hybnou silou budou občané, a má-li být poskytnut co největší sociální a hospodářský přínos pro společnost jako celek, je nezbytné oceňovat a podporovat pocit spoluodpovědnosti občanů a komunit za místní obnovitelné zdroje energie. Všechny mechanismy podpory a reformy trhu s energií by měly místním společenstvím umožnit, aby se aktivně podílela na výrobě energie a měla spravedlivý přístup na trh s energií. Měly by být aktivně podporovány členské státy, které nemají institucionální kapacitu k zajištění této aktivní účasti veřejnosti na transformaci energetiky, konkrétně institucionální kapacitu na poskytování podpory a na komunitní projekty pro přístup k finančním mechanismům EU.

3.2.5. EHSV se domnívá, že by Evropská komise měla vytvořit „zelený program Erasmus Pro“, který bude vycházet z pilotního projektu Erasmus Pro, jakož i další projekty, jež mohou přilákat více mladých lidí do rozvíjejících se odvětví, v nichž probíhá transformace energetiky, díky zlepšení obrazu a pracovních podmínek takových pracovních míst.

3.2.6. EHSV vítá snahu Evropské komise snížit do roku 2030 o polovinu počet předčasných úmrtí způsobených znečištěním ovzduší (v roce 2015 bylo v Evropě takovýchto předčasných úmrtí 400 000). EHSV se domnívá, že boj proti znečištění ovzduší měl pro EU a všechny její členské státy být politickou prioritou na vysoké úrovni. Měla by být posílena regulační opatření zaměřená na snižování emisí látek znečišťujících ovzduší vypouštěných vozidly a elektrárny a měla by být zavedena opatření, která by nakonec vedla k postupnému ukončení používání fosilních paliv v dopravě a výrobě elektřiny.

3.2.7. EHSV vítá zlepšení ve třetí zprávě o stavu energetické unie, pokud jde o informace o využívání investičních nástrojů EU a jejich dopadu na širokou veřejnost, komunity a malé a střední podniky, ale poukazuje na potřebu zlepšit možnosti přístupu k těmto zdrojům pro občany a komunitní projekty (např. podpora finančních platforem, zejména v členských státech, v nichž tyto subjekty chybějí).

3.2.8. EHSV by rád zdůraznil závěry a zjištění studie o místních prozumentech v evropské energetické unii, jež je součástí dokumentů doprovázejících třetí zprávu o stavu energetické unie, zejména jedno zjištění, že neexistuje harmonizovaný regulační rámec pro místní prozumenty v EU a členské státy používají různé přístupy, a doporučení, že společná a komplexní definice místních prozumentů by mohla být katalyzátorem rozvoje jasného a silného politického a regulačního rámce EU, který podporuje vlastní výrobu ze strany spotřebitelů⁽⁸⁾.

3.3. Doprava

3.3.1. Aspekt elektrifikace v rámci energetického přechodu vyžaduje větší politickou a právní soudržnost mezi tradičně oddělenými segmenty odvětví energetiky. Zvýšená interakce mezi odvětvími energetiky a dopravy je již skutečností a EHSV vítá úsilí o zajištění soudržnosti mezi legislativními balíčky „Čistá energie pro všechny Evropany“ a „Čistá mobilita“.

⁽⁷⁾ Úř. věst. C 246, 28.7.2017, s. 64.

⁽⁸⁾ Studie JUST/2015/CONS/FW/COO6/0127.

3.3.2. EHSV poznamenává, že třetí zpráva o stavu energetické unie nezohledňuje postupné ukončení používání fosilních paliv, pokud jde o prodej a/nebo používání osobních automobilů, které nedávno oznámilo několik členských států a měst, např. Nizozemsko a Paříž. Události, k nimž došlo v souvislosti se skandálem ohledně emisí vozidel, a důsledky pro změnu klimatu, znečištění ovzduší, zdraví a životní prostředí ukazují, že je naléhavě nutné jednat. EHSV se domnívá, že by EU měla poskytnout koordinovaný rámec pro postupné vyřazování nafty a benzínu u osobních automobilů, aby nebyla na úrovni členských států nebo nižší úrovni přijímána nekoordinovaná a nepředvídatelná rozhodnutí, která by měla nepříznivý dopad na konkurenceschopnost průmyslu a pracovní místa a narušovala by jednotný trh.

3.3.3. Aby se zabránilo tomu, že nízkopříjmoví majitelé znečišťujících vozidel, jimž je stále více omezován přístup do mnoha městských oblastí, zůstanou opomenuti, měly by být v celé EU zavedeny legislativní a finanční pobídky, které by umožnily levné dovybavení nebo konverzi pohonu stávajících vozidel využívajících fosilní paliva na technologie s nulovými emisemi. Takové opatření by také minimalizovalo využívání zdrojů a sociální náklady na přechod od osobních automobilů na fosilní paliva k elektrickým vozidlům a mohlo by přispět k transformaci s větší soudržností mezi regiony a členskými státy s nižšími a vyššími úrovněmi příjmů.

3.3.4. EHSV vítá skutečnost, že třetí zpráva o stavu energetické unie uznává baterie jako „strategickou součást inovačních priorit“ a to, že tato technologie bude součástí „základní technologie umožňující splnění cílů energetické unie“. EHSV podporuje iniciativy, jejichž cílem je zajistit „pro baterie a technologie bateriových článků značnou podporu“ a postarat se o to, aby EU hrála na celosvětovém trhu ambiciózní úlohu.

3.4. *Infrastruktura a průmyslový rozvoj pro transformaci energetiky*

3.4.1. Transformace energetiky má významné důsledky pro řadu průmyslových odvětví: za prvé pro výrobce energie nebo samotnou energetiku, za druhé pro odvětví, která využívají energii jako výrobní faktor, zejména energeticky náročná odvětví, a za třetí pro odvětví, jež poskytují energetické a klimatické technologie a řešení. Společnosti se setkávají jak s riziky, tak s přínosy a je velmi důležité, aby EU průmyslovým odvětvím pomohla chopit se příležitostí a vypořádat se s výzvami.

3.4.2. EHSV poznamenává, že třetí zpráva o stavu energetické unie nepovažuje ohlášené odstoupení USA od Pařížské dohody za historickou příležitost pro evropské podniky, inovátory, pracovníky a investory k tomu, aby potvrdili celosvětové vedoucí postavení na rychle rostoucích světových trzích s čistou energií. EU by měla zvýšit své ambice ve všech oblastech čisté energie, od energetické účinnosti až po elektromobilitu, poskytnout evropským podnikům zdravý domácí trh, kde budou moci být bezpečně zaváděny inovace, a integrovanou průmyslovou strategii zaměřenou na vývoz čistých energetických řešení do zbývající části světa.

3.4.3. EHSV opakuje svou výzvu Komisi, aby provedla komplexní posouzení stávajících nástrojů nízkouhlíkové politiky a zajistila tak, aby byly k dosažení cílů nejefektivnějším způsobem využívány správné nástroje, a to na náležitě regulovaných trzích. Mělo by se zamezit nepřiměřené zátěži a dalším překážkám, jako je např. složitost účtů za energii, jež postihují uživatele energie z důvodu nedostatečné hospodářské soutěže na trhu a nedostatečné transparentnosti.

3.4.4. Nový seznam projektů společného zájmu způsobilých pro veřejné dotace EU, který doprovází třetí zprávu o stavu energetické unie, ukazuje, že počet projektů zaměřených na fosilní paliva se snížil na 53 projektů souvisejících s plynem oproti 77 na předchozím seznamu. Někteří analytici však tvrdí, že je to jen výsledek spojování a seskupování více projektů a že nový seznam obsahuje přibližně 90 projektů týkajících se plynu, což ve skutečnosti představuje nárůst. Vzhledem k tomu, že v souvislosti s investicemi do infrastruktury pro fosilní paliva hrozí značné environmentální a ekonomické riziko uvízlých aktiv, by měly být tyto projekty a také označování projektů jako projekt společného zájmu při nejbližší příležitosti znovu posouzeny.

3.5. *Energetická bezpečnost a geopolitický rozměr energetické unie*

3.5.1. EHSV se zasazuje za to, aby energetická bezpečnost zůstala hlavním cílem energetické unie, jak je uvedeno v jeho stanovisku z loňského roku. Klíčovými faktory, které k tomuto cíli přispívají a které je třeba zabezpečit, jsou energeticky účinné hospodářství a udržitelná a spolehlivá místní infrastruktura výroby, přenosu a skladování energie, dobře fungující trhy s energií a obchodní vztahy, které jsou plně v souladu s *acquis* EU. Cíl energetické bezpečnosti musí být lépe vymezen, přičemž je třeba nebrat v potaz pouze aspekty dovozu a domácí výroby energie, ale zahrnout rovněž potenciál pro zvyšování odolnosti v celém energetickém systému, společenské inovace, změny chování a kybernetickou bezpečnost.

3.5.2. Výbor vítá vnější rozměr energetické unie, jak je představen ve třetí zprávě o stavu energetické unie, a souhlasí s tím, že „vnější a rozvojová politika EU mají zásadní význam pro podporu přechodu na čistou energii a nízkouhlíkovou energetiku v globálním měřítku a pro posílení energetické bezpečnosti a konkurenceschopnosti EU“. Bohužel existuje stále více důkazů o tom, že se některé státy a společnosti zabývající se dovozem fosilních paliv do EU podílejí na praktikách, které jsou v běžné obchodní praxi nevhodné, a někdy se agresivně snaží ovlivňovat energetickou a klimatickou politiku členských států a dalších relevantních zúčastněných stran. Aby bylo zajištěno důvěryhodné a demokratické prostředí pro politickou diskusi o realizaci energetické unie, je třeba systematicky tyto činnosti sledovat, zveřejňovat je a aktivně na ně reagovat.

3.5.3. Vzhledem k digitalizaci energetických systémů je třeba vybudovat pokročilou digitální infrastrukturu, přičemž je nutné učinit opatření k posílení kybernetické bezpečnosti důležitou součástí úsilí o zajištění energetické bezpečnosti. Důležitým prvkem dopravního systému se stane také elektroenergetická infrastruktura, protože mezi inteligentními elektrorozvodnými sítěmi a elektrickými vozidly dochází k interakci. V tomto ohledu bude kybernetická bezpečnost propojených odvětví energetiky a dopravy a jejich digitálních infrastruktur ještě důležitější.

3.5.4. Úspěch evropské energetické unie závisí na schopnosti prosazovat evropské právní předpisy a zajistit, aby byly energetické projekty v Evropě prováděny v souladu s evropskými předpisy v oblasti trhu. Obzvláště důležité je to v případě investičních projektů, které mohou být v rozporu s cíli energetické unie a podle názorů mnohých s nimi jasně v rozporu jsou. To v řadě členských států vyvolává politické a ekonomické obavy, což je pak zase považováno za faktor, který přispívá k tomu, že společnost v těchto zemích již nemá důvěru v hodnoty, které je přivedly ke vstupu do Evropské unie. Neúspěšné prosazování právního státu je rovněž využíváno politiky, kteří se vůči evropské integraci staví váhavě, jako příklad, jímž poukazují na slabá místa integrace Unie, což dále narušuje jednotu a integritu EU. Výbor proto důrazně doporučuje, aby projekt jako Nord Stream 2 a další strategicky důležité projekty byly rozvíjeny v souladu s pravidly energetické unie.

4. Zapojení občanské společnosti a příspěvek EHSV

4.1. EHSV je přesvědčen, že zajištění úspěchu roku 2018 coby „roku přijetí závazku“ týkajícího se energetické unie je rozhodující nejen z demokratických důvodů, ale také z hlediska účinnosti transformace energetiky jako takové. Přeměna evropského energetického systému bude skutečně rychlejší, levnější a demokratičtější, pokud budou její hnací silou lidé, kteří se stále častěji budou stávat aktivními spotřebiteli, prozumenty, pracovníky a subjekty zajišťujícími crowdsourcing a skupinové financování transformace energetiky. Pro zajištění demokratizace, široké společenské účasti a sociální udržitelnosti transformace energetiky jsou klíčové prostředky mikrofinancování, které jsou k dispozici např. prostřednictvím místních půjček, a usnadnění investic. Evropská unie by se měla soustředit na přechod od stavu, kdy se energetická politika, a to i na vnitrostátní úrovni, řídí „rozhodnutími několika“, ke stavu, kdy je účinně řízena „činy všech“.

4.2. EHSV vítá výzvy třetí zprávy o stavu energetické unie k mobilizaci celé společnosti. Nejasné zůstává, jak Komise zajistí, aby k tomu došlo, protože neexistuje žádný skutečný návrh, jak to udělat, a zpráva dokonce uvádí velmi problematické příklady „průkopníků“ přechodu na čistou energii. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby stále více spolupracovala se subjekty s rozhodovací pravomocí a se zúčastněnými stranami, konkrétně aby se setkávala s národními a regionálními hospodářskými a sociálními radami a organizovanou občanskou společností s cílem společně zajistit čistou energii pro všechny Evropany.

4.3. EHSV je znepokojen mírou veřejné účasti občanů a komunit na legislativních návrzích poté, co byla v loňském roce oznámena a uskutečněna „rozsáhlá veřejná diskuse“. Navrhuje, aby budoucí zprávy o stavu energetické unie odrážely a jasně prezentovaly zlepšení politik a postupů v rámci energetické unie přijatých na základě veřejných diskusí a účasti veřejnosti.

4.4. V této souvislosti EHSV podporuje nedávno přijatou zprávu Evropského parlamentu, která uvádí, že „členské státy by měly vytvořit stálou mnohaúrovňovou platformu pro vedení dialogu o energetice, která zapojí místní orgány, organizace občanské společnosti, podnikatele, investory a další důležité zúčastněné strany do diskuse o různých možnostech zvažovaných pro energetickou a klimatickou politiku“. Výbor také opakuje, že je důležité zapojit do těchto platform odborové svazy, spotřebitelské organizace a organizace občanské společnosti působící v oblasti životního prostředí a poskytnout prostředky nezbytné pro jejich účinnou účast.

4.5. EHSV by rád aktivně přispíval k dalšímu rozvoji součinnosti a spolupráce mezi orgány na úrovni EU, organizovanou občanskou společností a místními a regionálními orgány a jejich institucemi, které jsou důležité s ohledem na cíle energetické unie. Místní a regionální orgány mají díky své blízkosti k široké veřejnosti a svým znalostem konkrétních místních podmínek klíč k účinnému přizpůsobení a provádění politik souvisejících s energetikou. Představují hlavní rozhodovací úroveň v odvětvích, jako jsou doprava, územní plánování, budovy a sociální zabezpečení, díky čemuž jsou nesmírně důležité pro koordinovaná opatření ve prospěch energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie.

4.6. EHSV se domnívá, že společenské a humanitní vědy hrají rozhodující úlohu v tom, že jak subjektům s rozhodovací pravomocí v oblasti ekonomiky a politiky, tak veřejnosti poskytují vhodné nástroje k pochopení toho, čím se řídí koneční uživatelé, včetně malých a středních podniků a veřejnosti, při výběru energetických zdrojů. Energetická unie proto potřebuje program EU pro výzkum a inovace po roce 2020, který bude zaměřen na specifické cíle a plně začlení společenské a humanitní vědy, jak navrhuje zpráva Evropské komise o maximalizaci dopadů programů EU pro výzkum a inovace vypracovaná nezávislou skupinou na vysoké úrovni (Lamyho zpráva).

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví rámec pro prověřování přímých zahraničních investic do Evropské unie

[COM(2017) 487 final – 2017/0224 (COD)]

(2018/C 262/16)

Zpravodaj: **Christian BÄUMLER**

Spoluzpravodaj: **Gintaras MORKIS**

Konzultace	Rada, 15. 11. 2017
Právní základ	Článek 207 SFEU
Odpovědná specializovaná sekce	Vnější vztahy
Přijato ve specializované sekci	28. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	203/1/3

1. Závěry a doporučení

1.1. Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) zdůrazňuje, že přímé zahraniční investice jsou důležitým zdrojem pro růst, zaměstnanost a inovace. Přímé zahraniční investice odjakživa představují zásadní faktor podílející se na pozitivním hospodářském a sociálním vývoji v EU. EHSV podporuje otevřené investiční prostředí a přímé zahraniční investice vítá.

1.2. EHSV konstatuje, že zahraniční investice mohou být nejen přínosné, ale také s nimi mohou být spojena rizika a mohou ohrozit národní bezpečnost a veřejný pořádek v jednom nebo více členských státech.

1.3. EHSV požaduje, aby otevřený postoj Unie vůči přímým zahraničním investicím doprovázela rozsáhlá a účinná politická opatření.

1.4. EHSV vítá Komisi navrhované nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví rámec pro prověřování přímých zahraničních investic do Evropské unie, ale poukazuje na to, že ještě není znám celý rozsah problému, neboť Komise při zahájení legislativního postupu neprovedla analýzu investičních toků a jejich dopadů.

1.5. Prověřování investic do podniků a objektů, které mají strategický význam pro národní bezpečnost a veřejný pořádek v EU, je kusé a nekoordinované – v některých zemích procesy prověřování zavedeny byly, v jiných nikoli, takže se investice v těchto zemích neprověřují vůbec. Systém na úrovni EU musí tento nedostatek napravit, odstranit rozdíly mezi jednotlivými členskými státy a zaručit ochranu národních a evropských zájmů.

1.6. Je třeba zajistit, aby členské státy, v nichž byly zavedeny procesy prověřování přímých zahraničních investic, jakož i státy, které žádné takové procesy nemají, mohly poskytovat i získávat stejně spolehlivé informace, i v podobě výročních zpráv předkládaných Evropské komisi, když členské státy nebo Komise shledají, že plánovaná nebo již uskutečněná přímá zahraniční investice v určitém členském státě může ohrozit bezpečnost nebo veřejný pořádek.

1.7. EHSV vítá, že navrhované nařízení stanoví základní procesní požadavky pro mechanismy prověřování, jako je transparentnost, zákaz diskriminace mezi různými třetími zeměmi a soudní přezkum, čímž zvyšuje bezpečnost investic a právní jistotu.

1.8. EHSV poukazuje na to, že EU má v oblasti přímých zahraničních investic výlučnou pravomoc. Pokud v členských státech EU existují vnitrostátní systémy prověřování, musí být pro tyto systémy vytvořen právní základ, aby se zabránilo právní nejistotě.

1.9. EHSV je znepokojen tím, že si Evropská komise vyhrazuje pouze právo na prověřování těch investic, jež mohou mít vliv na projekty nebo programy, které jsou v zájmu Unie. Mají-li přímé zahraniční investice přeshraniční dopad na celou EU nebo její části, musí EU využívat svou pravomoc v oblasti prověřování investic.

1.10. V návrhu Komise není dostatečně vysvětlen význam pojmů „bezpečnost“ a „veřejný pořádek“. EHSV poukazuje na to, že v hospodářských odvětvích, které se na prověřování mohou podílet, přetrvává nejistota ohledně toho, zda se tyto pojmy vztahují také na strategická odvětví a klíčové základní technologie. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby vyvinula další úsilí s cílem vyjasnit tento problém.

1.11. EHSV podporuje povinné zřízení kontaktních míst v členských státech a vyslovuje se pro vytvoření skupiny pro koordinaci prověřování investic v EU. Úloha těchto dvou orgánů, úroveň zastoupení ani jejich vzájemný vztah však nejsou zcela jasné. Komise by tyto otázky měla objasnit.

1.12. EHSV doporučuje zapojit náležitým způsobem sociální partnery a občanskou společnost.

1.13. EHSV navrhuje, aby bylo prověřování investic rozšířeno na citlivé oblasti infrastruktury a prostředky, které zachovávají společenské funkce. Řadí se mezi ně zásobování energií a vodou, doprava, digitální infrastruktura, finanční služby, finanční trh a zdravotnictví.

1.14. EHSV podporuje rozšíření prověřování investic na klíčové základní technologie v případech, kdy jsou investoři kontrolováni vládou třetí země nebo jsou na ni napojeni. EHSV navrhuje, aby byl v nařízení stanoven zvláštní postup prověřování pro přímé zahraniční investice od státních investorů nebo investorů spojených s vládou z třetích zemí.

1.15. EHSV je přesvědčen o tom, že proces prověřování bude účinnější, pokud bude uplatňován na plánované přímé zahraniční investice, a nikoli na dokončené přímé investice, a žádá Komisi, aby tento návrh zahrnula do návrhu nařízení. Výbor v první řadě doporučuje, aby bylo prováděno monitorování uskutečněných investic.

1.16. EHSV v zájmu bezpečnosti investic doporučuje, aby byly stanoveny lhůty jak pro rozhodnutí, zda má být zahájeno prověřování investice, tak pro prověřování jako takové.

1.17. EHSV poukazuje na to, že v procesu prověřování musí být zaručena důvěrnost obchodních údajů, aby nebyli odrazeni potenciální investoři.

1.18. EHSV doporučuje spolupracovat při prověřování investic s USA a dalšími obchodními partnery a také provést mezinárodní sjednocení pravidel pro prověřování přímých zahraničních investic. Jako vzor by přitom mohl sloužit Výbor pro zahraniční investice (CFIUS) Spojených států.

1.19. Třebaže se návrh nařízení nezabývá otázkou reciprocity, vyzývá EHSV Komisi, aby při veškerých jednáních EU se třetími zeměmi ve věci přímých zahraničních investic uplatňovala zásadu reciprocity, jelikož stále více investorů ze zemí mimo EU nakupuje podniky a objekty v EU, zatímco investoři pocházející z EU se při investování v jiných zemích často setkávají s překážkami. Výbor v první řadě vyzývá k tomu, aby byla urychlena jednání o investiční dohodě s Čínou.

2. Obecné připomínky

2.1. EHSV v zásadě souhlasí s hlavními body návrhu Evropské komise týkajícího se nařízení, kterým se stanoví postup prověřování přímých zahraničních investic do Evropské unie, podle nichž je Evropská unie otevřená vůči zahraničním investicím a přímé zahraniční investice přispívají k růstu v Unii tím, že zlepšují její konkurenceschopnost, vytvářejí pracovní místa, přinášejí kapitál, technologie, inovace a odborné znalosti a otevírají nové trhy pro vývoz z Unie.

2.2. Obavy však vzbuzuje skutečnost, že zahraniční investoři, zejména státní podniky, ze strategických důvodů kupují evropské podniky, které disponují klíčovými základními technologiemi, a chystají se převzít infrastrukturu, významné budoucí technologie a další aktiva, která jsou důležitá pro zajištění bezpečnosti členských států i celé EU.

2.3. V uplynulých deseti letech investice ze třetích zemí v EU znatelně vzrostly. Sdělení Evropské komise „Vstřícnost vůči přímým zahraničním investicím a současná ochrana základních zájmů“ obsahuje statistické údaje, z nichž vyplývá, že většina investic pochází z USA, Kanady, Švýcarska a dále z Brazílie, Číny a Ruska. Během finanční krize v roce 2008 se čínské investice v členských státech EU zdesetinásobily! Z 2 miliard EUR v roce 2009 vzrostly na téměř 20 miliard EUR v roce 2015. Jen v roce 2016 dosáhly přímé čínské investice v EU hodnoty 35 miliard EUR. Oproti roku 2015 to představuje nárůst o 77 %, oproti roku 2010 dokonce o 1 500 %. Investice podniků pocházejících z EU v Číně přitom v roce 2016 naopak klesly o 25 %.

2.4. V únoru 2017 vyzvaly tři členské státy – Francie, Německo a Itálie – Evropskou komisi, aby přepracovala předpisy týkající se přímých zahraničních investic do Evropské unie. Přimělo je k tomu znepokojení ohledně odlivu technologických znalostí do zahraničí, neboť stále více investorů ze třetích zemí kupuje technologie EU pro strategické cíle těchto zemí, zatímco investoři z EU se často setkávají s překážkami omezujícími investice v jiných zemích. Uvedené tři členské státy poukázaly na to, že v případech, kdy investoři z EU získají jen omezený přístup na trhy mimo EU, by měla být dodržena zásada reciprocity. Tyto tři členské státy Evropskou komisi vyzvaly, aby vyvinula evropský nástroj, který by „zabránil škodám způsobeným jednostrannými přímými strategickými investicemi zahraničních kupujících v oblastech citlivých z hlediska bezpečnosti nebo průmyslové politiky a zajistil reciprocitu. Vnitrostátní nástroje, které jsou v současné době na úrovni členských států EU k dispozici, nepostačují k tomu, aby takovou ochranu zaručily.“

2.5. Evropský parlament ve svém usnesení ze dne 5. července 2017 vyzval Komisi a členské státy k tomu, aby prověřovaly přímé zahraniční investice ze třetích zemí do strategických odvětví, infrastruktury a klíčových budoucích technologií.

2.6. Evropská komise předložila návrh nařízení, v němž navrhuje právní rámec pro prověřování zahraničních investic ze třetích zemí.

2.7. Evropská komise se rozhodla tento návrh omezit na oblast bezpečnosti a veřejného pořádku, aby mezi členskými státy byla dosažena minimální shoda. Dle vysvětlení Komise tyto oblasti zahrnují například elektronickou komunikaci, kybernetickou bezpečnost, ochranu kritické infrastruktury a průmyslovou konkurenceschopnost produktů a služeb kybernetické bezpečnosti.

2.8. Samotný význam pojmů „bezpečnost“ a „veřejný pořádek“ není v daném kontextu dostatečně jasný na to, aby se předešlo problémům a odlišnému výkladu. EHSV poukazuje na to, že v hospodářských odvětvích, které se na prověřování mohou podílet, přetrvává nejistota ohledně toho, zda se tyto pojmy vztahují také na strategická odvětví a klíčové základní technologie. EHSV vyzývá Evropskou komisi, aby vyvinula další úsilí s cílem vyjasnit tento problém.

2.9. EHSV bere na vědomí, že Evropská komise plně uznává, že si členské státy při prověřování přímých zahraničních investic musí zachovat nezbytnou pružnost (viz COM(2017) 494). To by znamenalo, že by o přímých zahraničních investicích ze třetích zemí mohly rozhodovat jen členské státy.

2.10. EHSV vždy zastával názor, že obchodní a investiční politika EU musí být ve shodě a souladu s hospodářskou politikou a dalšími politikami Unie, včetně politik v oblasti „ochrany životního prostředí, důstojných pracovních podmínek, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci“. Účinná investiční strategie EU hraje klíčovou roli při zachování konkurenceschopnosti EU v době rychlých hospodářských změn a výrazných posunů v relativní hospodářské síle na celém světě.

2.11. EHSV poukazuje na to, že EU má jednu z nejotevřenějších ekonomik vůči přímým zahraničním investicím. Příliv těchto investic do EU neustále roste. Čím dál více se zaměřují na strategicky vybraná odvětví a na nadprůměrně velké podniky a stále častěji pocházejí od státních podniků nebo investorů s úzkou vazbou na vládu.

2.12. Naproti tomu se podle Komise od roku 2016 na globální úrovni rozšiřuje omezování přímých zahraničních investic. Investorům z EU ve třetích zemích často nejsou přiznána stejná práva jako investorům v EU. EHSV již v roce 2011 vyjádřil politování nad tím, že se Komise při přípravě „cesty k ucelené evropské mezinárodní investiční politice“ nevyslovila k otázce akvizic strategicky významných podniků, a vyzval, aby bylo zvaženo uplatňování zásady reciprocity.

2.13. EHSV zdůrazňuje, že zmíněné tři členské státy, které daly podnět k vypracování evropského nástroje pro prověřování investic, poukázaly na to, že by měla být dodržována zásada reciprocity v případech, kdy investoři z EU získají jen omezený přístup na trhy mimo EU. Předmětný návrh se otázkou reciprocity nezabývá. Avšak co se týče přímých zahraničních investic, měla by být zásada reciprocity dodržována při veškerých jednáních EU se třetími zeměmi o těchto investicích.

2.14. Zahraniční investice do EU se navíc strategicky zaměřují na nákup evropských podniků, které vyvíjejí klíčové základní technologie nebo provozují infrastruktury, jež jsou nezbytné k plnění důležitých úkolů ve společnosti a v ekonomice. Kombinace těchto jevů vyvolala oprávněné obavy evropských občanů, podniků a členských států. S těmito obavami je spojena nezbytnost přijetí vhodných opatření, která byla avizována v diskusním dokumentu Komise o globalizaci zveřejněném dne 10. května 2017 a v **projevu o stavu Unie** ze dne 13. září 2017.

2.15. EHSV požaduje, aby otevřený postoj Unie vůči přímým zahraničním investicím doprovázela rozsáhlá a účinná politická opatření.

2.16. EHSV zdůrazňuje, že část členských států již dávno pochopila, že zahraniční investice mohou být nejen přínosné, ale také s nimi mohou být spojena rizika a mohou ohrozit národní bezpečnost a veřejný pořádek. To platí zvláště v případech, kdy jsou investice zaměřeny na strategicky významné podniky a objekty. Proto tyto členské státy zavedly vnitrostátní systémy prověřování zahraničních investic.

2.17. EHSV poukazuje na to, že prověřování investic do podniků a objektů, které mají strategický význam pro národní bezpečnost nebo bezpečnost EU, je kusé a nekoordinované – v některých zemích procesy prověřování zavedeny byly, v jiných nikoli, takže se investice v těchto zemích neprověřují vůbec. Je zřejmé, že za těchto okolností nelze zajistit ochranu členských států ani samotné EU před investicemi zaměřenými na akvizice důležitých podniků a objektů tehdy, když třetí země v zájmu uskutečnění svých politických a hospodářských úmyslů cíleně naplánuje a využívá příležitosti pro manipulaci. Systém, který by měl být zaveden na úrovni EU, musí odstranit rozdíly mezi jednotlivými členskými státy a zaručit ochranu národních a evropských zájmů.

2.18. „Prověřování investic“, které navrhuje Evropská komise, představuje podle EHSV první krok správným směrem, ale celkově vzato tyto požadavky neuspokojí. Návrh po členských státech dokonce ani nevyžaduje, aby zavedli vlastní prověřování investic.

2.19. EHSV uznává, že záměrem Komise je zajistit prostřednictvím daného nařízení právní jistotu v členských státech, jež si vytvořily vlastní mechanismy prověřování investic.

2.20. EHSV vítá, že navrhované nařízení stanoví základní procesní požadavky pro mechanismy prověřování, jako je transparentnost, zákaz diskriminace mezi různými třetími zeměmi a soudní přezkum, čímž zvyšuje bezpečnost investic.

2.21. Cílem nařízení je sice shromáždit větší množství informací o přímých zahraničních investicích v EU a sledovat využívání mechanismů pro výběr v členských státech, v praxi však bude velmi obtížné zajistit harmonizované provádění na úrovni EU. Je třeba zajistit, aby jak členské státy, v nichž byly zavedeny procesy prověřování přímých zahraničních investic, tak státy, které žádné takové procesy nemají, poskytovaly i získávaly stejně spolehlivé informace, i v podobě výročních zpráv předkládaných Evropské komisi, když členské státy nebo Komise shledají, že plánovaná nebo již uskutečněná přímá zahraniční investice v určitém členském státě může ohrozit bezpečnost nebo veřejný pořádek.

2.22. EHSV podporuje návrh Komise uložit členským státům povinnost zřídit kontaktní místa a návrh vytvořit koordinační skupinu složenou ze zástupců členských států. Úloha těchto dvou orgánů, úroveň zastoupení ani jejich vzájemný vztah však nejsou zcela jasné. Výbor doporučuje zapojit náležitým způsobem sociální partnery a občanskou společnost.

2.23. EHSV je znepokojen tím, že si Evropská komise vyhrazuje pouze právo na prověřování těch investic, jež mohou mít vliv na projekty nebo programy, které jsou v zájmu Unie. Pokud odpovědnost za kontrolu přímých zahraničních investic ponese převážně členské státy, hrozí nebezpečí, že si zahraniční investor s cílem převzít důležité podniky a objekty pro svou prvotní investici zvolí zemi, která je proti takovým investicím nejméně chráněna, a poté přes vnitřní trh získá přístup k zemím s vyšší úrovní ochrany investic.

2.24. EHSV poukazuje na to, že EU má výlučnou pravomoc v oblasti přímých zahraničních investic, jež spadají pod výlučnou pravomoc v oblasti společné obchodní politiky zakotvenou v Lisabonské smlouvě. Podle článku 207 SFEU jsou přímé zahraniční investice součástí společné obchodní politiky EU. Podle článku 206 SFEU Unie přispívá „k postupnému odstranění omezení mezinárodního obchodu a přímých zahraničních investic“.

2.25. EHSV je toho názoru, že by EU měla využívat svou pravomoc v souvislosti s přímými zahraničními investicemi, mají-li tyto investice přeshraniční dopad na celou EU nebo její části. V rukou Komise musí být jak prověřování investic, tak rozhodování o tom, zda jsou tyto investice přípustné. Členské státy musí mít vymahatelné právo na konzultaci a být prostřednictvím koordinační skupiny, jež má být vytvořena, zapojeny do procesů rozhodování o přímých zahraničních investicích.

2.26. EHSV poukazuje na to, že EU ve směrnici o kritické infrastruktuře a ve směrnici o bezpečnosti sítí a informačních systémů vymezila citlivé oblasti, které se dotýkají základních bezpečnostních zájmů. Ke „kritické“ infrastruktuře patří podle směrnice o kritické infrastruktuře prostředky a systémy, které jsou zásadní pro zachování nejdůležitějších společenských funkcí, zdraví, bezpečnosti, zabezpečení nebo dobrých hospodářských či sociálních podmínek. Směrnice o bezpečnosti sítí a informačních systémů se týká poskytovatelů služeb, kteří vytvářejí předpoklady pro „kritické“ společenské a ekonomické činnosti. Patří mezi ně energetika, doprava, finanční služby a finanční trh a také systém zdravotní péče a zásobování vodou.

2.27. EHSV již v roce 2011⁽¹⁾ zdůraznil, že obchodní partneři jako Kanada a USA disponují mechanismy kontroly přímých zahraničních investic a že by investice měly být součástí širěji pojištěné zahraniční politiky EU.

2.28. EHSV poukazuje na to, že USA mají rozsáhlý a velmi flexibilní soubor nástrojů pro prověřování investic. Prověřování zahraničních investic v USA provádí na federální úrovni meziresortní výbor nazvaný CFIUS. Tento výbor může transakci, kterou zamítá, pozastavit, zakázat nebo stanovit podmínky. Jeho hlavním úkolem je odhalit nebezpečí pro národní bezpečnost v důsledku fúzí a akvizic, jež by mohly vést k ovládnutí amerického podniku zahraničním subjektem.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k evropské mezinárodní investiční politice, zpravodaj: pan PEEL (Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 150).

Nebezpečí pro národní bezpečnost je definováno jako narušení bezpečnosti USA akvizicí kritické technologie nebo prvků infrastruktury. Dohled je upraven ve vlastních předpisech výboru, díky čemuž může CFIUS tuto definici přizpůsobit. Tato forma prověřování investic by mohla být zajímavá i pro EU.

2.29. Čína uplatňuje odvětvová omezení zahraničních investic. Čínská Národní komise pro rozvoj a reformy (NDRC) a ministerstvo obchodu (MOFCOM) používají verzi katalogu odvětví pro řízení zahraničních investic (Catalogue of Industries for Guiding Foreign Investment) z roku 2017. Obsahuje národní „negativní seznam“, v němž jsou uvedena odvětví, v nichž jsou zahraniční investice omezeny nebo zakázány. „Omezeny“ znamená, že podléhají předchozímu souhlasu MOFCOM. Díky sestavení tohoto seznamu má vláda možnost vymáhat své omezení a podmínky. Na tomto negativním seznamu jsou jak politicky citlivá odvětví, jako jsou tištěná média, tak celý automobilový průmysl, na který se vztahuje zvláštní pravidlo pro společné podniky. V odvětvích, na něž se žádná omezení nevztahují, vláda vyžaduje pouze registraci zahraničních investičních projektů.

2.30. EHSV poukazuje na to, že Čína ve svém strategickém přístupu „Made in China 2025“ jmenuje klíčová odvětví: „informační technologie příští generace, špičková digitální řídicí technika a robotika, zařízení pro letectví a kosmonautiku, zařízení pro námořní inženýrství a stavba vyspělých námořních plavidel, vyspělá zařízení pro železnici, energeticky úsporná vozidla a vozidla s inovativní technologií pohonu, elektrická zařízení, stroje a zařízení pro zemědělství, nové materiály, biomedicína a špičková lékařská zařízení.“ V těchto odvětvích je třeba počítat s větší pravděpodobností převzetí evropskými podniky.

2.31. EHSV konstatuje, že výhrady ohledně přímých zahraničních investic se netýkají jen Číny. Ruské investice, zejména v oblasti energetiky, vzbuzují v dotčených zemích obavy ohledně možné závislosti v tomto strategicky důležitém odvětví.

2.32. EHSV pokládá oblast použití navrženého prověřování investic za příliš omezenou a navrhuje rozšířit kontrolu investic na strategické oblasti a zejména na klíčové základní technologie. Při určování těchto strategických oblastí by měl být zohledněn program „Made in China 2025“.

2.33. EHSV se domnívá, že takové prověřování investic, které zahrnuje i strategicky důležité klíčové základní technologie, je slučitelné s pravidly WTO. EU provedla Dohodu o subvencích a vyrovnávacích opatřeních (Agreement on Subsidies and Countervailing Measures – ASCM). Je tudíž možné zamítnout přímé zahraniční investice při ohrožení základních bezpečnostních zájmů, k čemuž podle EHSV dochází v případě, že jde o zachování hodnot určité společnosti. Rozsáhlejší omezení přímých zahraničních investic je možné tehdy, když investora kontroluje vláda nebo na ni je napojen.

2.34. EHSV sdílí názor Komise, že by se v procesu prověřování mělo přihlížet k tomu, zda zahraničního investora kontroluje vláda třetí země, a to i prostřednictvím významné finanční podpory. EHSV navrhuje, aby byl v nařízení stanoven zvláštní postup prověřování pro přímé zahraniční investice od státních investorů nebo investorů spojených s vládou z třetích zemí.

2.35. EHSV je přesvědčen o tom, že proces prověřování bude účinnější, pokud bude uplatňován na plánované přímé zahraniční investice, a nikoli na dokončené přímé investice, a žádá Komisi, aby tento návrh zahrnula do návrhu nařízení. Výbor v první řadě doporučuje, aby bylo prováděno monitorování skutečných investic.

2.36. EHSV vítá nařízení, jež Komise navrhla, je však zřejmé, že ještě není znám celý rozsah problému. Komise při zahájení legislativního postupu neprovedla analýzu investičních toků a jejich dopadů, ale zahájila analýzu investičních toků teprve později.

3. Konkrétní připomínky

3.1. EHSV doporučuje spolupracovat s USA a dalšími obchodními partnery. Mezinárodní sjednocení pravidel pro prověřování přímých zahraničních investic by omezilo spory a podpořilo bezpečnost investic. Se zeměmi jako Čína by se mělo alespoň usilovat o dialog o její domácí i zahraniční investiční politice. Cílem by měly být investiční a obchodní dohody vycházející z norem EU a zásady reciprocity. Výbor v první řadě vyzývá k tomu, aby byla urychlena jednání o investiční dohodě s Čínou.

3.2. Doba trvání prověřování by se mohla stát významnou překážkou pro potenciální investory a celkově narušit konkurenceschopnost dané země. V zájmu omezení těchto nepříznivých dopadů by doba trvání prověřování investic v EU neměla být delší než doba stanovená pro vnitrostátní procesy.

3.3. Aby se předešlo zvýšení administrativní zátěže, je třeba prozkoumat, zda by měla být stanovena minimální výše investic, od které bude prověření nezbytné. Přitom je nutné vzít v potaz skutečnost, že pro určitou klíčovou základní technologii může mít zásadní význam i zakládání nových podniků.

3.4. Cílem nařízení je sice shromáždit větší množství informací o přímých zahraničních investicích v EU a sledovat využívání mechanismů prověřování v členských státech, v praxi však bude velmi obtížné zajistit harmonizované provádění na úrovni EU. Příčinou jsou rozdíly mezi členskými státy, v nichž mechanismy prověřování přímých zahraničních investic existují, a členskými státy, které takové mechanismy nemají. Tento systém by neměl vést ke vzniku nerovných práv a povinností ohledně spolupráce mezi jednotlivými zeměmi a Evropskou komisí při výměně informací v případech, kdy mohou mít určité plánované nebo dokončené zahraniční investice dopad na bezpečnost nebo veřejný pořádek.

3.5. Nařízení neukládá členským státům, které obdrží připomínky od ostatních členských států, povinnost náležitě je zohlednit. To stejné platí pro stanoviska Komise týkající se určitého členského státu, který se daným stanoviskem Komise nemohl bezpodmínečně řídit. Tyto případy vyžadují podrobnější vysvětlení. Není jasné, jaké následky (a zda vůbec nějaké) lze očekávat, jestliže bude Komise vysvětlení členského státu považovat za nedostatečné.

3.6. V budoucím vývoji nástroje pro prověřování investic by přinejmenším měly být zohledněny také jiné faktory, které mohou mít dopad na bezpečnost a veřejný pořádek – praktiky narušující spravedlivý obchod, omezení hospodářské soutěže a nedostatečná transparentnost investic. Investiční a obchodní politika musí být součástí průmyslové politiky EU.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Akční plán EU na období 2017–2019 – Boj proti rozdíům v odměňování žen a mužů

[COM(2017) 678 final]

(2018/C 262/17)

Zpravodajka: **Anne DEMELENNE**

Spoluzpravodajka: **Vladimíra DRBALOVÁ**

Konzultace	Evropská komise, 13. 12. 2017
Právní základ	Článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná specializovaná sekce	Zaměstnanost, sociální věci, občanství
Přijato ve specializované sekci	27. 3. 2018
Přijato na plenárním zasedání	19. 4. 2018
Plenární zasedání č.	534
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	194/3/4

1. Závěry a doporučení

1.1. EHSV obecně vítá, že Evropská komise usiluje o odstranění přetrvávajících rozdílů v odměňování žen a mužů a že za tímto účelem v tomto akčním plánu navrhuje rozsáhlý a soudržný soubor opatření. Nicméně má za to, že by si každá z osmi oblastí zasloužila důkladné rozpracování.

1.2. EHSV doporučuje zaměřit se na kulturní kořeny a stereotypy v systémech vzdělávání a učňovské přípravy, které ovlivňují kariérní volbu. Dále doporučuje důkladně zkoumat příčiny segregace na trzích práce a zavádět proti ní silnější opatření.

1.3. EHSV souhlasí s návrhem Komise týkajícím se transparentnosti odměňování a auditů odměňování v odvětvích a podnicích v zájmu usnadnění shromažďování individualizovaných (statistických) údajů a vhodných akčních plánů. Evropský semestr představuje účinný nástroj, který podpoří členské státy v tom, aby bezodkladně přijaly vhodná opatření a zaváděly zejména spolehlivé infrastruktury zařízení pro péči o děti a dlouhodobou péči, které by byly přístupné a finančně dostupné.

1.4. EHSV doporučuje pokračovat v úsilí strategie Evropa 2020 o dosažení cíle 75 % zaměstnanosti žen a mužů, a to nejlépe na plný úvazek.

1.5. EHSV vítá, že Komise v tomto procesu uznává zásadní úlohu sociálních partnerů coby klíčových aktérů na trhu práce. Zároveň zdůrazňuje přínos organizací občanské společnosti a zásad partnerství na základě jasně stanovených odpovědností.

1.6. EHSV Komisi vyjadřuje uznání za finanční prostředky přidělené na různé projekty, ale trvá na tom, že je zapotřebí v zájmu plnění celého akčního plánu uvolnit další finanční prostředky ve víceletém finančním rámci, a to především na financování infrastruktur pro péči o děti a dlouhodobou péči, aniž by to znevýhodňovalo členské státy (tedy na základě dodržování zlatého pravidla).

2. Úvod

2.1. Zásada rovného odměňování je stanovena ve Smlouvách EU již od roku 1957. Dosažení rovného odměňování prosazováním práv žen znamená výhodu pro všechny: jde o pokrok ke spravedlivé a rovnoprávné společnosti, která bude přínosem pro všechny⁽¹⁾. Boje za práva žen postavily nerovnosti mezi ženami a muži do popředí zájmu a přivedly zákonodárce (na všech úrovních správy) k tomu, aby v této záležitosti přijali opatření. Tyto nerovnosti však přesto dále existují v různých sociálních vztazích, v rodině, ve škole, ve společnosti, v politice a i v pracovním prostředí.

2.2. Vyřešení „neočistěného“ rozdílu v odměňování žen a mužů nadále zůstává problémem, jež je třeba překonat. EU, členské státy a sociální partneři musí za pomoci občanské společnosti koordinovat svou činnost v rámci cíleného přístupu a kombinovat uplatňování legislativních a nelegislativních opatření, jež mají současně řešit rozmanité příčiny nerovnosti v odměňování žen a mužů, a to na vnitrostátní i evropské úrovni v rámci provádění strategie Evropa 2020.

2.3. Rozdíl v odměňování žen a mužů je nižší v zemích, kde je vyšší celková rovnost, a v zemích, kde kolektivní vyjednávání umožňuje značnou ochranu. Lepší uplatňování sociálního dialogu o 1 % sníží podle odhadů rozdíl v odměňování žen a mužů o 0,16 % a čím vyšší bude míra koordinace na úrovni tvorby mezd, tím rovnější bude rozdělení odměn⁽²⁾.

3. Souvislosti v číselných údajích

3.1. Podle rozdílu v odměňování žen a mužů vydělávají ženy v EU nadále v průměru o 16,3 % méně než muži. Pochopení příčin a důsledků tohoto jevu je prvním krokem k odstranění rozdílu v odměňování žen a mužů. Všechny níže uvedené faktory jsou na jedné straně součástí daného problému a na druhé straně součástí jeho řešení.

3.2. Míra zaměstnanosti: strategie Evropa 2020 stanovila cíl míry zaměstnanosti žen a mužů v roce 2020 ve výši 75 %. Nicméně v roce 2014 dosahovala míra celkové zaměstnanosti v EU 64,9 %, přičemž v případě žen byla obzvláště nízká (59,6 % žen oproti 70,1 % mužů ve věku 20 až 64 let). Zapojení žen se stává zásadní a na trhu práce je třeba provést radikální úpravu tím, že bude zajištěno, aby na něj ženy měly přístup. Nadace Eurofound ve své zprávě o rozdílech v zaměstnanosti mužů a žen odhaduje, že tyto rozdíly stojí EU přibližně 370 miliard EUR ročně, což odpovídá 2,8 % HDP EU.

3.3. Částečný úvazek: v roce 2015 pracovalo přibližně 8 z 10 zaměstnaných v EU na plný úvazek a 2 z 10 zaměstnaných na úvazek částečný. Z tohoto počtu 44,7 milionu pracovníků na částečný úvazek bylo 10 milionů podzaměstnaných, což znamená, že si přáli svůj pracovní úvazek zvýšit. To představuje více než pětinu (22,4 %) všech pracovníků na částečný úvazek a 4,6 % celkové zaměstnanosti v EU. Dvě třetiny těchto podzaměstnaných pracovníků na částečný úvazek tvořily ženy (66 %). Tato situace má negativní dopad na vyhlídky na vzdělávání, na vývoj pracovní kariéry, na podporu v nezaměstnanosti a důchodová práva.

3.4. Genderová vyváženost na vedoucích místech: podle indexu rovnosti žen a mužů z roku 2017, který zveřejnil vysoce efektivní Evropský institut pro rovnost žen a mužů (EIGE), vykazuje rozdíl v zastoupení žen a mužů při politickém, sociálním a ekonomickém rozhodování v rámci osmi oblastí, které index hodnotil, nejnižší míru rovnosti. Pokud se však zaměříme konkrétně na ekonomickou oblast, index z let 2013 a 2017 v souhrnu ukazuje postupné zvyšování počtu žen ve správních radách, a to z 9 % v roce 2003 na 21 % v roce 2015. Platí to pro členské státy, které přijaly závazné právní předpisy, jako je Francie nebo Nizozemsko. Tento odhad se týká pouze velkých kotovaných podniků.

3.5. Ačkoli mikropodniky a malé a střední podniky představují velkou většinu zaměstnavatelů v Evropě (v roce 2014 tvořily 99,8 % všech podniků v EU-28 a zaměstnávaly téměř 90 milionů osob, tj. 67 % celkové zaměstnanosti), indexy a politická opatření se soustřeďují na největší správní rady. I když legislativní opatření zavedená během posledních deseti let dosáhla značného pokroku, stále je zapotřebí vyvinout další úsilí. Jednotlivé členské státy mají k dispozici různé nástroje: dobrovolné přístupy, kvóty, sankce atd.

⁽¹⁾ Celkový přehled podává Zpráva o genderových rozdílech ve světě za rok 2017 (The Global Gender Gap Report 2017): <https://www.weforum.org/reports/the-global-gender-gap-report-2017>.

⁽²⁾ Usnesení přijaté výkonným výborem Evropské konfederace odborových svazů (EKOS) na schůzi konané ve dnech 17. a 18. června 2015: „Kolektivní vyjednávání – účinný nástroj ke snižování rozdílů v odměňování žen a mužů“.

3.6. Krize a v některých členských státech i úsporná opatření související s rozpočtovými reformami vedly ke snížení prostředků a investic určených na sociální a veřejné infrastruktury. Přestože se stal přístup k těmto infrastrukturám obtížnější, nebylo provedeno žádné posouzení dopadů podle pohlaví. Existuje však přímá souvislost mezi chudobou matek a rizikem chudoby a sociálního vyloučení dětí. Nyní navíc sledujeme, že rozdíl mezi ženami a muži v oblasti důchodů dosahoval v EU v roce 2015 38 %⁽³⁾, což znamená, že mnohem více žen je ohroženo chudobou v pokročilém věku.

3.7. Segregace žen a mužů v povoláních a odvětvích: podle Komise je segregace v odvětvích činnosti na základě pohlaví jedním z hlavních hnacích faktorů rozdílů v odměňování žen a mužů. Několika odvětvím a povoláním nadále dominují muži nebo ženy: méně žen se rozhoduje pro lépe placená odvětví, jako je stavebnictví, průmysl, doprava, přírodní vědy a IKT. „Přilákání většího počtu žen do odvětví přírodních věd, techniky, inženýrství a matematiky (STEM) by přispělo ke zvýšení HDP EU na obyvatele o 2,2 až 3,0 % v roce 2050.“⁽⁴⁾ Komise mimo jiné konstatuje, že muži naopak zřídka vstupují do klíčových odvětví pro budoucnost evropské společnosti a hospodářství, jako jsou vzdělávání, pečovatelské a ošetrovatelské profese ve zdravotnictví.

3.8. Podle akčního plánu ženy opouštějí trh práce, aby se staraly o děti a/nebo rodinné příslušníky, a pokud neopustí trh práce úplně, často přijímají méně kvalifikované pozice, aby po návratu do zaměstnání zvládaly i svou úlohu v rodině⁽⁵⁾. Negativním dopadem na účast žen na trhu práce vyplývajícím z toho, že chybí zařízení pro péči o děti, která by byla kvalitní, cenově dostupná a nabízela by dlouhou provozní dobu, se zabývají barcelonské cíle, které však dosud zdaleka nebyly splněny.

3.9. Zvláštní pozornost je třeba věnovat dopadu na mzdu některých zranitelných skupin (ženy samoživitelky, ženy s nízkou kvalifikací a ženy, které jsou navíc přistěhovalkyně, jsou zdravotně postižené atd.).

4. Navrhovaný akční plán

4.1. Akční plán, který nyní navrhuje Komise, obsahuje soudržný soubor opatření zaměřených na řešení rozdílů v odměňování mužů a žen ze všech možných úhlů, spíše než na vymezení jediného faktoru nebo příčiny. Tyto činnosti se budou navzájem posilovat. EHSV tento plán podporuje, doporučuje však Komisi, aby zajistila hodnocení stávajících opatření, která již byla doporučena, a aby je případně provedla prostřednictvím evropského semestru.

4.2. Bylo určeno osm hlavních směrů činnosti:

1. důslednější uplatňování zásady rovného odměňování;
2. boj proti segregaci v jednotlivých povoláních a v odvětvích (horizontální segregaci);
3. rozbití „skleněného stropu“ (vertikální segregace);
4. řešení problematiky znevýhodnění rodičů a pečujících osob;
5. lepší zhodnocování dovedností, úsilí a oblastí odpovědnosti žen;
6. boj proti nevědomosti: odhalování nerovností a stereotypů;
7. upozorňování na rozdíly v odměňování žen a mužů a informování o nich;
8. posilování partnerství pro boj proti rozdílům v odměňování žen a mužů.

Mají-li být tato opatření účinná, bude mezi opatřeními, jež přijímají klíčové zúčastněné strany na úrovni EU a na vnitrostátní i podnikové úrovni, zapotřebí synergie.

⁽³⁾ Společná zpráva o zaměstnanosti za rok 2017 (Joint Employment Report 2017).

⁽⁴⁾ COM(2017) 678 final.

⁽⁵⁾ Úř. věst. C 129, 11.4.2018, s. 44.

4.3. EHSV konstatuje, že většina navrhovaných opatření v oblasti rovnosti žen a mužů je vhodná. Domnívá se, že tento ambiciózní akční plán bude účinný, pokud bude vycházet ze společného chápání faktorů, které způsobují rozdíly v odměňování žen a mužů. V této souvislosti má zásadní význam sběr statistických údajů, který provádí Eurostat. Tyto statistiky by měly být založeny na individuálních údajích a nikoli na údajích týkajících se domácností, neboť tyto údaje přispívají k tomu, že chudoba žen není patrná. Tento plán se musí rovněž opírat o aktivní zapojení všech veřejných i soukromých subjektů na všech úrovních: místních samospráv, orgánů EU, členských států, sociálních partnerů, soukromých a veřejných podniků, vzdělávacích institucí, organizací občanské společnosti atd.

4.4. EHSV připomíná členským státům, že je třeba investovat do nediskriminačních a začleňujících vzdělávacích systémů. Je třeba podporovat vyváženější zastoupení obou pohlaví ve studijních oborech budoucnosti, jako jsou STEM (přírodní vědy, technologie včetně IKT, inženýrství a matematika), aby dívky byly schopny získat zaměstnání v odvětvích, která jsou perspektivnější a lépe placená. Bylo by také zapotřebí, aby ženy mohly absolvovat v průběhu své kariéry dodatečnou odbornou přípravu (prostřednictvím nových technologií, jako je distanční vzdělávání), která je výborným důvodem pro kariérní, a tedy i platový postup. Aby bylo možné řešit demografické výzvy, aniž by to bylo na úkor žen, bylo by vhodné podporovat obdobnou genderovou vyváženost v sociálních odvětvích, v nichž jsou více zastoupeny ženy.

4.5. EHSV vyzývá Komisi, aby zvyšovala informovanost podniků o problematice rovného odměňování žen a mužů a především o tom, co je v jejich vlastním zájmu: zlepšit přístup k pracovní síle, kterou představují ženy, a to z důvodu problémů plynoucích z demografického vývoje a rostoucího nedostatku dovedností.

4.6. EHSV se obecně domnívá, že společnost by měla více usilovat o zvrácení kulturních příčin a stereotypů, které existují již dlouhou dobu a přispívají k přetrvávajícímu rozdílu v odměňování. Komise musí zajistit hodnocení již provedených opatření a posílit stávající opatření.

5. Zásadní úloha sociálních partnerů a organizací občanské společnosti

5.1. Sociální partneři intenzivně usilují o dosažení rovnosti žen a mužů a o vyřešení souvisejících problémů.

5.2. Rámec opatření v oblasti rovnosti žen a mužů z roku 2005, který podepsali evropští sociální partneři, již ukazuje, jak přistupovat k otázce mzdových rozdílů mezi ženami a muži: je třeba využít stávajících praktických nástrojů a vypracovat jasné a aktuální statistiky na odvětvové/vnitrostátní úrovni, aby sociální partneři mohli analyzovat a pochopit složité příčiny rozdílů v odměňování, přičemž je třeba zajistit, aby byly systémy odměňování, včetně systémů hodnocení pracovních míst a mezd (hrubých mezd a nikoli hodinových), transparentní a neutrální z hlediska pohlaví, a současně věnovat pozornost případným diskriminačním důsledkům, které by mohly mít.

5.3. Aby bylo možné reagovat na obavy zaměstnavatelů z dodatečné administrativní zátěže, bude třeba stanovit odpovídající doprovodná opatření pro podniky. Rovné odměňování spadá do odpovědnosti odborových organizací i zaměstnavatelů. Iniciativy na podporu rovnosti musí být samozřejmě zavedeny v rámci vzdělávání, trhu práce, zařízení pro péči o děti atd. Jedním z řešení je však také transparentnost mezd, jelikož transparentnost a audity odměňování mají nepochybně v tomto procesu své místo. Podniky se začínají angažovat v boji proti všem formám diskriminace na pracovišti a již se těmito problémy zabývají, aby zaručily neutrální systémy odměňování z hlediska pohlaví, které budou v souladu s rozmanitostí vnitrostátních systémů v oblasti pracovních vztahů. Je důležité, aby všechny zainteresované strany plnily svou úlohu při odstraňování rozdílů v odměňování žen a mužů, vysvětlily jeho skutečné příčiny, zajistily soudržnější přístup založený na skutečnostech a objasnily případné mylné představy.

5.4. Odborové organizace také uznávají, že důležitým podnětem pro vyjednávání může být existence právního rámce, který bude podporovat rovnost žen a mužů, zejména co se týče toho, přesvědčit zaměstnavatele o hospodářském a sociálním významu jednání ve prospěch rovnosti. V této souvislosti se v průzkumu Evropské konfederace odborových svazů (EKOS) konstatuje, že nejčastější mzdová ujednání, která mají snížit mzdové nerovnosti mezi ženami a muži, jsou ujednání zaměřená na minimální mzdy a zvyšování mezd pracovníků, jejichž mzdy jsou nízké. Podle stejného průzkumu pouze 20 % odborových organizací vyjednalo dohody týkající se boje proti profesní segregaci a dosáhlo výraznějšího zvýšení mezd pracovníků s nízkými mzdami z odvětví, v nichž převažují ženy.

5.5. I když je mnoho pracujících žen členkami odborových organizací, účast žen ve vedení odborů roste jen velmi pozvolna. Týmy odborových organizací musí usilovat o větší smíšenost v zájmu vypracování reprezentativního akčního plánu pro rovnost žen a mužů. Podobnou situaci lze pozorovat v rozhodovacích orgánech organizací zaměstnavatelů (veřejných i soukromých) a organizací občanské společnosti, které by rovněž měly při přípravě strategie pro rovnost žen a mužů usilovat o větší smíšenost.

6. Perspektivy

6.1. Cílem roční analýzy růstu za rok 2018⁽⁶⁾ je využití příznivého impulsu daného současným hospodářským rozmachem. Tato analýza klade důraz na reformy, jež mají na základě zlatého pravidla podpořit investice do lidského kapitálu a sociálních odvětví a zlepšit fungování trhů s výrobky a službami a trhů práce s cílem posílit dlouhodobou produktivitu a růst a zvýšit začleňování díky kvalitnějším veřejným výdajům, spravedlivějšímu daňovému systému a modernizaci veřejných institucí.

6.2. Roční analýza růstu může také vést k dodatečným fázím v celém cyklu evropského semestru tím, že začlení všechny faktory, jež mají vliv na rozdíl v odměňování žen a mužů, do vnitrostátních zpráv a doporučení pro jednotlivé země.

6.3. Měl by sem být plně začleněn evropský pilíř sociálních práv, přičemž upřednostňovány by měly být reformy, jejichž cílem je podpořit, aby pracovníci získávali dovednosti, prosazovat rovné příležitosti na trhu práce a spravedlivé pracovní podmínky, zvyšovat produktivitu práce za účelem podpory růstu mezd, a to především těch nejnižších, a zajistit, aby byly systémy sociální ochrany lépe uzpůsobené a udržitelnější.

6.4. EHSV tedy doufá, že současná příznivá situace daná jistým hospodářským růstem a evropským pilířem sociálních práv přinese nový impuls ke snížení rozdílu v odměňování žen a mužů a že navrhovaný akční plán bude skutečně účinný. Pokud se toto na konci roku 2019 neprokáže, EHSV hodlá doporučit Komisi, aby na nejhodnější úrovni navrhla legislativní i nelegislativní opatření, zejména v oblasti sankcí a/nebo pobídek.

V Bruselu dne 19. dubna 2018.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Luca JAHIER

⁽⁶⁾ COM(2017) 690 final.

Příloha

Níže je uveden seznam nejdůležitějších dokumentů, jejichž cílem je snížit nerovnosti mezi ženami a muži a zejména rozdíl v odměňování žen a mužů:

- směrnice o zavedení zásady rovných příležitostí a rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti zaměstnání a povolání (přepracované znění) (2006/54/ES), která začleňuje zásadu rovného odměňování stanovenou ve Smlouvách EU od roku 1957;
  - Úmluva MOP č. 100 o stejném odměňování mužů a žen za práci stejné hodnoty, 1951;
  - doporučení Komise týkající se posílení zásady rovného odměňování mužů a žen prostřednictvím transparentnosti [2014/124/UE] a zpráva o uplatňování doporučení Komise C(2014) 1405 [COM(2017) 671 final];
  - strategický závazek Evropské komise ohledně rovnosti žen a mužů na období 2016–2019;
  - návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o zlepšení genderové vyváženosti mezi členy dozorčí rady/nevýkonnými členy správní rady společností kotovaných na burzách a o souvisejících opatřeních [COM(2012) 614 final];
  - Římské prohlášení z roku 2017;
  - interinstitucionální vyhlášení evropského pilíře sociálních práv na sociálním summitu na téma spravedlivých pracovních míst a růstu v Göteborgu (Švédsko) dne 17. listopadu 2017;
  - návrh směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a pečujících osob [COM(2017) 253 final];
  - akční plán EU na období 2017–2019 – Boj proti rozdílům v odměňování žen a mužů [COM(2017) 678 final].
-

ISSN 1977-0863 (elektronické vydání)
ISSN 1725-5163 (papírové vydání)

Úřad pro publikace Evropské unie
2985 Lucemburk
LUXEMBURSKO

CS